

15 ANI DE ISTORIE — 15 ANI PENTRU ISTORIE

Țăranii

Ar fi drept și cinstit să începem această poveste a renașterii vieții și rosturilor țăranului român, petrecută în deceniul și jumătate implinit de la Congresul al IX-lea al partidului, cu o pildă culeasă de prin satele Munților Apuseni, sate în care sărăcia bintuise ciadva cu o furie greu de descris prin cuvinte. Dealtfel, pentru țăranii români, Țara Moților s-a vrut dintotdeauna acoperișul lumii lor trudnice, iar ciubarii și holoangării, care coborau prin mai toate țărmurile țării, cu o foame adâncă în spate și cu o speranță de tot tulbure înainte, ascunzându-se tăcuți și încrâncenați după mormane de donițe și doage, ei înșiși inchipuiau în mintea simplă a țăranilor celorlalți icoana vie a vorbei cum că mai rău nu se poate. Și iată și pilda care acoperă cu înțelesurile ei limpezi și viața chinuită de altădată a moților, și dimineața trăită de ei în acel memorabil an '65, și limanul luminos la care au ajuns astăzi: acolo, între culmile în umbra cărora își duraseră ei satele, au crezut multă vreme că Muntele Mare este cel mai înalt și cu numele acesta au apucat să-l înscrie pe hârtiile desfășurate în cugețul lor ager; și tirziu au aflat, de la

oameni cu carte, că virful Curcubăta este și mai înalt, ceea ce nu vrea să însemne decît că întotdeauna există un munte mai mare decît Muntele Mare. Intocmai cum în anul acela de răscruce și de nouă ridicare a inimilor, în anul celui de-al IX-lea Congres al partidului, întiul Congres al comuniștilor care încredința soarta patriei clarviziunii și înțelepciunii politice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, viața moților întrezărea înaintea ei un munte mai mare, un virf mai înalt. Și, pentru reporterul care sint, nimic nu s-a dovedit a fi mai sugestiv și mai elocvent spre a ilustra această nouă ascensiune la cotele unui destin innoit decît cuvintele caligrafiate de un pui de moț într-un articol de-o palmă aflat la gazeta de perete a școlii din comuna Avram Iancu. „Deceniul următor — scria puiul acela de moț, Valer Chira pe nume, copil de 11 ani și cu media școlară 9,60 — va fi deceniul soluționării spațiului locativ în România”. Atît și nimic mai mult, intrucît ceea ce mai urma aproape că nu mai avea importanță...

(Continuare în pagina 4)

MIHAI PELIN ■

Ceasul de aur și de abnegație al pîinii

Sedintă operativă la S.M.A. Rojiște, județul Dolj, miercuri, 25 iunie. Participă directorul stațiunii, inginerul Ilie Albu, șefii de secții, alți cîțiva factori de răspundere. E ceasul prînzului, e o căldură sufocantă, prin fereastra deschisă se prăbușesc peste noi valuri-valuri de aer în flăcări, termometrul de cameră arată 32 de grade, cuvintele vin greu, înoată prin aer ca printr-o apă, dislocîndu-l cu foșnete surde, oamenii sînt infierbîntați, transpirați, obosiți, sedința se prelungește din pricina oboselii. Toți au venit aici din cîmp, sint acolo din zori, de pe la ceasurile 3 sau 4, după ce noaptea se culcaseră pe la 11-12. Orzu-i pe isprăvite, dacă mai sint de secerat niște hectare, miine-poi miine o să-ncepă griul, care acum e încă moale, dar pe care lava solară îl coace vîzînd cu ochii. Pînă ce griul va fi bun de seceră, vreo 40 de combine din zestrea Rojiștei vor trebui trimise la Șimnic, în nordul județului (Rojiște e în sud, la latitudinea de foc a nisipurilor), unde pămîntul e mai rece, unde orzul s-a copt mai tirziu, unde culesul lui e încă în toi. „Operativa” a fost convocată ca să decidă contribuția secțiilor la stringerea celor 40 de combine.

— Deci dumneata, Ciobanule — zice rar inginerul Albu — dai șase.

Sabin Ciobanu, șeful secției Rojiște, se angajase cu patru combine, explicînd că mai multe nu poate da. Îl privește interlocaț pe director, care nu-l privește,

care-și consultă ceasul. Meditează citeva clipe, fruntea i s-a posomorit, ca într-un efort de înțelegere a ceea care-i scapă, apoi murmură:

— Mda...
— Iar dumneata (directorul se-ntoarce către Gică Preoteasa, șeful secției Mirșani) trimiți opt.

— Mda...
— Victor Duță, dumneata trîiți șapte...
— Mda — face și șeful secției Dobrești — dar să știți că n-am garnituri.

— Nu-i nimic. Merge și fără.

Reprezentantul miliției, un colonel din Craiova, pare șocat, deschide gura, dă să zică ceva, nu zice. S-a încrunțat și el, în același efort de înțelegere a ceea care-i scapă: cum pot să meargă niște combine, dacă n-au garnituri de frînă?!

— Gata! — zice Ilie Albu, ridicîndu-se în picioare. La treabă!
Cîteva minute mai tirziu, în cîmp, unde se seceră ultimul lan de orz. Combine „Gloria”, ateliere mobile, cunoscuta atmosferă de front, ingineri agronomi, tehnicieni, activiști, stații de radio în funcțiune, rapoarte și ordine care se încrucișează în aer, o lume teribil de ocupată, invirtîndu-se în jurul mașinilor care își văd, calme, de treaba lor. Numai ei, combinerii, par calmi, plutesc pe mașinile lor în monom, șiruri sprintene de cocori gi-

(Continuare în pagina 6)

ILIE PURCARU ■

O reconsiderare necesară

Dezvoltarea bazei energetice, de materii prime și materiale — chestiune vitală pentru dezvoltarea și în viitor în ritmuri susținute a economiei noastre naționale — a concentrat în gradul cel mai înalt atenția participanților la consfătuirile de lucru organizate recent, din inițiativa și la indicația secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Lucru firesc dacă nu uităm că această chestiune, pînă nu demult o banală latură a producției materiale ce pre-ocupa un grup restrîns de specialiști, a devenit în anii '70 una dintre cele mai controversate probleme ale lumii contemporane, capul de afiș al majorității intrunirilor și reuniunilor internaționale. Într-adevăr, în acești ani, bazele întregii lumi economice au cunoscut o schimbare dramatică. Produse de bază atît de deosebite ca petrolul, fosfații, bauxita, cerealele, bum-

(Continuare în pagina 15)

VASILE BARAC ■

Scrisoare din Dacia

Măicuță, înrămată cu negru șal de lină,
De dincolo de toate îți dau această veste
Au înflorit cireșii în Dacia bătrînă,
Și pentru mine țara ca tine, mamă, este.

Cu doinele pe buze și salvia în mină
Dă Sarmizegetusa un alb de pace Romei,
Au înflorit cireșii în Dacia bătrînă,
Și regii daci prin moarte surid spre noi cu pomii.

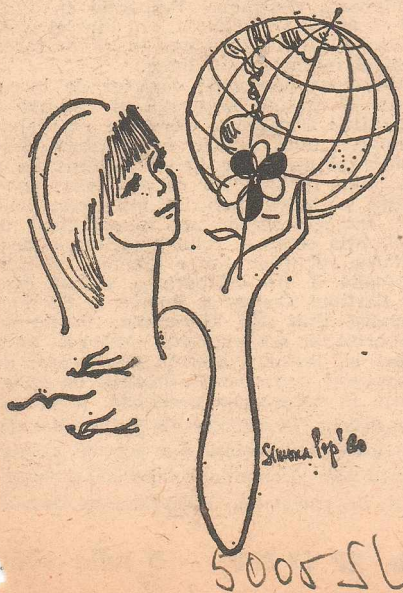
Au înflorit cireșii, apar ninsori răzlețe,
Și după atîtea drame ce viața ne-o încercară,
Sint parcă exerciții de blindă cărunțe,
Încărunțești tu, mamă, încărunțești tu, țară.

În Dacia bătrînă sint o ninsoare pomii,
O mare herghelie de cai pe dealuri paște,
Rid, dezvelindu-și dinții, zăpada și atomii,
Pădurile spre Sarmis, căci Dacia renaște,

Curată e scrisoarea de floare și de pace,
Cu știri despre tine, măicuță, că ești bine,
Și albul din toți pomii spre lume semne face,
Pe punțile florale deschise de albine

Ce fulgeră cireșii cu alb ei iscăliră
Oițelor din munte ca marmura li-i seul,
Din albi cireși ca dintr-o fosforescență liră,
Cad note muzicale, și-și caută Orfeul.

ADRIAN PAUNESCU ■

„Sint incredințat, dragă tovarășe Honecker, că transpunerea în viață a documentelor și acordurilor stabilite va asigura ridicarea pe o treaptă nouă, superioară a colaborării și conlucrării multilaterale dintre țările, popoarele și partidele noastre, ceea ce va contribui la accelerarea construcției socialiste în cele două țări, la creșterea bunăstării materiale și spirituale a celor două popoare, slujind, în același timp, cauzei generale a socialismului, progresului și păcii în întreaga lume“

NICOLAE CEAUȘESCU

„Vizita noastră are loc într-o perioadă deosebit de importantă în lupta pentru pace și progres social. Aceasta și-a pus pecetea asupra întâlnirilor și convorbirilor pe care noi le-am purtat cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducătorul și luptătorul de seamă al Partidului Comunist Român și al mișcării internaționale comuniste și muncitorești, cu ceilalți conducători ai Partidului Comunist Român și ai Republicii Socialiste România“

ERICH HONECKER

Contribuție de seamă la ridicarea pe o treaptă superioară a relațiilor de prietenie și colaborare dintre România și Republica Democrată Germană

În bogata tradiție a relațiilor dintre România și Republica Democrată Germană, vizita oficială de prietenie efectuată săptămîna trecută în țara noastră de delegația de partid și de stat din țara prietenă a înscris o pagină de referință. Fructuosul dialog la nivel înalt s-a încheiat prin semnarea de către tovarășii Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și Erich Honecker, secretar general al Comitetului Central al Partidului Socialist Unit din Germania, președintele Consiliului de Stat al Republicii Democratice Germane, a unei Declarații comune.

Acest document, pornind de la prevederile Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre Republica Socialistă România și Republica Democrată Germană din 12 mai 1972, confirmînd și dezvoltînd orientările Declarației privind adîncirea prieteniei și dezvoltarea colaborării frățești între Partidul Comunist Român și Partidul Socialist Unit din Germania, între Republica Socialistă România și Republica Democrată Germană, din 10 iunie 1977, stabilește un cuprinzător program de extindere și intensificare a relațiilor dintre cele două țări și state în toate domeniile de activitate.

În timpul convorbirilor s-a dat o înaltă

apreciere rezultatelor obținute în dezvoltarea multilaterală a relațiilor de prietenie și colaborare dintre cele două țări, state și popoare, ca urmare a comunității de orînduire socială, de aspirații și țeluri, și avînd la bază principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, într-ajutorării tovarășești și solidarității internaționale. Cu acest prilej, a fost evidențiată din nou marea importanță a convorbirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Erich Honecker care, de fiecare dată, au dat noi și puternice impulsuri întăririi prieteniei, dezvoltării colaborării și conlucrării active dintre cele două țări și state.

Întreaga vizită a evidențiat caracterul fructuos al raporturilor dintre țările noastre, dorința comună de a ridica aceste raporturi pe trepte și mai înalte, potrivit dezvoltării ample, sub toate aspectele, a celor două țări. În acest sens, vizitele la diferite obiective economice, sociale și culturale din București, Sinaia și Brașov au oferit solilor poporului prieten din R. D. Germană prilejul să cunoască noi și semnificative repere ale dezvoltării țării noastre pe calea industrializării socialiste, ale politicii partidului nostru în direcția ridicării generale a nivelului de trai material

și spiritual al întregului nostru popor. Vizitele au permis, totodată, delegației R. D. Germane sondarea posibilităților practice de extindere a colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice cu unități industriale de vîrf ale construcției de mașini din țara noastră, care s-au impus pe piață cu produse de calitate superioară.

Vizita înalților oaspeți din R. D. Germană a fost marcată de un eveniment remarcabil, cu adînci rezonanțe și înalte semnificații: înmînarea Ordinului „Karl Marx“ tovarășului Nicolae Ceaușescu de către tovarășul Erich Honecker. Această distincție, cea mai înaltă din țara prietenă, a fost conferită conducătorului partidului și statului nostru cu prilejul împlinirii vîrstei de 60 de ani și a peste 45 de ani de activitate revoluționară, pentru merite deosebite în lupta pentru pace și solidaritate, pentru înțelegere între popoare și pentru dezvoltarea unor relații frățești între România și Republica Democrată Germană. După cum a arătat conducătorul delegației de partid și de stat a R. D. Germane, decernarea acestui ordin semnifică, de asemenea, pretuirea meritelor excepționale pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a dobîndit în fruntea partidului, statului și poporului român în opera de transformare socialistă a României și ridicarea prestigiului ei internațional. Oamenii muncii din țara

noastră au primit vestea înmînării Ordinului „Karl Marx“ secretarului general al partidului cu sentimente de satisfacție și legitimă mîndrie patriotică, evenimentul constituind o recunoaștere internațională tot mai largă a prestigiului, a meritelor tovarășului Nicolae Ceaușescu în conducerea destinului României în ultimii 15 ani, cei mai fertili ani din întreaga istorie a patriei noastre, în promovarea păcii și înțelegerii în lume.

Avînd un pronunțat caracter de lucru, vizita delegației de partid și de stat a Republicii Democratice Germane a prilejuit semnarea unui număr de acorduri, protocoale și programe avînd menirea de a concretiza modalitățile de colaborare convenite, pe toate planurile, între cele două țări. Întrucît, după cum se apreciază în Declarația comună, rolul hotărîtor în dezvoltarea relațiilor dintre România și R. D. Germană îl are colaborarea strînsă dintre Partidul Comunist Român și Partidul Socialist Unit din Germania, în timpul convorbirilor s-a exprimat hotărîrea de a întări și dezvolta această colaborare, de a continua consecvent schimbul de experiență în construcția socialistă, precum și consultările în problemele internaționale.

O atenție deosebită s-a acordat relațiilor pe plan economic, colaborării și cooperării în producție. Relevîndu-se dezvoltarea

tarea mereu ascendentă a acestor relații, importanța lor, ilustrată și de faptul că R.D.G. ocupă în prezent locul al treilea în comerțul exterior al României, s-au trasat jaloanele colaborării economice în viitor. Posibilitățile sporite pe care le oferă potențialul economic și tehnico-științific în continuă creștere al celor două țări au dus la hotărârea ca în perioada 1981-1985 volumul schimburilor reciproce să sporească cu peste 40 la sută față de realizările actualului cincinal. În același timp, s-a hotărât să se dezvolte și mai puternic cooperarea și colaborarea în domeniul științei și tehnicii, al învățământului, artei și culturii, să se amplifice contactele și schimbul de experiență în toate domeniile construcției socialiste.

În urma amplului schimb de păreri în probleme actuale ale vieții internaționale, s-a ajuns la concluzia de a întări și mai mult conlucrarea dintre România și Republica Democrată Germană în lupta pentru afirmarea politicii de destindere și colaborare, de securitate și pace. Scoțându-se în evidență caracterul contradictoriu al tendințelor existente în prezent în viața internațională, a fost subliniat rolul popoarelor, al maselor, al forțelor progresiste în stăvilirea politicii imperialiste care pune în pericol pacea lumii, în oprirea agravării contradicțiilor dintre state și grupuri de state, în diminuarea incordării pe plan internațional. După cum se apreciază în Declarația comună, cele două părți și-au exprimat convingerea că țările socialiste, statele iubitoare de pace, toate forțele progresiste și democratice, acționând hotărât împotriva politicii imperialiste de dominație, încordare și „război rece”, pot nu numai să păstreze tot ce s-a realizat pozitiv, ci să asigure continuarea politicii de destindere, înfăptuirea unor transformări pozitive în întregul sistem de raporturi internaționale, să desfășoare tot mai larg lupta pentru pace, independența națională și progres social.

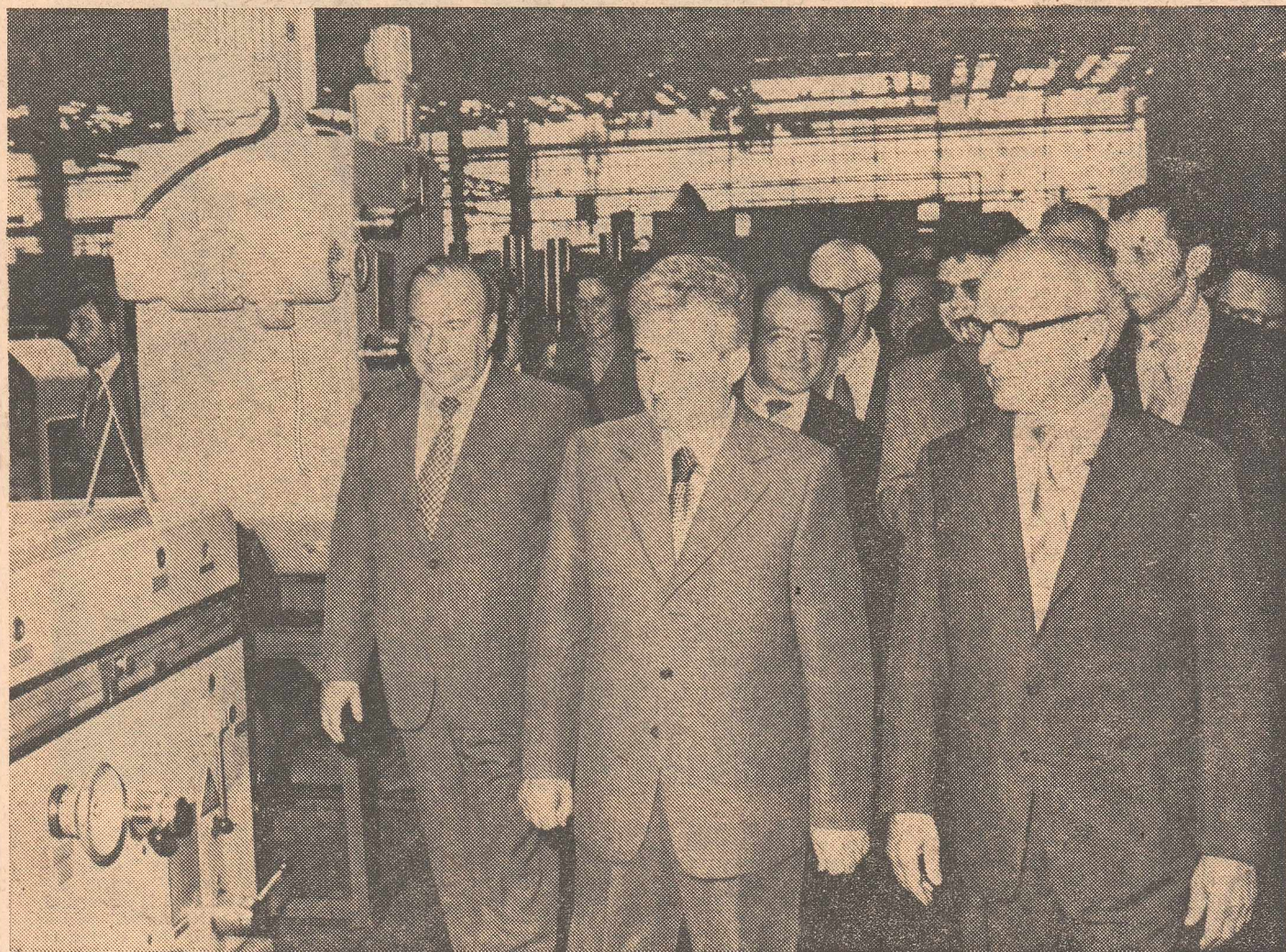
Dialogul la nivel înalt a relevat că România și Republica Democrată Germană, ca țări europene, acordă o importanță majoră asigurării securității și dezvoltării colaborării în Europa, pronunțându-se pentru realizarea consecventă și deplină a Actului final de la Helsinki. În acest scop, de o mare importanță este pregătirea temeinică a reuniunii de la Madrid, menită să hotărască măsuri practice privind aspectele militare și politice ale securității europene, locul central revinând problemei dezangajării militare și dezarmării pe continent.

În cadrul convorbirilor au fost abordate și alte probleme de primă importanță ale vieții internaționale: limitarea și oprirea curselor înarmărilor, realizarea unor măsuri concrete de dezarmare, în primul rând de dezarmare nucleară; necesitatea imperioasă ca toate problemele litigioase dintre state, conflictele și diferențele internaționale să fie soluționate numai pe cale pașnică, prin tratative, renunțându-se cu desăvârșire la politica de forță; reglementarea, în acest spirit, a problemei Orientului Apropiat, a problemei Ciprului, a problemelor ivite între Statele Unite și Iran, inclusiv a chestiunii ostaticilor, a situației din Afganistan. Conducătorii celor două țări și-au exprimat solidaritatea și sprijinul consecvent al țărilor lor pentru lupta popoarelor Asiei, Africii și Americii Latine împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, pentru independența națională și progres social. Pornindu-se de la importanța deosebită a problemei depășirii decalajelor în dezvoltarea economică a statelor și a restructurării relațiilor economice internaționale pe o bază justă și democratică, a fost subliniată însemnătatea apropiatei sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrate problemelor noului ordin economic internațional, necesitatea ca această sesiune să se încheie cu rezultate pozitive.

Convorbirile la nivel înalt dintre reprezentanții României și Republicii Democrată Germane s-au încheiat cu un bilanț fructuos. Referindu-se la perspectivele pe care acest bilanț le deschide pentru colaborarea și dezvoltarea celor două țări, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: „Sunt incredincinat că transpunerea în viață a documentelor și acordurilor stabilite va asigura ridicarea pe o treaptă nouă, superioară a colaborării și conlucrării multilaterale dintre țările, popoarele și partidele noastre, ceea ce va contribui la accelerarea construcției socialiste în cele două țări, la creșterea bunăstării materiale și spirituale a celor două popoare, slujind, în același timp, cauzei generale a socialismului, progresului și păcii în întreaga lume”. La rîndul său, tovarășul Erich Honecker declara: „Putem spune cu satisfacție că colaborarea între Republica Democrată Germană și Republica Socialistă Română se dezvoltă rodnic și în folos reciproc. Acum avem datorria să realizăm cu pricepere și consecvență în practică noile sarcini convenite în cadrul discuțiilor noastre. În această privință, tovarășul Ceaușescu și cu mine, cele două delegații au împărtășit aceeași părere. În același timp, sintem de părere că mai există posibilități considerabile pentru aprofundarea relațiilor. Noi le vom folosi cu perseverență”.

Moment de seamă în relațiile dintre cele două țări, salută cu deosebită bucurie și satisfacție de întregul nostru popor, vizita în România a delegației de partid și de stat a Republicii Democrată Germane este menită să dea un avânt și mai mare prieteniei și colaborării frățești dintre partidele și țările noastre, în interesul celor două popoare, al cauzei socialismului și păcii în lume.

ION D. GOIA

(Urmare din pagina 1)

CASE NOI IN TARA NOUA, CA UN SEMN AL INDRATNICIEI DE A STARUI IN INDELETNICIREA STRAMOSILOR

La Orăștioara de Sus și la Sarmizegetusa, în județul Hunedoara, trăiesc și muncesc cei mai vechi țărani ai țării. Ca să fim cinști și drepecți, toți țărani sunt vechi, oriunde și-ar fi așezat vatra și oriunde ar fi început să are ogoarele, în Muntenia sau Moldova, în Bucovina sau Oltenia, sau în Dobrogea, sau în Banat și Crișana, sau în Maramureș și Țara Oașului, cu ei începe țara, cu ei începe rostul acestui pământ, cu ei încep hrisoavele noastre dintii. Dar hrisoavele care se ivesc din pământul comunelor Orăștioara de Sus și Sarmizegetusa sînt mai vechi decît toate, sînt din piatră, din piatră de munte, colțuroasă și sură, a dacilor liberi, sau din marmurile imaculate care au pecetluit pentru totdeauna atașamentul nostru la latinitate și la peceata de gîndire și faptă a Romei eterne. Și parcă mai mult ne bucurăm cînd arheologii, printre calendare săpate în stîncă, coloane de marmură, capiteluri și arme, găsesc într-o oală fragilă de lut ars în urmă cu două milenii o mină sau două de boabe de grîu semănat, încolțit și cules chiar în anii de strălucire ai Daciei. Gîndul acesta fiind incredințat reporterului, ciudat, nu de un om cu prea multă carte, ci de un simplu țaran, Dănilă Vapit, care în timpul lui liber îi ajută pe arheologi să mai scurme pămîntul sau veghează sanctuarele strămoșilor săi. Și avea dreptul să spună Dănilă Vapit că acest grîu ancestral reprezintă un certificat de vechime mai limpede ca oricare altul. Da, așa este, vechimea începe cu grîul. Și a mai apucat Dănilă Vapit să mai spună ceva: durata începe cu casa... Unde vetrele satelor încep temelii și mai trainice și mai multe, viața va dura; viața va învinge.

Și am descins în Orăștioara de Sus, pe valea pîrului Grădiștea, și împreună cu primarul Cornel Rujoiu am dat roată prin satul care dă numele întregii comune, apoi prin Bucium și Ocolîșu Mic, alte sate ale căror ogoare se potrivesc la a fi lucrate într-o necesară și tonică înfrățire. Sînt sate cu pămînturi puține, dar cu inimă mare. Președinta cooperativei agricole de producție din Orăștioara de Sus, Viorica Olaru, spre o pildă, ne-a mărturisit oarecum incurcată că pămînturile consătenilor ei nu însumează mai mult de 421 ha arabile. La rîndul lui, Ion Stoicoi, președintele cooperativei agricole de producție Ocolîș, scade cifra aceasta la 132 ha. Dar față în față cu acest pămînt puțin și arid, cu atît mai cu preț se arată a fi munca plină de abnegație a brigadierilor Antonie Trosan și Ilie Lăscoi, a țărănilor Ioan Perța, Ioan Tămășoi, Ioan Dumitru, sau a soțiilor de țărani Silvia Trosan, Victoria Dănescu, Safta Sturza, Safta Sigoi și Aurelia Bildea. Un preț pe care-l ivesc în soarele zilelor, la adevărata lui măsură, înseși casele lor nou durate.

Apoi am descins la Sarmizegetusa, pe valea altui riu și în umbra altor munți, unde primărița Valeria Secan ne așază înainte rezultatele materializate în cifre ale unui sector zootehnic în care consătenii ei, nu de azi, nu de ieri, investesc o nădejde care tot prin munca lor rodnică își află și măsura adevărată și, în același timp, garanția împlinirii depline. Ar fi trebuit să aibă în acest an, cooperatorii din Sarmizegetusa, împreună, 700 bovine și au acum 879. A crescut corespunzător și cantitatea de lapte și carne furnizată la fondul de stat. Ponderea oilor lor în balanța ovinelor întregului consiliu unic agroindustrial din care fac parte rămîne și acum decisivă. Și hotărîseră să lărgescă pînă și întinderea pămîntului ce le fusese hărăzit prin hrisoave, sporind fondul funciar pe măsura puterilor lor, defrișînd și introducînd în cultură suprafețe noi, fie în Dumbravă, fie pe Dosul Ciorogaruului, fie pe Dealul Ursului. Și în carnetul reporterului, albul filelor se desțeleneste sub caligrafia altor nume de oameni: Maria Voinoni și Zinca Iovănescu au muls nu mai puțin decît 44 827 și 53 283 l de lapte de la o singură vacă; nu prea departe de cifrele acestea se înscriu Victoria Șimon, Ioan Răzvan sau Maria Baic; se bucură de o caldă apreciere, la nivelul întregii comune, atunci cînd aducem în discuție și muncile cîmpului din pragul Porților de Fier ale Transilvaniei, aportul mecanicului Romulus Cozac, al tractoriștilor Victor Iancu, Cornel Popescu și Ioan Suciu, al cooperativelor Violin Șimon, Elisabeta Curtean, Aurora Delinescu, Aurelia Știrban, Eugenia Jura, Eva Dumbravă, Ilona Stoia sau Zinca Mărunțescu. Și munca lor are prețul ei, un preț pe care, de asemenea, îl ivesc în soarele zilelor casele noi ale satelor, strălucirea fațadelor lor întoarse spre o nouă lumină.

Am descins apoi pe valea Cașinului, în satul cu același nume, dintr-o margine a Moldovei agățată de poalele Carpaților Orientali. O altă primărie ne așază înainte o situație a fondului funciar intrucîtva optimistă: cooperativa lor agricolă de producție, al cărei președinte a rămas Ion Manea, dispune de 857 ha arabile, 65 ha livezi, 19 ha vii nobile, 372 ha finețe. Este drept, forța de muncă a satelor Cașin și Curița, în ultimii ani, a început să cam ia drumul platformei industriale din coasta Oneștilor, vreo 500 de oameni fac zilnic această navetă, dar și cei ce rămîn, slavă domnului, au ce munci. Și nu numai atît, peste toate, ei au și cu ce munci și de ce munci. Și pentru că între două asalturi date cîmpului se ivesc și citeva zile de biemeritat răgaz, s-au întins prin sat nunțile: Ioan Comănci s-a luat cu

Țăranii

Maria Cristea, Viorel Bunghez s-a luat cu Maria Gura, Ioan Lupu s-a luat cu Fîrica Cristea, iar Doina Dițu s-a măritat cu un muncitor din Onești. Și, din nou, acesta e semnul cel mai sigur că se vor ivi în Cașin case noi, alături de cele durate deja fie de Vasile Cîmpoia, fie de Constantin și Maria Boga, fie de Nicolae și Angelica Văileanu, fie de Constantin și Maria Manea....

În sfîrșit, am descins în Josenii Birgăului, în județul Bistrița-Năsăud, unde distribuția în spațiu a fondului funciar, a terenurilor agricole, s-a dovedit a fi improprie formării cooperativei agricole de producție. Prin forța împrejurărilor, comuna își înscrie vatra într-una dintre acele zone geografice ale țării în care eforturile productive ale oamenilor, ca temelii al bunăstării lor, se exercită cu precădere în cadrul limitat al

Direcției Generale de Statistică a Republicii Socialiste România, vom intra în posesia unui adevăr nu numai revelator, ci de-a binelea tonic: între 1966 și 1970 s-au construit în mediul rural 260 734 locuințe; 139 459 gospodării noi s-au înfiripat între 1971 și 1975; în 1976 — 24 209; în 1977 — 18 500; în 1978 — 14 400; în 1979 — 13 918....

Pînă și în curba intrată în declin a acestei statistici întrezărim un alt adevăr, deopotrivă revelator: generațiile de astăzi ale țărănilor români și-au construit casele de care aveau nevoie; truda lor, de acum, se poate îndrepta spre orizonturi noi.

Și ar mai fi ceva de spus în împrejurarea aceasta... Anume, ar mai trebui să ne adresăm nouă înșine încă o întrebare firească: prin ce alchimie casa nouă a țărănilor țării se vedește omniprezentă și

unei familii, al unei gospodării, sau, cel mult, în cadrul unei asociații de familii și gospodării cum ar fi Asociația crescătorilor de animale și a pomicultorilor din Josenii Birgăului. Și credeți că aceste date obiective, aparent insurmontabile, ale existenței lor au fost cumva în măsură să-i dezarmeze? Nicidecum. Alci, cele 616 ha livezi, fărâmițate în gospodării individuale, legate între ele, totuși, printr-o solidaritate proprie timpului nostru, produc 600—700 t de fructe în anii mai buni. Vrednicii crescători de animale, cei din Josenii Birgăului furnizează statului, anual, circa 300 t de carne. Vreo 200 femei din comună prestează muncă la domiciliu în cadrul unei cooperative profilate pe artizanat și mică industrie sătească. Și primarul Ioan M. Pop, un om care nu obosește să alerge de la unul la altul, să lege un interes obștesc de alt interes obștesc, sfîrșește prin a mărturisi cu mîndrie: în ultimii ani, s-au ridicat în Josenii Birgăului peste 150 case noi, trainice. Și ce case!... Pășii peste pragurile caselor noi ale lui Flori Monda, Ilie Jauca, Ion Uifălean, Crăciun Minzta sau Teodor Chiutan și veți înțelege că acest cuvînt, nou, desigur, pentru a fi deplin înțeles, se cere însoțit și de alte cuvinte, lămuritoare de-a dreptul pînă la capătul lucrurilor. Poate de cuvîntul demnitate... Poate de cuvîntul fericire... Alegeți!

Însă, iată, după periplul nostru prin patru soboare de sate mai vechi sau mai noi, am ajuns să ne adresăm nouă înșine o întrebare firească: de ce ne ostenim în a considera casa nouă a țărănilor român miezul lucrurilor? Pentru că ea chiar este miezul tuturor lucrurilor. Dincolo de orice cifre, dincolo de orice procente, dincolo de orice conjuncție de procente și cifre, casa nouă a țărănilor român rămîne semnul cel mai limpede și mai grăitor al renașterii omului care-l duce rostul în spate, renașterea "aversată în decenii și jumătate care a avut de la Congresul al IX-lea al partidului. Și după ce ne-am prăfuit încălțările prin atîtea șleauri de drum ce străbat țara de la un capăt la altul, dacă avem și bunăvoința de a descinde o clipă în birourile

la deal, și la șes, și sub munte, și pe cernoziom, și pe loessuri, și pe nisipurile îngrămădite de vînturi în coturile îmbrățișate de Dunăre? Pentru că soarta țărănilor a încetat să mai stea la cheremul hazardului rezultat din întimplări geologice sau climatice. Soarta lui o decide prețul muncii lui, distilat prin alchimia unei nobile echități sociale.

SPRE IZVOARELE PUTERII DE AZI A ȚĂRANILOR, SPRE OBIRȘILE NOI LOR DEMNITĂȚI

La Costești, în județul Vaslui, firea locurilor nu a fost deosebit de generoasă cu oamenii. Pămînturi vechi, erodate, se zdrențulesc pe la margini cînd ție lumea mai dragă, alunecă, se prăvălesc în ele inșele și nu o dată cere muncă mai multă îndrăgănită de a le ține pe loc, sub fierul încăpăținat al plugului, decît truda de a le ara, de a le semăna și de a culege roadele de pe spinarea lor nestatornică. Și după această necesară și succintă introducere dăm cuvîntul președintelui cooperativei agricole de producție din localitate, Gheorghe Cristea pe nume, să ne înșire și povestea lui, și povestea traversată de cooperativii ce l-au investit cu încredere, în decenii și jumătate care s-a scurs de la Congresul al IX-lea al partidului. Povestea lui fiind mult mai scurtă, ne îngăduim să trecem peste ea mai ușor: a mai fost o dată președinte al cooperativelor din Costești, apoi s-au ivit unii care au crezut că l-ar sta mult mai bine primar, a pascut primăria vreo patru ani încheiați, iar din 1967 a revenit la cirna cooperativei în hambarele căreia se adună, mai puțin, mai mult, dar totdeauna spornică, toată munca țărănilor din Costești, Puntîșeni, Chițcani, Dinga, Rădești și Pirvești. A mai fost brigadier, a mai fost vicepreședinte, altfel spus a străbătut întreaga filieră a stărilor prin care se califică pentru viitor un țaran de tip nou. Începînd cu Congresul al IX-lea al partidului, a participat la toate forumurile comunistilor țării și a mai fost, preț de două legislaturi, deputat în Marea Adunare Națională, dar trece peste asta cu

o modestie destoinică și revine la pămînt și la oameni: primii de pe aceste meleaguri care s-au hotărît să pășească pe un drum nou au început drumul lor într-adevăr nou, revoluționar, la 19 octombrie 1952. În 1963, cooperativele din cele șase sate s-au reunit într-una singură, dar mult mai puternică, care dispune în prezent de 4 200 ha agricole, dintre care 3 812 arabile. Cam 40 la sută din suprafața aceasta este afectată de eroziuni, ceea ce spune multe despre truda țărănilor locului. Și țărani aceștia, prin 1965, stăpîneau numai 7 tractoare și o mașină de semănat, dintre cele mai rudimentare, cărora astăzi li se caută un loc prin muzee. Astăzi, au 54 tractoare și 8 semănători moderne. Dar dacă ne-am apucat să facem statistică s-o facem ca lumea!... Țăranii din Costeștii Vasluiului adunau de pe pămîntul lor, în medie, 1 660 kg porumb boabe la hectar, iar astăzi obțin 5 600 kg în sistem neirigat. Atunci realizau 720 kg grîu la ha; astăzi — 3 800 kg. Sfecla de zahăr au dus-o de la 15 t la 45 t la ha. Strugurii de la 3 200 kg la 9 000 kg. Aveau 400 taurine și au acum 1 200. Aveau 900 de oi și au acum 4 500. De la 650 l de lapte pe an la o vacă au ajuns la 2 600 l și vor atinge în acest an 2 800 l. De la 1,2 kg de lînă pe oaie și an au ajuns la 4,2 kg. Valoarea normei s-a ridicat, în același rîstimp, de la 7,50 lei la 34 lei și, cu toate acestea, atrași de industrie, atrași de șantierele prin care se reconstruiesc și Vasluiul și Birladul și întregul județ, numărul cooperativelor a scăzut de la 2 300 la 940. Ajung și aceștia! Și, totuși, e firesc să ispitim lucrurile: prin ce miracol și Toader Chervase, și Constantin Burghel, mecanizatori care s-au urcat pe tractor în urmă cu 25—26 de ani, și cooperativii Tinca Creangă, Tinca Stratulat, Tinca Panaite, sau brigadiera Mariana Budacea, sau șefii de echipă Constantin Vasluianu și Ion Bălan, sau îngrijitorii de animale Constantin Moraru și Ion Pupăză, sau ciobanii Petru Creangă și Gheorghe Chervase, împreună cu ceilalți tovarăși de muncă din sate, izbutesc să realizeze acum mult mai mult decît realizau în urmă cu un deceniu 2 300 de oameni poate mai în putere ca ei? Și președintele Gheorghe Cristea nu mai are încotro, caută un scaun prin biroul în care intră la zile mari și-mi explică domol, cu o răbdare de inger, niște adevăruri la mîntea cocoșului. În primul rînd, adevărul că și el și ai lui au învățat multe în ultimii 15 ani: au învățat să are pe curbe de nivel, să desfășoare culturile în fișii, să le intercaleze cu benzi înierbate, să le rotească pe sole mari, să arunce în balanța izbînzilor virtuțile recunoscute ale chimiei agricole. Apoi, adevărul că au și primit multe. De la 120 t în 1965, cantitatea de substanță activă de care beneficiază a sporit la 1 200 t. Dispon în prezent, peste tractoarele și semănătorile amintite, de 30 mijloace de transport proprii, de mașini de recoltat furaje, de greifere, de alte agregate, despre care nici nu se pomenise cîndva în Costești. În sfîrșit, au primit un ajutor considerabil și sub forma oarecum abstractă a unei înțelepciuni noi a măsurilor muncii: la începutul anilor '70, prin introducerea acordului global, au început să discute altfel între ei inșiși întii, apoi cu lumea din jur. Neteș spus, prin 1965, la Costești, vreo 600—800 ha de grîu se mai adunau cu seceră încă; iar astăzi aproape că nu se mai știe ce este aceea o seceră, ceea ce iar nu e bine, suride Gheorghe Cristea făcîndu-mi cu ochiul, ca omul care știe ce știe, ca omul care are, pentru orice nevoie, puse bine, deoparte, vreo citeva seceri! Și așa au ajuns, într-un deceniu și jumătate, să stea pe picioarele lor. Și încă pe un picior mare: de la 11 milioane în 1965, producția lor globală s-a ridicat la 38—39 milioane lei. Vreo 9 milioane, bani peșin, primesc oamenii. Din suma aceasta vreo 2 milioane revin pensionarilor, printre care se numără Nicolae Țăpoi, Ioan Chervase, Elena Ripă și Dobrița Bălan....

Dar, dacă ne-am apucat să facem statistică, s-o facem ca lumea, mișcîndu-ne între aceleași repere. Și abia din această clipă vom înțelege că datele realității pe care ne străduim s-o cuprîndem sînt multe și, practic, a începe cu una sau alta implică un gest de opțiune. În 1938, existau în România numai 4 029 tractoare fizice, numărul lor a sporit la 81 356 în 1965 și la 139 750 în 1979. S-a diminuat proporțional și suprafața arabilă pe tractor: de la 2 493 ha în 1938, la 121 în 1965 și la 71 în 1978. Despre combine auto-propulsate, în anul de referință predilect pentru economia României interbelice, nici nu este cazul să aducem vorba. În 1965, lucrau pe ogoarele țării numai 293 unități, și numărul lor a sporit la 34 443 în 1979. De la 229 900 ha amenajate pentru irigații, s-a ajuns în 1978 la 2 065 000 ha. În același rîstimp, cantitatea de îngrășăminte chimice destinată ogoarelor țării a crescut de la 266 400 t la 1 110 100 t. În același rîstimp, a urcat vertiginos și curba producțiilor medii la hectar pentru toate culturile. Lucrările de construcții-montaj realizate în sectorul socialist al agriculturii, din punct de vedere valoric, se înscriu pe o scară în ascensiune vădită: 20 914 milioane lei între 1966—1970; 33 535 milioane între 1971—1975; 38 729 milioane între 1976—1979. Această realitate reprezentînd o temeinică bază pentru o agricultură intensivă, orientată în direcția dezvoltării și modernizării întregii dotări tehnico-materiale, conservării și folosirii intensive a fondului funciar, îmbunătățirii fertilității pămîntului, sporirii continue a randamentelor, atît în sectorul producției vegetale, cit și în zootehnie, transformării treptate a producției agricole într-o variantă a muncii industriale.

O reconsiderare necesară

(Urmare din pagina 1)

bacul și multe altele au înregistrat serioase perturbări în ceea ce privește disponibilitatea lor în diferite momente. Lumea a înțeles brusc că vremea consumului nelimitat și fără noimă a apus, că sursele materiale și energetice, oricât ar fi de mari, sint totuși limitate și că jefuirea acestor surse nu poate continua la nesfârșit.

Șocul a fost puternic. Specialiștii de renume n-au ezitat să anunțe epuizarea în cițiva ani a unor materii prime — cupru, zinc, mercur ș.a. — fără de care existența unor industrii întregi este de neconceput. Termenele au trecut și nu există semne în legătură cu epuizarea prezisă. Semnalul de alarmă a fost însă tras. Întreaga lume își reconsideră opțiunile economice. Zăcăminte de mineruri, alte surse de materii prime și energetice pînă nu de mult ȳcolite ca nerentabile, devin de actualitate. Se caută noi surse de energie și se vorbește tot mai insistent de progresele înregistrate în atragerea în viața economică a fluxului de energii practic inepuizabile ca energiile solară, eoliană, geotermică, gravitațională. Dar progresul este, deocamdată, minor și ceea ce rămîne este creșterea galopantă a prețurilor, dificultățile tot mai mari de procurare. Iată de ce toate țările își re-gîndesc economia, încercînd o adaptare cît mai rapidă și eficientă la situația creată.

România, a cărei producție materială, pe măsura dezvoltării sale multilaterale, se integrează tot mai mult în circuitul mondial al valorilor materiale, resimte la rîndu-i influențele acestei situații. Problema nu e nouă și nici pentru prima dată abordată. A fost discutată și la Congresul al XII-lea și, după cum se știe, există un program amplu de acțiune în acest domeniu, un program menit să asigure, în perspectiva viitorilor zece ani, independența energetică a României și o valorificare superioară a resurselor materiale. Liniiile directoare ale acestui program sint cunoscute, așa că în dezbaterile amintite accentul a fost pus pe modalitățile practice de transpunere în viață, mai ales că în unele domenii, așa cum arăta secretarul general al partidului, sint rămîneri în urmă și întâzieri în aplicarea măsurilor stabilite. Ce se are în vedere ?

Nici o producție nu va fi dezvoltată pînă nu se asigură baza materială necesară. Asta înseamnă că mai întii vor trebui asigurate materiile prime și materialele de care este nevoie și numai după aceea se va putea trece la dezvoltarea producției. Orientarea spre producția indigenă este fără echivoc. Trebuie deci acționat cu toată hotărîrea în fiecare județ pentru punerea în valoare a tuturor resurselor locale de materii prime și materiale, mai ales în domeniul construcțiilor și al producerii bunurilor de larg consum. „Nu există județ, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, unde să nu putem realiza o gamă largă de materiale și să asigurăm, în felul acesta, aprovizionarea corespu-zătoare și dezvoltarea largă a activității de producție. Sigur, nu se preconizează renunțarea totală la import. Se va apela, însă, la import numai pentru acele materii prime și materiale care, în nici un fel, nu pot fi obținute în țară”.

Respectarea consumurilor stabilite — obiectiv permanent al planurilor noastre din ultima vreme, dar care, cu toate succesele obținute, rămîne mereu nerealizat — se impune, apoi, ca o cerință esențială. Economisirea, s-a afirmat în cadrul dezbaterilor, este calea cea mai simplă de procurare a materiilor prime și materialelor. Or, noi avem încă, în multe sectoare, consumuri mari, superioare celor realizate în țările puternic dezvoltate industrial. În condițiile în care asistăm la o creștere exagerată a prețurilor de achiziții, iar procurarea devine tot mai dificilă, a consuma mai mult decît alții pentru obținerea în final a aceleiași valori este un lux de nepermis. Au fost anunțate măsuri drastice dar, se vede, absolut necesare. Cota de materiale va fi strict dimensionată la consumul normal. Alte materiale nu vor mai fi repartizate. Se depășesc consumurile, nu se îndeplinesc planul, cu toate consecințele ce decurg de aici. Soluția indicată rămîne schimbarea rapidă a tehnologiilor vechi cu altele avansate, care asigură consumuri specifice mici.

În sfîrșit, rămînînd în același perimetru al folosirii raționale a resurselor s-a recomandat trecerea hotărîtă la organizarea recuperării, colectării și refolosirii materialelor. Nu s-a rămas nici aici la un simplu desiderat. Recuperarea, colectarea și refolosirea materialelor fiind privită ca o sursă importantă de asigurare a materiilor prime și materialelor necesare activității de producție este inclusă în planul de aprovizionare, deci obligatoriu de realizat.

O trecere în revistă a acțiunilor preconizate pentru asigurarea bazei energetice, de materii prime și materiale impune atenției evantaiul extrem de larg al factorilor implicați — de la institutul cel mai specializat, de la unitatea complexă purtătoare a tehnicii de vîrf și pînă la formația cea mai simplă dintr-o cooperativă de producție. Această descentralizare, dacă o putem numi astfel, în producerea materiilor prime și materialelor, dînd dimensiunea forțelor uriașe angajate, exprimă, totodată încrederea în puterea de creație a maselor, în spiritul inventiv al fiecărui cetățean la a cărui contribuție, putere de muncă și inteligență, se face apel direct pentru rezolvarea uneia dintre cele mai însemnate probleme ale economiei românești.

E mai mult decît o încredere, e o certitudine.

„Punînd umărul la ridicarea cetății, îți înalți casa”

— Stimate tovarășe Ion Geană, sinteți prim-vicepreședintele Consiliului popular al județului Caraș-Severin. Discuția noastră despre prezentul și viitorul județului, așa cum vă apar dumneavoastră prin prisma profesiei de inginer, și mai cu seamă pe linia sarcinilor și preocupărilor directe, în cadrul consiliului popular, depășește cu mult cadrul local, județean. Este vorba de o experiență a unui județ bogat în resurse materiale și cu un potențial industrial de veche tradiție, dar sărac în oameni. Nu în oameni valoroși, fiindcă și aci, ca și în restul țării, se muncește din greu și cu spor, dar dispunînd de o forță de muncă limitată. Se pare că la capitolul „densitatea populației” Caraș-Severin ocupă locul doi din coadă. Așadar, cum reușiți și ce intenționați să întreprindeți, în aceste condiții, pentru a face față în viitor sarcinilor tot mai ample de dezvoltare economică și socială în condiții de maximă eficiență economică, cum valorificați forța de muncă existentă? Alte întrebări: cum se conturează dezvoltarea urbană în viitorii ani? În fine, cum va arăta Caraș-Severin în 1990? Furați de avalanșa problemelor cotidiene, grele și numeroase, mai ales în contextul crizei mondiale a energiei și materiilor prime, riscăm uneori să pierdem din perspectivă. Și e păcat.

— Într-adevăr, una din problemele specifice ale județului o constituie discrepanța dintre bogățiile naturale și potențialul economic, pe de o parte, și forța de muncă limitată, pe de altă parte. Muncitorii veniți din alte zone ale țării încet, încet se inapoiază la casele lor, cum e și normal, și rămînem, ca să spun așa, noi cu noi. Avem o bază industrială relativ solidă, resurse naturale importante, zăcăminte de cupru, fier, cărbune, cărora li se adaugă sutele de milioane de tone de șisturi bituminoase de la Anina-Doman, dar ducem lipsă de mină de lucru. Soluția: o producție de vîrf! Să valorificăm la cel mai înalt nivel resursele naturale! Într-un anume sens (pentru a nu lua decît un exemplu), s-ar putea spune că e păcat să fabrici oțel obișnuit cu valorile umane și materiale existente. Dealtfel, însăși construcția de mașini, de echipamente și motoare, atît de dezvoltată în județul nostru, ne obligă la o nouă calitate. Pentru a întregi cadrul economic general, ar trebui reliefată o mutație ce va interveni în viitorii ani, vom produce masiv energie. Astfel, pe lingă intensificarea activității în centrele tradiționale, unde va sporii substanțial producția de cărbune, de mineruri feroase și neferoase și alte minerale utile, se vor deschide exploatari de cărbune cocsificabil la Lupac, șisturi bituminoase la Anina și Doman, cărbune energetic la Mehadia, se vor accelera lucrările de cercetare și punere în valoare a noi resurse energetice la Anina, Secu, Bozovici, Caransebeș. Caraș-Severinul va deveni un mare producător de energie electrică prin punerea în funcțiune a termocentralelor pe șisturi de la Anina și Doman, cu o putere instalată de 1550 MW și a hidrocentralelor de pe riurile Bistra, Cerna și Birzava.

— Caraș-Severinul întîmpină, prin urmare, cu fruntea sus criza energetică.

— Programul de priorități în domeniul valorificării resurselor energetice de mică putere calorifică — șisturile bituminoase — a fost formulat personal de secretarul general al partidului cu mult înaintea crizei mondiale energetice și de materii prime. Criza a fost un semnal de avertisment: uneori trecem pe lingă bogățiile noastre naturale fără a le acorda suficientă atenție sau fără a le exploata eficient. Acum, nu mai avem dreptul s-o facem.

— Cum se va ogîndi dezvoltarea economică a județului asupra vieții de fiecare zi a cetățeanului?

— Între altele, printr-o organizare urbană modernă, o construcție masivă de locuințe, prin noi școli, creșe, cîmine, amenajări edilitare. Exemplificînd, se va definitiva centrul municipal al Reșiței, se va finaliza noua stațiune Herculane Nord, se vor contura centrele civice la Oțelu Roșu, Caransebeș (unde centrul tradițional va fi completat conform indicațiilor secretarului general al partidului), Oravița, Moldova Nouă. Pentru a compensa lipsa de forță de muncă, precum și din alte considerente mai generale, trebuie să facem realmente din activitatea de construcții o industrie. Beneficiem de oarecare tradiție în prefabricate, dar așa cum le folosim la ora actuală duc la monotonie. Trebuie ca prin prefabricate să obținem funcțiuni moderne, dar cu elemente locale, astfel

încît ansamblul de locuințe să fie funcțional, elegant și plăcut. Vom produce panouri prefabricate cu o plastică adecvată și volume plăcute ochiului. Ne aflăm la un punct de cotitură, proiectanții, constructorii, urbanisții trebuie să realizeze saltul de la funcțional la frumos — îmi place să repet această idee. Concret, modernizăm fabricile de prefabricate, poligoanele Reșița, Caransebeș și Herculane. O problemă deschisă: materialele de construcție. Nu valorificăm suficient propriile resurse — problema centrală asupra căreia a insistat cu vigoare tovarășul Nicolae Ceaușescu în recentele consfățiri de lucru de la București cu cadre din economie. Avem piatră mai peste tot în Caraș-Severin, dar lucrăm puțin în piatră; tuf calcaros se găsește suficient în zona Oravița, dar se utilizează rar, cu excepția satelor Tigvanul Mare, Goruia, Răcăjdia. Am format însă o întreprindere județeană de materiale de construcții și prestații care produce var, cărămizi, piatră, agregate de balastieră și carieră; aceasta reprezintă un început, pe care-l vom dezvolta.

— Deci se va construi mult. Dar cum? Și cum se va îmbina noul cu specificul tradițional din partea locului?

— Nu a dat rezultate satisfăcătoare repetarea fără discernămint a unor panouri cu model amprentat, cu influențe folclorice, panouri dese, îngheșuite, creînd însă suprafețe plane, obositoare chiar din cauza desenului. Așadar, constatăm și noi că nu decorația în sine, preluată ca atare din folclorul nostru și „lipită” pe fațade, rezolvă problema. Trebuie căutate forme noi, rezultate din diversificarea funcțiilor, acest lucru ducînd și la posibilitatea ritmării unor volume interesante. Din arhitectura tradițională trebuie luate elementele majore, funcționale, care pot duce la continuarea tradiției în viața de zi cu zi a locuitorilor județului (ferestre tip bovindou, spații mansardate de tip foisor, logii închise evocînd prispelile țărănești). În construcții, mai ales în mediul rural, se pot folosi cu predilecție materialele tradiționale: lemnul, piatră de riu, tufurile calcaroase, cărămida de pămînt, lianții naturali, stuful, nuielele împletite lipite cu lut etc. Această problemă a folosirii materialelor locale este strîns legată și de un aspect economic de natură generală, și anume criza energetică. Fiecare kilogram de ciment, oțel beton, cărămidă arsă și alte materiale ceramice industriale ce se pun în operă în locuințele noastre se produc cu mari consumuri de energie. De aceea promovăm ideea ca măcar în mediul rural, unde regimul de înălțime și specificul caselor de locuit o permit, să se utilizeze cît mai puține materiale energointensive în favoarea materialelor locale naturale. Firește, și în construcția industrializată de locuințe în mediul urban se pune problema înlocuirii materialelor energointensive. În această direcție, pe baza studiilor elaborate de Institutul de proiectare județean, se preconizează experimentarea pereților despărțitori de tip ușor la apartamente; ei vor fi executați cu concursul Combinatului de prelucrare a lemnului Caransebeș. Toate aceste noi elemente legate de folosirea unor materiale eficiente, cu un consum redus de energie, schimbă în mod radical și concepția modului în care se va realiza integrarea elementelor tradiționale în arhitectura nouă.

— Deși poate nu ne-am obișnuit suficient cu acest adevăr evident, anul 2000

bate la ușă. Să nu privim totuși chiar pînă la el. Cum se conturează Caraș-Severinul anulului 1990? Nu vă cerem statistici, ci o incursiune în universul cotidian.

— Orașele noastre, exceptînd Herculane și parțial Reșița, nu au o configurație urbană modernă. Abia în ultimii ani au început lucrări pentru a le da o astfel de configurație, astfel încît omul să se simtă bine, să fie atras, să dorească să locuiască acolo. În 1990 Reșița va arăta ca un oraș încheșat, echilibrat, nu va mai fi — pe plan arhitectural-urbanistic — estompat de industrie. Prin finalizarea centrului actual și realizarea centrului din cartierul Lunca Birzavei, precum și mulțumită altor lucrări edilitare, Reșița va răspunde, sperăm, celor mai exigente pretenții de organizare urbană. Populația va crește pînă la circa 130 000—140 000 locuitori. Împrejurimile atît de atrăgătoare din punct de vedere turistic și amenajările ce se vor face pentru a le pune mai bine în valoare vor crea optime condiții pentru petrecerea celor două zile libere de sfîrșit de săptămînă. Acum, mulți reșițeni, cînd au posibilitatea, duminicile, „fug” la Timișoara. Vrem să le oferim acasă ceea ce actualmente caută acolo și în altă parte. Reșița va avea centrele urbane de interes ce-i lipsesc azi, piețele și străzile unde omul se plimbă, privește vitrinele, se întîlnește cu prietenii. Ca pe corso din Caransebeș, dar un corso mai modern. Vor surveni mutații și în alte orașe: Oțelu Roșu, azi un fel de anexă a uzinei, va primi un centru, Moldova Nouă la fel. În prezent, locuitorii acestor orașe au, de regulă, un circuit limitat: de la fabrică la televizor. Desigur, exagerez, intrucitva, pentru a sublinia mai pregnant o realitate. Noi trebuie să ridicăm orașele noastre la nivelul valorii producției industriale, să-i creăm omului care făurește bunurile materiale un cadru citadin plăcut, modern. Bineînțeles, temelia acestor realizări viitoare rămîne dezvoltarea economică. Industria județului va progresa rapid (nu cred util să ne pierdem în amănunte tehnice, în cifre etc.), iar agricultura se va dezvolta și ea în mod spectaculos, îndeosebi în domeniul pomologic și zootehnic, pe baza indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu. Se vor planta mii de hectare cu pomi fructiferi — plantații intensive și superintensive; se vor construi complexe zootehnice. Avem pășuni întinse în Munții Carașului și al Semenicului, dar au încercătură mică de animale. Ne vom strădui să remediem această deficiență, în lumina indicațiilor secretarului general al partidului la Consfățuirea de lucru cu cadrele din zootehnie. În fine, Caraș-Severinul va deveni un județ turistic. Doar în viitorul cincinal stațiunea Herculane va dispune de un plus de 1 300 locuri în hoteluri. Preconizăm ca ea să fie folosită și în scop complex (regiunea este admirabilă, tonică, odihnitoare), nu ca în prezent cînd peste 90 la sută din locuri sint destinate doar tratamentului balnear. Vom extinde stațiunile montane de la Semenic și Muntele Mic. Să nu se uite că, de regulă, cînd sint 15 cm zăpadă în Bucegi, ea atinge 80 cm în Semenic. Cu condiția de a dezvolta în mod judicios baza materială, Semenicul poate atrage și mulți turiști străini.

— Rezumînd, cum vedeți Caraș-Severinul anulului 1990?

— Un județ cu industrie de vîrf, cu orașe cu arhitectură modernă, funcțională, cu elemente de tradiție organic integrate care să dea un sentiment de plenitudine și armonie, un județ cu agricultură avansată și activitate turistică intensă, competitivă pe plan internațional. Avem motive pentru un optimism realist, fără a ignora însă dificultățile actuale. Am dori să facem mai mult pentru județ, pentru noi. În ultimă instanță, dar nu totdeauna reușim. Se iau măsuri, se alocă fonduri, resurse, rezultatele se văd — unele din ele au fost evocate chiar în convorbirea noastră — dar, cred eu, nu izbutim să mobilizăm suficient acea uriașă forță, potențialul materializabil, care este conștiința oamenilor. Fiecare dorește să trăiască mai bine, ceea ce este perfect normal. Însă ca să realizăm acest dezi-derat trebuie să fim noi înșine convinși și să-i convingem pe alții că bunăstarea individuală este determinată, în ultimă instanță, de bunăstarea generală. Punînd umărul la ridicarea cetății, îți înalți casa. Nu constituie oare aceasta o parte integrantă din esența socialismului?

LIONEL NIȚESCU ■

Carpați 2000

Brânza cea mai bună o fac poenarii

Autobuzul valsează printre serpentine iar șoferul, un tânăr care ne-a spus la plecarea că e din Poiana Sibiului, fredonează la rîndul său, răsucind volanul cu gesturi largi, lejere — deși mașina este arhiplină iar afară plouă în draci, drumul e desfundat pe alocuri — fredonează, zic, în ritmul unui tele-radio-casetofon așezat pe bord, la care am zărit mai înainte sfîrșitul unui meci de fotbal iar acum transmite de pe casetă muzică populară. E și acesta un semn, casetofonul, am fost informați încă de jos, din Sibiu, că poenarii sînt oameni foarte înstăriți. Deși — și reproduc acum cuvintele învățătorului Gheorghe Vonica, pe care îl vom întîlni curînd — „comuna noastră are cel mai puțin pămînt cultivabil pe cap de locuitor din marea majoritate a comunelor din țară”.

De aici, modul în care oamenii acestor locuri, trăind undeva sus în munte și la margine de județ, își cîștigă existența; și și-o cîștigă nu numai bine, ci admirabil: **oleritul**.

...Primarul, Ion Beju, e un om tînăr. El și cu învățătorul Vonica, de care am pomenit, șeful de post, un croitor, cițiva meseriași și mai ales cițiva bătrîni, în negru, sînt singurele personaje care populează locul în aceste zile ploioase de început de iunie. Acum ploaia s-a potolit — pentru cît timp?! — și cunosc, freptat, ce se petrece în Poiana Sibiului, localitate cu circa 4 000 de locuitori.

Nu întîmplător, lucrarea pentru gradul I dată de Gheorghe Vonica s-a intitulat „Păstoritul transhumant din mîrginimea Sibiului”. Practic, aici și oricînd — în afara școlii, a celor două școli mai bine zis, căci sînt două clădiri în comună destinate acestui scop — nu se discută mai nimic altceva decît de păstorit: pe unde a mai ajuns cutare, cît mai e prețul lînii etc. De mai bine de 200 de ani poenarii practică transhumanța (cel puțin astea sînt datele certificate prin documente obținute de Vonica, dar se pare că tradiția este cu mult mai veche). Mulți se duceau „în Turkia”, și astăzi se mai găsec acolo — acolo însemnînd acum Bulgaria — inscripții cu numele proprietarilor și al numărului de oi cu care românii treceau vama.

În mare, plecarea oilor la pășunat are loc în jur de 20 septembrie. Și se întorc primăvara, în jur de 1 mai. Pleacă numai bărbații, femeile rămîn în sat, cu copiii — aceștia merg la școală. În jur de 1 mai micii se vînd și începe mulsul oilor. Din acest moment prezența femeilor și a copiilor la stîne este **absolut obligatorie**. Din pricina asta, statul nostru a luat mă-

Fotografie de A. MIHAILOPOL

sura ca în zonele de acest gen, vacanța copiilor să se ia în prima simbătă de după 15 mai (învățătorul Vonica este de părere că ar fi și mai bine dacă s-ar da vacanța asta imediat după 1 mai, se pare că sînt probleme cu prezența la școală a copiilor). Vacanța puștilor se prelungește pînă la 1 octombrie, deci este altfel decît vacanța normală, obișnuită în majoritatea școlilor țării iar surplusul de zile este recuperat în iarnă, printr-un sistem care nu afectează

numărul practic de zile de învățămînt ale anului școlar. De aici puseștetea comunei în care mă aflu. Peste 400 de copii din Poiana Sibiului au plecat la oi, începînd cu nou născuții (nu vă mirați, nu e nici o exagerare, sînt mame care au plecat cu copiii de două și trei luni!), și sfîrșind cu liceenii. Din clasa lui Vonica, de pildă, care numără 40 de elevi în jur de 11 ani, au rămas acasă numai 5, din care doi obligați fiind a-și îngriji bunicii suferinzi.

(Urmare din pagina 1)

gantici, ca în pastelurile alecsandrine, întindînd pe cerul cîmpului care arde în flăcări mute. Căldura s-a întesit, o varșă și soarele, o secretă bogat și pămîntul. Sol nisipos, incins la peste 70 de grade, clootînd ca un vulcan în erupție. Cînd calci pe maldărele de paie din capul lanului, simți cum tăpile îți iau foc. Cițiva țărani și cițeva țărânci cu secerile, care string ce-a scăpat combinelor, umblă prin lan parcă nesimțîndu-i jeraticul, ba chiar, ai zice, cu un fel de plăcere, intrînd în marea clootitoare de aur cu bucuria cu care se scaldă delfinii în mare. Da, e nevoie și de seceri, fiindcă nici un bob nu trebuie să se piardă, zice Ilie Albu. Zice acest suprem și tulburător adevăr chiar așa, cu cuvintele-tip ce se zic ziaristilor (de fapt, de la ziaristi învățate), cu niște cuvinte care-l usucă, deși ele, aceste cuvinte reci și uscate, au intrat de mult în manualul școlar. Nici un bob nu trebuie să se piardă, repetă Albu, fiindcă anul ăsta a fost cel mai greu dintre cei mai grei, o iarnă lungă și o primăvară rece, înfrigorată de ploii, i-au mușcat din recoltă, au făcut-o deci scumpă, chiar foc de scumpă. Salvarea fiecărui bob din ea devine acum, mai mult ca oricînd, o somație. Și combina, și seceră trebuie să lucreze din răsputeri, chiar dacă ultima se infierbîntă, făcîndu-și buza neagră de fier iute și lucie ca argintul; chiar dacă prima, adaug eu, duce lipsă de garnituri. Chiar, de ce oare nu-s garnituri? Fiindcă, îmi explică Ilie Albu (și iată-l și pe el încruntîndu-se, într-un efort de înțelegere a ceva care-i scapă), industria noastră republicană nu se ocupă de garnituri, astea-s fleacuri, n-au nici o valoare, costă, acolo, un leu sau doi, poate trei, nu-s de nasul unei industrii ce se respectă. Ele-s lăsate pe seama unor cooperative, adică a cițorva inși ce se asociază să le producă. Și care, nefiind angajații agriculturii, nu prea sînt prompți în onorarea comenzilor. Și iată cum buturuga mică a tehnicii în valoare de doi-trei lei, apare exact în punctul în care masiva combină „Gloria”, lipsită de frîne, riscă să se ridice pe un fel de pirghiș de aer, pînă acolo

Ceasul de aur al pîinii

unde, fără nici un reazim pe sol, să pară deodată aeriană. Sigur, nu se întîmplă chiar așa, în ultima clipă lucrurile se dreg, dar pericolul unei astfel de întîmplări rămîne.

Deci actuala campanie, tovarășe Albu, e o bătălie inversunată, dusă cu încordare, cu disperare... Inversunată, da zice Albu, dar nu disperată. O bătălie disperată, adaugă, nu e o fericire, el, în calitate de comandant, preferă una organizată, pusă la punct, cu lecția de tactică în mină. Da, lucrările cîmpului au întîrziat, bătrînul Hesiod a fost supărat, au fost atîtea munci și zile care au trebuit prinse din urmă, dar, cu efort și cu organizare, au fost prinse. El, mecanizatorul, nu mai știu de cînd vreme ce e odihna, ei au intrat în campanie prin ianuarie (după ce nici înainte nu boieriseră, căci în decembrie își reparau uneltetele, în noiembrie încă arau, în octombrie încă mai recoltau porumbul...), pătrunzînd primii în cîmpul virgin, alb de zăpadă, în care din toamnă nu intrase vietate, nici aburul răsufării de om. O să sfîrșească lucrul tot așa, prin decembrie, cînd soarele o să se facă prea mic, cînd el n-o să mai poată cuprinde cîmpul zilei, cînd cîmpul celălalt, cel de pămînt, se va face deodată mare, nefsîrșindu-se sub zăpada albă. Deci ei sînt cuprinși, cu truda lor și cu ființa lor, în întregul spectacol cosmic al trecerii anotimpurilor. Cuprinși, fîrește, prin însăși condiția lor de țărani, aceeași de veacuri, aceeași la toți țărani, dar parcă ei, tractoriștii, cuprinși ceva mai adînc, ceva mai mult. Fiindcă așa este munca lor, fiindcă așa, mai ales, se întîmplă pe-aici, pe nisipuri (70 la sută din teritoriile celor șase cooperative agricole patronate de ei își înfig vetrele în nisipuri), fiindcă nisipurile, ca să se facă grînc, cer o campanie aspră și de durată, întinsă pe trei anotimpuri, ba rupînd o felie și din cel alb. Deci el, din ianuarie și pînă-n decembrie, „trag tare”, trag zîlumină, ziua aceea ce pornește din noaptea

și se încheie în noaptea, cu somn iepuresc între două brazde. Fiindcă munca, pe-aici, pe nisipuri, e cea mai grea, nisipul atacă fierul, trebuie mereu să te oprești din treabă, să dregi, să schimbi (dacă ai cu ce, dar, mă rog, hai să nu discutăm acum despre problema pieselor de schimb, ajunge chestia cu garniturile!). Uneori tractoarele se mai și răstoarnă, aderența lor la nisip e slabă, încă se-asteaptă mult promisiile utilaje cu pneuri late, adecvate acestui sol (dar, mă rog, hai să nu discutăm acum, că n-avem timp, despre problema utilajelor pentru nisipuri!). Și mai e și clima, care pe aici, pe nisipuri, e numai capricii, oscilează de la zi la zi, de la ceas la ceas. Iarna care-a trecut a fost mai grea ca în alte părți, primăvara mai tulbură, a plouat și cite 15-16 ceasuri pe zi, teritorii întregi s-au înecat, mai mare jalea, ziceai că nu ești la Bratovoiești sau la Mirșani, ci undeva, pe Valea Amazoanelor. Deci efortul recuperării lucrărilor și a timpului a fost mai mare ca niciodată.

Ce s-a obținut? Ceea ce se vede. Incinta de orz, apăsată de gigantica presiune a soarelui, pare un mușchi sau un sistem muscular în condiții de efort extrem. Dar există o inefabilă și blestemată secundă cînd elasticul acest de nisip, devenit puternic prin aurul miliardelor de plante și prin miile de oameni care îl tin încordat, ar putea ceda. Ar fi secunda cînd, de fapt, ar ceda nu pămîntul ci sticla ultraînferbîntată a cerului, spîrgîndu-se, după atîta căldură, într-o ploaie potopitoare. Oamenii refuză însă să primească această clipă. Ei fac totul ca să i-o ia înainte, profitînd de fiecare rază de soare.

— Cît v-a durat culesul orzului?
— Am început pe 21, terminăm azi, pe 25. 760 de hectare, din totalul de 5 580 de păioase.

Ilie Albu se uită la cer. Văpaia de sticlă fierbinte, timpul le-a mai acordat un răgaz. Deci, nici o clipă de răgaz! Com-

În rest se află acum risipiți pe mai toate meleagurile patriei, prin Dobrogea, Banat sau aiurea. Care este viața acestor copii? A unui Gheorghe Bija, sau a Mariei Branga din clasa a 4-a?

„Copiii știu ce-i așteaptă, și știu mai ales că au de tras, dar se bucură. Este bucuria faptului că îl revăd pe tata (primarul Ion Beju îmi face o socoteală cum că dintr-un an, socotite la un loc cite zile față sînt în mijlocul familiei, acestea nu depășesc două luni de zile), și mai este — firească oricărui copil sau tînăr — bucuria plecării, a călătoriei în sine. La plecarea din Sibiu aveam să mă întîlnesc, în tren, cu un cioban, Ilie Fintînă, tot din Poiana. Coincidența a făcut ca Ionică, fiul său, să fie elev în clasa lui Vonica, era plecat de mult la stîna — oile lui Fintînă se aflau undeva pe lângă Făgăraș, le-am și văzut mai tîrziu, din tren, risipite pe o coamă de deal — și l-am întrebant pe tatăl ce face copilul acolo, practic, la oi:

„Mușcește și se joacă. Se scoală la patru dimineața, rolul lui, ca să zic așa, e cel de a da oile la strungă, de a le împinge, pe rînd, în îngrăditura îngustă unde maică-sa le mulge. Treaba asta se mai repetă la orele 11 apoi la 5 după-amiază”.

„Este obligatorie prezența copiilor acolo?”

„Musai! Nu se poate fără ei! Fără ei și fără neveste, nu se poate”.

„Și cînd se mai joacă, totuși? Mai sînt copii cu el, mă refer la Ionică al dumin-tale?”

„Nu, copii nu mai sînt... sîntem noi, bărbații, și apoi i-am luat o minge. Are și cărțile cu el, mai citește”.

„Ce fel de cărți?”

„Păi, cărțile de școală... că alifel, cînd?!”

„Circulă o vorbă în Poiana: „Brînza cea mai bună o fac poenarii, pentru că aici nu sînt baci, sînt băcițe!” S-ar putea ca formula să fie revendicată și de alții, important este însă faptul că într-adevăr produsele celor din Poiana Sibiului au devenit celebre în întreaga țară. Femeile și, iată, copiii poenarilor — copii a căror viață nu s-ar putea spune că e lipsită de trudă — dar care învață încă din cea mai fragedă vîrstă tainele unei meserii milenare, meserie ce a făcut din comuna lor — după cum cu justificată mîndrie îmi spune primarul Ion Beju — o comună care a cîștigat locul I pe țară pentru buna gospodărire și înfrumusețare a localităților, în întrecerea dintre consiliile populare.

...Pătrund în cițeva case. Sîntem întîmpinați de bătrîni singuratici, dar primitori și plini de bunăvoință. Peste tot s-a introdus apa curentă, foarte mulți și-au instalat boilere. Televizoare, mașini, locuințe noi, încăperi spațioase — enorme și splendide covoare, dovadă nu numai a dorinței de a trăi civilizată, dar marcînd și un anumit gust estetic. „Poenarii sînt oameni serioși, lucrează în tăcere, fără paradă. Nicolae Branga a fost distins cu „Meritul agricol clasa a III-a” pentru că a obținut locul I la producția de lînă și lapte de oaie, e un exemplu așa, sînt convinși însă că dacă ar fi aici, acum, nu v-ar pomeni nimic despre performanța sa, căci este o performanță!”

Modesți și muncitori, echilibrați și eu un pronunțat gust al frumosului, poenarii Sibiului se văd rar între ei, asta nu-i împiedică însă să rămînă, pentru un întreg județ, un colectiv reprezentativ și puternic, aducînd statului valori materiale remarcabile, la fel de remarcabile ca și traiul pe care și l-au știut face.

HORIA PATRAȘCU

binele huruie, oamenii sînt în cămăși albe și-s uzi, e înăbușitoare căldura, e înăbușitoare temperatura efortului, e mai comod să lepezi cămasa, să lucrezi în maiou sau fără.

E încă amiază cînd ultimul spic de orz a fost cules.

A doua zi, joi, 26 iunie, dimineața, în trenul care mă duce la București, îl întîlnesc pe un coleg de liceu, doctorul Rusu. Dr. Rusu e medic veterinar, lucrează la Stațiunea de cercetări agricole de la Șimnic, și, firese, discutăm despre treburi veterinare și zootehnice. E cald, e parcă și mai cald ca ieri, transpirăm abundent în vagonul supraincins. La noi, la Șimnic, îmi spune doctorul, e caniculă, e atît de cald că vacile Holstein nici nu mai vor să mănînce. Cînd le scoți la pascut abia dacă rup o gură de iarbă, apoi dau buzna spre niște bălți din apropiere, se viră în ele și nu mai ies. Suportă greu căldurile noastre, în Danemarca lor termometrul nu urcă nicînd peste 18-20 de grade. Ieri, continuă doctorul, credeam că ne topim, luase foc cerul, tot ce e viu fugise la umbră, nici tipenie de om sau de animal pe drum ori în curți. Eram în farmacia noastră veterinară, seara, priveam pe fereastră, și am văzut cum vin pe șosea combine după combine, am numărat exact patruzeci. Veneau, am aflat, de la S.M.A. Rojiște, veneau dom'le, prin soarele ăla care te ucidea, sfîrșia metalul pe ele, cred că sfîrșia și sudoarea pe oameni, pe combineri... Au intrat în cîmp, alături de combinele noastre, și, fără o clipă de pauză, au început culesul. Nici nu-ți închipui ce febră a muncii, în plin zăpuc, a imprimat prezența acestei armate, apărută fulgerător și sărînd, la fel de fulgerător, în luptă. Cred că de-acum sîntem pe isprăvite cu orzul, cred că miine-poimîni începem griul...

Cînd interlocutorul meu spune aceste cuvinte, lanurile de griu pe care le văd prin fereastra vagonului capătă, brusc, reflexe de aur. Pînă la prînz vor fi de aur.

Vineri, 27 iunie, conform angajamentului oamenilor cîmpiei luat în fața partidului, a secretarului său general, s-a terminat și la Șimnic culesul orzului, începîndu-se — masiv — recoltatul griului.

MAIȘTRII (II)

În 1943, aveau treisprezece ani și veniseră din toată țara să învețe la Școala de elevi meseriași C.F.R.-Galati. În atelier învățau cum se repară o cuplă sau se montează o frână automată, cum se îndreaptă, se sudează și se desfundă o țevă, cum se bandajează un furtun. Peste drum, în gară, aceiași elevi deprindeau alte cunoștințe. Tot în specialitate. Trebuia să se ferească de ochii santinelor germane. Haine roase, galenți, fum în hală, amenințarea temniței — iată tot ce aveau. Războiul continua. Se apropia frontul. Atelierele trebuiau evacuate. Școala, de asemenea. Trenul lor a luat drumul Simeciului, lângă Ploiești, la Buda, i-au prins bombardamentele. Atunci, a fost rănit colegul lor Andreescu. Nu se mai putea continua. Au fost învolți sine die. După opt luni, când s-au întors, n-au mai recunoscut nici școala, nici orașul.

Comuniștii au dat cuvântul de ordine. Printre ei, meșterii Chicuș și Andrei Țărălungă ziceau: «Redeschidem atelierul. La treabă». Treabă: dimineața patru ore de teorie. Nu într-o clasă, cum ar fi fost fișec, ci acolo unde munceau, în halele improvizate din scinduri și din zidurile rămase întregi. După-amiază, lăsau caiețele și puneau mina pe ciocan — patru ore de practică. Alte patru ore la demolat zidurile avariate din centru. Încet dar sigur lucrurile începeau să se schimbe. Nu însemna că era mai puțin greu. Mereu mai multe vagoane trebuiau reparate. Începușeră să vină și locomotive. După-amiază din nou în centru, la demolări. Începușe și foametea. Și tot așa. Într-o dimineață de sfârșit de decembrie, atelierele i-au împințat altfel. În stînga și în dreapta porții, lipite pe garduri, două afișe anunțau abdicarea regelui, proclamarea republicii. N-au mai intrat în secții. Acolo, pe terenul dintre hale de vagoane și strungărie, Internaționala a răsunat întreagă. Glasul unit al tuturor îl dirija nea Toader Lovin, secretarul, secundat de meșterii Chicuș și Țărălungă... Revelionul de atunci a fost cel mai frumos din câte cunoscuseră. De bucurie și-au acoperit cu tablă zincată mesele de la cantină. Zilele treceau. Unii începuseră să fie chemați pe la județeană. Li se spunea: «Te duci să înveți!». La început li s-a părut ciudat, «Cum, adică, eu, ce-mi trebuie?» «Da, tu! Te apuci și înveți!».

Trece timpul. Țineți minte pasarella de peste liniile gării Galati? Dacă o traversați dați nas în nas cu I.M.N.G.-ul, deci cu Întreprinderea de mecanică navală Galati. Aici s-au petrecut cele de mai sus, numai că trecut-au anii. Prin '51-'52 încă se mai reparau aici vagoane și locomotive. În 1955, «Fabrica de piese de schimb» și-a extins halele cu încă 18 500 mp. În 1960 se numea U.M.N.G., iar azi I.M.N.G. Nu-s întâmplătoare schimbările de nume. Reflectă ceea ce se produce. Și dacă în 1962 producția navală reprezenta doar 4,6 la sută din totalul producției — la urma urmei era peotriva producției șantiere-lor noastre navale — în 1964 devenise de 67 la sută, iar în 1969 producția crescuse cu 620 la sută față de anul în care niște tinere fususeră chemați și îndrumați «Mă, nu-ți bate joc de viață, tu calci a...» În 1980? I.M.N.G.-ul produce vinciuri de ancoră și de încărcare, cabestane, macarale

La intrarea în schimb, înainte de a apăsa pentru prima dată butonul mașinii, ochii muncitorului caută spre maistru: ceva nou pentru azi? Cînd în întinderea halei se ivesc semnele de întrebare, inevitabile, în descifrarea tehnologiei apare, la timp, primul om de sfat: maistru. Șeful secției a primit sarcini de ultimă oră: primul care le află, pentru a le asigura materializarea: maistru. Cine a întîrziat cit de cit într-o fabrică se va fi dumirit, cu siguranță, de cite știe și cite poate face, la cite trebuie să facă față maistru. Orice ucenic în ale meseriei își are lângă inimă numele meșterului. Așa îl definește și legea, drept ceea ce este, ce trebuie să fie: organizator și conducător nemijlocit al procesului de producție. Un meșter de primă mînă, priceput în așezarea lucrurilor pe făgașul lor, cu știința desferecării inițiativei. Cu nobila calitate de a-și apropia oamenii.

De curînd, tovarășul Nicolae Ceaușescu într-o cuvîntare publică îl compara pe maistru cu un grad militar, subliniînd și în acest fel trăsăturile ce trebuie să-l distingă între ceilalți: autoritate, pricepere, exactitate.

Am cunoscut la viața mea, cum se zice, maiștri destui. Unii trecuți prin școlile de rigoare. Alții, mai în vîrstă, promovați în muncă la capătul unei activități de excepție. Doi imi vin în minte acum: meșterul Vasiliu și nea Nae Necula. Lucrau amîndoi la «Vulcan». Probau și unul și altul două imense calități: «mîncău meseria pe piine» și se pricepeau de minune să lucreze cu cei din jur. Omenia și exactitatea în organizare rezolvau jumătate din treabă.

Și ciți ca ei...

Am în mînă un cartonaș, cam de mărimea cărților poștale ilustrate. Sus în dreapta, în chenar scrie: CONDUCĂTORUL OBȚINE REZULTATE NUMAI CU AJUTORUL LUCRĂTORILOR SAI. Un remember inutil la prima vedere, care s-a

de încărcare electrometalice, pompe de diferite capacități, tablouri electrice de comandă, valve pentru apă, combustibili și aburi, instalații de lansare a bărcilor de salvare, caldarine, mă rog, tot ceea ce se subsumează noțiunilor de agregate, mecanisme și instalații pentru toate vasele care se construiesc în toate șantierele navale ale României anulul '80. În plus, tot aici se realizează utilaj tehnologic pentru combinatul siderurgic, construcții metalice pentru Franța, R.F.G., Turcia... Ce-i drept, și forța întreprinderii a crescut considerabil. (Deși nu pe măsura de zideratelor. Exemplu: pe 31 martie trebuia finalizată o investiție a cărei capacitate finală înseamnă o valoare de 1,2 miliarde lei și activitatea a 4 700 de oameni! Neținînd seama de întîrzierea înregistrată nu din vina întreprinderii —

Cine n-are bătrîni, să-i mai caute

doar două treimi puneri în funcțiune și doar 3 600 personal muncitor — centrala solicită producție la parametri finali!)

— Ce mai știți despre meșterul dv., tovarășe maistru Ion Dimitriu?

— Că-i în pensie. Vine încă să vadă ce mai facem, cum ne mai descurcăm fără el. Uneori ne șmotruieste de parcă uită că nu-i mai sintem nici ucenici, nici caife. Ultima dată, pare-mi-se, a venit pentru că l-au chemat și filmat tovarășii de la TV, știți, meșterul nostru, Andrei Țărălungă, a fost și el grevist, în '33, cînd fostele Ateliere C.F.R. Galati se alăturaseră tovarășilor de la Grivița. A scos din noi așa cum a promis — și oameni, și maiștri, și comuniști. Din noi, adică și din mine, și din Virgil Petrescu, maistru de la montaj, și din Pompiliu Sighinaș, maistru cazangiu, și din alții... Realitatea e că nu trebuie să fim un Nostradamus — înții m-am mirat, apoi am aflat că tov. Dimitriu este maistru în meseria dumisale de lăcătuș mecanic, dar și un om cult, motiv pentru care a fost ales secretar cu probleme de propagandă în Comitetul de partid al I.M.N.G. — ca să poți afla ce zace într-un om. Este adevărat că una este să vezi și cu totul altceva să observi, dar dacă ești în temă meseria din celălalt se simte și se presimte. Cum? Văzînd mai ales ce-i iese din mînă, nu din gură.

Cum s-a continuat selecția? Așa cum uneori se repetă istoria. Pentru că iată ce-mi spune maistru Ionel Costache, 38 de ani, și el secretar de organizație de bază de partid: «Sînt aici de 15 ani; am venit de la șantierul naval, în atelierul tovarășului Dimitriu. A fost primul om care mi-a spus: «Mă, Costache, tu calci a maistru». Calc pe dracu', am zis în gîndul meu de om cu nevăstă, cu doi copii și doritor de a-mi achita apartamentul. Ce mă interesa era doar să muncesc bine ca să câștig bine. Și atunci — ca și acum! — un set de brigadă putea să câștige mai

constituit la un moment dat în punctul de plecare al unei utile și bine primite idei: organizarea cursului pentru instruirea maiștrilor în domeniul relațiilor de muncă. Cursul a fost organizat la Întreprinderea de utilaj chimic «Grivița roșie» din București, mai precis la secția a doua mecanică.

— Am lucrat mai bine de 15 ani ca strungar. Am urmat apoi o școală de maistru. Eu nu-mi amintesc să fi avut o

Ceva nou, pentru azi?

disciplină care să se ocupe cu relațiile de muncă — imi spunea la încheierea cursului maistru Constantin Țărășenie. Astfel de probleme se ivesc zi de zi în contactul cu oamenii. Le cunoșteam empiric și le rezolvam cum ne tăia capul pe fiecare. La început, de ce să nu spun, am fost sceptic. Ziceam că teoria e una, practica alta. Acum, aș introduce și la școala de maistru un asemenea curs. Înveți mecanică, matematică, desen tehnic, dar să înveți cum lucrezi cu omul, nu. În atelier n-ai de-a face doar cu fier. Lucrezi cu cel care lucrează cu fierul.

Așadar, săptămînal, maistrii secției mecanică au fost chemați la întîlnire cu o disciplină care i-a capturat cu totul. Un asemenea cadru face posibilă realizarea în comun a studiilor de caz pe tema relațiilor de muncă. O parte le propunea lectorul. Altele erau cazuri reale, ivite în activitatea practică, de membrii grupului, fără a se dezvălui... sursa. Pro-

mult decît un maistru. Am cam strîmbat din nas cînd mi-a dat recomandarea și m-a susținut pentru școala de maistru. Ce să te legi la cap dacă nu te doare? Dar meșterul Dimitriu te cîntărea și te obliga din ochi, te trezea că faci cum zicea el. Acum eu conduc 39 de oameni și 2 ucenici, iar 72 de comuniști au avut încredere în mine și m-au ales să le fiu secretar. E greu, dar și ușor. Greu pentru că munca asta de maistru e grea, și ușor pentru că eu am în formația de lucru mai mulți băieți cu liceul terminat decît avea absolvenții de «profesională» maistru Dimitriu pe vremea noastră. E o plăcere să lucrezi cu astfel de muncitori. Le spui un lucru și îi vezi că gîndesc de față și odată cu tine. Asta elimină explicațiile suplimentare, pierderea de timp; și nici nu trebuie să-i împingi de la spate, așa cum a procedat nea Dimitriu cu mine. Vreau să spun că am doi șefi de brigadă excepționali, pe Costică Chebac și pe Ștefan Enache. Ultimul este și el un foarte bun maistru!, iar asta nu pentru că o spun eu, ci pentru că este și absolvent al școlii de maistru. (Realitatea-i și mai generoasă. În aceeași situație sînt și Paraschiv Zlate, și Borș Ion, și Necula Istrate, și Gheorghe Toader... și încă pînă la 40 de oameni din întreprindere care au absolvit secția serală a școlii de maistru.) Doriți să-i așezăm cronologic și logic pe cei despre care am vorbit pînă acum? Andrei Țărălungă — Ion Dimitriu — Ionel Costache — Ștefan Enache. O simplă recapitulare și o concluzie. În veritabila citadelă muncitorească care este I.M.N.G. maistrii lasă maistrii în loc. La fel de adevărat este că procesul este mai complex. (În întreprindere sînt 85 de maistru pe posturi de maistru, ceea ce înseamnă că fiecare-ia-i revin între 30-36 de oameni. Dar mai sînt și: 48 de ingineri, 61 de subingineri; 71 de tehnicieni; 18 economiști și 78 de funcționari; aceștia, ultimii, par a fi cam mulți chiar dacă 5 sînt, zice-se, absolut necesari: 2 juristi, 1 matematician, 2 analiști.) Toți actualii maistru sînt foști muncitori de elită, trimiși la școala de specialitate nu numai cu acordul și la propunerea secțiilor unde lucrau, ci și cu aprobarea C.O.M.

Nu oricine și nu oricum ajunge maistru. Dar nici nu rămîne, dacă nu se dovedește la înălțimea așteptărilor. Gheorghe Anghel, 36 de ani, spre exemplu. Pornise superb: școală profesională — liceu — școală tehnică de maistru. Absolvent maistru este pus chiar pe post de maistru. Dorește să-și manifeste recunoștința față de întreprindere într-un mod aparte și poartă ca fiind la lucru pe un accidentat în producție, deși acela se afla în concediu medical. Motivul? «Ca să nu se înregistreze întreprinderea cu un accidentat!». I s-a explicat că nu aceasta este soluția justă și a fost retrogradat, pentru finere de minte. Timp de 3 luni a lucrat ca simplu muncitor sub conducerea lui Toader Muscaliuc, maistru mai vîrstnic și cu mai multă experiență. Comportarea ulterioară fiind cea așteptată, a fost repus în drepturile sale, iar acum se numără printre merituși. Spune: «Imi pare bine că nu m-au iertat; la rîndu-mi aș fi fost tentat să închid ochii la abaterile altora».

MIRCEA BUNEA

cedînd astfel, avantajul e dublu: se însușește metoda; se aduce un ajutor efectiv imediat, concret, în activitatea cursanților. În bănci, cum spuneam, maistrii.

Care a fost structura cursului de la «Grivița roșie»?

El a fost gîndit în patru cicluri distincte: 1. Conducerea și relațiile de muncă. 2. Comunicațiile și instruirea personalului (incluzînd și transmiterea deciziilor). Cursanții s-au ales cu o metodă concretă de pregătire și perfecționare a oamenilor cu care lucrează direct. 3. Organizarea și simplificarea muncii. Rezultatul imediat: s-a stabilit ca fiecare maistru să fie autorul unei lucrări de organizare a celui mai dificil loc de muncă din sectorul lui. 4. Cunoștințe economico-organizatorice, privind aplicarea mecanismului economico-financiar îmbunătățit, organizarea controlului de activitate, a activității de întreținere a utilajelor.

Să ne lămurim și cu «cartea poștală» de care vorbeam la început.

Ne vorbea același maistru:

— Fiecare din noi avem o asemenea fișă care reprezintă două capitole: cum se stabilesc și se păstrează relațiile bune de muncă, respectiv cum se tratează o problemă. Sînt niște principii, oricînd la îndemînă, grupate sistematic. Ne folosește mai mult decît vă închipuiți. Un fel de ghid al jucătorului de șah. Nu dă soluții, îți ordonează felul de a gîndi, indiferent de genul situației în care te afli. Cunoașterea «relațiilor de muncă» te ajută să-ți apropii oamenii, să-i poți îndemna la treabă, să... lucrezi cu ei diferențiat. La așa ceva ne-a ajutat cursul organizat la noi. Metoda este deosebită. Am fost luați fiecare să înfățișăm cazuri cu care ne-am confruntat. Din dezbaterea lor am învățat să eliminăm aspectele delicate care s-au ivit între maistru și muncitori, între șefii de echipă și muncitori, între muncitori.

NEAGU UDROIU

Cuget, deci exist

Unitatea dialecticii materialiste (II)

Împărțirea în materialism dialectic, de o parte, materialism istoric, pe de alta, nu se justifică nici prin legile obiectului cercetat, nici prin conștiința epistemică angajată în cercetare. Obiectul materialismului istoric nu este nici altul și nici independent de obiectul materialismului dialectic. În primul rînd, materialismul dialectic, privit ca dialectică și teorie dialectică a cunoașterii, arată că obiectul cunoașterii nu este unul nedeterminat, în sine, independent de orice relație cu omul, independent de relațiile omului real, ci unul aflat în relații istorice cu oamenii viii ai istoriei. Din această cauză, materialismul dialectic consideră că nu avem două obiecte separate: unul al materialismului dialectic (natura), altul al materialismului istoric (societatea); de asemenea, nu se poate considera întemeiată poziția potrivit căreia materialismul dialectic a fost elaborat înaintea materialismului istoric. Ceea ce nu au știut nici-o dată dogmaticii este faptul că materialismul dialectic depășește punctul de vedere metafizic al separării absolute a naturii de societate. Din această depășire s-a născut un obiect nou, un obiect care include și societatea. De la acest obiect s-a pornit la elaborarea dialecticii pe baze materialiste. Și încă o precizare deosebit de importantă: acest nou obiect al dialecticii materialiste a fost luat din relațiile sale cele mai dezvoltate, din societatea capitalistă dezvoltată. Prin urmare, nu obiectul unei istorii nediferențiate, ci obiectul contradicțiilor dezvoltate, deci obiectul cel mai dezvoltat. Tocmai acest mod de a concepe obiectul explică apariția materialismului dialectic în a doua jumătate a secolului XIX. Dacă nu ar fi același obiect care determină conștiința teoretică, atunci unitatea concepției materialist-dialectice ar fi de neînțeles. Căci prin ce lege se realizează unitatea a două obiecte atît de diferite?

Conceptia materialist-dialectică are în vedere nu obiectul care determină orice teorie, ci obiectul ei în primul rînd. Și tocmai pentru că își determină istoric și în istorie obiectul nu mai poate cădea victimă absolutizării materialismului dialectic. Datorită modului nou de a concepe propriul său obiect, materialismul dialectic explică obiectul specific tuturor concepțiilor filosofice. Prin aceasta se explică în mod materialist-dialectic istoria societății și a cunoașterii, limitele obiective ale concepțiilor unilaterale asupra obiectului. Abia în cadrul concepției materialist-dialectice se constituie principiul universal al explicării obiective, pentru că numai în cadrul lui se constituie ca principiu dialectic de cunoaștere. Este vorba de principiul unității dialectice a existentei sociale și a conștiinței sociale.

Obiectul, prin urmare, se află în relații obiective și cognitive în același timp. Iar funcția de cunoaștere o realizează conștiința care s-a produs în societate, modelînd un obiect social și pentru societate. Dacă ea s-a produs prin depășirea naturii, rezultă că nu poate fi vorba de existența unei cunoașteri pure a naturii. Mai explicit: naturii nu-i corespunde o conștiință pur naturală, ci forme inferioare de reflectare sau de asimilare. Prin urmare, o imagine pur naturală, nesubiectivă o avem în lumea speciilor. Mai este nevoie să spunem că acceptînd o asemenea imagine am proceda în mod reductionist, că am sterge cu buretele epistemologic empirist subiectul uman și relațiile noi pe care le are el cu obiectul? De aceea nu trebuie să admitem două obiecte separate ca temelie obiectivă a unei concepții unitare. Caracterul unitar al concepției materialist-dialectice este determinat de dialectica cunoașterii și de dialectica obiectului cunoașterii (dialectică depășită și înnoită prin cunoaștere, iar nu situată în afara relațiilor cognitive) așa cum se constituie ea în adevărurile dialecticii empirice, în dialectica adevărului, deci, în dialectica generalului și particularului, a abstractului și concretului, a relativului și absolutului, a subiectivului și obiectivului și invers.

ION STROIE

Farmacii, farmaciști, medicamente (I)

AUTOMEDICAȚIA

la ora adevărului

Am pornit, în raidul nostru prin mai multe farmacii din București și din municipiul Tg. Jiu, cu intenția de a vedea cum e servit cetățeanul care apelează la oficiile farmaciei, de ce ni se reclamă în numeroase scrisori sosite la redacție lipsa unor produse vital necesare, mai ales pentru bolnavii cronici, dacă există sau nu există cu adevărat abuz în consumul de medicamente, ce consecințe are acesta pentru noi toți, ca și multe alte aspecte ale relației: asistența sanitară a populației — farmaciști — farmacii — medicamente. În fapt, ale corelației dintre cei doi versanți ai aceleiași relief social, grija pentru starea de sănătate a oamenilor.

Asistăm, incognito, citeva ceasuri, la modul cum se desfășoară *oficina*, adică servirea pacienților la ghișeele Farmaciilor nr. 2 și nr. 55 din cartierul bucureștean Titan. Unitatea nr. 2 cu orar nonstop, unde nu se închide usa niciodată, nici nopțile, nici sărbătorile legale, ca un veritabil spital ambulatoriu, este foarte aglomerată. Dealtfel, ca toate farmaciile, și la aproape toate orele din zi. Solicitanții din toată Capitala. O categorie, o foarte mare categorie, o constituie cei fără rețete medicale. Cer, în general, produse de așa-zis uz curent — antinevralgice, aspirine, piramidon, sulfamide, colir-urii pentru ochi, frectii, calmante, soluții dezinfectante, vitamine... dar și foarte, foarte multe antibiotice. Deși se cunoaște faptul că acestea nu se eliberează fără prescripție medicală, se insistă, se suprain-sistă, se suprasolicitează bunăvoința persoanelor de la ghișee, se acuză afecțiuni acute în care se dau de obicei antibiotice, iar când nu capătă, ori capătă legal doar câteva doze pentru o primă urgență, unii încep represaliile — bat cu pumnul în ghișee, amenință, ironizează, acuză, devin suspicioși iar o parte dintre aceștia încearcă, chiar, să și mituiască... Să ne oprim, deocamdată, la cei de bună-credință care constituie majoritatea. La cei decenti, politicoși, civilizați, cu un comportament normal. Se împart și ei în două subgrupe. *Urgențele*, bolnavi cu afecțiuni acute adevărate, nu insinuate, pe care farmacistul le verifică prin câteva întrebări-test, — dacă boala nu are semne vizibile — care se adresează, din felurite motive, direct farmacistului, i se adresează cu încredere ca și unui medic. Și „obisnușii casei”, cei care vin să fie „consultați” la farmacie, mai exact spus, care vin să consulte, să întrebe ce medicamente să folosească, ori ce medicamente se folosesc în cură sau cură maladii. Atât farmacistele de la 2 cât și de la 55 sînt circumspecte, atente și cu unii și cu alții, decelează cazurile și situațiile și dau indicațiile ce se cuvin. Fără a se erija în medici, recomandînd în toate cazurile drumul spre policlinică, rezolvă însă foarte multe situații ale urgențelor, ale cronicilor și ale ipohondrilor și medicamentelor. La unitatea 55 de pe Bd. 1 Decembrie 1918, un bărbat insistă să i se elibereze un plic cu Penicilina V. Cum că l-ar dura în „gît. Diriginta, farmacistă Maria Burtan, insistă la rîndu-i să renunțe, să nu ia fără prescripția specialistului O.R.L. Omul o interpelează, ce-i pasă de organismul lui, datoria sa este să-i dea medicamentul din moment ce prin lege se poate elibera fără rețetă. Farmacistă e calmă, rămîne calmă, iar după îndelungi explicații despre consecințele antibioticelor de orice fel asupra organismului, despre consecințele posibilelor intoleranțe, după ce-i mai argumentează și cu un articol dintr-o revistă de specialitate, omul renunță și chiar mulțumeste foarte mult. Desigur, farmacistul nu e un vinzător de doctorii, cum adeseori credem mulți dintre noi. Cei pe care i-am asistat, fără să știe cine sîntem și de ce o facem, ne-au dat, din fericire, măsura unui autentic profesionalism. Cum ne spune, mai apoi, diriginta Maria Burtan: „Psihologia bolnavului e

greu de influențat, și totuși e posibil, dacă farmacistul are conștiință profesională și tărie morală, dacă își educă voința și răbdarea”. Iată-o, într-o asemenea postură și pe colega sa, Paulina Istrate, profesionistă de tinută, cu 19 ani vechime — care și-a început cariera într-un sat din Oltenia, la Motăței, apoi și-a desăvîrșit-o înființînd farmacii pe santierul Hidrocentralei de pe Argeș — într-o asemenea consultație. Un bărbat de vîrstă matură cere aspirină, o mare cantitate de aspirină. Din întrebare în întrebare, omul îi relevă o situație aproape dramatică. Soția sa ia de ani de zile acest „drog”, ca panaceu universal „căci așa spun medicii pe la radio”, a devenit aproape dependentă de el și, culmea, a făcut ulcer. Iabar n-avea că l-a făcut tocmai datorită aspirinei, că trebuia s-o îngereze cu lapte, iar acum s-o asociază cu Ulcerotrat, deoarece și-a distrus procesele normale ale secrețiilor gastrice și reacția adversă s-a produs. „Farmacistul are nu numai dreptul, are obligația profesională să facă educație sanitară, să preîntîmpine automedicația care începe să fie un fenomen ingrijorător și pentru țara noastră” — ne informează diriginta Maria Burtan.

De acord, dar nu toți avem sansa să înțelegem la ghișee asemenea farmaciști, și chiar cînd sînt foarte conștiincioși, n-au timp, suprasolicitați fiind de valurile de oameni.

Ne reliefează și mai mult, și mai convingător, această realitate discuțiile avute și statistice prezentate de către dirigintele Farmaciei nr. 2, una dintre cele mai mari din Capitală, farmacistul Nicolae Zahacinschi, de către dirigintele farmaciei nr. 73 din Tg. Jiu, farmacistă Sanda

Antoaneta, și mai ales, de către farmacistul coordonator al județului Gorj, Nicolae Blendea, și directorul Oficiului farmaceutic nr. 1 al municipiului București, Ștefan Mihăescu. Dacă unitatea din Titan a desfășurat în trimestrul I al acestui an produse în valoare de peste 2,5 milioane lei, jumătate din acestea au fost eliberate fără rețete, prin urmare în serviciul automedicației. O imagine mai globală ne-o înfățișează directorul Ștefan Mihăescu. Oficiul nr. 1 București asigură între 22 și 25 la sută din desfacerea de medicamente pe întreaga țară, pentru unele produse procentul ajungînd pînă la 50 la sută. Deocamdată nu acest procent vorbește cel mai edificator despre tendința în creștere și la noi în țară a consumului și abuzului de medicamente. Dinamica acestei cereri pusă în relație cu indicii de morbiditate de la o perioadă la alta reliefează net, pregnant, fenomenul că în ultimii ani în România, și mai cu seamă în Capitală, nu au avut loc epidemii de masă, îmbolnăviri deosebite, și totuși desfacerea de doctorii mai — cu seamă în farmaciile din rețea, pentru pacienții ambulatorii, a crescut serios de la un an la altul și asta, luînd în calcul problemele demografice și dinamica natalității.

— Atunci, ce-i de făcut, tovarășe director, cum am putea stopa acest abuz cu consecințe, în primul rînd, asupra stării de sănătate a populației și, desigur, cu consecințe economice, atît în planul general al societății cît și în planul individual, al bugetelor de familie?

— Rolul farmacistului devine pregnant în combaterea fenomenului; el trebuie să facă educație populației, dar sînsur nu poate să rezolve mare lucru. Cel mai greu de controlat și de ținut în frîu sînt cei

care vin — și nu puțini — cu rețete de la vecini, de la prieteni, de la rude, pentru că aceora le-a făcut bine un anumit medicament și, chipurile, suferă de aceeași boală, fiindcă au aceleași simptome. O altă categorie o constituie cei care prezintă rețete foarte vechi, pentru suferințe avute cu luni și chiar cu ani în urmă, iar o altă categorie o reprezintă bolnavii cronici, care dețin rețete cu termen de valabilitate de 6 luni și insistă să le oferim întreaga doză dintr-o dată, aglomerînd-o astfel la domiciliu, creînd dezechilibre artificiale în fondul și stocurile de medicamente. V-as da citeva exemple. În Farmacia 30, de pildă, anul trecut ajungeau 60 de tuburi de „Colebil” la un trimestru, anul acesta 240 n-au ajuns 3 zile! Credeți că a crescut într-un an, într-o asemenea proporție, numărul suferințelor de dischinezii ori alte afecțiuni biliare?! Nu, se stochează la domiciliu, medicamentele au modă, ca și hainde! Eu, ca farmacist, n-am cum să-l controlez pe pacient, iar dacă are rețetă nu pot să nu-l servesc, și nici nu pot să-l împiedic să umble cu aceeași prescripție, în aceeași zi, la 10 farmacii ca să-si cumpere 10 tuburi. E o chestiune de educație și de conștiință civică. Știți că se cer antinevralgice și aspirine în cutii a câte 2000 de tablete?! În general, nu se eliberează dar și între farmaciști există oameni cu o mai redusă conștiință profesională...

— Tovarășe director, noi nu contestăm atare adevăruri, în parte le-am înregistrat și noi, știm că s-a ajuns și la cazuri limită, la intoxicații grave prin automedicație, sau prin medicamente stocate cu termenul de valabilitate depășit, ori alterate prin păstrarea incorectă a acestora — Spitalul de urgență ne poate furniza oricînd exemple — dar convingerea noastră este că nu s-au studiat în profunzime și în totalitate cauzele tuturor acestor fenomene (automedicația, abuzul în înțelegerea medicamentelor, stocarea la domiciliu). Nu le stăpînim încă, pentru a se lua măsuri complexe. Noi, ca reporteri, am efectuat un sondaj rapid — neexhaustiv, însă concludent — în rîndul a 50-60 de pacienți care solicitau, fără rețete cu parafe medicale, produse mai speciale, ca de pildă, Antideprin, Miofilin, Nefrix, Meclofenoxat, Ampicilină, Digoxin... Am pus cum următoarele întrebări: „De unde știți că aveți nevoie de Antideprin, și că vă face bine? De ce boală suferiți? Cine v-a indicat să luați Ampicilină? De ce nu v-ați dus mai întîi la medic? etc”. Am înțîlnit și noi cazuri cu „indicația” vecinului de alături, dar, iată, citeva răspunsuri asupra cărora ar trebui să meditezem forurile sanitare și forurile de decizie: „Nu ajung să mă consulte un medic, serviciul de neuropsihiatrie din policlinica de care aparțin e foarte aglomerat, e inabordabil” (I.S. de la Întreprinderea „7 Noiembrie”). „Cînd mă prezint la medicul de cîrcă mă ia în zefle-mea, mă întreabă cîți ani am, și-mi spune că la 64 de ani e firesc să mă doară capul. Eu știu că nu-i firesc, iar răspunsul său e nu numai nemedical, dar nici omenesc” (E.R., pensionar din cartierul Prelungirea Ferentari). „S-au desființat policlinicile cu plată, dar nu s-a rezolvat modul de păstrare mai ușoară la specialiști, și calitatea consultului medical, sistemul preferențial al unor medici te obligă să stai cu orele la usa lor, și cînd ajungi te tratează foarte superficial” (I.I. de la I.O.R.). „De ce iau atîta „Miofilin”? Pentru că pur și simplu nu se găsește mereu și sînt bolnav cronic, trebuie să fac tratament cu o anumită periodicitate, altfel mă sufoc. Săptămîni în șir umblu pînă găsesc 10 fiole” (A.N., pensionar). Practic foarte cunoscute, or, pînă nu înlăturăm asemenea cauze, se perpetuează și efectele! În numărul următor ne vom ocupa, în context, de aprovizionarea farmaciilor cu medicamente.

CICI IORDACHE
GHEORGHE AMUZA

Mina, mineritul au fost dintotdeauna asociate pădurilor. Nu neapărat la suprafață, cît mai ales în adîncuri, în finia minei. De la începutul acestei indelețniri și pînă azi, codrii uriași, mii și mii de hectare, au fost înghițiți, au fost sacrificați pentru a fi „replantați” în măruntaiele munților, au fost orînduiți în subteran ca să țină creștele în spate, ca printru ei, săpînd galerii, omul să aducă la suprafață bogății. Industria extractivă de toate genurile și tipurile — carboniferă, metaliferă și nemetaliferă — în epoca crizei de materii prime crește uriaș, se dezvoltă la proporții neatinse pînă azi. Cît mai multe materii prime din resurse interne reprezintă în etapa actuală în țara noastră un obiectiv și un principiu al strategiei dezvoltării. Dar și lemnul este o materie primă de preț, de prim rang, este „aurul verde” și este, firește, limitat și trebuie să-i gîndim cu grijă destinațiile. În plus, pădurile ne oferă oxigenul, ne apără mediul de poluarea ce însoțeste industriile moderne, sînt parte a echilibrului naturii. Iată rațiunile pentru care și specialiștii Institutului de cercetări și proiectări pentru minereuri și metalurgie neferoasă din Baia Mare caută soluții noi pentru a susține galeriile, lucrările de mină, altfel decît tradițional, altfel decît cu lemn. Susținerea metalică e una dintre ele, studiată pentru domeniul neferoaselor, experimentată și aplicată la Borșa și Rodna. Dar și metalul e scump, e materie primă dirijată și e păcat să-l îngropi în subteran. Inginerii Traian Păcuraru și Puiu Petru Pavel, din cadrul laboratorului de tehnologii miniere, au gîndit altce-

va. Mai întîi, un alt material, neconvențional, din care să se poată face stîlpi de mină, care nu e nici lemn, nici metal, dar care intrunește și chiar depășește, calitățile acestora. Privind rezistența, capacitatea de susținere a pereților de rocă, de adaptare la tehnologiile cele mai moderne de exploatare. Se numește „fenoplast” și are o rețetă absolut originală, brevetată ca invenție. La bază, o rășină, fenol-for-

Nu sînt însă nici rășină masivă, fenoplast masiv, ar fi fost totuși prea ușoare față de funcția și destinația lor. Pe lîngă substanța de întărire, conțin un material de umplutură alcătuit din țesături textile, deșeurii din industria ușoară și piatră cu greutate specifică redusă, tuf vulcanic. (Și iată încă un domeniu al acestei materii prime puse, în sfîrșit, în circulație!) Deocamdată, elementele din fenoplast

deosebite. Rezultatele sînt remarcabile. „Studiile noastre, ne informează șeful laboratorului, ing. Iosif Gal, demonstrează că la nivelul confecționării industriale a elementelor de susținere din fenoplast prețul este comparabil cu cel al materialelor actuale folosite, iar calculat la durata de funcționare — care se ridică la 10-15 ani — el devine mult redus. Aceste elemente nu putrezesc ca lemnul, nu se corodează ca metalul. Vom putea disponibiliza mari cantități din aceste materii prime pentru alte sectoare ale economiei”. Șansele fenoplastului sînt, așadar, foarte mari, șansele fenoplastului pot fi extraordinare. Fiind anticorrosiv, cercetătorii de la ICPMMN Baia Mare l-au încercat și îl studiază și la tunelele de desprăfuire din metalurgia neferoasă. Cu surprinzătoare, aproape nesperate, rezultate. Fenoplastul, înlocuitor de păduri și înlocuitor de metal, este o realitate foarte aproape de noi. Aproape și pentru faptul că materia primă de bază, rășina fenol-formaldehidică se fabrică în țară, la Combinatul chimic Victoria. Se află în curs de execuție, pe platforma Săsar, precizează dr. ing. Ilie Paraschiv, directorul institutului, o instalație de fabricare industrială a elementelor de susținere pentru lucrări miniere. Cît privește celălalt domeniu de aplicăție, instalațiile metalurgice, rămîne un deziderat și un gînd pentru viitor. Și nu din cauza cercetătorilor, a capacității institutului de a pune la dispoziție tehnologii, ci din lipsă de beneficiari.

ILEANA ALEXENI

Spunem fenoplast și gîndim pădure

maldehidică, deci o materie primă chimică, plus un întăritor. Tehnologia de construcție a elementelor de susținere propriu-zise, cît și tehnologia de aplicare a acestora la lucrările miniere constituie, de asemenea, concepție proprie, originală, obiectul altor două invenții naționale, și aparțin lui Traian Păcuraru. Am văzut grinzii și stîlpii de mină din fenoplast în standul de încercări, sub preșe și stîlpii hidraulici, supuși unor severe probe, precum și diagrama rezultatelor. Toate evidențiază valoarea lor excepțională. Au culoarea și consistența aparată a lemnului, te derutează chiar,

au fost aplicate experimental la susținerea citorva puțuri și galerii la Exploatarea minieră Herja o veritabilă mină-școală prin curajul de a aborda noul din cercetare. Directorul, ing. Iuliu Pop, fiind membru în consiliul științific al institutului, participă la cercetări și înțelege așa cum se cuvine raporturile cercetare-produție. Dar nu numai la Herja. Urmărindu-se o arie cît mai largă de utilizare a lor, în condiții cît mai diferite de rocă și presiuni, ca și domenii de minerit diferite, experimentările au continuat în mina Șulor și într-una de caolin din jud. Harghita cu presiuni foarte mari și în situații

E mai ușor să consumi cărbuni decât să recuperezi căldura?

În industrie sînt frecvente cazurile cînd, din motive tehnologice sau de protecția muncii, într-o hală de fabricație este necesar un mediu ambiant dat: aer curat și cu o anumită temperatură. Pentru asigurarea unui astfel de mediu se recurge de cele mai multe ori la ventilația mecanică, în paralel cu încălzirea aerului care trece printr-o baterie. Printr-un tub este introdus aerul proaspăt, încălzit la temperatura necesară, iar prin altul este evacuat în atmosferă aerul uzat, cu noxe sau mirosuri supărătoare. Ciclul este de cele mai multe ori continuu. Sînt situații în care canalele de ventilație sînt de mărimea unei camere. Poți să mergi prin ele cu motocicletă, dacă nu chiar cu mașina.

De felul în care se poate recupera această căldură s-a ocupat Laboratorul de instalații termice de la INCERC București. Inginerul Alexandru Christea ne spune: „Încă din 1974, institutul nostru a executat modelul funcțional al recuperatorului rotativ de căldură. Am început cu acest tip pentru că are cel mai larg și mai variat domeniu de aplicare. Pentru asta am fost nevoiți să inventăm rotorul, masa de acumulare a căldurii. Singura firmă care producea asemenea recuperatoare, o firmă suedeză, nu vindea brevetul, obligîndu-ne să cumpărăm tot produsul. Deci sîntem gata din 1974. Cam de mulțor durează povestea. Prototipul a fost realizat la I.C.P.A.I.U.C. București. Acum, la I.C.M.P. București, produsul a intrat în fabricație de serie, dar nu au comenzi suficiente, desi pentru a preveni asta am schimbat normativul de ventilație pentru halele industriale. Numai obligînd proiectanții să prevadă recuperatoarele în proiectele de execuție, beneficiarii le pot comanda la fabrica producătoare. Desi există un normativ de

proiectare care obligă proiectantul să prevadă în sistemul de ventilație recuperatoare, situația n-a intrat încă în normal. Avantajele folosirii recuperatoarelor sînt evidente. Numai pentru lucrările noi, economia va fi de 25 000 de tone combustibil convențional pe an. Economia va fi mult mai mare în momentul cînd și instalațiile existente vor fi dotate cu recuperatoare de căldură. Introducerea unui recuperator rotativ de căldură aduce după sine o economie de energie termică de 70-80 la sută. Recuperatorul este astfel conceput încît să poată fi montat cu ușurință. Cele două tuburi de ventilație, intrare și ieșire, se sectionează prin scoaterea a cite unul tronson și introducerea în locul lor a recuperatorului. Sistemul de funcționare este simplu și nu necesită o întreținere specială. Rotorul care constituie masa de acumulare a căldurii se învîrte preluînd căldura aerului uzat și cedînd-o aerului proaspăt. Am aplicat sistemul la halele de păsări de la Complexul avicol Corbeanca. Aerul din interior, încălzit numai prin căldura animală, prin evacuarea lui prin recuperator reușește să încălzească suficient aerul proaspăt. S-a renunțat astfel la încălzirea aerului introdus”.

Dacă luăm în considerare exemplul dat mai sus și mai ales cifra de 25 000 tone combustibil convențional pe an, cifra care ar putea să crească de citeva ori prin aplicarea recuperatoarelor la sistemele de ventilație existente, ar trebui să prevădem recuperatoarele de căldură în toate proiectele și în toate instalațiile existente. De ce nu se procedează așa, mai ales că situația este legiferată, recunoaștem că înțelegem cu greu. Deci economii de energie termică deocamdată, după șase ani de la realizarea recuperatorului, practic nu se fac. Despre situația

de la I.C.M.P., întreprinderea producătoare, ne lămurește inginerul Firița Potlog: „Bineînțeles, nu avem comenzi. Am avut 20 de comenzi pe care le-am executat și stăm și așteptăm altele. Pentru a putea ieftini și îmbunătăți instalația de producție, pentru a o face rentabilă, avem nevoie de 300-400 de bucăți pe lună. Numai cînd vom ajunge la această cifră ne vom putea gândi să ieftinim și linia de fabricație, și produsul. Se pare că pentru unii este mai ușor să arunce cărbunii cu lopata decît să recupereze căldură. Încercăm să nu glumim pe această temă serioasă, dar sîntem puși în situația să stăm și să așteptăm”.

Un an de așteptare ne costă 25 000 tone de combustibil. Cel puțin! Pînă acum au trecut cinci! Poate și noi avem o vină. Dacă am fi scris și vorbit despre asta, mai devreme cu cîțiva ani, situația ar fi fost cu siguranță alta. Să încercăm să fim mai eficienți în cazul celorlalte două recuperatoare de căldură realizate la INCERC. Ne vorbeste despre ele tot inginerul Alexandru Christea: „Deoarece recuperatorul rotativ de căldură nu poate fi montat în medii cu umiditate mai mare decît cea normală sau în medii cu pericol de explozie A și B, pentru asemenea situații, în anul care a trecut, la INCERC s-a terminat modelul funcțional al unui recuperator de căldură cu plăci. Este în curs de asimilare de fabricație la I.C.P.A.I.U.C. Va fi alcătuit din module care se vor asambla la fata locului, funcție de secțiunea tubulaturii. Eficiența lui este de 70-80 la sută. Economia, numai la instalațiile noi, va fi de aproximativ 15 000 tone ce pe an. Atît recuperatorul rotativ de căldură cît și cel cu plăci pot fi montate la instalațiile centralizate care au cele două tuburi de ventilație unul lîngă celălalt, așa-zisele sisteme centralizate. În industrie sînt multe situații în care ventilația se face prin sisteme decentralizate, cînd cele două tuburi sînt la distanță între ele. Pentru ele am conceput un recuperator de căldură cu fluid intermediar, apă sau antigel, care are o foarte mare varietate de aplicații la recuperarea cădurii de la surse secundare tehnologice, funcționează pînă la tempera-

turi de 200 de grade și poate fi folosit practic în orice situație. Pentru a ne feri de drumul anevoios și întortocheat al asimilării, acest recuperator a fost gîndit să fie alcătuit din elemente din producția curentă. Bateriile de răcire se fac la I.A.A. Alexandria, pompele la Aversa, București, țevă și robinete de unde doarește fiecare. Poate fi montat în orice mediu și aduce o economie de 50 la sută. Cu concursul și cu finanțarea Centralei de valorificare a cerealelor și plantelor tehnice, la I.S.P.C.A.I.A. este în curs de proiectare instalația experimentală la scară naturală la uscătoarele tip US17 de la Oltenița. Economia ce o va aduce va fi de 312 tone ce pe an. În curs de execuție este tot o instalație similară la uscătoarele de fructe ale întreprinderii de legume și fructe Brăila. Economie - 405 tone ce pe an. De asemenea, la Uzina de autoutilare Cimpina, la cabinele de vopsit, unde este pericol de explozie, se va folosi tot o astfel de instalație care poate transmite căldura la distanță, fără ca cele două medii să intre în contact. Ne mai gîndim și la alte tipuri de recuperatoare de căldură, care să cuprindă toate situațiile întîlnite în practică, dar despre ele ceva mai tîrziu, cînd vor fi în stadiu de model funcțional. Profităm de revista Flacăra pentru a face reclamă tehnică recuperatoarelor de căldură pentru că în condițiile de astăzi, impuse de criza de energie, nu se mai poate concepe o instalație de ventilație fără recuperator de căldură”.

Sperăm că ultimele două recuperatoare vor pătrunde mai repede, mult mai repede, în obișnuința noastră tehnică decît primul. Dacă avem un normativ de proiectare care impune folosirea recuperatoarelor de căldură, calea este foarte simplă, și anume: proiectantul să le prevadă; dacă totuși proiectele nu prevăd aceste recuperatoare, beneficiarul să le respingă, iar banca de investiții să nu le admită la finanțare. Ni se pare că cea mai directă și mai sigură, pentru că nici prea multă vorbă nu e bună pentru a aplica un normativ cu caracter de lege.

OPREA GEORGESCU ■

O invenție și fazele inutile, de complezență, prin care trece

Pînă nu demult, pentru diagnosticarea unor boli reumatice și în special a poliartritei cronice evolutive, se folosea un reactiv, pe bază de latexgamaglobulină, adus din import. O picătură de reactiv, în contact cu o picătură de ser recoltat de la bolnav, dă naștere unei reacții care semnalează absența sau prezența bolii. Metoda este simplă și nu necesită o pregătire specială. Totuși este să ai reactivul. Este singura posibilitate de diagnosticare precisă, mai ales în faza incipientă a bolii. Poliartrita cronică evolutivă este o boală grea. Tratată din timp, evoluția ei poate fi mult întîrziată, chiar frînă. Reactivul este necesar mai ales din necesitatea de a depista în timp util apariția bolii. Secretul de preparare a reactivului îl constituie modalitatea de fixare a celulei de latex de cea de gamaglobulină care, numai în aceste condiții, produce reacția de care avem nevoie. Prețul unei fiole de 5 mililitri de reactiv era de 64,6 mărți.

La Centrul de hematologie din București, singurul din țară, un colectiv compus din dr. doc. Vanghel Kondi, șeful laboratorului de preparate, și din biologii Lucia Steinbuch și Maria Antonescu, după încercări de laborator laborioase, au reușit, prin mijloace originale și simple, să fixeze celula de latex de cea de gamaglobulină și să prepare un reactiv românesc care poate înlocui, cu același rezultat, pe cel din import.

După verificări scrupuloase de laborator care au dat cercetătorilor certitudinea viabilității reactivului, pe data de 18.07.1978 s-a depus la O.S.I.M. cererea de brevet „Procedeu de preparare a unui reactiv pe bază de gamaglobulină”.

Vrem să subliniem că cererea de brevet, plectată de la specialiști în domeniu, are girul singurei unități specializate în astfel de produse și ea vizează un reactiv de laborator și nu un medicament cu funcții terapeutice care ar putea face rău cuiva. Reacția dată de reactivul românesc este identică cu cea dată de reactivul ce se importa. Odată cu înaintarea brevetului, Centrul de hematologie a pus la dispoziția serviciilor spitalicești interesate fiole cu reactiv pentru testare, cu specificarea că poate substitui reactivul străin. Din acel moment, importul a încetat, iar reactivul românesc a fost folosit în exclusivitate, el convingînd repede pe cei interesați să-l folosească.

Să urmărim drumul oficial, deci obligatoriu, al acestei invenții, după care vom trage concluziile.

Odată gata, documentația se depune la serviciul de invenții și inovații din cadrul institutului. După un aviz, formal îndrăzînim să spunem în acest caz, este înaintat direcției care îl expediază la O.S.I.M. În acest caz, ca și în altele similare, O.S.I.M.-ul, neavînd specialiști de vîrf în toate domeniile, apelează la diverse instituții, la specialiști care sînt interesați în folosirea reactivului și sînt în măsură să-l testeze. Să reținem că pe acești specialiști îi interesează reacția și nu modul cum este obținut reactivul al cărui secret de fabricație nu este cu nimic apărât în a-

ceastă fază. În paralel, documentația este înaintată la Institutul de control al medicamentului. Aici, documentația se citește în fața unui grup de aproximativ 50 de persoane care sînt informate despre conținutul brevetului. Nimeni nu pune la îndoială cele scrise acolo. Toată lumea este convinsă că o unitate de talia Centrului de hematologie, un doctor docent și un colectiv de oameni specializați în problemă nu trimit la brevetare un reactiv decît după ce au avut rezultate certe, după ce au făcut toate testele cerute de importanța unui asemenea gest. Auditorii acestui referat dau în aceste cazuri un aviz de complezență. După obținerea acestui aviz, documentația este înaintată spre avizare Academiei de științe medicale care, la rîndul ei, îl trimite spre referare unde crede de cuvință.

După stringerea tuturor referatelor și avizelor, O.S.I.M.-ul emite brevetul.

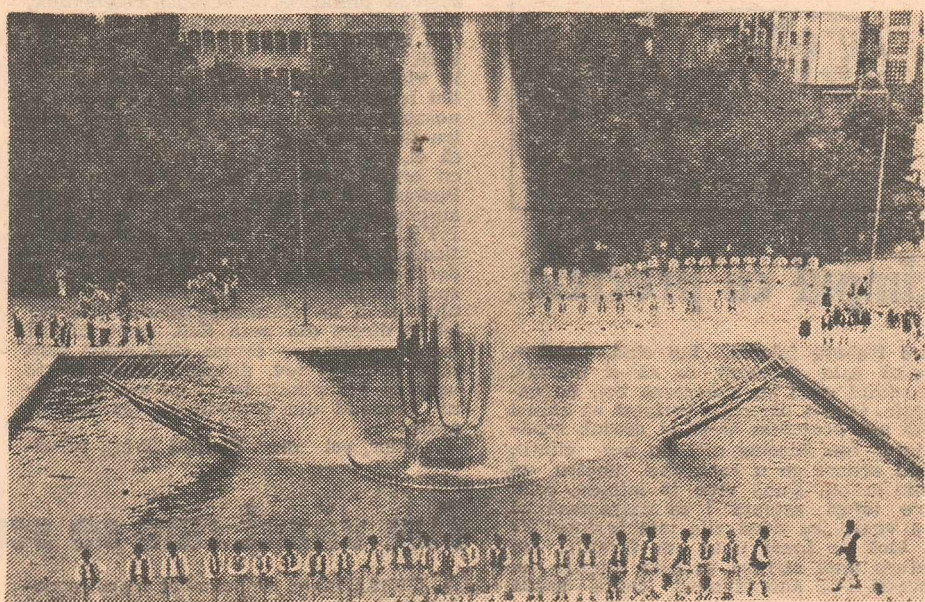
Drumul sinuos al acestei documentații a avut loc între 18.07.1978 și 4.02.1980. Un an și jumătate. Față de alte invenții, nici nu e mult. Între timp, reactivul a fost folosit, nefiînd vorba de un tratament care ar fi putut să dăuneze din cauza insuficienței testării. În acest timp, doctorul Vanghel Kondi era informat pe stradă și în spitale de către colegi despre invenția colectivului. Nici nu se putea altfel pentru că prea multă lume aflase despre ea.

Încercăm să tragem citeva concluzii. Într-un an și jumătate s-a făcut, respectîndu-se legea și regulamentele, aproape totul ca să nu se asigure secretul acestui brevet! Deși nu era nevoie, cel puțin

o sută de oameni au aflat secretul fabricării reactivului. O sută de porțițe, puțin ipotetice, dar totuși porțițe, prin care secretul acestei invenții putea să fie aflat de cei interesați. De ce? Numai de dragul unor regulamente? O prioritate nu se obține făcînd, ci vorbind, dar numai în șoaptă și numai acolo unde trebuie. În cazul acestui brevet trebuiau cerute avize despre comportarea reactivului și nu despre cum se fabrică el. Acest secret nu credem că trebuia să treacă de poarta Centrului de hematologie care fabrică reactivul.

Brevetul a fost supus aprecierii unor oameni de diverse specialități, trimis spre testare unor spitale unde cazurile de poliartrita cronică evolutivă sînt atît de rare încît ar fi trebuit să treacă prea mult timp pentru a se stringe numărul de cazuri concludente. O experimentare concludentă și totală la un spital de reumatologie, fără divulgarea procedurii tehnice de fabricație, ar fi fost suficientă și cu mult mai rapidă. S-ar fi restrîns substanțial numărul celor care ar fi cunoscut secretul fabricării acestui reactiv. O să ni se spună, poate, că cei care au avut acces la brevet sînt oameni competenți și verificați. Nu ne îndoiim de asta, însă lucrurile trebuie să se petreacă într-un cadru mai restrîns. S-ar câștiga timp, bani și un plus de siguranță în apărarea secretului. Pentru ca o treabă să iasă bine nu este neapărată nevoie de o suprapunere de referate, avize și ședințe ca să dea gir unui lucru atît de simplu ca cel expus de noi.

O. GEORGE ■

CONSTANTIN LUCACI - Fintină arteziană la Drobeta-Turnu Severin

Stomatologia infantilă, un curs ce se impune

Devenit tradițional în cadrul manifestărilor medicale din țara noastră, cel de-al VII-lea curs de stomatologie infantilă a început, la Baia Mare, marți, 1 iulie. Timp de o săptămînă, participanții din întreaga țară, cadre didactice, practicieni, cercetători, vor dezbate 4 teme și anume: manifestări buco-dento-maxilare în bolile metabolice; metode de investigație în stomatologia infantilă, teme centrale ale cursului, care au figurat și la precedentele ediții, și care ilustrează îmbinarea problemelor de stomatologie infantilă cu cele de stomatologie generală, și în general cu problemele actuale ale medicinei. Celelalte două teme tratează problema ortodontiei preventive funcționale în tratamentul anomaliilor dento-maxilare, precum și restaurările protetice la copii și tineret.

Actualul curs vine să completeze notiunile căpătate la precedentele ediții de la Tismana, Novaci, Soveja, Piatra Neamț, Brașov, Constanta. În privința numărului de participanți, acesta a crescut de la o ediție la alta, începînd cu 60 și ajungînd anul trecut la 550.

În afara comunicărilor înscrise la cele 4 teme ale cursului se organizează și două mese rotunde care vor analiza eficacitatea igienei buco-dentare în profilaxia cariei și parodontopatiei, care e și o problemă legată de învățămîntul stomatologic: perfecționarea cadrelor didactice, metodologia, programe analitice, integrare.

Caria dentară care afectează 95 la sută din populație și care este cea mai răspîndită boală a omului civilizat, parodontopatiile, al căror procent crește neîncetat odată cu civilizația, problemele ortodontice (ortodontia - știința îndreptării și alinierei dinților), din ce în ce mai diverse și mai pregnante astăzi, sînt direcțiile spre care tind cele 128 rapoarte, comunicări, filme, discuții, la care participanții vor lua parte în cadrul acestui program științific de înaltă tinută. Atingînd aspectele clinice stomatologice cele mai importante, diagnosticul, dar și tratamentul lor, îmbinînd notiunile de antropologie, endocrinologie, pediatrie, clinică medicală, epidemiologie, dermatologie, igiena alimentației, ca și la precedentele ediții se încearcă o trecere în revistă a multiplelor posibilități pe care le oferă stomatologia în depistarea și tratarea completă, medicală, a afecțiunilor buco-dentare.

Prin amploarea discuțiilor ce însoțesc fiecare sedință de lucru, cursantul devine un participant activ la evaluarea cunoștințelor de specialitate, în cadrul acestor veritabile tribune a experienței stomatologice. Cursul de stomatologie infantilă nu reprezintă numai o îmbogățire a cunoștințelor teoretice și practice, el reprezintă o invitație la experimentul personal, la dezvoltarea gândirii medicului. Prin acest curs de prestigiu, școala stomatologică românească arată o dată în plus forța gândirii sale medicale.

FLORIN COLONAȘ ■

Cine ne face să pierdem timpul?

In condițiile existenței noastre, punctualitatea, promptitudinea, eficiența și mai ales productivitatea pe unitate de timp devin fundamentale pentru evoluția civilizației, orice derogare de la „exactitudinea orară” a vieții de fiecare zi perturbând bunul mers al societății. Pierdem timp, pierdem ani și, aproape fără să ne dăm seama, pierdem vieți omenești. De aceea, pretutindeni, la colțuri de stradă, prin birouri, prin săli de așteptare, prin locuri publice, la ghișee etc. se află ceasuri și orologii imense care ne fac să ne fixăm mai atent și cu precizie în timp. De aceea lucrăm planificat, cu agende personale, programați pe ore, pe minute, ne fixăm întâlniri de la care nu avem dreptul să întârziem decât cu prețul pierderii unei trăsături fundamentale de caracter, de aceea trebuie să ne îndeplinim îndatoririle în timp util, pentru a nu-i deranja și amina pe alții, de aceea avem la dispoziție telefonul, telegraful, telexul, automobilul, avionul etc. Timpul nostru e caracterizat prin viteză, prin grabă. Cu cât rezolvăm mai repede anumite sarcini de serviciu, într-o anumită unitate de timp, cu atât este mai valoros un muncitor, un om de știință sau un tehnician! Totul se calculează astăzi în timp. Chiar și banii. De aceea nu avem dreptul să pierdem timpul, să irosim cea mai de preț dintre bogățiile omenești.

Iată motivele pentru care am inițiat această anchetă. Să descoperim care sînt sursele de pierdere a timpului, așa cum căutăm să descoperim care sînt sursele grave de poluare sonoră sau atmosferică. Vrem să supunem atenției opiniei publice momente și situații din cadrul relațiilor sociale și de producție în care sîntem obligați, în mod abuziv, să pierdem vremea. Vrem să atragem atenția asupra unor oameni care ne fac să pierdem timpul! Pentru că dacă vom continua să nu-i amendăm la timp pot deveni molipsitori. Orice abdicare de la imperativele punctualității și ale eficienței trebuie să fie prompt sancționată, de la început, prin replica de urgență: Nu ne faceți să pierdem timpul, tovarăși! Timpul nostru e chiar viața noastră! Respectați-ne!

În locul surîsului de „drum bun”

Ușor. Incredibil de ușor și incredibil de obraznic. Cel puțin asta-i concluzia testului propriu. Îmi spun că doresc să plec mine undeva în Oltenia. Mă hotărăsc tirziu, nu vreau cu trenul, așa că formez 31 61 61 — Autogara Filaret — pentru informații. Insist obstinat să-i dau de capăt, dar renunț tracasat la clipa-n care mă satur să-mi „rașchetez” timpanele. O dată în plus, invenția d-lui Graham Bell se dovedește utilă exclusiv altora. Bineînțeles că-mi păstrează optimismul și marți (17 iunie) pornesc cu noaptea în cap și cu un taxi — că mijloacele de transport în comun nu circulă pe la asemenea ore — către virful dealului Mitropolitului Filaret. La cinci ceasuri fix mă amăgesc eu că aș putea fi puia-ntîi la bilete. Fals. Aglomeratia și transpirația din sala de așteptare îmi rețeauă fără milă cheful de a mai pleca. Renunț. Aș lua un suc, o cafea, ceva de la cofetăria care slujește aria săhii. Ține de întreprinderea de cofetărie și răcoritoare nr. 2. E închisă și așa va rămîne pînă dincolo de ora 9,00... Dar nu pentru că să te indulcești se vine la autogara. Înghesuții unii într-alții, cei puși pe drumuri de treburi fără de aminare suportă cu calm aparent faptul că nici la «Informații» nu e nimeni. Așa că prima repriză de cozi s-a format cam aiurea. Unii, oarecum logic, au crezut că biletele pentru mașinile care vor părăsi autogara printre primele vor fi vindute la Casa 2 (ora deschiderii — 5,15). Dar s-au înșelat. Nu-i nimic, vor trece alături, la Casa 1, chit că nu-i tocmai plăcut și că se va deschide tocmai la 5,45. Cel puțin așa scrie. Cornel Nițu e atins în timpul și în orgoliul lui de familist: „Mă derutarăți voi pe mine, vechi navetist la Șoldanu!” Ana Drusan a cerut un bilet pentru Lisa. Lucrează la Stațiunea centrală pentru cercetări și producție de sericultură. De azi încolo va face naveta. Aseară a cerut relații la telefonul autogării. I s-a răspuns — norocoasă! — că prima mașină va pleca la 6,30. Cînd a sosit dumneaei, adică cu mult înainte de ora indicată, mașina tocmai plecase. „Să-i mai crezi pe cuvînt?” Citește un afiș: „Tovarăși abonați! Pentru a evita aglomerația la sfîrșit de lună la casele de abonamente solicitații sînt rugați să se prezinte din timp pentru procurarea abonamentelor”. Program: « 5,30—19,30 ». Ce înseamnă increderea în slova scrisă!? S-au și găsit cițiva creduli! Disciplinați, s-au așezat de la 5,15, chit că tovarășa blondă de la Casa nr. 3 a catadicsit să-i observe abia după 6,00. La ora asta încă nu le pot desemna decît astfel pe tovarășele de dincolo de ghișee. Obligațiile eusoane lipsesc și de la revere, și de la ferestre. Tovarășa brunetă, cu bluză roșie și cu medalion de la Casa 1 smucește ferestruica ghișeului cu mină forte și cu 10 minute de întîrziere exclamă: „Ce-te-mpingi, bă?” Derutat, cetățeanul Miu Virgil îi lasă restul de 3 lei și vrea să plece. Îl atenționez. Zice: „Dă-i dracului de 3 lei, să n-o mai văd

pe cucoana asta, dar dacă vă interesează cum e cu prețul biletelor poțtîi pe parcurs, nu aici”. Poate altă dată. Acum mă uit cum tovarășa brunetă, în prag de pensie, cu bluzița roșie și cu medalion... (sigur că am aflat că se numește Dumitru Victoria, sigur că mai tirziu a apărut și halatul, și ecusonul, și zîmbetul onctuos, și rugămîntea de a uita...) o smotruieste ciocoiește pe o biată femeie că „se mișcă precum ochii mortului”. Realitatea e că tov. Enache Fănică, operator chimist la Combinatul de la Turnu Măgurele, se mișcă într-adevăr înec. Milnile în care-și ținea fetița (cealaltă micuță păzea geamantanul) amorțiseră așteptînd ca... bluzița roșie să deschidă, să vindă bilete, să-și facă meseria... „Vă place să vă înghesuți aici, aia-i!”, cînd la agenție se dau bilete cu 10 zile înainte, țipa bluzița roșie, uitînd să mai dea restul... Asta cam așa-i! mă gîndesc în timp ce ies să privesc cum pleacă mașinile de la peroane și dacă pleacă, deoarece n-am auzit să le fi anunțat cineva la difuzoare. (Mai tirziu, peste zi, s-a întimplat și asta!) Din autobuzul 35-B-9152 tocmai cobora Gheorghe Graure, binecunoscutul reporter al „Științei”. Se oprește și-mi face cu ochiul către doi călători care amenințau pe nu știu cine că „Sînteți buni de dat la «Flacăra»”. Dați-i! Și află că se numesc Ionescu Cicu-Dan și Sapiua Valentin, ambii tehnicieni la CIETA, ambii cumpărători de bilete de la agenția centrală, numai că, acolo, cineva vinduse încă o dată locurile rezervate lor! Colegul Graure era în aceeași situație. Coborise pe peron nu pentru că sosise, ci pentru că se tot amîna plecarea. În respectivul autobuz 13 călători se aflau în nedorita situație de „doi pe un loc”. (Mașina a plecat totuși, dar cu șase minute întîrziere și cu bagajele printre călători pentru că șoferul blocase cu multe roți de rezervă spațiile destinate valizelor.) Cine este oare vinovat pentru tot ce se întimplă aici? Evident, și conducerea Autogării Filaret. Pentru că dacă tovarăși Ion Ardeleanu și Gheorghe Benția ar fi fost și dinșii prezenți în autogară nu la 7, ci încă de la 5 dimineața, tovarășicile de la ghișee s-ar fi simțit probabil obligate să servească publicul la timp, cu deferență și poate chiar cu un suris de „drum bun”.

MIRCEA BUNEA

Caricaturi de SORIN POSTOLACHE

Învățați să pierdeți timpul cu precizie

Cooperativa ARTĂ ȘI PRECIZIE, centru nr. 42 din Calea Victoriei 25. Artă, pentru că se execută bijuterii; precizie, pentru că se repară ceasuri. La acest al doilea compartiment al unității pare să funcționeze, cu precizia de pe firmă, mai ales raționamentul după care n-ai mai avea cu ce să-ți măsoari timpul irosit pe drumuri repetate pentru recuperarea ceasului lăsat la reparat.

Unui cetățean i se rezervau mai multe surprize. După reparatie, ceasul se încăpătina să nu meargă. Îl aduce din nou. Dar după trei săptămîni află, de la reparatori, că ceasul nu mai beneficiază de garanție. Că proprietarul i-a rupt arcu,

care trebuie înlocuit. Iar cînd, în fine, ceasul este reparat ca să și meargă, clientului nu i se eliberează bon de garanție. O altă persoană reclamă că atunci cînd s-a prezentat să-și ia ceasul, reparatorul Ion Nicolae nici nu s-a clintit, fiind ocupat cu o reparație pentru un amic grabit. După vreo 15 minute, celui care totuși aștepta i se reproșează că n-a venit „cu două zile mai înainte”? Și încă pe tonul unui om deranjat din lectura unei scrisori în care scumpa lui nevastă l-ar anunța să-și caute gazdă singur.

Cu noi — este drept să spunem — tovarășul Ion Nicolae a fost politician, ba chiar

amabil. E adevărat că ne legitimaserăm. De unde se vede că nu întotdeauna sfidarea intervine în relațiile cu cei ce trec pragul atelierului; ea este rezervată tocmai oamenilor nevoiți să se adreseze reparatorului de ceasuri, oameni nevoiți să accepte și să-și irosească timpul. Facem precizarea, deoarece, după informațiile noastre, în cooperarea mesetugărească din Capitală există persoane interesate — cițiti obligate — prin funcțiile lor să afle asemenea năravuri și să le „onoreze” cu măsuri ferme. Așa încît, dacă informațiile de care vorbeam mai sînt de actualitate, lucrurile spuse aici pot fi utile celor în drept să vegheze ca lucrătorii datori să stea la dispoziția publicului să nu inverzeze rolurile.

Dar întimplările relatate mai sus sînt abia gîngășii pe lingă pătania unui alt cetățean care a avut nefericita inspirație să-și aducă POBEDA aici, pentru schimbarea geamului și pentru curățat. În ziua cînd trebuia să fie totul gata, omul era plecat din București în interes de serviciu. A venit sotia sa. I s-a prezentat alt ceas. Nu mai avea nici curea. Nu l-a luat. Reîntors, omul se duce după ceas. Pătește la fel. Insistă. Evident, timpul pe care reparatorii îl fac să-l piardă inutil se dilată mereu. În fine, se găsește cureaua. I se înapoiază ceasul. Sigur, omul pleacă bucuros că a isprăvit cu irosirea timpului său, grătie altor „imprecizii” din comportamentul celor de sub firma PRECIZIE. Dar, acasă, surpriză: privindu-și atent ceasul de la mină, constată că nu este ceasul său. A doua zi mai face un drum la atelier. I se spune să se adreseze la dispecerat?! Omul scrie în caietul de sesizări. Pentru ca la măsuri luate de seful de unitate să se completeze: „Vă rugăm să vă prezentați la biroul de sesizări din cadrul sediului central din strada Decabal nr. 4, telefon 141218, împreună cu ceasul, în vederea rezolvării sesizării dumneavoastră”. Ca și cum cetățeanul nu făcuse destule drumuri; ca și cum el și nu reparatorii de la jalnica „precizie” ar fi purtat vina incurcăturii!

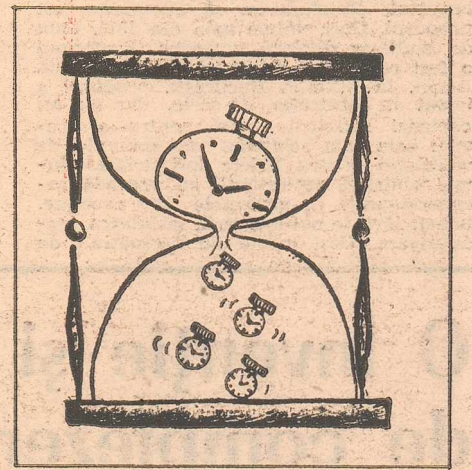
Telefenez la 141218. Răspunde un bărbat nervos. Mă prezint. Clar. Calm. Îi spun că am trecut de la unitatea amintită și... Nervozitatea din vocea interlocutorului ia formă mai concretă: „Și ce de-

restii dumneata, tovarășu’, mă interoghezi pe mine? Spune ce dorești!” Asta și încercam. Îi explic și mă mai prezint o dată. Omul pricepe. Schimbă tonul. Aflu chiar cum se numește: Stelian Bogdanovici. Și, în fine, îmi spune — după ce găsește talonul sesizării — că reclamantul nu s-a mai prezentat la centru. Oricum, elocvență experiența cu telefonul în ce privește sollicitudinea celor de la biroul de sesizări.

Dar să revenim la atelier. Joi, 19 iunie a.c., se prezenta să-și ridice ceasul Simion Dragnea, un tânăr lăcătuș. Pe bonul de comandă-chitanță nr. 13877 era trecut termen de livrare: 18 iunie. Totuși ceasul nu era gata. Tânărul este indemn să mai treacă pe aici, zilele viitoare. „Săptămîna asta — ne spunea el — nu mai pot să vin. O să vin săptămîna viitoare. Ce să fac?”

Resemnarea și firească și amară a acestei întrebări, la care oamenii nici nu mai caută răspuns, se datorează în exclusivitate indolenței și lipsei de respect față de public a unor lucrători pe care nimeni nu s-a hotărît încă să-i invete respectul pentru timpul celorlalți. Și asta tocmai la ceasornicari!?

DORIN GHERGHINESCU

Mai întii să disciplinăm funcționarii și după aceea publicul

Discuția cu tov. director al Direcției județene de poștă și telecomunicații Prahova, Ovidiu Popescu, despre noul program de lucru cu publicul al oficiilor P.T.T.R. — 10,30—18,00 — program experimental, aplicat în întreaga țară de la 1 aprilie a.c., a evidențiat următoarele aspecte: 1) Scopul acestui experiment este legat de utilizarea mai bună a capacității de muncă a personalului; 2) Publicul nu a fost luat în considerare în balanța acestei hotărîri intrucît „problema publicului este o problemă de natură disciplinară. El poate fi obișnuit, educat să apeleze la prestațiile P.T.T.R. între anumite ore, eliminîndu-se golurile de pînă acum, cîștigînd în eficiență munca personalului.”

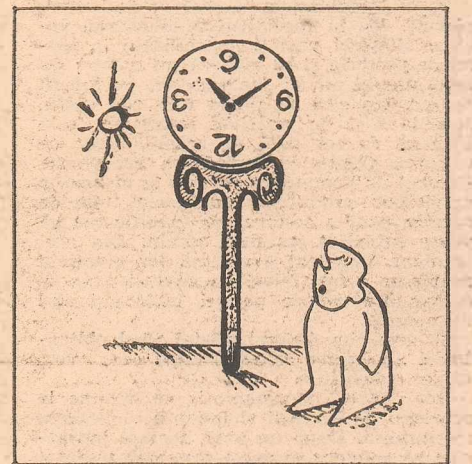
Nu sîntem în măsură să tragem concluziile unui experiment ce se aplică în întreaga țară. Dar referitor la „educarea publicului”, aspect atît de important pentru rezultatul experimentului, ne permitem să facem cîteva adnotări, pornind de la un caz concret. Avizele pentru coletele postale sosite la Oficiul P.T.T.R. nr. 8 sînt trimise destinatarilor fără a se specifica între ce ore funcționează unitatea. Nu numai că se încălcă o sarcină curentă de serviciu, dar omiterea ei în condițiile schimbării programului înseamnă plimbarea nepermisă a oamenilor, veniți să-și ridice coletele, de obicei, fie mai înainte de orele 10,00, fie după orele 18,00. Iar dacă se întimplă să locuiască în Ploiești Triaj — cum este cazul familiei Iorgulescu, prin care am ajuns să cunoaștem această situație — își pierd pentru treaba asta o jumătate de zi. Pentru că ei, cei din Triaj, nu au altă legătură cu orașul decît trenul care-i aduce în Ploiești Sud, iar de aci, schimbînd două autobuze, descind, în sfîrșit, la Oficiul P.T.T.R. nr. 8. S-ar fi putut mult simplifica lucrurile dacă s-ar fi luat în considerație sesizarea celor 60—70 de familii care locuiesc în zonă, în blocurile C.F.R.-ului: să li se înlesnească să-și ridice coletele direct din gara Sud, unde oficiul lor are ghișee — cerere care, după cum ne-a asigurat tov. director, este foarte ușor de îndeplinit. Dar... nu s-a îndeplinit probabil din comoditate, din indiferență!

Asadar, cel din Ploiești Triaj, vrînd-

nevîrînd, se „disciplinează” pe propria lor piele. Și ca ei, toți ceilalți care aparțin de amintitul oficiu. În ce privește familia Iorgulescu, după ce a învățat lecția noului program, a venit la telefoanele Oficiului 1 spre a lua legătura cu expeditorul să afle ce conținea pachetul. O rău au așteptat legătura cu Poiana Mare, telefonul fiind ultima picătură peste paharul și așa prea plin al unei zile pierdute.

Așa încît, tovarășe director, dacă tot insistați pe „disciplinarea publicului”, n-ar trebui să vă asigurați, mai întii, cît de disciplinat, este personalul din subordine și să organizați munca în așa fel încît să respecte, la rîndul lui, timpul prețios al oamenilor? Cum să numim neînserierea orelor în avizele de expediție? Indisciplină?! Lipsă de educație sau lipsă de răspundere față de public? Dar faptul că nici un din reprezentatele Oficiului nr. 1 nu poartă ecuson? Dar admonestările fără motiv administrate tot de personalul dv. celor care așteaptă în fața automatelor, adeseori defecte, ca să prindă mai repede legătura cu una din localitățile țării?

G. ȘTEFANESCU

Am văzut cum se scrie un roman absurd

...Cădură mare, aglomerație mare la notariatele de stat din municipiul București. Cădură mare, sesiuni de examene și concursuri. Bacalaureate, admiteri în

licee și facultăți... Părinți, elevi, absolvenți se înghesuie în birourile de copiat acte, cumpărând timbre fiscale, transpiră cu multă și cuminte răbdare în fața ghișee-

lor, în fața ușilor notariale. În birouri, oameni supraaglomerati de lucrări resimt aceeași suferință. Pentru ce? Se legalizează declarații de venituri pentru burse, se legalizează copii de pe certificate de naștere, de pe diplome... Adică, se întocmesc acte pentru care toți acești oameni n-ar trebui să apeleze, să se deplaseze, și să aștepte, la notariate. Boală veche a birocrației, discutată și răsdiscutată, dar încă neeradicată. Un recent control efectuat la sectoare de către o brigadă a Notariatului de stat al municipiului București și al județului Ilfov, condusă de notarul șef, Laura Lese, concluzionează că la nivelul anului 1979, din circa o jumătate de milion de acte notariale efectuate, în jur de 340.000 reprezintă **copiile legalizate**. „Balast în munca noastră, artificializare în activitatea notarială. Conform articolului 11 din Decretul 377, autentificarea declarațiilor și a copiilor de pe numeroase acte intră direct în competența institutiilor, a organizațiilor socialiste care le solicită, în speță, a secretariatelor școlilor și facultăților care excelează încă în a-și declina această răspundere”. Mai bine să răspundă notarul! Și să aglomerăm notariatele! Iar oamenii să piardă vremea! Dar nu numai școlile și facultățile excelează în foamea de acte legalizate. Iată, exemple cu situații absolut absurde. La Notariatul sectorului 1, autentic nr. 1.560. Solicitat de Grădinița de copii hipoacuzici, din str. Eminescu 57. Declarația Ruxandrei Veronica Popa, matusa unui copil, prin care se obligă — în fața notarului! — să răspundă la solicitările grădiniței. Chiar până acolo poate să ajungă comoditatea? Și abdicarea de la rolul educatorului în educația familiei? Să rezolvăm relația familie-instituție de învățământ prin acte notariale? O hittle care, de fapt, și de drept, nu se poate constitui ca titlu executor. Atunci, pentru ce? Pentru a timora și pentru a devora timpul cetățeanului? Regionala Căi-Ferate București solicită și ea, la eliberarea permiselor de călătorie pentru soțiile cefestilor, declarații autentificate de notariate cum că sotul mai este căsătorit cu soția sa. Deși poate să prezinte certificatul de căsătorie și buletinul de identitate al acesteia. Oameni puși pe drumuri! Căminele de bătrâni cer declarații autentificate din partea copiilor, cum că sint de acord să achite sumele necesare întreținerii părinților aflați în respectivele lăcăsuri de asistență socială. Nu ne îndolm că administrațiile acestora au de-a face și cu unii răi platnici, dar, dacă s-ar cunoaște bine legislația (iar aceste instituții au în schemă și consilierii juridici), ar ști că declara-

țiile nu pot obliga de la sine la plată. Nu au valoare de titlu executor! Atunci, pentru ce? Timp consumat, timp irosit de către o multime de alți oameni. I.C.R.A.L.-urile cer și ele tot felul de declarații autentificate. Și inutile. De pildă, în caz de renunțare la beneficiul contractului de închiriere, deși chiar acest lucru cere cetățeanul într-o petiție adresată directorului I.C.R.A.L.! În cazul schimburilor de locuință, că este de acord. Deși, tot cetățeanul solicită schimbul! Și în cazul când este de acord ca un membru al familiei să locuiască în aceeași casă cu titularul de contract! De ce la notariat, din vreme ce I.C.R.A.L.-ul aprobă un asemenea fapt și are competența să autentifice o asemenea declarație? Ca să poarte cetățeanul pe drumuri?! Tot I.C.R.A.L.-ul mai solicită declarații cu parafe notariale dacă asupra apartamentului există sau nu vreun litigiu judecătoresc... deși acestea revin în exclusivitate în sarcina funcționarilor săi. Sute și mii de declarații, nu spune notarul șef, Laura Lese. „Sint zile când notarii din București efectuează 500-600 legalizări pe zi, incit s-a ajuns ca activitatea noastră să fie confundată cu acest gen de acte. Unele complet ineficiente și, deci, fără valoare juridică, altele tinând de competența forurilor care le solicită”. Mansă de siguranță a unor funcționari superficiali, necunoașterea legislației de către alții, ori pasarea răspunderii către alte foruri, invirtind hirtii, solicitind hirtii ca să pierdem timpul!

CICI IORDACHE ■

Numerele de ordine trec prin buzunarele surorilor medicale

Să tragem, deci, o linie sub cele 6 ore de așteptare printre pacienții dispensarului policlinic municipal nr. 1 Ploiești și să selectăm câteva aspecte cu tendință de generalizare în această unitate. Aici bonurile nu se eliberează de la fisier, ci de către sora fiecărui cabinet în parte. Acest sistem — cum aveau să ne demonstreze mai apoi medicul șef, dr. Constantin Măndrică, și directorul unității, dr. Emil Vlaiculescu — a condus la lichidarea aglomerației din fața ghișeeilor de la fisier la ora deschiderii policlinicii. Numai că, dincolo de această ordine aparentă, și-a făcut loc și reversul medaliilor, cu urmări asupra bolnavilor inșiși. Dacă unul dintre ei are nevoie de consultații la doi medici, chiar dacă a fost printre primii veniți, ziua e pierdută. Pentru că, dacă la unul dintre cabinete a reușit să obțină un bon cu număr mic, la celălalt, unde trebuie din nou să stea la rând, va ajunge printre ultimii. Să mai adăugăm încă un amănunt scăpat din vederea organizatorilor acestui sistem. Pacienții sint lăsați la... buzunarul soriei. Acolo își tine dumeaeei bonurile și de acolo imparte ordinea. Si, cum într-un buzunar cu o asemenea destinație, cartonașele se mai amestecă, nu e de mirare că la ora 7,00 (deci la prima oră) muncitoarea Maria Drăgan de la I.C.R.A.L. a primit pentru cabinetul de interne bonul cu nr. 26. Nu avea știință femeia, după cum nu aveau nici ceilalți, cind îi va veni rindul de fapt, deoarece pe nici un bon nu era trecut ora aproximativă, corelată cu numărul.

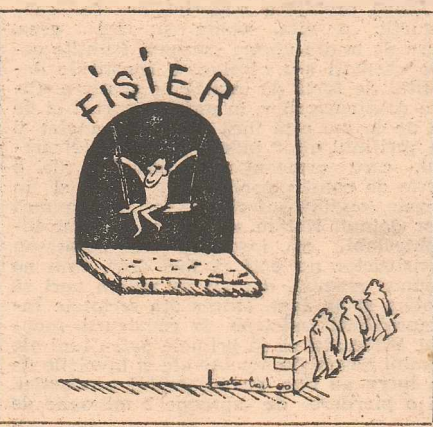
Trecuse mai bine de o oră de cind medicul de la cabinetul de interne își începușe munca, timp în care consultase 7 pacienți: pe cel cu bonul nr. 1 plus alți 6 luați peste rind, aduși de „cunoștința” X. Y. Z. Așa se face că la 9,30 deținătoarea bonului nr. 2, Ștefania Măndrică, încă nu intrase. E a patra sau a cincea zi de cind tot bate acest drum al așteptării, cu biletul de internare în buzunar pentru a afla cind va fi internată. E pensionară pe caz de boală. Comisia de expertiză o obligă să se interneze, altfel îi e în pericol pensia. De la cabinetele pe unde trecuse i se dăduse bilet de internare, dar, pentru pat, cind se va elibera, trebuie să se intereseze zilnic. Iar a se interesa zilnic, însemna a se scula cu noaptea în cap, a lua bon, a-și aștepta rindul și, toate astea, pentru un simplu da sau nu. În final, femeia a aflat că nu trebuie neapărat internată. Era suficient avizul medicului că se află în evidența policliniciei. Dealtfel, sistemul amănării internării de azi pe mine tinde să se generalizeze la... interne. Mariei Drăgan, cea cu bonul nr. 26, i se spusese cu o zi ina-

inte că va fi internată a doua zi. Dar, după cum am văzut, a trebuit să aștepte până la prinzul mare pentru a primi liberă trecere spre saloanele spitalului. Ileana Goga, muncitoare la U.M.T.C.F., primește și ea bilet de internare pentru a doua zi, cind va trebui să treacă din nou printre furcile caudine — bonulețul din buzunarul soriei și așteptarea, așteptarea exasperantă, obositoare, păgubitoare.

Nu mai e nevoie să demonstrăm suspiciunea născută printre bolnavii ce așteaptă la cabinetul de interne. A fi sau a nu fi internat — chiar avind bilet de internare — a devenit aici o întrebare hașmiliană. Dar n-am înțeles cum a ajuns să devină obișnuită un astfel de procedeu sub ochii mai-marilor unității medicale! După cum, nu am înțeles, de ce nu se iau măsuri urgente pentru rezolvarea situației cabinetului de endocrinologie, (foarte aglomerat), plasat la capătul unui holisor lat de 1 m, în care bolnavii stau în picioare, înghesuiri precum sardelele, puși în situația, fie de a aștepta ore în sir, fie de a se lăsa păgubași. În ce mă privește, am încercat de 3 ori să mă strecoar pentru a mă înscrie pe o listă a consultațiilor din acea zi, dar nu am reușit să ajung. Și, ca mine, poate, citi alții!?

Să sperăm că vor fi pe recepție cei în măsură să pună lucrurile la punct în această policlinică. Faptul că la toate cabinetele numărul consultațiilor zilnice este foarte mare, că medicii deci muncesc, și încă din greu, nu dă dreptul nimănui să închidă ochii în fața încălcării unor norme și ordine interioare nesigure de pe urma cărora suferă bolnavii. Pentru că acestea, chiar dacă tin de organizare, tot inechități se cheamă.

GEORGETA BLANARU ■

Ce nume dăm copiilor noștri?

Apel la tradiție

Tradiția la noi, pină nu demult, era să se dea copiilor nume calendaristice (de exemplu Ion, Gheorghe Maria, Elena), sau istorice (de felul lui Traian, Mircea, Vlad).

Un inventar al numelor actuale ne poate arăta că în general oamenii de azi (în mai mult la copii lor decit cei din trecut. Un prim semn este faptul că în actele de naștere apar frecvent nume mingietoare, scurte sau cu sufixe de diminutiv: Mia, Nicu, Ionel, Marioara și așa mai departe. Un al doilea semn este frecvența numelor duble și chiar triple și cvadruple, care arată intenția de a marca importanța noilor născuți.

În vremea noastră modelul este adesea dat de limbile apusene, care pot face impresia că sint mai distinse. Oamenii cu mai puțină cultură, care evită cuvintele tradiționale, pentru că li se par banale (în loc de de a minca, a cere zic a servi, a solicita), căută și pentru copiii lor nume răsunătoare, citeodată chiar cu pronunțare străină. Se porneste de la personaje din literatură, de la artiste de cinematograf, astfel că intilnim tineri pe care îi cheamă Adolf, Artur, Loreta, Ramona și așa mai departe.

Lucrul n-ar fi de o gravitate excepțională, tinind seamă de faptul că modelele sint trecătoare și că o persoană nu trăiește decit câteva zeci de ani. Ceea ce complică situația este că, după cum cel care vor să vorbească distins și pentru aceasta folosesc cuvinte pretentioase, dar, necunoscindu-le cumsecade, comit adesea greșeli care îi fac de ris (de exemplu zic conjectură în loc de conjunctură, sau folosesc pe prodigios cu intesul de „productiv” în loc de „minunat”), tot așa, alergind după nume simandicoase, ajung la formule greșite și chiar ridicole sau insultătoare.

După cit mi se pare, cel mai răspindit

Lucruri cu care nu se glumește

Purtăm cu toții un nume mostenit prin timp și cite un prenume hotărât, de obicei, de părinții noștri într-un moment de explozie a firii. Toate lucrurile de pe pământ poartă un nume, un substantiv comun, un substantiv propriu, oamenii poartă mai ales nume proprii, ca indivizi cu identitate exactă, cu fizionomie strictă, cu trăsături distincte de caracter și de plastică biologică, cu semne particulare sau fără semne particulare, cu ochi albaștri sau negri, cu amprente care nu seamănă, miraculos, niciodată, într-o splendidă polimorfie umană, într-o dezordine sublim ordonată de natură. Numele și prenumele noastre, ale românilor, nume de la incrușări de vinturi și de seminții trecute halucinant prin frăgezimea acestor locuri și acum stinse, sint de o muzicalitate și de o mobilitate surprinzătoare în accent și în ritm. Sint nume cu efect tonic, sănătos, percutant, care pornesc de la ferburi, de la păduri, de la riuri, de la munți, de la cimpii, de la obiceiuri și ritualuri fierbinți, de la indeletniciri străbune, de la bărbați și femei de seamă care au fost primii noștri bunici, de la eroi de legendă! Sint nume și prenume unice, de o expresivitate caracterologică specifică, nume metaforă, nume care transfigurează, nume care ard, care pilpăie, prin care trec Soarele și Luna, și aerul pur al acestor locuri, aer pe care îl respirăm cind ne rostim, cind ne chemăm unii pe alții, mai ales cu dragoste, mai ales cu respect, cu admirație. Sint nume sau prenume intrate în conștiința neamului pentru totdeauna, în fondul principal de cuvinte, de inteltecuni, de spirit și de geniu al poporului, care nu pot suna altfel decit Mihai, Ștefan, Mircea, Alexandru, Nicolae, Ion, Gheorghe și iarăși Ion, Gheorghe, Traian, Constantin, Vasile, ș.a.m.d. pină dincolo de ființa noastră, pină în eternitate.

Desigur, istoria și-a însușit treptat nume noi, inscrie la rindul lor în legendă, nume moderne, ale unui ev mai aprins; relațiile mai rapide cu lumea care ne inconjoară ne-au făcut să împrumutăm sau să adaptăm nume cu sonorități aparte, rod al unui contact viu între popoare, printr-o expansiune teribilă a mijloacelor de informare. Astfel incit, astăzi, a pune un nume unui nou născut constituie o problemă de obicei gravă, de opțiune, e un prilej de meditație îndelungă, repetind parcă sublima gestație din matca firii, e un moment de răscurce, de răspundere, pentru că desemnează un viitor, pune o anume pecete pe un destin care va duce mai departe prin lume visurile și zbuciumul nostru, idealurile și frământările noastre. Momentul alegerii numelui unui nou născut la un popor care a luptat cu extraordinară jertfă de sine pentru a-și păstra ființa națională, pentru a nu se risipi și înstrăina, trăind într-o permanentă comuniune chiar cind a fost dezbinat prin hotare arbitrare și împărțit între imperii, reprezintă un eveniment care tine demult de istorie. Nu se știe niciodată care din noli-născuți urmează

nume de față este astăzi Mihaela, de formație hibridă: dacă e românească, nu are ce căuta finală — ela, iar dacă e romanica apuseană, nu e potrivită consoana h. Am intilnit acum cităva vreme numele de femeie Violanda, format, pe cit se pare, prin incrușcare, din Violeta și Iolanda. Ghinionul este că în latinește violanda înseamnă „care trebuie să fie violată”. Am cunoscut două cazuri de persoane numite Libertina: fără indoială, părinții au vrut să-și manifeste bucuria de a fi văzut eliberarea țării; numai că libertina, de origine latină, a ajuns să însemne „destrăbălată”. E limpede că femeile etichetate în aceste feluri vor avea adesea neplăceri în viață pentru că se vor găsi cunoscuți ai lor care să știe sensul numelor lor.

În fapt, după cum nu pierdem nimic dacă vorbim în mod simplu, cu termenii tradiționali, tot așa nu ne expunem la riscuri dind copiilor nume nepretențioase.

Încă mai supărătoare mi se par numele unor străzi. Au fost destule personaje importante în viața noastră, în deceniile trecute, ale căror nume ar fi meritat să fie purtate de o stradă din București. În loc de aceasta se preferă folosirea unor cuvinte comune, care nu au nimic de-a face cu cartierul respectiv. Ce rost au nume ca Obiceului, Obolului, Occidentului (care, în treacăit fie zis, e în partea de nord a orașului), Ofrandel, Ordinei, Orizontului? După cum se vede, mi-am ales exemplele numai printre numele de străzi care încep cu litera O. Vom găsi ușor și la alte litere nume pompoase, fără nici o legătură cu strada Doceșilor, Sapienței, Evoluției etc.), sau chiar cu țara noastră (de exemplu Avansel). Aici e mult mai ușor de intervenit decit în cazul numelor de persoane, care sint, mai mult sau mai puțin, dependente de gustul părinților.

AL. GRAUR ■

a intra în istorie prin arcurile de triumf ale viitorului și va rămâne în memoria timpului, a lumii întregi, reflectind ca o sinteză tot ce are mai pur, mai nobil, mai original acest popor. Noi ne legitimăm pretutindeni ca fii și ca fiice ale acestui popor și prin numele noastre de toate zilele, prin numele noastre de sărbătoare trebuie să ne recunoaștem întotdeauna apartenența la țară, care e România, și la popor, care este Român!

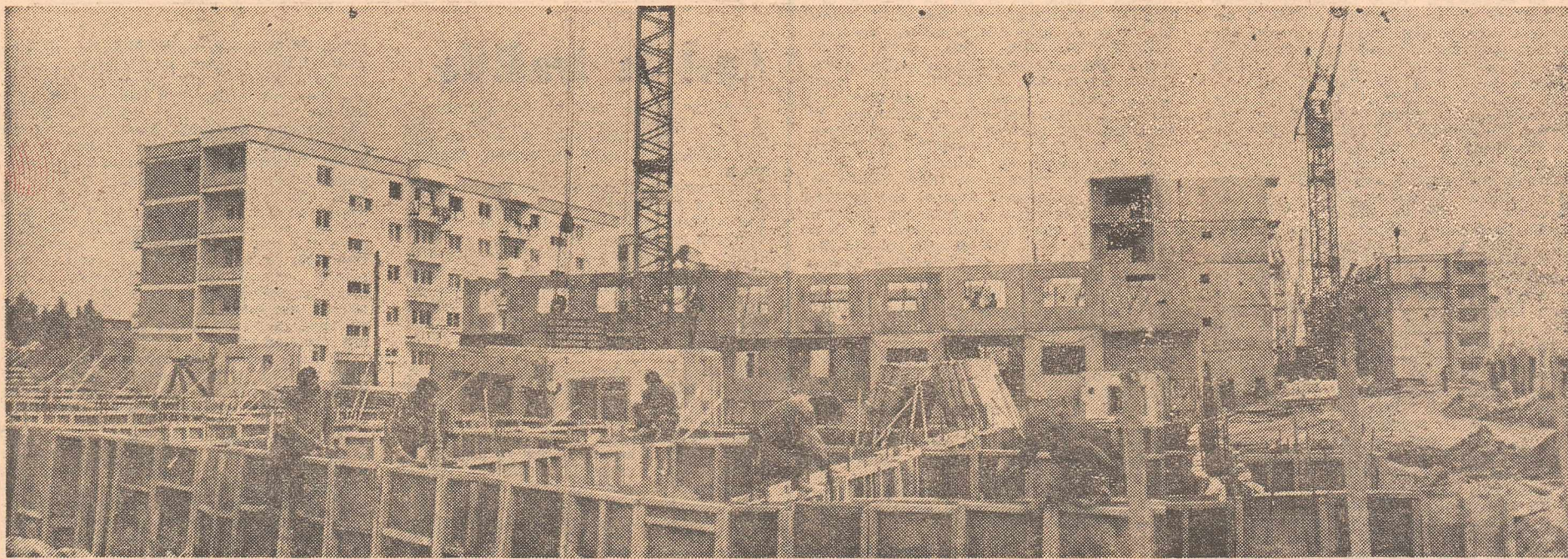
Dincolo de sărbătoarea explozivă prilejuită de nașterea unui fiu sau a unei fiice, fiind în tradiția noastră, a românilor, de a ne bucura pină la cer cind femeile noastre dau naștere copiilor noștri, adică fac lumea din nou, dincolo de euforia momentului, de strigătul durerii, de beția simțurilor, în fața numelui pe care îl vor purta urmașii noștri trebuie să fim gravi și solemnii. N-avem dreptul să glumim cu prenumele fiilor și fiicelor noastre, nu doar pentru că i-am jignit și i-am umili pe viață, condamnați printr-o farsă sinistrală la un apelativ funambulesc, ci și pentru că ei duc mai departe numele și prenumele evenimentelor și întâmplărilor istoriei noastre, ale poporului nostru, pentru că ei trebuie să aparțină ființei noastre etnice pentru totdeauna.

Se înregistrează în ultima vreme fenomene care poluează limba, o slutesc, o depreciază. Dar pe lângă aceste fenomene care viciază comunicarea și o cangrenează, atingind cuvintele de uz comun, intilnim supărătoare și îngrijorătoare manifestări de incoștiență, delir sau umor negru, de cosmopolitism agresiv, de snobism brutal, în alegerea numelor pentru noii-născuți. O hemoragie de nume străine, uneori ilariante, aberante, se înregistrează la oficiile stăcii civile. Unele dintre ele sint imposibil de reprodus și sint împrumutate din lecturi subterane, din filme de prost-gust, din știrile de senzație din ziare; altele sint nume care desemnează fenomene carstice, meteorologice, curente de muzică pop, exclamații din tribunele stadioanelor, reclame de creme sau de pastă de dinți, constelații sau emisiuni spațiale, cunoștințe turistice întimplătoare, apelative din domeniul canin! Explozia informațională nu trebuie să ne proiecteze în zonele obscure ale imaginației, ci, dimpotrivă, să ne facă mai stăpîni pe noi inșine. Poporul nostru s-a remarcat întotdeauna prin bun-simț, prin echilibru, prin armonie. Să renunțăm la moda împrumuturilor sau furturilor de nume străine ființei noastre, existenței noastre istorice, și să rememorăm, cu capetele descoperite în fața mormintelor eroilor căzuți în războaiele de neahtă, ale poporului român, numele frumoase de Ion, Gheorghe, Nicolae, Ștefan, Alexandru, Tudor, Traian, Mircea, Constantin... nume care merită să rămână pentru totdeauna în fondul principal de cuvinte al fiilor noștri.

Supunem această problemă de mare răspundere socială și patriotică dezbaterei tuturor acelor care cred că prin punctul lor de vedere, prin cunoștințele lor, prin atitudinea lor, prin opțiunea lor pot contribui la crearea unei opinii de masă în sprijinul unei onomastice de cea mai pură și adevărată inspirație românească, în sensul tradiției și aspirației poporului nostru spre frumos. Aveți cuvintul!

ADRIAN DOHOTARU ■

O prioritate în programul creșterii nivelului de trai: LOCUINȚELE

Fotografie de TITU ZIDARIU ■

În Gorj se construiesc 3600 apartamente. Cu efort, cu nervi, cu greutate... Dar se construiesc!

Pentru anul 1980, planul construcțiilor de locuințe al județului Gorj prevede 3600 de apartamente. E cel mai mare volum de construcții din istoria locului.

E mult? Unele voci au zis că da, e mult, e chiar mult prea mult, e o sarcină care îndoaie umerii. Alte voci au zis și ele că da, firește, e o sarcină mare, o sarcină grea, dar că ele, cele 3600 de apartamente, sînt absolut necesare Gorjului. Că, altfel spus, orice discuție pe această temă trebuie să aibă preponderent în vedere tocmai această necesitate, nu peste tot și nu la toate nivelele locului înțelegătoare și asumată la întreaga-i dimensiune. Pînă la 1 iunie a.c., din cele 3600, Gorjul nu isprăvise decît vreo 500. Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., din mai, a vizat, cu adresă expresă, această mult prea precară stare a construcțiilor gorjeneste, recomandînd măsuri urgente pentru remedierea ei.

Pornim, descinzînd în Gorj, pe șantierele construcțiilor de locuințe, de la imaginea care, mai mult decît forțata șantiereilor, ni se impune cu prisosință și cu pregnanță, de la imaginea acelei necesități care, într-adevăr, este aici o necesitate, și încă una dintre cele mai acute. Expansiunea industrială a Gorjului, în anii din urmă, e un fapt cunoscut, micul și liniștitul ținut de sub Munții Parîngului, ocultat pînă ieri de drumurile civilizației, ale noului, fiind astăzi un spațiu al dinamismului economic dintre cele mai vii ale acestei țări. Mii și mii, zeci de mii de oameni, unii din Gorj, foarte mulți de aiurea, lucrează în giganticele incinte industriale, creații de ultimă oră, de ultimi ani, care înseamnă Motru, Jilt, Rovinari, Turceni, Tîceni, Tg. Jiu, adică cele mai mari mine și cariere „la zi” ale cărbunelui, cele mai mari termocentrale din România, mari cîmpuri petroliere, numeroase alte ctitorii ale noului. În producția energiei și a combustibilului solid, Gorjul ocupă (și va mai ocupa multă vreme, procesul exploziei sale în aceste domenii de vîrf fiind încă în plină desfășurare) cel dintîi loc între județele țării, dislocînd, cum spuneam, uriașe mase de oameni, nu numai dintre hotarele lui, atrase de poli magnetici ai unor industrii de maximă importanță pentru destinele României. Unde locuiesc acești oameni, acești noi muncitori ai Gorjului? Mulți stau în noile și modernele blocuri care, de la un timp, flanchează masiv priveștiile industriale. Dar mulți încă sînt navetiști, mulți trăiesc în baracamente, aceste tabere provizorii, dotate desigur cu tot confortul cu care se pot înzestra atari construcții, dar a căror eficiență în atragerea și stabilizarea forței de muncă este, fatal, mai mult decît discutabilă. (Asta, ca să ne referim doar la aspectul economic al lucrurilor, nu și la cel uman, care e înfinit mai important!) Deci cele 3600 de apartamente ale acestui an, alături de multele alte mii prevăzute pentru anii ce vin, sînt așteptate ca aerul și ca apa.

La ceasul de față, după o primăvară capricioasă, ploioasă, care i-a umplut pe unii de un șumbru scepticism privind soarta construcțiilor, după un șir de greutăți obiective, cvasiobiective, subiective, cvasisubiective, cele mai multe depășite, unele încă vii (despre care vom relata pe larg mai jos), șantierele de construcții ale locuințelor gorjeneste sînt în plin efort pentru recuperarea intirzierilor, pentru accelerarea ritmurilor, pentru racordarea la graficele de execuție. La Tg. Jiu, sub soarele arzător al acestui iulie, o mare forțată de zidari, dulgheri, fierari-betonisti, macaragii, montori de prefabricate, mozaicari, zugravi, instalatori umplu străzile,

lucrînd la dezvoltarea concomitentă, conform proiectelor sistematizării, a zonelor de industrie, de locuințe, de odihnă și agrement. Adunați laolaltă, toți constructorii care, în timp, au zidit orașul, ar însemna (cel puțin asta-i impresia, cînd confrunți imaginea zilei de azi cu cea a pașnicului tîrg de ieri) abia un pic din ostiile de constructori ce împinzesc acum malul Jiului. (De fapt ele, aceste ostii, aparent atît de numeroase, sînt, aflăm, încă puține pentru asaltul ce li se cere, dar și despre asta vom mai vorbi.)

Tirgu Jiu e însă doar unul dintre marile șantiere ale construcțiilor gorjeneste. Aceste șantiere mai înseamnă, la ceasul de față, vitoarele mari orașe ale minerilor, orașele Rovinari, Mătăsari și Trestioara, ce se zidesc de la temelii, de la cota zero, între dealurile pustii, lingă platformele de cărbune, și care în anii ce vin vor adăposti peste 15 000 de mineri. (Adică, adăugînd și familiile muncitorilor, vreo 60 000 de suflete!). Aceste șantiere mai înseamnă, la ceasul de față, sute și sute de apartamente în construcție la Motru, la Tîceni, la Cărbunestii, la Novaci, la Tismana, la Sadu, numeroase apartamente în mediul rural, în nu mai puțin de 32 de comune gorjene. Fapt care înseamnă, firește, o foarte largă desfășurare de forțe, frizînd adesea diseminarea, cu consecințe care, la fel de firește, s-au constituit ca o greutate în activitatea constructorilor.

Cele mai mari greutăți, ne spune tov. Ion Mija, vicepreședinte al Consiliului popular județean, au fost, și sînt încă, altele, ele ocupînd, de mai multă vreme, atenția, frămîntările, nervii și căutările unor oameni de competență și de conștiință, neîmpăcați cu ideea obstacolelor insurmontabile. Care sînt ele, aceste mari greutăți, ce s-a făcut și ce se face pentru eliminarea lor?

Cea mai mare, ne spune tovarășul vicepreședinte, a fost neritmica, defectuoasa aprovizionare cu materiale pentru construcții. Pentru noul oraș Rovinari (care anul acesta va trebui să inaugureze peste 700 de apartamente), întreprinderea de prefabricate „Granitul” din București, furnizoarea materialelor de construcție, s-a dovedit un partener dificil, cu urechea cam surdă la legitime cereri, neangajat cu răspundere într-o cauză care nu-i doar a Gorjului, ci a țării. „Granitul” a livrat Rovinarilor, în cantități importante, panouri incomplete sortimental, ceea ce a produs mari perturbări în desfășurarea ciclurilor montajului, cu efecte ce se resimt din plin și azi. La fel de vitreg s-a purtat și întreprinderea de prefabricate din Craiova (care livrează panouri mari șantiereilor din Tg. Jiu și din alte centre ale județului), excelînd, aceasta din urmă, printr-o crasă împromptitudine în onorarea comenzilor. Panourile cu marca Craiovei, după datele cumulate la începutul lui iunie, se expediașeră Gorjului în proporție de abia 30 la sută, fapt care, ca și în cazul relației București-Rovinari, deterioratoare de circuit normal al producției, i-a obligat nu o dată să stea degeaba pe niște constructori ce, poate, aveau cu totul alte intenții. În plus, întreprinderea craioveană s-a arătat tot vitregă, chiar mai mult decît vitregă, cu o întreprindere soră mai mică pe care o tutelează, care se cheamă întreprinderea de prefabricate din Tirgu Jiu, care deci este (ar fi trebuit să fie!) șansa Gorjului în realizarea temerarului său program de construcții. Dar șansa asta s-a tot aminat. Întreprinderea gorjenească fusese planificată să intre în funcțiune cu prima-i capacitate (cea de panouri mari, capabilă să asigure edificarea anuală a 2 000 de apartamente!) încă

de anul trecut, dar n-a intrat. Tutorele din Craiova și-a ignorat obligațiile, ocupat exclusiv cu problemele sale din celălalt mare oraș de pe malul Jiului. Probleme care, știm, nu-s nici puține, nici simple, dar... Dar, în ce ne privește, începem să ne simțim, ca și unii gorjeni, tentați să vedem în purtarea întreprinderii din Bănie un reflex anacronic al unei mai vechi atitudini, cea prin care orașele-reședințe ale fostelor regiuni, inclusiv întreprinderile și instituțiile cu norocul de-a fiînța „la centru”, se ocupau doar de ele, de dezvoltarea lor, aminîndu-și sau ignorîndu-și obligațiile față de „periferii”. Sperăm că măsurile pe care le vor lua și Craiova, și Bucureștii, pentru achitarea datoriei lor restante față de Gorj, ne vor contrazice.

Cei din Gorj, în așteptarea (care încă se prelungește!) a acestor măsuri, s-au străduit, mai cu seamă în ultima vreme, să nu stea degeaba. S-au străduit, cu alte cuvinte, să aplice acel cunoscut, sănătos și verificat principiu care spune că, atunci cînd alții nu-ți dau, nu-ți mai rămîne decît să-ți ceri ție însuși. Că, de fapt, înainte de-a cere altora, e cel mai firesc și cel mai folositor să te constitui singur în propriu-ți debitor. Încă nu s-a aplicat pe de-a-ntregul acest principiu (vom vedea mai încolo de ce), dar, cel puțin în raport cu o perioadă mai veche, se face mult pe această linie. O serie de panouri pe care „Granitul” nu le-a livrat au fost făurite în poligoanele de prefabricate ale întreprinderii județene de construcții-montaj, deci oamenilor, cum s-ar zice, „s-au cîrpit”, cirpeală desigur utilă, imperios reclamată de circumstanțe, dar, ca orice cirpeală, vîdîndu-se și cu stridențe, cu nefaste efecte în ritmul montajului și în planul eficienței. Tot lipsa unor materiale, analizată de niște conștiințe neîmpăcate cu fatalismul „obstacolelor obiective”, deci decise să caute toate mijloacele depășirii impasului, a dus la descoperirea, mai exact spus la redescoperirea, unor resurse, a unor roci naturale care, cîndva, se prelucrau și se foloseau în construcții, dar care în era betonului au fost uitate. S-a întreprins în Gorj, în ultimul timp, o largă și susținută campanie pentru identificarea și catalogarea acestor resurse, unele foarte bogate, făcînd din dealurile ținutului veritabile antrepozite de materiale. Halde naturale de argilă arsă (așa-numitul „porțelanit”), zăcăminte de marmură, de granituri, de travertin, de porfire etc., materiale și materii prime ce pot înlocui cu succes betoanele, cărămida ceramică, elementele termoizolatoare, la un preț de cost și cu un consum energetic redus, au intrat în raza prospecției, fiind atent evaluate și cîntărite, așezate cu grijă în zestre prezentului și a viitorului construcției gorjeneste.

Lingă problema materialelor de construcții, o alta, poate și mai grea, care de multă vreme încruntă frunțile celor chemați să o rezolve, o constituie deficitul de forță de muncă pe șantiere. Cifra constructorilor, în pofida sporirii ei de la an la an, este încă mică. S-a apelat și la sprijinul altor județe (Clujul și Neamțul, care urmează să-și transfere aici o serie de constructori), dar, chiar și în aceste condiții, suferințele forței de muncă vor dăinui. Notăm acest fapt, desigur incontestabil și insolubil (căci „dintr-un constructor nu poți să faci doi”, cum ne spunea cineva), dar nu ne putem opri să notăm și alt fapt, extras din scripștea întreprinderii județene de construcții-montaj. Scrie aici că în primele patru luni ale anului absențele nemotivate și învoirile de la lucru au dus, pe ansamblul producției, la o pierdere de aproape 2 milioane de

lei. Iată deci, și pe planul forței de muncă, o resursă (doar una!) ce se propune spre studiere și meditație. Dacă mai adăugăm că întreprinderea, în perioada la care ne-am referit, nu numai că nu și-a îndeplinit prevederile planului, dar a scumpit (și nu cu puțin: cu peste 100 de lei!) fiecare 1 000 de lei producție realizată, resursele, iată, încep parcă să se aglomereze. Pondere cea mai mare (37,5 la sută) din depășirea costurilor producției o reprezintă, aflăm, cheltuielile cu manopera, umflarea lor nefiind străină nici de absențele de la lucru, nici de o productivitate a muncii inferioară cu mult celei planificate. Cercetînd mai departe activitatea I.J.C.M., descoperim și aici acea inadmisibilă situație criticată de secretarul general al partidului la Plenara lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, aceea situație care falsifică munca oamenilor, slăbindu-i eficiența, prin neconcordanța dintre eforturi și realizările raportate. Așa s-a ajuns ca, în luna cu cele mai bune condiții de lucru, care a fost aprilie, normele de lucru să fie aici depășite (și nu cu unul sau două procente, ci cu 21,5 la sută!), în timp ce productivitatea muncii a rămas cu mult sub plan. Măsurile stabilite în ultimul timp de factorii de răspundere ai județului, măsuri privind disciplina producției și a muncii, regimul organizatoric, tehnic și tehnologic al șantiereilor, racordarea acestora la severe, dar realiste grafice ce cuprind nu doar termene, ci și obligații precise pentru fiecare obiectiv, pentru fiecare operație ce-l decide, pentru fiecare stadiu fizic intermediar, încep să se înlănească cu faptele, promițînd o redresare rapidă a situației. Este, de fapt, mai mult decît o promisiune, fiindcă, iată, Gorjul va încheia, ni se spune, cu circa 1 100 de apartamente realizate primul semestru al anului, deci raportînd într-o singură lună mai mult decît a putut raporta în cînd.

Am străbătut, în aceste zile, mai multe șantiere de locuințe din Tg. Jiu, pe care se muncea cu ardoare, cu stăruință, chiar și cu grija pentru calitate, chiar și cu grija pentru frumos. Nu numai constructorii, dar și proiectanții și-au dat, se pare, înlînire cu exigențele de sus ale urbanismului. (Drept pentru care ne îngăduim să sperăm că în cvartalele viitorului n-o să mai întîlnim, precum întîlnim în niște mai vechi cvartale din Tg. Jiu, blocuri cu scări coborînd de-a dreptul în stradă sau, și mai straniu, blocuri cu uși pentru verande, dar fără verande...) Am străbătut și străzile largi, veritabile bulevarde, străjuite de arhitecturi luminoase, în plină și grăbită edificare, ale orașului nou Rovinari, care se profilează, conform proiectelor, ca unul dintre cele mai frumoase și mai dotate ale acestei țări. Cel dintîi locatari s-au și mutat, în balcoane au apărut hîrdaie cu ficuși, gospodinele și copiii, cînd ies din casă, fac slalomuri printre macaralele și buldozerele constructorilor, miroase a var, a mortar crud, a așezare tînără, proaspetii orașeni, ca pretutindeni, sînt, unii, mulțumiți, alții mai puțin (tov. vicepreședinte Mija, care ne însoțește, e acostat de un grup de femei și bărbați care reclamă că de mai bine de-o lună, de cînd s-au mutat, pe scara lor nu s-a introdus electricitatea, ei viețuind, în plin și luminos bloc nou, pe întineric...). Chestiuni, desigur, de detaliu pentru constructori, chiar dacă nu și pentru locatari.

Important este însă că Gorjul, în asaltul pentru cele 3600 de apartamente, și-a încredinat toate forțele, hotărît să învingă.

ILIE PURCARU ■

Un popor de milenii pe pământul lui

Există aniversări și aniversări și niciodată nu vor fi două la fel. În spațiul sărbătoresc al unora, bucuria rămâne deplină suverană. Prin ora solemnă a altora, amintirea ispășește în memoria noastră comună și luciul unei lacrimi tirzii, pentru înfringeri care ar fi putut să nu fie. În sfârșit, bucuria și lacrima se amestecă până la indistinție când comemorăm bătălii ciștigate cu trudă, și prin jertfe mari, și prin durere adâncă. Dar în vara aceasta, fereastră fierbinte și luminoasă între anotimpurile de ieri și de mâine ale patriei, aniversăm originile noastre ineseși, obirșia îndepărtată a izvoarelor din care își trag seva poporul, națiunea, țara. Fiecare dintre aceste noțiuni vii, definitiv intrupate ca înțeles și rațiune, destăinuind o dimensiune irevocabilă a staturii de azi a românilor și, împreună, destăinuind izbînda însăși a adevărului lor, forțată și probată intruna, de la un capăt la altul al timpului, prin lucrarea neostenită a generațiilor succesive, ridicate toate la conștiința dreptății istorice prin neodihna clarvăzătorilor și patrioților lor.

Se împlinesc 2050 de ani de la constituirea statului dac centralizat și independent, ivit în istoria popoarelor prin voința și înțelepciunea lui Burebista. De atunci, până azi, nu am căutat pământ și apă nicăieri, pentru că le-am avut, pentru că au fost ale noastre mereu, și pământul, și apele, cite sint, cite nu mai sint, chiar din capătul veacurilor. De atunci, până astăzi, nu ne-am numit niciodată seminție și poate numai din neștiință să fi așternut pe hirtie acest cuvînt imprumutat de aiurea vreun istoric nu prea dus la școala cuvintelor patriei sale. Ne-am zis simplu, popor, și am stat ca un stejar cu rădăcinile sănătoase, pe pământul dintotdeauna al strămoșilor noștri. Și este cu atât mai semnificativ că aniversarea aceasta se întimplă într-o epocă în care voința și înțelepciunea altui conducător de seamă al românilor ne ridică și inima și sufletul la înțelegerea adevăratei și ancestralei noastre vocații: pacea, prietenia.

Mal stăruie în conștiințele noastre ecoul indemnurilor generoase pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a adresat, nu demult și într-un moment chibzuit cu clarviziune, oamenilor de știință din domeniul istoriei. Făuritor de istorie, și la scară națională și la scară internațională, secretarul general al partidului nostru, președintele României socialiste, se vedește în egală măsură și un remarcabil interpret al trecutului românesc, al valorilor acumulate în tezaurul de gândire și faptă al patriei. „Cunoscînd istoria glorioasă a poporului nostru, luptele și sacrificiile înaintașilor noștri, strădaniile lor în perfecționarea creației materiale și spirituale — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — învățăm să prețuim și să iubim mai mult, mai profund cuceririle prezentului, să facem totul pentru a le dezvolta, pentru a făuri istoria nouă a patriei noastre, istoria socialismului“. Totodată, glasul său s-a ridicat, cînd a fost nevoie, împotriva tentativelor de deturnare a acestei științe de la menirea ei nobilă: „Prin esența sa, istoria este o știință revoluționară. De aceea și istoricii trebuie să militeze de pe poziții revoluționare și să dea o ripostă fermă, științifică, materialist-dialectică, acelor încercări ale unor istorici de peste hotare care se străduiesc — în neputință, și nu vreau să-i jignesc — dar poate unii în neștiință lor — de a demonstra că pe aceste meleaguri a fost un vid. Vidul nu pe aceste meleaguri a fost, ci poate în conștiința acelor istorici care, servind interese străine de națiunile și popoarele lor, lucrînd în interesul politicii imperialiste de dominație, încearcă, în continuare, ca și în trecut, să invenioneze și să dezbină oamenii muncii de diferite naționalități“.

Ne-am zis simplu, popor, cu conștiința deplină a faptului că trăim ca popor între alte popoare, egale toate în drepturi, independente și suverane. Nu am dorit niciodată mai puțin altor nații decît am izbutit noi înșine să realizăm, cu puterile noastre, prin perseverență, tenacitate și efort necurmat, așezate toate în slujba unui ideal luminos. Neîntînd datorii cu nimic, nimănui, stăm în firea lucrurilor că disponibilitatea românilor de a colabora la edificarea unui climat de înțelegere, armonie și conlucrarea reciproc avantajoasă, cu popoarele vecine și prietene, cu toate popoarele lumii, rămîne practic nelimitată. O poate limita doar injusta ignorare a acestui nobil demers. Și iar, tot istoria se dovedește a fi în măsură să ne dezlege de neștiință, la ceasul în care colaborarea națiunilor, din simplă aspirație, a devenit datorie, independența și interdependența firească a națiunilor nefiind noțiuni antagonice, ci stări de drept și de fapt coexistente, complementare. Bineînțeles, atunci cînd nu se atentează în numele uneia la dreptul celeilalte de a ființa necesar.

Toată istoria, de la un capăt la altul, ne învață cum n-au dorit pacea decît semințiile care nu au arat niciodată pământul și nu au zidit, rătăcind infierbintate prin lume, cu cail deșpotcoviți, pentru că n-aveau fierari. Propria noastră istorie, prin întreaga-i desfășurare, dovedește oricui, dacă mai trebuie dovedit, că am fost și sintem o națiune stabilă, dedicată din cea mai adîncă vechime păcii. Și aniversăm 2050 de ani de la constituirea statului dac centralizat și independent, sub sceptrul viteazului Burebista, într-un moment în care întregul nostru popor, prin cuvîntul celui mai iubit fiu al său, își reafirmă credința neștrămutată că știința istoriei trebuie și poate să servească păcii, concordiei națiunilor.

MIHAI PELIN ■

DACII CEI MAI VITEJI ȘI MAI DREPTI DINTRE TRACI

„Istoria trebuie să prezinte întregul proces al luptei revoluționare în complexitatea sa, să pornească de la analiza științifică a realității sociale, să înfățișeze faptele nu după dorințele subiective ale oamenilor, după nevoi politice de moment, după criterii de conjunctură, ci așa cum s-au petrecut ele, corespunzător adevărului vieții.“

NICOLAE CEAUȘESCU

Legămînt

Convingeți prima oară munții să se preschimbe
și nu în zid de apărare de care-n vecl
Convingeți apele să curgă spre țărmlul vostru
aceste riuri de răcoare din tată-n flu și mai
Convingeți pasărea cerească să nu se-ntoarcă
în acest țărml în care liber îi este zborul
Convingeți gîla să ne-nghită să nu ne fie
Pădurile ce le străbateți de la geneză-ai
Convingeți cerurile-nalte să cadă singure
Noi nici atunci lumina lumii nu vom schimba-o pe alt dor.

MIRCEA ROSTAȘ ■

In paginile 16-17:

- Grădiștea Muncelului în eternitate
- Portretele de daci din acest număr sint reproduse după Columna lui Traian

Istoria în mărturii

Din cele peste 100 de triburi trace, așezate în „spațiul tragic“, cuprins între Dunărea de mijloc, Marea Egee, vestul Asiei Mici, mlaștinile Pripetului, estul Mării Negre și Boemia, se poate spune că dacii sau geții reprezintă nucleul avansat al numerosului neam al tracilor. Așa cum scria geograful antichității Ptolemeu ei erau așezați în țara care „se mărginește la miazănoapte cu acea parte a Sarmatiei europene care se întinde de la muntele Carpatos până la cotitura pomenită a fluviului Tyras, la apus cu iazigii metanaști, pe lângă riul Tibiscos, iar la miazăzi cu acea parte a fluviului Dunărea care merge de la vărsarea riului Tibiscos pînă la Axiopolis, de unde, pînă la Pont și la gurile sale, Dunărea se numește Istru“.

Mărturiile scrise încheagă tabloul unei vieți veridice, chipul unor oameni care au trăit dintotdeauna pe aceste pămînturi, care prin munca, lupta și priceperea lor au lăsat mărturii bogate ale culturii materiale și spirituale. În acest sens, învățatul Huszti András scria la 1791: „urmașii geților trăiesc și astăzi și locuiesc acolo unde au locuit părinții lor“.

Oamenii de știință, cercetătorii în domeniul istoriei și al altor discipline înrudite, au acordat o atenție deosebită neamului tracilor, „cel mai numeros din lume după cel al inzilor“ — cum scria istoricul Herodot.

Marea mișcare de populații începută în mileniul al III-lea î.e.n., în spațiul întins al Europei și în stepele euro-asiatice, n-a întrerupt viața stabilă a numerosului neam al tracilor. Creatorii ai unei civilizații contemporane, comparabilă cu cea miceniană, considerați de către Homer cu nimic mai prejos grecilor, chipul tracilor se reliefează distinct din marele peisaj etnic al popoarelor antichității prin unitatea demografică, economică și spirituală. Atingînd un înalt indice demografic, datorită unei culturi materiale avansate și a unei vieți sedentare, numerosul neam tragic este prezent în marea înclăstare a războiului troian, împresionează prin meșteșugul armelor, bogăția regilor și prin arta lor prințiară de o rară finețe, care poartă pecetea unor tradiții străvechi.

(Continuare în pagina 14)

MIRCEA MUȘAT ■
doctor în istorie

De la Dacia lui Burebista, la marea Unire din 1918

Comitetul județean Ilfov al P.C.R., Consiliul Culturii și Educației Socialiste și Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Ilfov au organizat la București o sesiune de comunicări științifice dedicată sărbătoririi a 2050 ani de la constituirea statului dac centralizat și independent sub conducerea lui Burebista.

Prezent la sesiune, redactorul nostru N. Grigore Mărășanu a invitat în jurul unei mese rotunde pe tovarășii: dr. Gheorghe Diaconu, cercetător principal la Institutul de arheologie București; dr. Nicolae Dunăre, cercetător principal la Institutul de cercetări etnologice și dialectologice București; doctorand Vioreca Enăchiuc Mihai, arheolog la Oficiul pentru patrimoniul cultural național al Muzeului județean Ilfov; asistent univ. Corneliu Olaru, de la Academia de studii economice București; dr. Ștefan Olteanu, cercetător principal la Institutul de arheologie din București; lector univ. Gheorghe Părvulescu, de la Academia de studii economice din București.

Gheorghe Părvulescu: E bine, cred eu, să subliniem de la început un adevăr: anume acela că istoria românilor este istoria unui popor statornic, plămădit unitar în vatra vechii Dacii, care și-a urmat propriul său făgaș de acțiune și de manifestare, de civilizație materială și cultural-spirituală sedentară, a zămislit valori de originalitate și trănicie intrate de mult în patrimoniul culturii universale. Civilizația traco-geto-dacă, dezvoltându-se în forme specifice și cu trăsături unitare pe această străveche vatră de viață și de cultură, s-a impus tot mai mult în centrul și sud-estul Europei, integrându-se activ în schimbul de valori materiale și spirituale ale antichității.

N. Gr. Mărășanu: Și ca să aprofundăm Intrucivta această idee, mi-aș permite să întreb: prin ce se releva baza economică a geto-dacilor?

Vioreca Enăchiuc Mihai: În evoluția istorică a propriei noastre forme de comunitate umană, baza economică a poporului dac este relevată de manifestări ale civilizației opidane și de utilizare a monedei. Creșterea nivelului de dezvoltare a forțelor de producție a determinat, se știe, accentuarea separării meșteșugurilor de agricultură, apoi a impus desprinderea din rindul meșteșugarilor a negustorilor. Consolidarea producției-marfă în cadrul economiei geto-dacilor a impus cu necesitate o organizare social-economică adecvată, a impus apariția claselor sociale. Aceasta, ca urmare a transformărilor survenite în viața socială a comunităților, pentru că asistăm acum la o consolidare a plusprodusului, cit și a faptului că schimbările economice nu se mai făceau la întâmplare, ci în mod organizat. O să mă întrebați: bine, dar ce vă face să credeți asta? Moneda geto-dacă, atestată încă din secolul IV î.e.n., consemnează actul trecerii de la economia gentilică la

„Priviți trecutul poporului nostru!... S-ar putea spune că nu există metru de pământ care să nu fi fost udat cu lacrimile și singele moșilor și strămoșilor noștri. Dar infringind greutăți uriașe, dind jertfa supremă atunci cind a fost nevoie, înaintașii noștri au făcut totul pentru a apăra existența, libertatea și demnitatea poporului nostru, pentru măreția națiunii noastre, pentru dezvoltarea ei pe calea progresului și civilizației!”

NICOLAE CEAUȘESCU

cea bănească, aducind după sine ștergerea obiceiurilor statuate din timpuri imemorabile. Iar tezaurizarea ei, a monedei, atestă afirmarea în societate a puterii economice a unor grupuri și indivizi care încep să nesocotească normele, drepturile până atunci obligatorii pentru toți membrii comunității.

Coroborarea descoperirilor arheologice mai noi cu știrile textelor antice, pe o perioadă mai mare (secolele VI—I î.e.n.), demonstrează aceasta: adică faptul că pe teritoriul Daciei existau, înainte de unificarea săvârșită de Burebista, cel puțin patru organisme statale, cu o bază economică bine definită, stratificată din punct de vedere social, cu multiple legături între ele, cu contacte largi în lumea și civilizațiile contemporane.

Corneliu Olaru: Susținând cele spuse de tovarășa Enăchiuc, mi-aș permite să atrag atenția asupra altui fapt: încă din secolele VII—VI, înainte de era noastră, autorii greci ne-au lăsat multe și consistente aprecieri la adresa strămoșilor noștri, aprecieri care permit desprinderea concluziilor referitoare la evoluția vechilor forme de comunitate umană ale dacilor. Constatăm, astfel, stabilitatea strămoșilor noștri, a poporului dac, pe același teritoriu, permanență relevată arheologic, constatăm limba proprie, obiceiuri și tradiții, religie și cod moral, toate deosebite de ale grecilor, și ale altor popoare, precum și forme ale organizării politice. Toate acestea demonstrează faptul că societatea dacică depășise formele rudimentare ale organizării sociale presupuse de comuna primitivă; raporturile de proprietate erau și ele transformate la nivelul noii etape. Legăturile multiple între comunitățile rurale, expresia intereselor lor comune, sint vehiculate acum prin prisma intereselor unei categorii sociale suprapuse. Dovadă, instituția regalității, ca factor

de putere în miinile acestei categorii sociale suprapuse, este și insistent și persistent amintită de întreaga literatură antică referitoare la daci. Și multă vreme, în continuarea evoluției poporului dac, comunitățile rurale vor reprezenta cadrul social al existenței poporului nostru. Iar acțiunea lor, a comunităților rurale, a fost elastică și eficientă în viața economică, cit și în lupta de apărare în fața invadatorilor.

Gheorghe Părvulescu: Prin secolul I î.e.n. geto-dacii, mai bine spus poporul dac, au cunoscut o maximă afirmare politică, economică și culturală. Deși ei constituiau o societate stratificată, așa cum s-a arătat aici, cu mult înainte de sfârșitul secolului doi înaintea erei noastre. În acest secol unu, în jurul anilor 70, Burebista a trecut la unificarea Daciei, la unirea marelui și viteazului popor dac într-un stat centralizat și independent. Suveranitatea lui, a statului nou constituit, se exercita în margini relativ stabile, cuprinzând regiunile de la patruleterul Boemiei și Dunărea mijlocie, până la munții Haemus și țarmul nordic al Mării Negre. Unificarea politică săvârșită de Burebista, pe care contemporanii cu dreptate îl numeau „cel dintii și cel mai mare dintre regii din Thracia și stăpînitor al tuturor ținuturilor de dincolo și de dincoace de Dunăre”, a fost însoțită de o întărire considerabilă a puterii statului dac în conjunctura politică din a doua jumătate a secolului I î.e.n. Era momentul în care pericolul cuceririi romane devenea tot mai evident. Din aceste motive, Burebista rămîne în istoria patriei și a poporului nostru ca una dintre cele mai fecunde și mai lămurite personalități. Marea contemporan al lui Cezar, cu care s-a confruntat pe plan politic, a depășit limitele epocii sale, înscriindu-și numele între marile personalități ale antichității.

N. Gr. Mărășanu: A urmat apoi cucerirea unei părți a Daciei de către romani;

a urmat însă, după 160 de ani, și părăsirea Daciei de către romani, urmare a slăbirii puterii imperiului. Să zăbovim, v-aș ruga, și asupra acestui moment din istoria noastră.

Gheorghe Părvulescu: Primul secol al erei noastre consemnează începutul luptelor strămoșilor noștri pentru neatințarea, pentru apărarea unui teritoriu definit, care va deveni „suma vieții noastre istorice”, cum numea Mihai Eminescu începutul luptelor pentru unitate națională, statală și independentă la români. Da, o parte din Dacia a fost cucerită de romani, în urma războiului din 105—106, cucerire care a avut, desigur, urmări însemnate pentru poporul dac. Dar viața economică, socială și culturală din aceste ținuturi a cunoscut totuși un anumit progres, pe baza împlinirii celor două civilizații și culturi. Ceea ce trebuie subliniat este faptul că invazia romană în Dacia nu a putut duce la destrămarea unității poporului dac, așa cum pe drept cuvînt afirma savantul Simion Mehedinți: „Un popor de dimensiunile celui dac, răspîndit pe o arie geografică atît de întinsă și ocrotită de un relief atît de variat (atît din punct de vedere orografic, cit și din punctul de vedere al hainei vegetale), nu putea fi desființat. Concepția aceasta catastrofală e în contradicție cu tot ce cunoaștem din istoria altor popoare”. Adevărul este că atît în interiorul provinciei romane, cit și între dacia liberi și cei din provincia romană au continuat să existe permanente legături de viață materială, spirituală și politică, dezvoltîndu-se astfel unitatea de limbă, credință, obiceiuri.

Gheorghe Diaconu: Rezultatele cercetărilor arheologice dovedesc în continuare faptul că pe teritoriul țării noastre s-a dezvoltat „cultura” înfloritoare a geto-dacilor. Am ghilimetat noțiunea de cultură, pentru că, după părerea noastră, acest concept de „cultură” este justificat în arheologie pînă în cea de-a doua epocă a fierului, cînd unele populații sau popoare se individualizează, încep să fie menționate din ce în ce mai des în izvoarele scrise. Și azi, o seamă de arheologi, din dorința de a defini unele aspecte culturale drept culturi, au rămas și rîmîn tributari, pentru realitățile din secolele II—X e.n., metodologiei folosite în cercetarea comunei primitive. Deși o sumară examinare a literaturii de specialitate, referitoare la secolele II—X, ne dovedește că pe teritoriul țării noastre au fost definite, pentru perioada respectivă, peste 20 de culturi, în loc să simplificăm problema, așa cum s-ar cuveni, numeroși specialiști stăruie deci în identificarea de noi culturi. Așadar, revenind la întrebare, rezultatele cercetărilor arheologice ne dovedesc că, începînd din secolul al II-lea, cultura înfloritoare a geto-dacilor, a poporului dac, s-a îmbinat cu civilizația romană, iar în secolele următoare, cu elemente alogene, aparținînd unor popu-

„Acest ținut produce cea mai mare cantitate de grâu”

(Urmare din pagina 13)

Chipurile lor săpate cu aproape două milenii în urmă de către artistul contemporan pe Columna Traiană ne indică unele asemănări somatice și de ținută vestimentară cu ale locuitorilor care trăiesc și astăzi în diverse zone geografice ale țării. Unul dintre cercetătorii moderni ai istoriei strămoșilor noștri, francezul Abdolonyme Ubicini, analizînd imaginile de pe Columnă, remarcă: „Trăsăturile feței, detaliile costumului și deocamdată gîndul la veșmintul și fizionomia tîranilor români din Carpați; de statură înaltă, robuști, cu nas arcuit, cu ochii infundați în orbite, cu sprincene dese, cu barba zbîrlită, încercenați”.

Numeroși, constituiți în puternice formațiuni politice, locuind un teritoriu întins și generos din punctul de vedere al bogățiilor solului și subsolului, geto-dacii au atins un nivel economic ridicat în acea perioadă istorică și au trezit interesul Imperiului roman, „cîci nimeni nu ignora la Roma productivitatea filoanelor din munții Bihor și importanța rezervelor metalice acumulate de daci”, afirma Jérôme Carcopino.

Reținem doar unele date consemnate de izvoarele antice, care ne oferă o imagine clară a nivelului vieții economice a strămoșilor noștri. Astfel Ptolemeu, descriînd Dacia, enumeră peste 40 de orașe cu o populație destul de mare.

Atît din însemnările lui Herodot, cit și de la Ptolemeu, fiul lui Lagos, completate cu informațiile date de Criton, medicul grec al împăratului Traian („și pe cînd unii erau puși peste cei care munceau [pămîntul] cu boii, alții — dintre cei din jurul regelui — erau rînduiți [să se îngrijească] de fortificații”), rezultă că agricultura era ramura cea mai importantă a economiei geto-dace; din aceleași izvoare rezultă și marea dezvoltare a apiculturii și viticulturii, așa precum din scrierile ceva mai tîrziu ale lui Strabo și Arrian, preluate din Ptolemeu, aflăm de întinderea mare

a semănăturilor de grâu. „Cantitatea de grâu adusă din Pont este mai mare decît tot ceea ce ne vine din celelalte porturi comerciale” — spunea Demostene, deoarece „acest ținut produce cea mai mare cantitate de grâu”. Tot din izvoarele citate apreciem importanța pescuitului în economia geto-dacilor, ținînd seama că întreaga falangă și cavaleria cu care Alexandru Macedon ataca pe geți în anul 335 î.e.n. au fost transportate peste fluviu, într-o singură noapte și cu numeroasele bărci ale autohtonilor.

Crescători de vite cornute mari și mici, pe care le foloseau în comerțul lor cu lumea antică, geto-dacii acordau o atenție deosebită creșterii cailor. De frumusețea și calitatea rasei lor ne vorbește două izvoare importante: în *Iliada*, Homer amintește și de caii regelui trac, „frumoși cum nu au mai fost văzuți vreodată”, furați de însuși Ulise, iar în prada ridicată de Filip al II-lea în lupta cu Ateas, regele scit — luptă localizată undeva în cîmpia dunăreană sau în Dobrogea —, Strabo și Arrian menționează și „cele 20 000 de iepi, trimise în Macedonia pentru îmbunătățirea rasei”.

Referindu-se la economia traco-geto-dacă, Louis Leger

menționa că poporul acesta este „agricultori [și] abil în prelucrarea metalelor”, iar istoricul N. S. Derjavin scria că „tracii vechi erau cunoscuți în primul rînd ca buni agricultori-plugari” și că „se mai ocupau de viticultură, de apicultură și de creșterea vitelor”.

Pausanias și Diodor Sicilianul, consemnînd cele două războaie ale lui Lisimah împotriva lui Dromichaetes, regele geților, ne lasă date prețioase asupra bogăției de la curtea acestuia: vase de aur și argint, blănuri scumpe, harnașamente frumos împodobite ș.a. Referindu-se la bogățiile Daciei și la prada luată de către romani, savantul francez J. Carcopino evaluează cantitatea de aur ridicată în anul 106, de la Sarmizegetusa, la 536 de milioane lei aur valoare din 1916, iar pe cea de argint la 62 de milioane, aceeași valoare.

Numeroasele tezaure monetare scoase la iveală de săpăturile arheologice ne înfățișează întinderea relațiilor economice cu grecii stabiliți pe țărmurile Pontului Euxin, despre care istoricul Rudolf Bergner scria: „Grecii, acei încercați și evoluți negustori ai antichității, nu au întretinut desigur un astfel de trafic comercial activ cu daci decît pentru că bogăția în aur a acestui popor era extrem de ademenitoare pentru ei”. Interesul pe care l-au manifestat negustorii romani, cu circa două secole înainte de cucerirea unei părți a Daciei, față de produsele pe care veneau să le achiziționeze în partea sudică a Daciei este c dovadă incontestabilă a unei economii dezvoltate, materializată într-o activitate meșteșugărească, comercială și edilitară.

Metalurgia bronzului, apoi a fierului, atinge un stadiu înalt, care avea pe solul geto-dac tradiții bogate. Răspîndirea fierului a dus la o dezvoltare remarcabilă a forțelor de producție. Cuptoarele de reducere a minereurilor de fier descoperite pe teritoriul țării noastre și care datează din a doua epocă a fierului arată că se crease o tradiție în metalurgia locală a fierului și că geto-dacii aveau cunoștințe tehnologice înaintate privitoare la extragerea, reducerea și prelucrarea fierului. Aceasta a dus, fără îndoială, la un neîncetat progres. S-au înmulțit uneltele și s-a diversificat funcțiunea lor, în legătură cu meșteșugurile la care erau folosite, cit și cu perfecționarea însăși a unor procese tehnologice. Confecționarea armelor și a echipamentului de luptă, precum și ornatarea lor denotă o adevărată artă „atît de originală și de caracteristică, încît se pare că nu pot fi atribuite decît unor artiști autohtoni”, sublinia A. Ubicini.

În interiorul cetăților lor, ingenios construite, se desfăș-

lași care au migrat și au poposit vremelnic la noi. Pentru Dacia romană (Transilvania, Banat, Oltenia, vestul Munteniei și Dobrogea), în secolele II-IV, rezultatele cercetărilor arheologice din ultimele decenii dovedesc o sinteză daco-romană: astfel în mediul urban și în fortificațiile militare, descoperirile materiale și spirituale sînt în marea lor majoritate de factură romană, de producție locală sau importuri, în timp ce în așezările rurale elementele dominante sînt cele geto-dacice cu procent scăzut de materiale romane, adoptate de geto-daci. Numai așa ne putem explica faptul că vestigiile din centrele urbane și militare din Dacia pot fi cu ușurință confundate cu cele din Panonia, Moesia sau alte provincii. În schimb, în mediul rural, trăsăturile și caracterul culturii sînt proprii poporului dac, individualizindu-se față de celea din alte provincii ale Imperiului roman. Dacă îmi permiteți să continui, vă voi spune că între secolele V-VII, civilizația poporului nostru primește unele influențe, ca urmare a contactului cu populațiile străine; iar începînd cu secolul VIII, civilizația românească este menționată și de unele izvoare scrise. Stabilirea legăturilor genetice deci de-a lungul întregului mileniu unu al erei noastre ne obligă să renunțăm la denumirea de „cultură” pentru unele aspecte culturale zonale, cu atât mai mult cu cît începînd cu secolul VIII, era noastră, atît la poporul român cît și la popoarele vecine erau create premisele cristalizării formațiunilor statale feudale.

Ștefan Olteanu: Eu aș dori să aduc în discuție un alt factor fundamental pentru dezvoltarea poporului român, în perioada de care ne ocupăm, adică secolul al optulea și următoarele: și anume doresc să atrag atenția asupra factorului demografic. Dealtfel, în dezvoltarea poporului, indiferent de epoca istorică avută în atenție, populația reprezintă, potrivit concepției materialist-dialectice, condiția indispensabilă a dinamismului societății, forța de bază a poporului. Secolele opt și unsprezece, în tot acest interval, am mai avut prilejul să afirm, constituite una dintre cele mai importante verigi ale lanțului genetic al poporului nostru, ale evoluției structurilor social-economice și politice românești, spre împliniri medievale. Perioada reprezintă pentru societatea carpato-danubiano-pontică, pentru poporul român, un moment de veritabilă „explozie” demografică. Cercetările efectuate pînă în prezent evidențiază numeroase așezări omenești, din perioada amintită, răspindite pe întreg teritoriul țării, sub forma unor concentrații demografice, în măsură să exprime, totodată, și gradul de organizare politică a acestora. Am cartografiat așezările identificate pînă în prezent în zona cuprinsă între Dunăre, la sud, bazinul inferior al Argeșului, la est și nord-est, și bazinele inferioare ale Vedei și Teleormanului, la vest, și am obținut o situație paleo-demografică deosebit de semnificativă pentru înțelegerea stadiului de dezvoltare a comunităților românești din zonă. Imaginea de ansamblu pune în evidență două concentrări demografice înșirate de-a lungul Dunării: o primă grupare este compusă de 12 așezări, avem aici și numele lor, și se plasează în zona în care se va constitui viitorul oraș Giurgiu, în centrul acestor așezări; a doua grupare este alcătuită din 10 așezări, de asemenea, avem aici denumirile lor, și se plasează în „cotlonul” format de apele Dunării și apele Argeșului. Această realitate paleo-demografică mai sus prezentată este confirmată de unele izvoare

scrise, bizantine mai cu seamă, care menționează existența pe malurile fluviului, la cumpăna dintre cele două milenii, a unei populații sedentare, posedînd capacitatea social-economică și militar-politică de a-și făuri o civilizație urbană, de a-și construi fortificații. Scriitorii bizantini ca Ana Comnena, Kedrenos, Zonaras și alții menționează existența în vatra proprie a poporului nostru un popor stabil, menționează relațiile lumii bizantine cu formațiunile politice românești. Kedrenos, de pildă, relatînd un episod al luptelor bizantino-ruse, din 971, din zona Silistrei de azi, scrie: „au venit la dînsul (la împăratul bizantin aflat la Durostorum-Silistra) din Constanteia și din alte fortărețe ridicate dincolo de Istru, soli care cereau iertare pentru faptele rele săvîrșite, predîndu-se împreună cu acele fortărețe”. Dar așezări importante și numeroase sînt atestate și pomenite de izvoarele scrise în toată Cimpia Română, în Transilvania și în alte zone ale țării. Printre izvoare, pomenim din nou: știrea de la mijlocul secolului al XII-lea privind participarea locuitorilor de la nord de Dunăre la activitatea de negoț de la Tesalonic, Cronica lui Anonimus, pomenind formațiunile politice din Transilvania, sau, mai recent descoperită, Cronica veche turcă, în care se pomeneste, în secolul al IX-lea, de românii care au refuzat să se supună dominației cumane și să plătească acestora tributul obișnuit al vremii.

N. Gr. Mărășanu: Rezultă din cele spuse și probate de dv., tovarășe Ștefan Olteanu, că în loc de „vid demografic”, cum încearcă în ignoranța lor unii istorici străini să falsifice adevărul istoric, exista pe întreg spațiul românesc, spațiul carpato-danubiano-pontic, o adevărată explozie demografică!

Ștefan Olteanu: Așa cum arăta secretarul general al partidului nostru la primul Congres al Educației și Învățămîntului, nu poate fi vorba de un vid de populație pe teritoriul patriei noastre, ci de un vid în conștiința acelor istorici care susțin aceasta. Cercetările din ultimele două decenii au demonstrat cu temeinicie că pe teritoriul carpato-danubiano-pontic existau, în cursul secolelor VIII-IX, peste 1000 de așezări omenești, centre puternice, statornice, caracterizate de activitățile economice fundamentale pe care le practicau, cu adînci rădăcini în etapa anterioară. Această situație paleo-demografică este confirmată și se confirmă la rîndul ei de către documentele scrise, pe care le-am mai pomenit: relatările lui Anonimus, Cronica veche turcă din secolele IX-X, altele. Aceste realități spulberă pentru totdeauna așa-zisele teorii ale spațiului „ne-lucit”, „desert”, „pustiit”, existent pe teritoriul României Poporului român, prezent în acest spațiu de la constituirea sa, a muncii și a luptei pentru păstrarea ființei sale etnice, făurindu-și în decurs de secole propria sa civilizație.

Gheorghe Părvulescu: De fapt, năvălirea populațiilor migratoare, începînd cu secolul trei, era noastră, aflate într-un stadiu inferior de dezvoltare economică și politică față de autohtonii, a provocat, în trecerea acestor populații peste plaurile românești, grave distrugerii și pustiiri, care au frînat mult timp dezvoltarea forțelor de producție. Dar ele n-au putut schimba niciodată comunitatea de viață, de limbă și cultură a poporului nostru, n-au putut opri cursul său istoric de unitate și înaltare spre forme superioare de organizare politică și social-economică. Românii au rămas ceea ce au fost: un popor „de limbă și cultură latină” și „nu de singe” — cum

aprecia, pe drept cuvînt, istoricul P.P. Panaitescu. Întrucît, spunea el, „moștenirea traco-dacică trage mai mult în cumpănă, în această din urmă privință”. Spre sfîrșitul primului mileniu al erei noastre, locuitorii țării, dezvoltînd tradițiile organizării dacice a obștii, au reușit să se organizeze, așa cum deja s-a arătat, în formațiuni statale proprii, cum sînt țările feudale românești conduse de Gelu și Menumortut, voievozi care au luptat cu vitejie împotriva regelui ungar Arpad, a politicii acestuia de jaf și cucerire. De asemenea, în spațiul românesc dintre Carpați, Nistru, Dunăre și Marea Neagră, cronicile vechi amintesc o serie de voievozitate românești; ale Cimpulungeniilor, Birlădenilor, ale lui Litovoi, Seneslau, Ioan, Farcaș, ale lui Jupan Dimitrie, Balica, Dobrotiță și altele altele.

Nicolae Dunăre: Tovarășul Părvulescu a adus în discuție existența voievozitelor românești în spațiul carpato-danubiano-pontic. Ocupîndu-mă de studiul etnografic, îmi permit să afirm că deși aceste voievozitate, iar mai tîrziu Țările Române au existat și s-au dezvoltat un timp separate, aceasta, așa cum s-a mai spus, nu a afectat unitatea etnică a poporului român. Acestea și multe altele la număr, risipite pe întregul spațiu românesc amintit, existente la toate altitudinile (șes, deal, munte), au fost în același timp și puternice zone sau subzone etnografice, revenindu-le, unora în mod mai pronunțat, funcția etnoculturală de teritorii-nucleu sau zone-vetre de formare, conservare și continuitate etnică. De ce sau de unde un astfel de rol? Cele mai multe dintre zonele etnografice, pe care le vom aminti, dintre teritoriile-nucleu au beneficiat și beneficiază de o situație pericarpatică sau intracarpatică, înălțimile inconjurătoare conferindu-le rolul unor adevărate „cetăți” naturale. Să luăm Țara Moților, de pildă, care e o adevărată cetate naturală, unde s-a desfășurat un proces de intensă umanizare; ținutul Apusenilor este, la fel, un peisaj variat, echilibrat, mioritic; Țara Loviștei, Mărginimea Sibiului, Țara Oltului, una dintre zonele-nucleu de formare a poporului român, Țara Vrancei, situată în mijlocul României, este o adevărată fortăreață naturală, Țara Oașului, una din cele mai vechi formațiuni prefeudale românești, adăposteste o remarcabilă unitate antropogeografică interioară, Țara Maramureșului, Țara Birsiei, subzona etnografică a Cimpulungului Moldovenesc, o mică republică prestatală de țărani liberi, un bun adăpost bucovinean de viață arhaică românească, Chioajdele și altele.

N. Gr. Mărășanu: Trebuie, cred eu, să vedem în aceste vetre etnografice de o străvechime multimilenară, tot atîtea inestimabile comori de românitate, niște inimă care bat de totdeauna aici, și-au potrivit și își acordă în continuare bătăile cu marea inimă românească, amplificînd, așa cum credem că am amplificat mereu, Ființa neamului românesc. Și azi ele tot asta fac: iradiază românitate!

Nicolae Dunăre: Ați subliniat bine rolul lor, dar în termeni oarecum metaforici. Noi, cum ne e obligația și datoria, îl vom susține cu probele adevărului istoric: forța de iradiere demografică și culturală s-a manifestat și s-a produs pe baza raporturilor, a legăturilor acestor mici românii românești cu celelalte zone-vetre și subzone etnografice. Oșenii, de pildă, în vatra cărora s-au găsit straturi neîntrerupte de așezări încă din neolitic, sub cetatea dacică de la Belavara, au iradiat cultura lor, spiritualitatea lor,

prin mijlocirea drumului sării care le străbătea „țara”, de-a lungul arterei comerciale care lega Basarabia, Bucovina, Moldova, Maramureșul și părțile sătămărene, îmbrățișînd, astfel, un larg orizont regional. Țara Loviștei, cu urme din paleolitic, neolitic, epoca bronzului și Latène-ul dacic, își aduce un puternic aport etno-genetic prin pendularea stăpînitorilor de turme, pe aceleași ținuturi, între iernat, toamnă și primăvară, consolidînd astfel caracterul românești de zonă. La fel se întâmplă cu locuitorii Țării Amlășului (Mărginimea Sibiului), atestată din secolul al XII-lea: numeroasele așezări agropastorale, existente aici în epoca romană, au renăscut proprietatea obștească în perioada de tranziție spre feudalism, conservînd o remarcabilă continuitate etno-lingvistică. În secolul al XVIII-lea, mulți mîrgineni își extind păstoritul (transhumant) în Oltenia, Muntenia și Dobrogea, roiesc într-acolo, realizînd astfel un vast proces de iradiere a roadelor spiritualității acestor vetre geto-dacice a poporului nostru. Într-o viziune de ansamblu, acest proces de iradiere a românismului a îmbrăcat forma unui fenomen polivalent de comunicare și comuniune etnoculturală, în direcția punctelor cardinale ale etniei românești.

Gheorghe Părvulescu: Analizînd în continuare faptele, mai trebuie, cred eu, spus că deodată cu procesul de organizare și consolidare a statelor feudale românești, Țările Române au trebuit să facă front comun (politic, militar, diplomatic) împotriva agresiunilor și acțiunilor expansioniste ale marilor puteri care își disputau interesele pe seama poporului nostru ca și a altor popoare vecine. Aceasta a impus poporului român continuarea luptei pentru unitate, libertate și neatințare, ceea ce constituie trăsătura fundamentală a întregii sale istorii, determinînd însuși modul lui de existență, concepțiile și idealurile lui. Ca rezultat al dezvoltării economice, politice și culturale, al luptei maselor largi, a întregului popor, înfăptuirea acum trei sute optzeci de ani, sub domnia lui Mihai Vodă Viteazul, a actului strălucit al fărîmării statului feudal românesc centralizat a apărut ca o necesitate imperioasă. Acest act conștient, legitim și obiectiv s-a înscris în procesul european desfășurat în secolele XV-XVI. Profundele transformări ale secolului al XVIII-lea fac, în mod firesc, ca sentimentul istoriei naționale să devină predominant în opinia, în conștiința națională. Mișcarea pentru emancipare și unitate națională se redimensionează prin Școala ardeleană, ca și prin mișcările și asociațiile culturale și politice din Muntenia și Moldova. Cuvintele Dacia, Daco-România deveniseră un manifest în publicațiile istorice și literare ale epocii. Desfășurată în aceste condiții, revoluția din 1821 a marcat începutul istoriei moderne a României. Ea a fost precursora revoluției de la 1848, a cărei idee-forță a fost refacerea Vechii Dacii, „Daco-România”, „Dacia Nouă”. Marile idealuri pentru care au luptat masele largi ale poporului român aveau să înceapă a rodi, cînd, la 24 ianuarie 1859, prin „actul energetic al întregii națiuni române”, s-au pus bazele statului național român modern, prin unirea Moldovei și Munteniei. Proclamarea independenței absolute de stat a României și după numai o jumătate de veac, Unirea din 1918, formarea statului național unitar român au deschis o eră nouă în multimilenara existență a poporului român.

șura, la nivelul clasei conducătoare, o vlață cu preocupări științifice și spirituale, bogată și variată. Platon a apreciat principiile terapeutice ale medicilor daci. Trusele chirurgicale descoperite în săpăturile arheologice, ca și numeroasele denumiri dacice de plante medicinale, așa cum le menționează Dioscoride în **Despre materia medicinală**, au fost adoptate de farmacopeea grecească și dovedesc cunoștințele dacilor. Descifrarea semnificației stîlpilor și lespezilor din sanctuarele de la Sarmizegetusa așază profeții daci la nivelul astronomilor vremii lor. A. Ubicini afirmă despre Deceneu că el „a introdus în Dacia primele noțiuni de fizică și de astronomie, pe care le-a adus din Egipt”.

Știința lor ne-au transmis-o durată în piatra construcțiilor lor religioase și militare, precum și prin aceea a tradiției înstăpînite multimilenar pe acest pămînt al nostru. Deosebit de prețioase pentru noi sînt informațiile preluate de Iordanes de la Dio Chrysostomul privitoare la rolul marilor preoți daci în împămîntenirea și dezvoltarea cunoștințelor științifice în societatea dacă. Autoritatea politică și moral-spirituală cu care erau în mod firesc investiți preoții în societatea dacă ne este limpede evocată de izvoarele antice: Zamolxis, zeul suprem al dacilor, se bucura nu numai în rîndul lor de o considerație extraordinară, dar era cunoscut și de marile învâțați ai lumii antice.

„Dacii vorbeau aceeași limbă cu geții”

Geto-dacii au folosit scrisul. Au fost descoperite la Ocnița inscripții pe vase, care redau nume de persoane traco-geto-dace: Reb, Mark, precum și numele centrului dacic din jurul salinelor de la Oenele-Mari — Ocnița, care era Buridava. La acestea se adaugă inscripția de pe un vas de cult descoperit la Sarmizegetusa — **Decebalus și Per Scorio** — cu litere latine. Aceasta reprezintă, de fapt, o consecință firească a nivelului înalt de civilizație geto-dacă și a contactelor permanente cu marile civilizații ale antichității. Scrierea era folosită la curtea regelui și de către preoții, iar descoperirile de la Ocnița (Vilcea) arată că și alte categorii sociale cunoșteau scrisul. Istoricul J.F. Neigebauer precizează că „în 84, sub regele geto-dacilor Burebistes, Deceneus introduce scrisul, precum și artele și științele, ambii dau legile, numite Bellagini”.

Limba geto-dacilor era de tip tracic: mai exact, un dialect, o variantă zonală a acestei limbi. Ea era distinctă de celelalte grupe lingvistice indo-europene, dar mult apropiată de cea vorbită în sudul Dunării: iliro-moesica. În antichitate se știa precis că „dacii vorbeau aceeași limbă cu geții”, iar marele istoriograf-geograf Strabo ne informează că fiind și ei traci „geții vorbeau aceeași limbă cu dacii”. De aceeași părere sînt și cercetătorii epocilor moderne ca: A. Huszti, J.F. Neigebauer, F. Colson, A. Ubicini

s.a. Dacă s-ar fi păstrat acea parte a liricii lui Ovidiu scrisă în limba geto-dacilor și pe care poetul o recita cu mult succes, multe din întrebările pe care ni le punem astăzi și-ar fi aflat răspunsul. Dar însuși faptul că marele exilat și-a rostit o parte din simțămîntele lui în limba geto-dacilor este o dovadă incontestabilă a puterii ei de expresie.

Preluînd cu inteligență și în mod creator elemente de cultură material-spirituală de la toate popoarele cu care au venit în contact, „geto-dacii” — cum aprecia istoricul Vasile Părvan — stăpînitorii marelui drum de civilizație al Dunării, se mențineau pe același întins teritoriu, la Du-

nărea de Jos. Ei primeau puternice înfrîngeri grecești pe Dunăre în Sus — și apoi romane pe Dunăre în Jos —, dar în aceeași vreme ofereau, la rîndul lor, și grecilor și romanilor o consistență spirituală superioară și foarte caracteristică, pe care literatura antică a însemnat-o uneori cu mirare și admirație, făcînd din geto-daci aproape un popor fabulos, prin vitejie, înțelepciune și spiritul lui de dreptate. Iată și citeva însemnări ale lui A. Huszti despre trăsăturile caracteristice ale strămoșilor noștri: „dacii au fost locuitorii cei mai vechi ai Ardealului, Moldovei și Munteniei, fiind foarte viteji și neîntrecuți în lupte [...] cuvîntul G e t a ar însemna sulită de aruncat sau lance, potrivit căruia geții n-ar însemna altceva decît popoare de viteji, sulitari și lăncieri. Unii învățați socotesc că numele acesta de D a k u s înseamnă luptător, adică viteaz”.

Cultura materială și spirituală a geto-dacilor, ramura de nord a tracilor, atinsese cea mai înaltă în evoluția sa istorică ce impunea făurirea statului centralizat, fapt realizat în secolul I î.e.n.

Imaginea vieții economico-sociale și politice a strămoșilor noștri geto-daci se fundamentează pe numeroase izvoare și mărturii, urme de viață materială și spirituală din spațiul carpato-danubiano-pontic. Orașele-tirguri „Dave”, atestate de Ptolomeu, cu o populație destul de densă, constituie și ele un indiciu al unor diferențieri social-economice. Dealtfel, înflorirea economie a dacilor presupune dezvoltarea unor forțe de producție antrenate într-un proces care în mod obiectiv duce la stratificarea societății. Izvoarele antice atestă prezența nobililor daci — **tarabostes** — și a oamenilor de rînd — **comati** — prin scrierile lui Dio Cassius, Ciron și Iordanes, care spunea că „acei care erau de neam s-au numit la început t a r a b o s t e s, apoi p i l l e a t i, dintre ei se alegeau regii și preoții”. Aceste mărturii au fost reluate și de istoricii din epoca modernă ca A. Ubicini sau N. S. Derjavin și îngăduie istoricului să accepte, în general, prezența sclavajului și la daci. Cu toate acestea, cercetările istorice ne conduc la concluzia că geto-dacii nu au cunoscut orînduirea sclavagistă clasică nici în vremea lui Burebista și nici în cea a lui Decebal. Chiar dacă existau sclavi, aceștia nu jucau un rol hotărîtor în producție. Cea mai mare pondere în producția

(Continuare în pagina 16)

De la Costești, ploaia se întinse, iar de la Anineș drumul deveni mai prost. Mașina, un „ARO“ cu destulă experiență, sălta gîfîind din piatră în piatră, șoferul ocolind gropile potrivit principiului: dintre două rele, unul te scapă de celălalt. Apa Grădiștei, din ce în ce mai turbure, era un semn că și sus, la „cetatea cea mare“, ploaia la fel de sănătos. După ultimele două serpentine făcute la pas, cu capul în nori și roțile pe marginea prăpastiei, blocurile de piatră ale cetății ne smulge din reveria drumului forestier.

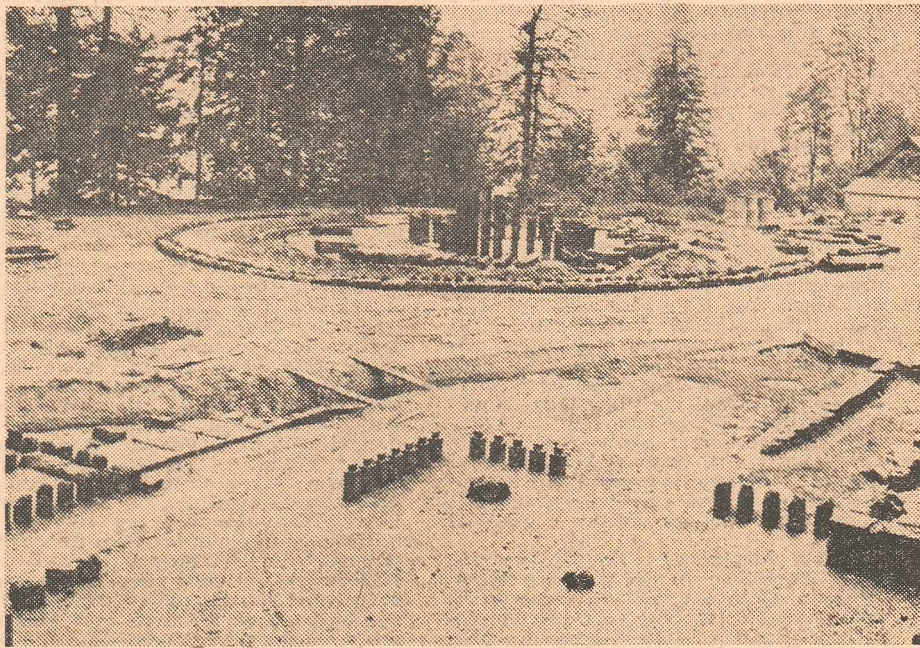
Săpături, enorme bucăți de piatră, buldozere, două rulote de șantier și o baracă mai mare de stirpe cazonă. Undeva, în stînga, în fața unui perete tăiat în munte, pe o palmă de pămînt neted, resturi de coloană dispuse în mai multe incinte, ca niște mici mese ale tăcerii.

Grădiștea Muncelului. Vechea cetate a regiilor daci, demult cunoscută dincolo de granițele țării, ți se descoperă încet: ziduri, terase, trepte.

Un șantier pe care se muncește de peste o jumătate de secol, cîndva cu mari întreruperi datorate potrivniciei vremurilor, iar de trei decenii în mod continuu. Piatră de incercare a priceperii, inteligenței și tenacității multor generații de arheologi, dezvelirea ruinelor de la Grădiștea Muncelului a făcut și face obiectul unor adevărate vieți de apostolat, cei pe care i-am găsit aici, arheologi, dar și muncitori buldozeriști, excavatoriști, ostași, fiind ultimii veniți să trudească la „semnele istoriei din Munții Orăștiei“, unde dovezile de pînă azi demonstrează că „sîntem aproximativ în centrul spațiului daco-getic“ (Ion Horațiu Crișan), cel mai important centru politic și economic al statului dac.

Este vineri, de două zile plouă și se lucrează pe sponci. Adică între partidele de ploaie, speculîndu-se timpul. Ghinionul reporterului, dar, desigur, neșansa oamenilor care doar simbăta coboară către casele lor, la Deva sau Orăștie. Pare ciudat, dar, așa cum imi spunea unul dintre ei, nici o zi nu seamănă cu cealaltă aici printre ruinele de la Sarmizegetusa Regia. Pare ciudat deoarece, necunosător fiind, pacea pădurii și liniștea pietrei imi dau impresia opririi timpului, iar răbdarea omului de a înlătura leșturi de pămînt, de „a trage timpul“ de pe obiecte și de a reconstitui cu sensul de a dura pentru încă o vespnicie, pare incompatibilă cu mișcările bruște, repezi, spectaculoase. Ce nu seamănă cu ieri? „Ieri era lucrul nefermit la montarea stilpilor din absida sanctuarului. Azi sîntem gata, deși nu ne-a lăsat prea mult ploaia“. Și iată și pretextul pentru vorbă așezată, la o masă de lemn, într-o baracă pe care imoșii o numesc cabană, unde mai sînt cîteva paturi simple de lemn și o etajeră cu cîteva cărți. Sînt trei, Adriana Rusu, Ștefan Ferenczi și Eugen Iaroslavschi. Trei oameni pe care îi leagă pasiunea pentru istoria țării, tentația neprevăzutului și ambiția. Fără ele nu poți trece peste singurătate, peste necazurile și avarurile vieții de cercetător în solitudine. Care a fost prima bucurie de arheolog? **Adriana Rusu:** „Descoperirea unui cimitir de incinerare din zona Munților Apuseni, de la Valea Arsului, cimitir care a aparținut unor coloniști romani ce prelucrau minereul aurifer din zonă. Este deosebit de alte cimitire din epocă prin ritul de înmormîntare. La toate acestea se adaugă descoperirile de la Grădiștea Muncelului“. De ce arheologia? **Eugen Iaroslavschi:** „Pentru bucuria și neprevăzutul istoriei. Nu aștepti nimic de la altul, descoperi cu mina ta“. Cum era acum un sfert de

Grădiștea Muncelului

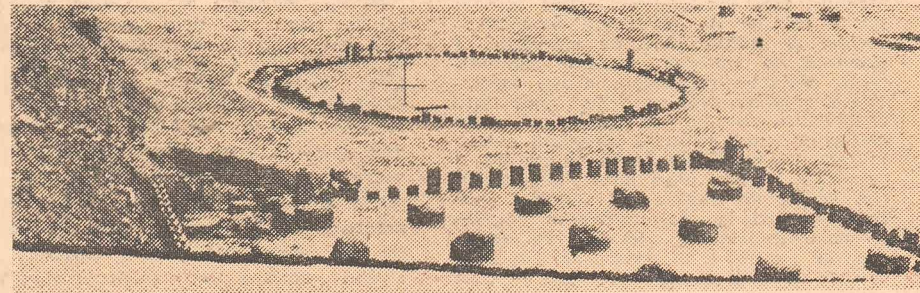
în eternitate

veac la Grădiștea Muncelului? **Ștefan Ferenczi:** „În anii '50, săpăturile erau conduse de Constantin Daicoviciu. În primii trei ani condițiile erau teribile de grele, de junglă, fără mari posibilități de circulație. Trenulețul pînă la gara Anineș, apoi urcam pe unul din drumurile folosite și de daci. Aici au existat primele sanctuare, iar pe creastă a început să se formeze un oraș. După părerea mea, un oraș la formarea căruia au contribuit și zăcămintele de fier existente. Pe o terasă, în apropiere, s-a găsit o cantitate de 800 kilograme fier brut, în timp ce, pe platoul de deasupra incintelor sanctuarelor au fost descoperite peste 134 unelte și 3 ateliere metalurgice“.

Marea cetate de la Grădiștea Muncelului are trei părți: așezarea civilă (5 kilometri) pe 250 de terase antropogene, cetatea, incinta sacră. În acest an, lucrările se desfășoară în cetate și în incinta sacră, încercîndu-se reconstituirea unora dintre sanctuare, printre care marele sanctuar de andezid cu 60 de coloane,

sanctuarul rotund calendar, a soarelui de andezid și a sanctuarului vechi de calcar. Rivna cercetărilor din ultima vreme a dus la descoperiri importante. Astfel, s-a aflat că zidul de sprijin al terasei pe care se află sanctuarul vechi de calcar se află pe 13 rânduri de blocuri de piatră (și cercetările nu sînt terminate); de asemenea, nu se știa nimic de existența unui turn de formă rectangulară, în timpul săpăturii descoperindu-se elemente de construcție, scoabe, piroane, unelte aparținînd atît dacilor cît și romanilor; și, în sfîrșit, s-a dezvelit aproape integral canalizarea antică, o construcție ingenioasă, din blocuri măiestrit imbinat, o canalizare în două ape (două sensuri).

S-a lucrat și se lucrează intens la renovarea drumului antic pavat, care unește incinta sacră cu cetatea, a fost completată întreaga circumferință a soarelui cu simili-piatră, la sanctuarul calendar sînt remontați silpii de lemn, iar în sanctuarul mic circular au fost remontate cîteva pietre

din simili-piatră. Se lucrează atent, cu înființată grijă, completările se fac, în general, astfel încît originalul să se distingă de adăugat. Sub conducerea celor trei arheologi, de la Muzeul de istorie din Deva (Adriana Rusu) și de la Muzeul de istorie al Transilvaniei (Ștefan Ferenczi și Eugen Iaroslavschi), lucrează oameni de la Trustul de construcții din Hunedoara, de la Întreprinderea „Marmura“ din Simeria, de la Direcția județeană de drumuri și poduri, ostași. Faptele se desfășoară aparent simplu, așa cum raporta locotenentul Marin Tureacă: „Detășamentul meu a lucrat drumul antic, grupa caporalului Baboi, și la restaurarea sanctuarelor“. Spunem că faptele sînt simple, că se muncește disciplinat, planificat, ca la orice altă construcție unde contează meseria și totuși... „Am văzut zidurile făcute de daci și am înțeles și ce fel de oameni erau. În orice caz, oameni foarte pricepuți, dacă au ținut zidurile pînă azi. Lucrăm cu multă atenție la restaurare, cînd iau piatra în marea parcaș lua-o cu mina. Ziua mea cea mai frumoasă a fost atunci cînd s-au gîtat porțile de est și de vest. Acolo s-a zidit poarta și sanctuarul vechi cu calcar. Ce e mai greu e că e izolat. Mi-e dor de nevăstă și de fetiță. Pe fetiță am adus-o cu un nepotul, copilul lui soră-mea. Fetița știe ce a fost aici, a luat și griu carbonizat din acele hambare antice incendiate cu ocazia războaielor și l-a dus la școală“ (**Constantin Munteanu** — automacaragist). **Mircea Faur**, un bărbat zdravăn, singurul care nu se teme de ploaie și își pune mîntea cu un ditamai buldozerul, ce se încapătina să rămînă în noroi, împreună cu Liviu Logojan, ajutorul său și om de încredere.

— Cum credeți că a fost cetatea de la Grădiștea Muncelului?

— O construcție gîndită bine și un loc ales cu mare înțelepciune. Ziduri trainice, poartă zidită perfect, fără mortar, legături cu birne de lemn. În loc de mortar, dacia folosiseră argilă, iar jos, pămînt bătătorit.

— Ce știți despre cetate?

— Eu sînt clujean. Văzusem o emisiune la televizor cu cetatea, dar nu-mi închipuiam cum este de fapt. Credeam că seamănă cu cele de la Costești sau Blidaru. De fapt, construcțiile sînt aceleași, dimensiunile însă sînt altele aici, mult mai mari. Acum am văzut mai bine și am înțeles. Știu mai multă istorie decît înainte de 14 mai cînd am urcat pe Grădiștea.

Aici, nu tot neînțelesul devine înțeles, așa cum, de pildă, nimeni nu poate să explice care a fost calea prin care blocuri uriașe de andezid, avînd un diametru de 2,40 metri și o greutate de 3 200 kilograme, au ajuns la 1 200 metri înălțime. Dar timpul, mișcările și dirigența oamenilor dezvăluie tainele supușilor lui Burebista, a urmașilor săi, a romanilor care, arăta Ștefan Ferenczi, n-au venit dinspre Oltenia pe un singur drum, ci și pe un altul, necunoscut atîta vreme, adică de la Bumbești-Jiu, peste culmea Polaiștei și apoi prin depresiunea Petroșanilor, sau poate — aici sînt doar bănuiești — prin depresiunea nordică Brezoi, virful Aușel, cîzînd în spatele cercului imperfect al cetăților dacice din Orăștie.

Și iată cum în inima unui munte ce nu se lăsa ușor abordat în vremuri antice, o mină de oameni se străduiesc zi de zi, în condiții deloc de invidiat, să arate cine au fost, de ceea ce au fost în stare acei bărbați inteligenți, viteji și capabili de a construi lucruri minunate, spirite strălucite, cum arăta și Strabon, dacia.

RĂZVAN BARBULESCU ■

(Urmare din pagina 15)

materială a societății geto-dace o dețineau oamenii liberi, acei comati, care sînt eternizați și pe Columna Traiană.

Manifestare a unei legități istorice, organizarea statală a dacilor se cerea înfăptuită pornind de la realitățile interne și externe ale acelei epoci istorice. Știrile scrise ale marilor istorici ai lumii antice ne îngăduie să descifrăm istoria politică a străbunilor noștri, organizarea statală în perioade bine definite în timp și prin trăsături care le-au fost caracteristice, ca de exemplu asocierea la guvernare a pontifului; așa cum afirma Strabo, „regele lucra în înțelegere cu [pontiful]“. Autorul anonim al *Istoriei Transilvaniei*, scrisă în 1784, subliniază că „geții aveau un regat electiv“.

Din confruntările pe care geto-dacii le-au avut cu oștile invadatoare ale lui Darius, regele persilor, în 514 î.e.n., împotriva sciților și a lui Alexandru Macedon în 335 î.e.n., rezultă implicit existența unor formațiuni statale încheiate, conduse de căpetenii ca: Sitalces, Cothelas, Sarmis și care le-a permis să-i înfrunte și să-i oblige să părăsească pămîntul strămoșesc. Știrile referitoare la aceste campanii ne permit să surprîdem începutul unui proces istoric de organizare social-politică încă din secolul al VI-lea î.e.n. Relatările referitoare la încercarea lui Lisimah de a cuceri cetățile getilor din nordul Dunării ne prilejuiesc cunoașterea evoluției acestui proces în secolele IV—III î.e.n., care avea să aducă în fruntea unei formațiuni politice temeinic organizate — aflată în a doua epocă a fierului — pe Dromichaetes, conducător al geto-dacilor din spațiul carpato-danubian. Strabo nota despre el următoarele: „Pornind la război împotriva getilor și a regelui lor Dromichaetes, Lisimah a trecut prin mari primejdii și, mai mult încă, a fost luat în captivitate, dar a scăpat deoarece a întîlnit un adversar bun la suflet“.

Perioada cuprinsă între Dromichaetes și Burebista se caracterizează prin continuitatea procesului de dezvoltare a vieții statale în lumea dacică; texte epigrafice vorbesc de prezența unor conducători geți în Dobrogea ca Zalmodigkos și Rhemaxos.

Prezența în istoria scrisă a perioadei cuprinse între secolele VI—III î.e.n., prin luptele purtate cu sciții, persii și macedonenii, geto-dacii se afirmă în perioada imediat următoare, avînd de înfruntat de data aceasta pe celți, bastarni și romani.

„Cel mai mare dintre toți regi care au domnit vreodată asupra Traciei“

Dezvoltarea forțelor de producție, atestată prin descoperirile arheologice pe întreg teritoriul locuit de geto-daci, prezintă tabloul unei economii în plin proces de dezvoltare și consolidare, fapt ce a imprimat o adîncire a stratificării sociale în sinul societății geto-dace, în perioada imediat apropiată lui Burebista. Astfel, în anul 70 î.e.n., stadiul societății geto-dace a impus în mod legic, obiectiv, încheierea statului dac centralizat și independent.

Binecunoscutul decret al orașului Dionysopolis din anul 48 î.e.n., în cinstea cetățeanului Acornion, și știrile trans-

mise nouă de Strabo și Iordanes conțin mărturii prețioase, cu mare putere de evocare, referitoare la „cel dintîi și cel mai mare dintre toți regi care au domnit vreodată asupra Traciei“ (Inscripția din Dionysopolis). „Ajungînd în fruntea neamului său — scria Strabo — care era istovit de războaie dese, getul Burebista l-a înălțat atît de mult prin exerciții... ascultare față de porunci, încît, în cîțiva ani, a făcut un stat puternic [...], ba încă a ajuns să fie temut și de romani“.

Dacă la această mărturie a lui Strabo completăm și faptul că și-a extins autoritatea și asupra cetăților grecești de pe litoralul vest-pontic, putem aprecia întinderea foarte mare a teritoriului asupra căruia își exercita Burebista autoritatea de necontestat. În timpul său, statul dac centralizat și independent se întindea spre nord-vest pînă la Munții Slovaci și Dunărea Mijlocie, spre sud pînă la Balcani, iar spre sud-est pînă în estul Mării Negre, cuprînzînd și orașele grecești de pe tîrmul pontic. J. Jung menționează că „Burebista stăpînea un regat puternic, care se întindea pe ambele părți ale Dunării, ajungînd pînă în Tracia, Illyria și Noricum“.

În timpul celor aproape patru decenii cît a condus statul dac — în prima jumătate a secolului I î.e.n. — Burebista a dat dovadă de fermitate și clarviziune atît în politica internă cît și în cea externă. Caracterul politico-militar pe care l-a conferit statului său, departe de a fi fost suportul unei politici de cucerire, demonstrează, dimpotrivă, hotărîrea de a apăra glia strămoșească în fața gravelor amenințări externe. Acest fapt i-a permis să se amestece în conflictul dintre Caesar și Pompei și să ducă o politică abilă, de contacte și alianță cu vecinii.

Personalitate proeminentă a lumii antice, puternic ancorată în realitățile vremii în care a trăit, Burebista rămîne una dintre marile figuri ale istoriei poporului român și a lumii antice în contextul istoric în care s-a format statul centralizat și independent, întemeiat de străbunii noștri geto-daci cu peste 2 050 de ani în urmă și a cărui existență și putere au fost recunoscute de contemporani.

După anul 44 î.e.n., anul morții lui Burebista, statul centralizat dac se împarte în patru, apoi în cinci părți. Izvoarele antice ne permit să stabilim o succesiune de regi care acoperă aproape în întregime perioada interpusă între Burebista și Decebal: Scorilo, Comosicus, Duras, Cotiso, Dicoes, Roles, Dapyx, Zyrcos.

Prima jumătate a secolului I e.n. este martorul încercării lente a dacilor de către cel mai puternic imperiu al antichității, Imperiul roman, care se instalase deja pe linia sudică a Dunării și reușise să domine formațiunile politice-statale din această zonă. Spațiul dintre Balcani

Călătorie în trecut Vestigii dacice

ologul și istoricul de artă Radu este autorul unor lucrări prestici- care au reusit în circuit o serie ori importante ale culturii antice de istoriul țării noastre. **Arta dacilor** (1968) reprezintă prima încercare de a aborda unitar această temă. Desigur, piesele și monumentele se referă erau cunoscute și înainte, seseră tratate de către diverși autori mult în context arheologic și în funcție de locul unde fuseseră erite. De data aceasta, problemele abordate și din punctul de vedere al artelor, al istoriei formelor și or, nu numai prin prisma genezei. **Artă** din pagina de față asupra mentelor dacice se vor baza, în esență această lucrare de referință, în raritate bibliografică. **Columna** (1977), comentariu la albumul de afii al lui Ion Miclea, oferă și ea interpretări. Se știe că reconstituirea uelor dacice după reliefulurile Coi de la Roma, reconstituire făcută a începutul secolului nostru de sagermani Cichorius și Petersen, au ulterior obiectul unor critici întele din partea multor cercetători. În sa, Radu Florescu reia întreaga le, reconstituind, și pe baza unor retări proprii, drumul oștilor romane făsurarea luptelor. **Tezaurul Tran-** (în colaborare cu Ion Miclea, iane, 1979) prezintă pentru întâia în ansamblu, cu referire specială na artistică și cu o seamă de puncte de e, originale, aceste tezaur ale istoriei e. Un capitol important se ocupă aurele dacice. **Dicționar enciclopedic** **ă veche a României** (în colaborare adrian Daicovicu și Lucian Rosu, a Științifică și Enciclopedică 1980) prima lucrare de acest fel care apare omânia. Perioada imbrățișată: din litic până în secolele X și XI e.n. lmente, Radu Florescu pregătește a tipar cinci volume de **Arheologie** **reasă — strămoșii noștri**, care ură să apară la Editura Meridiane.

ovarășe Radu Florescu, am dori ca, u-vă pe dumneavoastră drept ghid, tăuziți pe cititorii noștri într-o călă- în trecutul patriei, să prezentați eimamente, câteva vestigii — inclu- nele poate ceva mai puțin cunoscute lui public — din timpul lui Burebista, d în vedere puținătatea izvoarelor e din epocă, aceste vestigii reprezintă u noi, urmașii de peste veacuri, isto- ie. Dar, mai întâi, o întrebare: prin e caracterizează, din acest punct de re, epoca lui Burebista (și a lui De-) față de cultura dacilor din perioa- cedentă?

În timp ce cultura din urmă era o ră de tip folcloric, rural, aceea din a lui Burebista era aulică, deci cu un ter urban și de curte. Apar con- Ńii monumentale, dorite și gândite ca e, exprimind o voință unitară și pu- de a o pune în practică. Orașele ficate din virf de munte, cuprinzând sacre cu ansamble de sanctuare, in- Ńii tehnice, lucrări edilitare, aducțiuni apă și canalizări, locuințe integrate o interesantă formulă de organizare nistică, folosind în mod ingenios te- e montane și văile — toate acestea upuneau atât un efort de voință cit și etodologie" de realizare, o structură

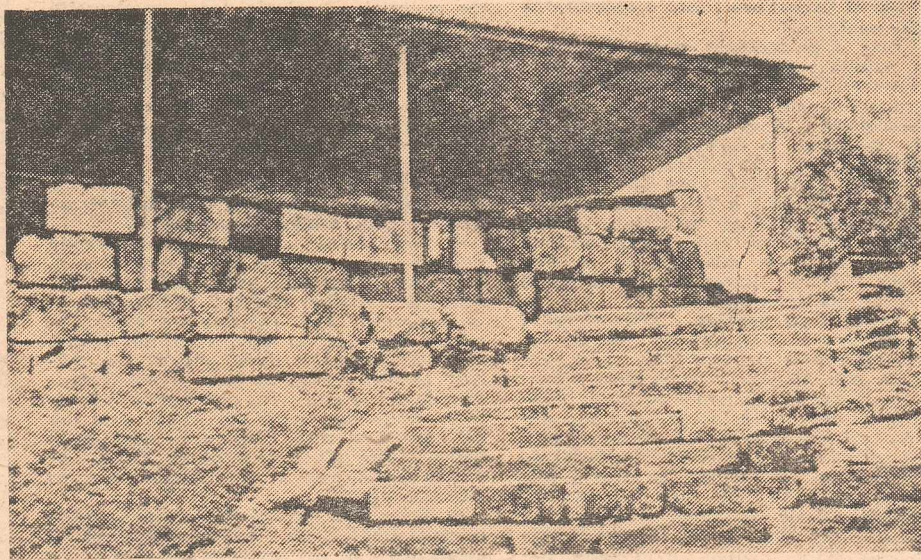
adecvată a puterii. Mă refer, bunăoară, la organizarea finanțelor, la prestații re- surse materiale și un anumit regim ju- ridic (regele trebuia să aibă anumite drepturi asupra oamenilor, asupra fieru- lui, aurului și pietrei, pentru a le putea folosi). În termeni moderni, am vorbi despre o infrastructură evoluată. Toate aceste fapte materiale au căpătat o ex- presie artistică corespunzătoare, în limba- jul artei oglindindu-se ideile despre pu- terea centralizată care i-a dat naștere.

Iată-ne, așadar, pregătiți, după acest preambul, să întreprindem călătoria în epoca lui Burebista.

● Se știe că în Munții Orăștiei, în ju- rul Grădiștei Muncelului, dar întinse până aproape de 20 km jur-impjur, să- păturile arheologice au scos la iveală cel mai mare complex de așezări fortificate ale dacilor, cu caracter urban. Dintre a- cesteia, cetatea centrală de la Grădiștea Muncelului a fost identificată cu Sarmi- zegetusa Regia, capitala lui Burebista (și apoi a lui Decebal). Sistemica ansam- blului se remarcă prin deosebita sa origi- nalitate, generată de nevoia de a adapta așezările urbane, cu toate funcțiile lor militare, politice, economice și religioase, la amplasamentul muntos, ales atât pen- tru că se afla în inima regatului dac, aproape de zăcămintele de fier și de cele mai importante noduri de comunicații, cit și pentru că în această zonă însuși re- lieful contribuia la fortificarea așezărilor. Grupind toate elementele în jurul dealu- lui înalt al Grădiștei, care forma nucleul, constructorii daci, în spatele cărora bă- num voința lui Burebista, au așezat pe platourile de culme cetăți cu ziduri de piatră și cu turnuri de strajă, care să

vegheze asupra drumului ce se strecura de-a lungul apei din vale și să fie folosite drept pavază de către populația din jur în vreme de primejdie. Între cetăți, în puncte cu vedere mai bună, se înăltau turnuri de strajă. O privire pe harta locului arată cum apa Grădiștei, prin- cipalul drum de pătrundere spre Grădiștea Muncelului, era străjuită, pe stînga, de marile cetăți de la Costești și Blidarul, iar pe dreapta, de la distanță, de cetățile de la Prisaca Brusturelului și Virful lui Hulpe. Acestea două din urmă controlau și o culme care face cumpăna apelor între bazinul apei Grădiștei și bazinul Văii Sibișelului, închizînd accesul dinspre a- ceașta către Grădiște. Cetatea de la Piatra Roșie domina văile Stingului și Ponoru- lui, iar cetatea de la Fetele Albe închidea spre nord accesul spre Valea Albă. În imediata apropiere a cetăților, pe terase amenajate în clina dealurilor, erau si- tuate sanctuarele. Pe alte terase, mai joase, și pe spinările domoale din jur, se aflau așezările civile: ateliere, stîne, lo- cuințe, tot ce era necesar pentru viața unei cetăți regale. Nucleele locuite erau legate între ele prin drumuri, dintre care unele frumos pavate. Apeducte și cisterne asigurau aprovizionarea cu apă. Întreg ansamblul evidențiază concepția îndrăg- neată a arhitectului, posibilitățile largi de care s-a bucurat, gradul de civilizație la care ajunseră dacii în acea vreme.

● La capetele elipsei superioare a pla- toului de la Costești județul Hunedoara, în interiorul incintei, supraveghind, unul Apa Grădiștei, iar celălalt panta de sud a dealului cu poarta cetății, se înăltau două turnuri locuință, situate fiecare pe cite o mică terasă spre care dădea acces o

scară (la cej de sud — o scară cu aspect monumental), turnurile aveau două ni- vele. Fundațiile și partea de jos a pri- mului nivel erau construite din blocuri de piatră (ca și zidul de incintă), iar partea de sus din mari cărămizi arse sumar. Parterul servea drept magazie, în timp ce etajul era folosit ca locuință.

● Pe dealul Blidarul se păstrează res- turile unei cetăți dacice construite din două incinte patrulate, ușor denivelate, întărite cu turnuri la colțuri. Dintre cele două incinte, aceea dinspre est, situată mai sus, este ceva mai veche. În colțul de sud-vest al incintei mai vechi este situat turnul-poartă, prin care se intra în cetatea superioară. De colțul de sud-vest al turnului se lipește zidul de incintă.

● Descoperit întâmplător în 1953, tezaur- ul de la Sincraeni, județul Harghita, in- clude 15 cupe de argint, două brățări, tot de argint, o fibulă (podoabă de veșmint) și două monede. Brățările masive re- produc, într-o formă simplificată, motivul șarpelui. Partea cea mai bogată o consti- tuie seria de cupe. Tezaurul este mar- cat de o notă de arhaism și are legături clare cu cel de la Surcea, județul Covas- na, care reprezintă inventarul unui at- elier de argintar. Tezaurul de la Surcea dă indicații prețioase atât asupra legătū- rilor dintre argintarii daci și cei din Moesia, cit și despre felul în care unele modele sudice au fost înțelese și reluate în Dacia.

● Provenind dintr-o descoperire întim- plătoare, cele două falere de la Herăstrău Bucureștiului făceau parte dintr-un tezaur parvenit până la noi incomplet și care avea, poate, un caracter funerar. Atît pieptănătura cu cărare la mijloc și cositele stingaci stilizate, cit și costumul cu drapajul simetric trimit la obișnuitele figuri de divinități feminine ale traco- dacilor.

● În fondul de bijuterii dacice al Muzeului de istorie din Cluj-Napoca se găsește o brățară spirală cu extremitățile terminate în capete de serpi. Ea se dis- tinge de alte brățări similare prin comple- xitatea motivului „gitul șarpelui”. Din analiza unor detalii, se desprind principiile de stilizare ale argintarilor daci. Formele și liniile care trebuiau să indice elemente anatomice erau prelucrate în așa fel încît să capete o valoare decorativă proprie au- tonomă, într-o ordonare decorativă cu caracter geometric.

Artă complexă, dar neajunsă la com- pleta dezvoltare, cu caracter arhaic, dar și cu o evoluție rapidă, arta dacilor — arată Radu Florescu în încheierea lucră- rii sale consacrate acestui subiect — a fost frînată în dezvoltarea ei de cucerirea romană exact în momentul în care începea să-și pună probleme esențiale pentru orice artă superior dezvoltată — de arhitectură monumentală și de repre- zentare figurativă. Legată organic de arta tracilor, dar diferentiindu-se de aceasta atît conceptual cit și stilistic, arta dacilor este caracterizată printr-o mare originali- tate, izvorită din trăsăturile ei de gândire și de stil, de o amploare și de o abstrac- ție mai puțin întîlnite în arta altor po- poare, fapt care ne face, fără îndoială să regretăm prematura încetare a dezvoltării ei.

LIONEL NIȚESCU ■

oare, ca și Dobrogea dealtfel, a fost integrat Imperiul roman până în anul 46 e.n.

fața pericolului iminent, vîrstnicul rege Duras ce- conducerea statului lui Decebal, care înfruntase cu Imperiul roman în câteva lupte din jurul anilor e.n.

reput în ale războiului și iscusit la faptă"

onia lui Decebal a însemnat perioada unui suprem al poporului dac pentru apărarea patriei amenintate. ul regelui erou, ajuns la cîrma statului dac în ju- ului 87, a fost zugrăvit de Dio Cassius prin urmă- cuvinte: „Era priceput în ale războiului și iscusit a, știind să năvălească și eînd să se retragă la mester în a înînde curse, viteaz în luptă, știind a oai cu dibăcie de o victorie și a ieși cu bine din- nfringere”. L.A. Gebhardi îl descrie în felul urmă- „Decebalus [...] împreuna o mare înțelepciune cu e mult spirit de prevedere, cu moderație, curaj, ho- rapidă, viclenie și pricepere militară, într-o astfel rfectiune, încît Duras, predecesorul său, i-a predat l și domnia dacă, în credința și convingerea că este demn de ele”. Istoria a vrut ca bărbatul care a con- destinul poporului dac în cel mai dramatic moment a să întîlnească în Traian, împăratul Romei, o per- itate la fel de înzestrată. „Se purta cu blindete față opor — scria același Dio Cassius — și cu demnitate lațiile sale cu senatul; era iubit de toți, dar netemut meni, în afară de inamici”.

rea, dramatica înclăstare dintre Roma și Sarmize- rea reinvia epoca marii confruntări dintre Cartagina ma.

ul dac, deși mai restrîns teritorial decît în vremea urebista, atînesea totuși un stadiu de dezvoltare eco- că și politică care-l făcea să fie considerat de Roma l mai reductabil dușman al ei.

Calitățile regelui Decebal de organizator desăvîrșit, strateg și diplomat au contribuit fără îndoială la întărirea statului și s-au evidențiat cu prisosință în raporturile lui cu Roma atît în timp de pace, cit și de război. Consemnările rămase de la Criton, Dio Cassius, precum și din alte izvoare antice, subliniază puternic aceste trăsături ale marelui conducător al dacilor fie în legătură cu mă- surile administrative luate în vederea conflictului cu Im- periul roman, fie cu cele militare de pregătire și orî- nduire a oștilor, de întărire a sistemului ingenios de apă- rare din Munții Orăștiei, sau în efortul de închegare a unui sistem de alianțe cu popoarele vecine. Astfel J. F. Neigebauer subliniază că „tribalii și sarmații, lazigi și tirageții se aliază cu [el], care își întărește capitala Sarmizegetusa și se aliază cu partii”. Mîntea lui cutezătoare

și clarvăzătoare a știut să se folosească de o gamă largă de măsuri pentru apărarea poporului său și a pămîntului strămoșesc. Din bogatul său arsenal diplomatic n-au lip- sit nici încercarea de intimidare a dușmanului, de atra- gere în cursă, încercarea de a suprima pe conducătorii

dușmani, de a-i hărtui și a le măcina fortele. Diplomat se dovedește însă și în felul cum stie să cîștige o pace, după ce pierde un război — pacea din 89 cu Domitian: cum a știut să accepte o pace dureroasă, pentru a cîștiga timp: cum a acceptat această pace, pentru a salva demnitatea libertății poporului său — pacea din 102, precum și din felul cum stia să strîngă cercul dușmanilor Romei prin alianțele realizate sau gîndite. În cite împrejurări Decebal a pus armata romană în deosebită dificultate, stau dovadă monumentele ridicate de Traian pe locul mar- rilor bătălii purtate cu dacii. Cu deosebire ne retine aten- Ńia campania din iarna anului 101—102, cînd, printr-o miș- care de trupe ingenios gîndită, determină pe Traian să ridice aproape întreg efectivul militar cu care se îndrepta spre Sarmizegetusa, spre a-l opune lui Decebal, și să-l ducă în Dobrogea la Adamclisi. „Apărarea pămîntului dac- ic de poporul său a fost un imn de iubire cum rar au mai înălțat popoarele mosiei lor amenintate”, scria isto- ricul V. Părvan.

Relatarea crîncenei înclăstări dintre Imperiul roman atacator și eroicul popor al „nemuritorilor” care își apăra cu prețul vieții pămîntul strămoșesc denotă admirația și considerația unor autori ca R. Bergner, N.S. Derjavin, L. Leger, J.F. Neigebauer, A. Ubicini, J.A. Vaillant ș.a.

În anul 106, marea confruntare a luat sfîrșit prin victo- ria Imperiului roman asupra unei părți a Daciei. Socie- tatea dacă însă era prea evoluată, astfel încît cultura ei materială și spirituală nu putea fi anihilată prin supra- punere de cea romană.

Dacia cucerită de romani cuprindea provinciile istorice de azi ale Transilvaniei, Banatului, Olteniei, vestul Munte- niei și sudul Moldovei.

Dacia Felix

Provincie imperială, a stat sub supravegherea directă a împăratului, condusă fiind de un guvernator — **Legatus Au- gusti pro-praetore Daclarum trium** —, care înmănușea puterea militară, administrativă și juridică. Din secolul al

(Continuare în pagina 18)

Oriunde am săpa pe teritoriul patriei noastre, pe teritoriile pe care trăiesc românii, tot peste urmele tracilor, ale geto-dacilor vom da!

Profesorul doctor docent **DUMITRU BERCIU** s-a născut în anul 1907, în comuna Bobaița (Mehedinți). Termină Liceul Traian la Drobeta-Turnu Severin, apoi Facultatea de istorie, la București. Continuă studiile de perfecționare la Viena, cercetează toate muzeele și colecțiile arheologice din Europa sud-estică și centrală. A fost colaborator apropiat al lui Nicolae Iorga. A fost secretar și apoi director al Institutului român din Albania. În prezent, este directorul Institutului de tracologie, membru al Academiei de științe sociale și politice și prim-vicepreședinte al Comitetului internațional de tracologie — **WILHELM TOMASCHEK**. Este autor a peste 250 de studii și articole publicate în reviste de specialitate din țară și străinătate, autor a 12 monografii. Este decorat cu mai multe ordine și medalii, printre care Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România” clasa a IV-a și Ordinul „Meritul Cultural” clasa a III-a, Prof. univ. emerit. Este membru al Partidului Comunist Român din anul 1945.

— **Vă ocupați, așadar, stimabile Dumitru Berciu, aproape de o viață de om, de arheologia istorică. A fost o pasiune? A fost o întâmplare, devenită cu timpul obligatie?**

— Activitatea mea de arheolog îmbrățișează aproape o jumătate de secol și a fost, fii convins, o mare pasiune. Altfel, de ce să dezdroc civilizații, când as putea foarte bine, mai ales în acest timp, să particip la făurirea unei civilizații?

— **Dar, mi se pare mie, a pune în lumină vechi civilizații, în cazul dv. civilizația strămoșilor noștri geto-daci, este egal cu a făuri, a construi noi civilizații. Nu credeți că e așa?**

— Da, pentru că noi, arheologii, vedem ce se află la temelie a tot ce făurim astăzi. Pasiunea asta am dobândit-o de pe băncile liceului de la profesorul meu Alexandru Bărcăcilă, fondatorul Muzeului Regional „Porțile de Fier”. Mai târziu, am avut rărul noroc de a lucra pe lângă profesorul Ioan Andriescu, primul profesor de preistorie din România, colaborator apropiat al lui Vasile Pârvan. Am întreprins, astfel, numeroase cercetări arheologice, pe întreg teritoriul României.

— **Ce șantiere mai importante ați condus?**

— Importante au fost și multe satisfacții mi-au adus unele șantiere din Oltenia: de la Balta Verde, Ostrovul Mare, Verbicioara, unde aveam să descopăr o civilizație nouă din epoca bronzului neolitic, tracice, șantierul de la Ocnița. Șantiere la fel de mari am condus și în Cimpia Română: la Tangiru și Petru Rares; apoi în Dobrogea: la Cernavoda și Hamangia-Baia.

— **Pomenești de satisfacții: care au fost?**

— La Verbicioara, am descoperit cultura Verbicioara: o creație a triburilor tracice din Oltenia centrală și nordică și din

părțile de vest ale Munteniei, unde, până în 1950—1951, nu se cunoștea aproape nimic cu privire la epoca bronzului; la Cernavoda aveam să descopăr un complex de culturi succesive: Cernavoda I, Cernavoda II, Cernavoda III. Și tot aici am identificat, împreună cu colectivul condus de mine, cel mai vast cimitir neolitic din valea Dunării, în care aveam să descopăr renumitul ginditor de la Cernavoda, care aparține culturii neolitice Hamangia, datînd de acum 5 milenii!

— **Vorbiți-ne, vă rugăm, despre Ginditorul de la Cernavoda: este o capodoperă a artei neolitice?**

— Este, fără îndoială, o capodoperă a artei neolitice mondiale, care în prezent nu lipsește din nici un manual de istorie a artei universale. Se înțelege că o astfel de descoperire, de-a dreptul senzatională, mi-a procurat o deosebită satisfacție. Ginditorul de la Cernavoda, reprezentat cum se știe sub forma unei statuete, are de fapt istoria lui: a fost găsit, împreună cu o altă statuie feminină, într-un mormint. Ginditorul șade pe un scaunel de lemn cu patru picioare, cu margini crestate frumos, întocmai ca scaunele din satele noastre țărănești.

— **De ce l-ați botezat „Ginditorul”?**

— Privește-l și dumneata: de la început, atitudinea personajului, cu miștile adunate sub bărbie și cu coatele sprijinite pe genunchi, îți aduce în minte Ginditorul lui Rodin. De aceea i-am zis astfel, iar azi, în orice limbă de pe pământ apare cu această denumire: **Ginditorul de la Cernavoda**. Mormintul în care a fost găsit se prăbușise din cauza ploilor, iar Ginditorul fusese fărîmitat. A trebuit să caut, personal, doi ani de zile ca să găsec toate componentele, să le lipesc bucată cu bucată.

— **Femeia, constatăm, stă la fel, tot pe ginduri: ce semnificație are această pereche?**

— Perechea de la Cernavoda, bărbat și femeie, ne-a dovedit pentru prima dată în istorie că omul neolitic era un făuritor de artă, cunoștea perfect anatomia corpului omenesc, putea să modeleze în lut elementele ei esențiale, cu trăsături realiste. În plus, cunoștea stările sufletesti, pe care le-a redat, iată, atât de bine prin aceste două capodopere neolitice.

— **Pe ce șantier arheologic lucrați în prezent?**

— În ultimii 15 ani, întreaga atenție mi-a rătinut-o șantierul de la Ocnița (Vilcea): aici e vorba de un complex dacic format din trei înălțimi fortificate, unele locuite, cum și dintr-o întinsă așezare civilă și o necropolă. Complexul se găsește în jurul bogatelor săline de la Ocnița și Ocnele Mari și fără îndoială că sarea împreună cu marea fertilitate a solului au determinat infiriparea acestui important centru dacic. Este locuirea cea mai veche știută de noi până la această dată. Începe încă din epoca neolitică și se dezvoltă fără întrerupere până în zilele noastre. Este foarte important: avem deci de-a face cu o continuitate de viață, de cultură, de etnică neîntrerupte!

— **În ce mai constă importanța arheologică a acestui complex?**

— În aceea că se referă, în primul rînd, la epoca geto-dacă: am ajuns la convingerea, formată pe probe, că prin secolul IV î.e.n. se și cristalizase aici o civilizație geto-dacă, s-a dezvoltat fără întrerupere și deosebit de intens până în vremea celor două războaie dintre daci și romani. Ne-a atras atenția, aici, bogăția de material arheologic, legat cu deosebire de epoca lui Burebista, creatorul primului stat dac centralizat și independent, de la a cărui înființare sărbătorim, iată, 2050 de ani! În vremea lui Burebista, palisade, valuri de pământ, turnuri de veghe și terase de luptă. Și tot acum, secolul I î.e.n., se întilnesc cele mai numeroase locuințe și gropi săpate în stîncă, pentru provizii, pe colina sacră.

— **Vorbați de bogăția materialului arheologic: ce anume îl compune?**

— Anul trecut am descoperit temelia palisadelor acropolei, de pe înălțimea nr. 1. Este una dintre cele mai puternice palisade ale davelor dacice: strămoșii noștri săpaseră aici aproape un metru în stîncă, un sant, în care asigurau fixarea stîlpilor palisadei. Acest sistem de apărare al pămîntului, pe care și noi îl apărăm la fel astăzi, avea drept scop înfruntarea unui atac venit din afară, care era cel roman și care nici nu a întziat să apară: spre sfîrșitul secolului I e.n. întreaga fortificație a fost trecută prin foc de către romani.

— **După dv., centrul de la Ocnița avea o mare importanță socială economică și strategică: de ce susțineți aceasta? Pe ce vă bazați?**

— Credința mea este că nu trebuie să ne oprim numai la importante cetăți de piatră ale dacilor, pentru a le înțelege funcționalitatea reală, cum cred unii arheologi: cetatea de la Ocnița nu e de piatră, nu este importantă! Nu este așa! Și davele din pămînt și lemn sînt la fel de importante pot oferi rezultate în cercetare dintre cele mai neașteptate. Îmi sprijin afirmația: primul rînd pe caracterul militar puternic al cetății de la Ocnița, pe sistemul de fortificații care sînt impunătoare; pe dovezile grăitoare care atestă gradul înalt de civilizație al geto-dacilor din acea complex, cu nimic mai prejos decît civilizația din davele de piatră; un al treilea argument îl constituie cele aproape 10 inscripții descoperite de noi aici, inscripțiile cele mai numeroase și mai semnificative din punct de vedere istoric.

— **Ați descifrat aceste inscripții? Că spun?**

— Descifrarea, înțelesul inscripțiilor au avut un caracter senzational pentru cunoașterea unor momente din istoria geto-dacilor: pe unul din fragmentele de ceramică dacică ni se redă chiar numele davei geto-dacice de la Ocnița.

— **Sîntem curioși: cum se numea?**

— Buridava; alte două inscripții ne comunică numele comunității geto-dace care avea centrul la Buridava; ele sînt încrustate cu cuvîntul bur. Trebuie să amintesc aici relatarea geografului grec Ptolemeu, care ne-a transmis, pe lângă cele 44 de dave dacice și 13 comunități geto-dacice și numele unei populații dacice numite de el **Buridavensioi**, dac care nu sînt alții decît dacii de la Buridava. Confruntarea inscripțiilor găsite de noi cu informațiile lui Ptolemeu ne-a condus în mod logic la localizarea Buridavei la Ocnița. De fapt, pentru cele 44 de dave ale lui Ptolemeu, este singura dave geto-dacă pentru a cărei localizare certă avem, iată, un izvor scris în lut, izvor contemporan epocii respective.

— **Dar cum ați putut data inscripțiile? Poartă ele vreo dată?**

— Sînt datate clar și precis prin două monede ale împăratului Augustus, cu care au fost găsite împreună. Ele mai prezintă și o altă semnificație istorică: geto-dacii cunoșteau și foloseau alfabetul latin cu un secol și mai bine înainte de cucerirea Daciei de către romani. Inscripțiile de la Buridava fac această dovadă.

— **Cum adică, dacii scriau în latinește?**

— Nu. Dacii se foloseau de alfabetul latin numai ca instrument de scriere. Antroponimele, toponimele, hidronimele, întreaga esență a vorbirii lor, fondul de cuvînt exprimat, concretizat prin acest instrument, sînt însă de origine traco-dacică. Folosirea alfabetului latin nu este altceva decît o dovadă a fenomenului de împletire a celor două civilizații: cea dacică și cea romană. E vorba în fond de fenomenul romanizării care începuse cu mult înainte de cucerirea Daciei în 106.

— **Ce spun celelalte inscripții?**

— Trei dintre cele 15 inscripții sînt scrise cu litere grecești și în limba greacă. Sînt deosebit de importante din două puncte de vedere: ne redau denumirea de **basileus**, de rege, iar în al doilea rînd ne comunică chiar numele acestui rege geto-dac: **Thiamarcus**. Este sigur un antroponim traco-dacic. Inscripțiile dovedesc faptul că, spre sfîrșitul secolului I î.e.n., la Buridava exista un centru politic, militar, economic și religios al unei formațiuni social-politice în fruntea căreia se afla regele Thiamarcus. Această

(Urmare din pagina 17)

III-lea, acesta era ajutat de un consiliu de cetățeni: **Concilium provinciarum Daciarum trium**. Aparatul administrativ era format din numeroși funcționari, dintre care cunoșcuți documentar, pînă în prezent, sînt cei însărcinați cu fiscalitatea. Prima legiune instalată aici a fost a XIII-a Gemina, cu sediul la Apulum, iar mai târziu, din cauza presiunilor exercitate de populațiile migratoare și daci liberi — prin anii 167—168 — a fost adusă și Legiunea a V-a Macedonica, cu sediul la Potissa. În afara prezenței unui efectiv militar atât de numeros, apărarea provinciei era asigurată și prin lucrări militare judiciose gîndite și amplasate: castele, castele și limesuri, construite în interiorul provinciei sau la hotare. În momentul cînd atacurile populațiilor migratoare cresc, au fost întărite și orașele cu ziduri puternice.

Fiii pămîntului dacic își poartă cu mindrie frumoasele nume moștenite din străbuni, chiar și atunci cînd din anumite considerente își adaugă și nume romane. Muccator Muccatrelis, Rescuturme, Diales, Dizo, Duras, Ertala și Scorilo continuă să-și ducă viața în centrele urbane care și ele își păstrează vechile denumiri: Sarmizegetusa adăugată Ulpiei Traiana, Apulum, Potissa, Porolissum, Napoca, Tibiscum, Drobeta, pentru a enumera numai pe acelea care reprezintă centre foarte importante ale Daciei romane.

Viața lor se scurge de-a lungul marilor riuri care curg sub același vechi nume. Deși numele vechiului zeu Zamolxis nu apare, nu s-a renunțat la cultul străbun al credințelor religioase autohtone, de vreme ce la înmormîntare folosesc aceleași rituri. Sînt mărturie grăitoare ale persistenței populației autohtone în Dacia cucerită. Numărul ei este atât de mare, încît cel puțin zece unități militare romane — **allae și cohorte** — sînt formate din daci și trimise pînă la marginile cele mai îndepărtate ale imperiului, fără a tulbura prin aceasta echilibrul demografic al provinciei.

Intr-o provincie căreia cuceritorul îi atribuie numele de „Felix”, în secolul al III-lea, autohtonii răspund prin răscoale și frămîntări sociale care amenință stăpînirea romană instalată. Așa au fost marile mișcări pornite de

dacii de sub stăpînirea romană uniți cu daci liberi în momente critice pentru imperiu: în anul morții împăratului Traian (117) și cea mai puternică (între anii 166—175), în timpul războiului cu cazii și marcomanii, despre care relatează și J.F. Neigebauer.

Faptul că cei ridicăți la luptă nu pot fi înfrinți decît după ani de eforturi susținute de către stăpînirea romană constituie un argument indubitabil al prezenței unei populații autohtone numeroase, dar în același timp ne îngăduie să înțelegem că ordinea romană nu a însemnat pentru vechii locuitori ai noii Daciei „Felix” și ordinea dorită, cu toate progresele realizate.

Dacia romană, cu o populație atât de numeroasă, formată din autohtoni și coloniști aduși, a cunoscut trei tipuri de așezări: colonii, municipii și sate. Primele două așezări de tip urban, ultima rural. Retinem de la început faptul că cele mai multe dintre așezările urbane continuă viața vechilor orașe-tirguri dacice, menționate de Ptolemeu, și că ele acopereau deopotrivă versantele Carpaților și regiunea pontică.

Așezări urbane și rurale, civile sau militare sînt legate între ele prin drumuri puternic construite. Întreaga provincie e brăzdată de căi de comunicație care servesc interese civile și militare. Exploatarea și valorificarea bogățiilor solului și subsolului constituie principala preocupare a noilor stăpîni, cu deosebire a minelor de aur și argint, care sînt în proprietatea împăratului. Cu aurul acesta, ca și cu cel capturat de romani la Sarmizegetusa, Traian a rezolvat criza financiară de care era bintuit imperiul și a făcut marile construcții care îl asază în rîndul celor mai mari ctitori ai Romei. Cît aur dacic se va fi scurs spre Roma în cei 165 de ani de stăpînire?

Se exploatează, de asemenea, sarea și incidental păcura și marmura. Textele epigrafice fac dovada acestor ramuri ale economiei, ca și descoperirea unor ateliere de prelucrare a materiilor prime. Alături de agricultori și crescători de animale, inscripțiile vorbesc și de colegiile de meseriași și negustori.

Comerțul este intens, prezența mărfurilor străine în așezările descoperite demonstrează volumul apreciabil al importului. Negustorii Daciei sînt întilniți în marile centre ale imperiului.

Rapida contopire a celor două civilizații

Stăpînirea romană în Dacia a fost stînjinită treptat de presiunile făcute de daci din interiorul provinciei, ca și ale locuitorilor Daciei libere conjugate cu atacurile populațiilor migratoare.

Izvoare epigrafice, numismatice, precum și stirile transmise nouă de către istoricii antichității menționează trei aspecte care se cer reținute în legătură cu aceste presiuni și atacuri din interior și din afară: 1) daci liberi, care locuiau în teritoriile necucerite de romani și care se asociază populațiilor migratoare; 2) conjugarea atacurilor externe cu răscoale ale dacilor din interior; 3) tenacitatea pe care o demonstrează Roma în apărarea și păstrarea Daciei, prima provincie din care romanii sînt nevoiți să-și strămute armata și aparatul administrativ.

Împărați ca Hadrian, Antoninus Pius, Marcus Aurelius și Claudius fac eforturi pentru păstrarea provinciei. Scriitorii antici pun în seama lui Hadrian prima intenție de părăsire a Daciei. Fapt cert este însă că retragerea administrației și armatei romane din Dacia se operează din ordinul împăratului Aurelian în anul 271 sau 275, ca măsură economică-militară, determinată de puternicele contradicții din societatea romană, agravată de atacurile tot mai insistente ale migratorilor. Această măsură n-a avut sensul unei abandonări totale, puternice capete de pod rămîind în continuare să lege imperiul cu regiunea nord-dunăreană a fostei provincii.

Dacia continuă să rămînă intens populată de oamenii acestui pămînt, păstrînd în continuare unele legături cu Imperiul roman. Cine sînt ei? Ce etnie poartă? Procesul de contopire a celor două civilizații a coborît mult în timp, înainte de cucerire. Prezența negustorilor romani veniți în Dacia să cumpere produsele specifice țării și invers, colaborarea dintre daci și romani ca urmare a înțelegerilor de pace dintre Decebal și Domițian; trimisiile regilor daci spre a țetona și surprinde „de visu” intențiile romanilor în însăși capitala Imperiului roman au facilitat interfezența celor două civilizații. Prezența monedelor romane pe tot teritoriul locuit de daci — să nu

concluzie duce la o alta: anume la dănuirea, documentată, a tradiției statale după moartea lui Burebista.

— **Înțeleg bine? Vreți să spuneți că Buridava este unul dintre cele cinci microstate în care s-a împărțit, după cum spun istoricii antici, marele stat al lui Burebista, după moartea acestuia?**

— Inscripțiile fac această dovadă! A constituirii unui microstat pe pantele de sud ale Carpaților și în legătură cu cele nordice din sudul Transilvaniei și din nord-vestul Munteniei. În zona respectivă, tradiția statală a dăinuit nu numai după moartea lui Burebista, ci până târziu, până la constituirea primelor cnezate și voievozate de pe Olț și, apoi, până la formarea Țării Românești. Strabo, contemporan cu Burebista, scrie: după Burebista, puternicul său stat a fost împărțit mai întâi în 4 și apoi în 5 părți. Socoț că una dintre aceste părți, cum le numește Strabo, e dovedită tocmai prin microstatul cu capitala la Buridava, al cărui rege era Thiamarcus.

— **Cum au primit specialiștii punctele dv. de vedere?**

— Istoricii și arheologii noștri, luând în considerare dovezile care vorbesc de la sine, sînt de acord cu formularea teoretică a descoperirilor noastre. Nu putem neglija, fără îndoială, dănuirea tradiției statale după Burebista, în zona intracarpatică din sud-vestul Transilvaniei, unde, pe baza izvoarelor scrise, se poate, iată, dovedi continuitatea regalității dacice de la Burebista până la Decebal.

— **Din cîte sîntem noi informați, toate aceste formulări teoretice pun bazele unui nou volum: în ce stadiu vă aflați cu redactarea lui?**

— În împlinirea aniversării a 2050 de ani de la înființarea primului stat dac centralizat și independent condus de Burebista și a Congresului al XV-lea internațional al științelor istorice, care va avea loc la București, între 10 și 17 iulie, am predat la Editura politică o versiune nouă și completă a lucrării: **De la Burebista la Decebal**, în care subliniez procesul de formare a statului dac din vremea lui Burebista, structura acestui stat, legăturile lui cu civilizațiile antice și cu statul roman. Scotind în evidență marea personalitate a lui Burebista, consacram apoi un capitol separat regelui erou Decebal care este, după un secol și jumătate, continuatorul strălucit al marelui Burebista, și care a reușit din nou să creeze un stat centralizat mai puternic și mai bine structurat, deși el nu mai curindea toate teritoriile locuite de geto-daci, ca în timpul lui Burebista.

— **Tovarășe profesor Dumitru Berciu, v-ați ocupat mult de personalitatea regelui dac Burebista: ați putea să ne schițați un portret moral al marelui conducător?**

— În lucrarea de mai sus am prezentat, desigur, portretul moral al regelui Burebista, cu toată puținătatea izvoarelor scrise, rămase din antichitate. Faptul că a reușit să cuprindă laolaltă întreaga lume geto-dacică ne dezvăluie dintr-o dată marea lui personalitate de om politic și militar. Burebista a eliberat teritoriile dacice ocupate de multă vreme de neamuri străine: de celti și bastarni. Prin închegarea vechilor teritorii geto-dacice, Burebista a dat statului său și un caracter de stat etnic geto-dac, granițele acestui stat întinzându-se până acolo unde exista aceeași etnie a neamului geto-dac. Ca om politic și mare strateg, Burebista a înglobat în statul său și toate orasele grecești de pe litoralul vestic al Mării

Negre, cu scopul de a preîntîmpina pericolul roman, dar și pentru a continua o tradiție, ce venea dinaintea lui, aceea de protejare de către bazele geto-daci a acestor orase-cetăți.

— **Unii istorici văd în civilizația geto-dacilor un reflex al lumii antice, și nu o creație proprie. Care e părerea dv.?**

— Atît persoana lui Burebista, cît și rolul jucat de statul creat de el, în această parte a Europei, trebuie judecate în cadrul lumii antice și în cadrul Europei sud-estice. Burebista însuși era, ca dealtfel întreaga nobilime geto-dacă din care făcea parte, receptiv la tot ce venea din afară, din lumea clasică greco-romană. Dar poporul geto-dac, regele însuși pretuia în mod deosebit ceea ce creaseră înaintașii, ceea ce reprezenta patrimoniul multimilenar tragic. Noi nu vedem în civilizația geto-dacă un reflex al lumii antice, ci vedem o creație proprie, sprijinită puternic pe un fond autohton tragic, la care s-au adăugat, fără îndoială, elemente pozitive din civilizațiile antichității. Aceste elemente au fost însă asimilate potrivit nevoilor și gusturilor pentru frumos ale strămoșilor noștri.

— **Care credeți dv. că trebuie să fie relația dintre istoricul, arheologul cu diplomă, specialist, și cercetătorul fără diplomă, dar care de o viață se ocupă, din pură pasiune pentru descoperirea adevărului istoric?**

— Conștiința că poporul nostru își are rădăcinile înfipte adînc în aceste meleaguri ale patriei, ale noastre de multe milenii, reprezintă pentru popor o forță morală, educațională extraordinară. Noi, așa cum spunea secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, oriunde am săpa pe teritoriile patriei noastre, pe teritoriile pe care trăiesc românii, tot peste urmele tracilor, ale geto-dacilor vom da. De aceea și mulții pasionați, care caută urmele istoriei poporului român. Pentru că, în plus, noi nu ne căutăm patria în alte părți și nu am descălecat aici veniți de cine știe de unde. Noi ne-am născut odată cu patria.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

uităm că în perioada care marchează domniile celor doi mari regi, Burebista și Decebal, toate tipurile de monede dace au fost înlocuite cu o singură monedă, cea care purta efigia Romei — și folosirea alfabetului latin cu mult înainte de cucerire demonstrează strînsele legături cu lumea romană. Cei care foloseau litera latină cunoșteau și vorbeau această limbă înainte de cucerirea romană. Evident, un proces care a acoperit o foarte mare durată în timp, a cunoscut perioade de mai lentă acțiune înainte de cucerire, pentru ca să devină intensiv în timpul stăpînirii Daciei de către romani. Elementele care au contribuit la rapida cîntopire a celor două civilizații au fost: **coloniștii, veteranii și orășele.**

Procesul de împletire a celor două civilizații continuă în timp și după retragerea aureliană pentru că aceasta nu a însemnat ruperea legăturilor cu lumea romană. Ceea ce îl definește este reciprocitatea întrepîrunderii și cîntopirii celor două culturi, a celor două civilizații, a celor două popoare: „E drept însă — cum scria istoricul A. D. Xenopol — că această viață care tocmai pe cînd se împlînta în Dacia ajunsese pe povîrnisul decăderii, nu ar fi putut da o odraslă atît de roditoare, dacă nu s-ar fi altoit pe viața cea plină de vînjă a rasei tracice din poalele Carpaților“.

În procesul de etnogeneză a poporului român trebuie să avem în vedere rolul determinant al următorilor factori: elementul autohton geto-dac; împletirea civilizației autohtone geto-dacă cu civilizația romană și continuitatea neîntreruptă de viață materială și spirituală a poporului român, rezultat din simbioza celor două civilizații. Elementul autohton, poporul geto-dac, constituie prin număr și vechime factorul de bază al dezvoltării poporului român, la care se adaugă elementul roman. Acesta din urmă joacă un rol esențial în ceea ce privește formarea limbii, deoarece prin structură gramaticală, morfologie și lexic limba noastră este o limbă romanică. Nu există domeniu de manifestare a românului atît în viața economică, social-politică, cît și în cea spirituală, care să nu-și

găsească „expresia“ prin limba latină. Se remarcă aceeași situație și cu privire la însușirile fizice și moral-spirituale ale individului.

După impunerea limbii latine de către administrația romană, autohtonii au adoptat-o, dar au păstrat și numeroase elemente din limba lor, înlăturată ca limbă oficială. Aceste elemente lexicale autohtone au fost transmise în limba latină oficială și apoi în limba română. Așadar, limba română este o limbă romanică, grefată pe un fond etnicolingvistic geto-dacic. Păstrarea acestor cuvinte din fondul autohton constituie cea mai puternică dovadă istorică pentru continuitate în procesul etnogenezei.

În afară de limbă, poporul nostru a moștenit de la romani și numele, pe care l-a păstrat nealterat în ciuda tuturor vicisitudinilor. Izvoare bizantine, rusești și apusene menționează termenul de vlah, valach, voloh, blac, oláh, desemnînd populația romanică — românii care se numeau pe ei înșiși **români**. Aria etnogenezei poporului român corespunde teritoriului cuprins în limitele statului dac centralizat și independent de vremea lui Burebista.

Continuitatea elementului autohton, după cucerirea romană, a fost condiția însăși a aceluși proces de împletire a celor două civilizații. Acest proces, asigurînd însușirea limbii latine de către autohtoni și fuziunea celor două etnii, a dat naștere poporului român mult mai viguros, care a moștenit tot ce a fost mai bun de la strămoșii săi. Referindu-se la acest aspect, geograful de renume mondial Simion Mehedinți scria: „Un popor de dimensiunile celui dac, răspîndit pe o arie geografică atît de întinsă și ocrotită de un relief atît de variat (atît din punct de vedere orografic, cît și din punct de vedere al hainei vegetale) nu putea fi desființat. Concepția aceasta catastrofală e în contradicție cu tot ce cunoaștem din istoria altor popoare“.

Etnogeneza poporului român

Aria de formare a poporului român o descoperă arheologii pretutindeni, nu numai în provincia romană Dacia, ci și în Dacia liberă, care au fost mereu în legătură, s-au

Viile dacilor

Cultura vitei de vie este o caracteristică proprie populațiilor stabile, numeroase, deoarece viața de vie necesită multă forță de muncă și, în același timp, o îngrijire permanentă. Pe teritoriul românesc, prin continuitatea culturii vitei de vie, se poate trage concluzia de necontestat că populația a existat în toate timpurile, numai astfel explicîndu-se faptul că anumite obiceiuri s-au păstrat în practicarea acestei culturi, încă din timpuri străvechi.

În prezent, cu toate că plantațiile de viață de vie se găsesc aproape în toate țările Europei, totuși, nu mulți sînt cei care știu că Tracia a fost prima cultivatoare de viață de vie din bătrînul continent. „Patria cea veche a geto-dacilor, Tracia — scria istoricul A. D. Xenopol — era o regiune vinicolă, cauza pentru care și era considerată ca locul de naștere al zeului vinului, Dionysos“. În literatura străină, cît și în literatura noastră de specialitate, s-au strecurat și continuă să apară unele greșeli cu privire la trecutul viticulturii pe meleagurile românești. De aceea este de datoria istoricilor cît și a viticulturilor de a repune în drepturi faptele care atestă fără putîndă de tăgadă că, pe teritoriul patriei noastre, cultura vitei de vie datează din epoci ce au precedat cu mult era noastră. Fapt atestat de numeroasele descoperiri arheologice de la Popești, Zimnicea, Sîncrăieni, Piscul Crăsani, Cetățenii din Vale, Istria, Fîtionesti, Frumușica, Huși etc. Existența și continuitatea culturii vitei de vie pe teritoriul românesc este atestată și de izvoarele scrise. Homer, cu aproape un mileniu înainte de era noastră, scria următoarele: „Cultul lui Dionysos s-a bucurat de mare cinste mai ales în Tracia, vestită pentru vinurile sale. Din ea seoseau zilnic corăbii încărcate cu vin pentru trupele grecești dimprejurul Troiei. De acolo a obținut preotul lui Apollo, Odiseu de la Maron, minunata băutură cu care a îmbătat pe ciclopul Poliphem. Vinul era considerat ca darul natural al acestei țări“. Autorul **Iladei** mai spune că Tracia era deja în acele timpuri și o țară viti-vinicolă avansată în acest domeniu. Tracia era într-adevăr eminamente viticolă, iar produsele ei se bucurau de mare renume. Herodot afirmă mai târziu că scîiții întrebunțau vinul la diferite ceremonii.

În secolul trecut, Griesbach considera că „patria vitei de vie trebuie căutată în ținuturile pămîdușoare ale Pontului și ale Traciei, pînă dincolo de Dunăre, ținuturi bogate în liane“, iar Raymond Billiard scria că „dintre toate părțile Europei, Tracia a fost poate cea mai veche și cea mai respectată pentru vinurile sale“. Ei confirmă ideea că viticultura, pe teritoriul românesc, a avut un caracter de pionierat în Europa, populația acestor meleaguri fiind deci chiar în acele timpuri o populație stabilă și civilizată. Nu întîmplător, reputatul om de știință, istoricul Richard Wilhelm sublinia, în lucrarea **Historie de la civilizația chineză**, că Tchang H'ian a introdus în China viața de vie nobilă, sub domnia împăratului Wou-ti (140—87 î.e.n.), adusă în urma unei călătorii întreprinse în Țara Geților. Interesante sînt și precizările renumitului profesor român I. C. Teodorescu: „Viața de vie s-a aflat la ea acasă în regiunile carpatice nu numai în formă sălbatică, obișnuită, ci chiar într-una evolută, din care se trage viața nobilă europeană de astăzi...“.

Mai târziu, în timpul lui Burebista (sec. I î.e.n.) viticultura luase o asemenea dezvoltare încît „regele a ordonat defrișarea ei“, lucru ce s-a realizat însă numai în parte, deoarece cornul de zimbri împodobit cu aur, luat ca trofeu de împăratul Traian de la regele Decebal, atestă că vinul continua să fie consumat în mod curent. Dealtfel, în cupele de vin și-au turnat otrava conducătorii daci, pentru a nu cădea prizonieri legiunilor romane. Din această perioadă au rămas în limba română, ca încă o dovadă a continuității, cuvintele de origine dacă: strugure, butuc, curpen — cuvinte caracteristice activității viticole. Izvoarele istorice atestă că și în timpul ocupației romane locuitorii de pe teritoriul românesc, daco-românii, au continuat să cultive viața de vie. Astfel, medalia **Dacia felix** poartă ca emblemă chipul unei femei așezate pe o stîncă, pe genunchii căreia doi copii prezintă un spic de grâu și un strugure, semnul principalelor bogății ale țării. Tot un exemplu grăitor îl reprezintă și consemnarea istorică din care reiese că decurionul coloniei romane din Cluj-Napoca, **AURELIANUS MARCIANUS**, aduce omagii zeului popular local, **LIBER PATER**, zeul viilor.

Cultura vitei de vie pe pămîntul României a continuat și după retragerea aureliană din anul 271. Sugestive sînt, în acest sens, precizările istoricului nostru Vasile Părvan: „În epoca năvălirilor barbare, după părăsire, rolul principal l-a jucat viticultura. În tot acest timp, viticultura a devenit principala ocupație, constituind fundamentul însuși al rezistenței daco-romane în regiunile carpatice“. Continuitatea acestei indeletniciri, cît și, îmolcît, a populației daco-romane în toate teritoriile românești între secolele III—VII și, apoi, a poporului român este probată de descoperirile arheologice de la Simleu Silvaniei, unde a fost găsit un colier dublu de aur, ce datează din anul 350 e.n., avînd înșirate pe el o seamă de reproduceri în miniatură de diferite unelte, printre care și un cosor de vie împodobit și cu cinci foi de viață stilizate. Și în alte părți ale țării, la Constanța, Pădureni-Mărășesti, la Coșna-Floreni, Jariștea etc., s-au găsit de asemenea obiecte specifice culturii vitei de vie, datînd din perioada migrațiunii popoarelor. Unii cronicari — M. Priscus, sec. V, Rogerius, sec. XIII, ș.a. — arată, cu privire la această perioadă, că la venirea cumanilor și tătarilor în Transilvania, aceștia au făcut mari pagube în „semănături, grădini și vii“, totuși ei nu le-au distrus.

Dr. ing. ION PUȘCA ■

dezvoltat unitar și a căror civilizație materială și spirituală s-a interferat continuu.

Poporul român — nou format — a continuat să trăiască pe străvechea vatră de viață unde s-a născut dezvoltînd o cultură materială și spirituală care i-a fost caracteristică. Oamenii aceștia au avut aceleași indeletniciri ca și strămoșii lor geto-daci.

Impulsionată prin reluarea raporturilor cu romanitatea apuseană în vremea lui Constantin cel Mare, secolul al IV-lea, apoi cu cea bizantină, în secolul al VI-lea, în timpul lui Iustinian și în secolul al X-lea, viața economică cunoaște revenirea la urbanizare. Cronică lui Nestor menționează 80 de orase în partea de sud-est a fostei Dacie, ca și stirea toparhului bizantin, care constata prezența a numeroase așezări urbane pe cursul inferior al Dunării.

Deși surprins în plin proces de cristalizare a fizionomiei sale etnice și spirituale de către valurile populațiilor migratoare, începînd cu secolul al III-lea (goții, hunii, gepizii, avarii), poporul român și-a continuat evoluția firească economică, socială și politică. Toti migratorii care s-au perindat timp de un mileniu pe pămîntul nostru erau purtătorii unei civilizații net inferioare autohtonilor; dacă ne-au provocat o întîrziere a dezvoltării forțelor de producție, dacă pentru perioade limitate au curmat raporturile noastre directe cu romanitatea italică ori bizantină, nu au putut modifica procesul istoric obiectiv al evoluției noastre.

Deși procesul de etnogeneză, a poporului român era încheiat în momentul migrației populației slave, secolul VI—VII, iar slavii rămași în Dacia nu constituiau un element etnic important ca să se poată impune pe plan politic, economic și cultural, totuși o moștenire slavă se constată în onomastică, toponimie și lexic. Această moștenire slavă nu presupune că a pătruns odată cu primul val de migratori slavi, ci mai degrabă a pătruns treptat în secolele următoare, prin conviețuirea și contactele permanente pe care românii le-au avut cu popoarele din jur de origine slavă.

(Continuare în pagina 20)

Dobrogea, asemeni unui nesecat tezaur, dă la iveală alte și alte bogății păstrate de-a lungul veacurilor în pământurile ei. Și despre aceste noi descoperiri, despre căutările permanente ale arheologilor pe acest ținut românesc am căutat a afla noi detalii de la arheologul, istoricul și profesorul **Gavrilă Simion**, directorul Muzeului de arheologie din Tulcea.

— Ținând cont de marea bogăție a vestigiilor istorice aflate pe pământul Dobrogei, să încercăm a întocmi o hartă a descoperirilor arheologice din zona istro-pontică. În ce măsură aceste vestigii se înscriu în aria celorlalte culturi, ce au evoluat în spațiul geografic carpato-dunărean?

— Teritoriul dintre Dunăre și Mare ocupă primul loc între ținuturile țării în ceea ce privește importanța și densitatea vestigiilor arheologice. Bogăția acestui fond documentar a reușit să elimine jocul oscilator al multor controverse și ipoteze din literatura istoriografică, oferind argumente ferme. Din nefericire, spațiul și caracterul acestei lucrări nu ne dau posibilitatea să întocmim o hartă generală a numeroaselor situri și valori arheologice care s-au descoperit în spațiul istro-pontic. În locul ei, ne vom permite însă să prezentăm, fie chiar și sub forma unor sinteze, date informative asupra acelor epoci și perioade în care s-a format și a evoluat civilizația geto-dacă. Ne-am oprit cu gândul asupra acestei civilizații a preistoriei noastre nu numai pentru faptul că ea constituie chintesenta unor valori acumulate de un popor într-o lungă etapă istorică, ci și pentru că structura elementelor sale materiale și exprimările spirituale ni se prezintă în aceeași similitudine pe întregul spațiu carpato-dunărean, în acel cadru geografic care coincide cu vatra unde mai tirziu avea să se formeze poporul român și limba română. Unitară în toate formele ei de manifestare, civilizația geto-dacă a avut, oupa cum era și firesc, un prolog ce se caracterizează prin existența unei multitudini de culturi fărâmițate zonal și individualizate prin conținut. În evoluția istorică unele dintre ele aveau să dispară prin distrugerii și suprapunerii de noi culturi, altele s-au diversificat în timp, prin întrepătrunderi de influențe sau mișcări de populații. Contopirea mai multor culturi pe o vastă arie din Peninsula Balcanică și a altor ținuturi limitrofe avea să ducă la formarea civilizației marelui neam al tracilor. Pe o anumită treaptă a dezvoltării istorice, din acest neam se va constitui poporul geto-dac, grup etnic bine distinct prin limba, cultura și spiritualitatea sa. În ceea ce privește vechimea civilizației trace, problema periodizării genezei sale a dus la formarea mai multor puncte de vedere, ale căror tezisme au generat o succesiune de studii și demonstrații.

— Care sînt aceste ipoteze?

— Ipotezele celor trei grupări care s-au format se diferențiază în supozițiile lor prin încadrarea în epoci diferite a genezei acestei civilizații și, de aici, după cum este și firesc, decurg clasificări contradictorii ale elementelor ce compun structura ei. Prima grupare susține teza conform căreia civilizația tracă își are originea în spațiul balcanic, încă din epoca neolitică (mileniile IV—III î.e.n.). În antipod, a doua tabără încadrează începuturile etnicului tracic în contextul marilor migrații care s-au produs la sfîrșitul epocii metalurgiei bronzului și începuturile civilizației fierului (secolele XIII—XII și chiar XI î.e.n.). Antiteza celor două ipoteze este susținută de ma-

foritatea arheologilor români, care atribuie formarea culturilor din perioada de mijloc și de sfîrșit ale epocii bronzului triburilor tracice (secolele XVII—XIII î.e.n.). Evoluția firească a culturilor din a doua și ultima perioadă a epocii bronzului au creat acele elemente ce aveau să demonstreze peste veacuri unitatea etno-culturală a lumii tracice.

— Ce spun izvoarele arheologice de pe teritoriul Dobrogei în susținerea sau în combaterea acestor teze?

— Vom etala, în timp și spațiu, cultu-

riale să se descopere pînă la Mangalia și, în continuare, pe litoral, în R.P. Bulgaria, la Varna și chiar lângă Burgaz. Studiile de detaliu făcute de prof. D. Berciu — descoperitorul de fapt al acestei culturi — au încadrat aceste izvoare în cele mai vechi etape ale civilizației neolitice din istoria României. Descoperiri ulterioare și studiile mai noi, întocmite de Vladimir Dumitrescu, au modificat primele concluzii și au încadrat cultura Hamangia în perioada de mijloc a epocii neolitice (circa 2500—2800 î.e.n.). În același

primitiv, a vieții spirituale cotidiene și găta mai mult de cultul fecundității și fertilității. Cele două statuete de lut descoperite în 1936 într-un mormînt de necropola neolitică de la Cernavodă, cunoscute cu numele de **Ginditorul** și **Femeie șezînd** reprezintă „familia pereche” iar în suita valorilor ele sînt unicele sînt considerate capodopere ale artii neolitice.

Spre sfîrșitul perioadei de mijloc epocii neolitice, cercetările au furnizat documentația asupra înrăutățirii relațiilor dintre purtătorii culturii Hamangia și comunitățile celuiilalt grup din stînga Dunării, terminîndu-se cu victoria celor din urmă. În perioada cînd au cucerit teritoriul dintre Dunăre și Mare, purtătorii culturii Boian se aflau pe o treaptă de tranziție spre o nouă fază a civilizației, care în periodizarea istoriei avea să fie numită Cultura Gumelnita. Ca atare, locul culturilor Hamangia și Boian avea să fie preluat în evoluția istorică de cele de tip gumelnitean care se va răspîndi repede pe întreg teritoriul istro-pontic. În expansiunea lor spre nord, elementele culturii Gumelnita s-au lovit și s-au întrepătruns cu cele create de purtătorii culturii Cucuteni, formîndu-se astfel în zona Dunării de Jos (nordul Dobrogei, sudul Moldovei și al R.S.S. Moldovenești) un nou aspect cultural pe care specialistul-au numit Aldeni II. Pentru Dobrogea descoperirile din satele dunărene Lunca Vița și Văcăreni constituie mărturie a acestei interferențe și dovada că Dunărea n-a fost niciodată hotar.

— Ați ajuns la concluzii care să încheie o etapă a cercetărilor?

— În actualul stadiu al cercetărilor, nu este destul de greu să facem o afirmație asupra datării începutului procesului de cristalizare a civilizației geto-dace. Putem însă conchide că informațiile pe care ni le-a lăsat părintele istoriei, Herodot, sînt susținute de întregul fond arheologic Cultural de tip Birsești-Ferigile, care s-a format din a doua jumătate a secolului al VI-lea și începutul secolului al V-lea î.e.n., păstrează tradiții mai vechi în structura sa, dar aparține unui nou grup etnic — cel al geto-dacilor. De o semnificație deosebită pentru încadrarea teritoriului istro-pontic în aria culturii Birsești-Ferigile o au descoperirile mai vechi de la Tariverde, Cernavodă și Piatra Frecăței, și cele mai noi de la Petrosani și Hirșova, Mahmudia, Sarinasuf și Beidaud. O analiză de ansamblu asupra tuturor descoperirilor de proveniență geto-dacă din zona istro-pontică amintită parțial pe raza localităților menționate în rîndurile de mai sus, ne obligă să înscrîm toate aceste stațiuni în contextul celorlalte descoperiri de la Branicevo, Seuthopolis, Ravna II, Dobrina II, din R.P. Bulgaria, cu cele de la nord de Dunăre de la Zimnicea, Piscul Crăsan, Tara Birsei, Cluj (Mănăstur) și pînă la Chotin în R.S. Cehoslovacă, iar la răsărit de la Carpați cu cele din Valea Zeletinului, din Darabani și alte centre moldovenești. Analiza tipologică a întregului material arheologic descoperit în stațiunile de origine geto-dacă, ca și ritul și, mai ales, ritualul funerar practicat, toate constituie o evidentă demonstrație referitoare la unitatea civilizației acestui popor care locuia în spațiul de la nord de Munții Hemus (Balcani) pînă la riul Marus din R.S. Cehoslovacă de azi, de la Pontul Euxin (Marea Neagră) și Tyras (Nistru) pînă la Dunărea de Mijloc.

Dacii la Pontul Euxin

rile străvechi din spațiul istro-pontic ca mărturiile lor să dea răspunsul fiecărei teze. Cea mai veche cultură neolitică de aici ne este cunoscută cu numele convențional de Hamangia. Aria sa de răspîndire se concentrează către zona centrală a Dobrogei de pe teritoriul localităților Baia (fostă Hamangia), Ceamurlia de Jos și de Sus, Căugăgia și Beidaud, ajungînd spre vest pînă la așezările dunărene: Cernavodă și Hirșova. Descoperirile izolate de pe insula Popina din lacul Razim punctează limita nordică a ariei, așezările neolitice de tip Hamangia. În partea sudică s-a ajuns ca asemenea dovezi mate-

timp, acestea au stabilit și contemporaneitatea ei cu acea cultură care s-a dezvoltat pe cîmpia din stînga Dunării, numită, tot convențional, de tip Boian. Cultura Hamangia nu are nimic comun cu celelalte forme tipologice care compun civilizația neolitică din spațiul carpato-balcano-dunărean. Distincția ei o dă originalitatea artei sale care s-a manifestat printr-o mare diversitate de motive realizate din împunsături succesive sau caneluri ce compun ornamentica vaselor, ca și prin plastica antropomorfă. Aceasta din urmă este reprezentată de figurinele de lut care, deși realizate într-un stil schematic, constituie o oglindă a realismului

BUREBISTA ȘI DECEBAL — medaliile comemorative din colecția Gheorghe Ploscaru

CORNELIA BARBU

(Urmare din pagina 19)

În timpul acestei ample mișcări demografice, care a cuprins și valul din care au făcut parte bulgarii, ungurii, pečenegii, cumanii, tătarii, unele populații migratoare au trecut peste teritoriul nostru, altele s-au așezat în vecinătatea țărilor noastre și unele grupuri au rămas pe teritoriul locuit de români. În același timp și grupuri de populație românească au rămas să conviețuiască cu popoarele vecine.

Între poporul român, de agricultori și meșteșugari, și populațiile migratoare s-au stabilit, într-o mai mică sau mai mare măsură, relații de conviețuire, determinate de superioritatea de civilizație a autohtonilor și nevoile economice ale noilor veniți.

Faptul că izvoarele scrise informează prin pana lui Anonymus, Nestor, Ana Comnena despre viața politică organizată a românilor, constituie dovada peremptorie a evoluției firești a procesului istoric obiectiv care nu a putut fi modificat de valurile populațiilor migratoare. Dezvoltarea forțelor de producție, înflorirea economică accelerează procesul stratificării sociale în cadrul obștilor românești. Secolul al VI-lea este posibil să fi fost marotorul desprinderii conducătorilor obștilor din rîndul membrilor comunității, prin acumulări de bunuri materiale. Obștile se alcătuiesc în uniuni de obști, **romanii populare** — cum le denumea Nicolae Iorga —, conduse de căpetenii: juzi, judeci.

Documentele istorice atestă, începînd cu secolul al IX-lea și al X-lea, existența unor voievodate pe întreg teritoriul vechii Dacii. Sînt pomenite în Crișana: voievodatul lui Menemorut; în Banat: voievodatul lui Glad-Achtum; voievodatul lui Gelu pe Someș; în Maramureș, voievodatele Drăgoșeștilor și Bogdăneștilor, precum și cunoscutele Țări din această regiune. La răsărit de Carpați: Tara Cimpulungului, a Birladnicilor ș.a., ca și numeroase voievodate cu un nivel ridicat de viață social-economică, politică și culturală; la sud de Carpați românii conduși de voievozii Seneslau și Litovoi, Ioan și Farcaș au pus bazele unor formațiuni puternice de-a lungul marilor afluenți ai Dunării.

În secolul al X-lea pe teritoriul dintre Dunăre și Mare — Dobrogea —, reintrat în componența Imperiului bizantin, sînt atestate formațiuni politice: jupanatul lui Dimitrie; mai tirziu, cele conduse de Tatos, Satza și Selsau. De altfel, prezența românilor în Dobrogea este consemnată și printr-o sumă de toponimice, preluate apoi de stăpînitorii străini: Porțița, Biserica, Biserițuca.

La sud de Dunăre, românii își orînduiesc viața statală în numeroasele Vlahii: Albă (Moesia), Mică (Etolia), Mare (Tesalia), Țara Valahia (Epir) ș.a.

„România cu Dacia de odinioară sînt congruente“

În această perioadă îndelungată brăzdată de puternice frămîntări social-politice, izvoarele istorice demonstrează continuitatea neîntreruptă de viață materială și spirituală a poporului român în spațiul în care s-a zămislit. Prin grelele furtuni ale istoriei ne-am păstrat entitatea etno-lingvistică și cultural-spirituală, pășînd în evul mediu ca un popor distinct, în rîndul popoarelor europene. Subliniînd continuitatea neîntreruptă a poporului român în vatra strămoșească, marele scriitor Liviu Rebreanu, cu profunzimea gândirii sale asupra devenirii noastre istorice, scria: „România cu Dacia de odinioară sînt congruente nu numai în privința configurației geografice, dar și a configurației etnografice românești. Acest fapt sigur, această evidență bătătoare la ochi ar trebui să poarte pe gânduri, dacă nu să-i dezarmeze, pe apostolii interesați ai discontinuității românești în propria noastră țară. Ce argument de continuitate poate fi mai plauzibil decît existența aceluiași popor, pe aceleași locuri, după două mii de ani? Inexplicabilă ar fi tocmai discontinuitatea. S-au văzut popoare mutîndu-se în altă țară, se cunosc popoare care au dispărut în totul, dar un popor care să dispară și să se risipească pentru a reapărea, peste multe sute de ani, exact în locurile pe care le-a părăsit, ar fi o minune ce nu se poate implini decît în anumite mănule istorice cu-tile“.

Istoria — această carte de căpătii a fiecărei nații, cum o definea marele istoric și revoluționar democrat Nicolae Bălcescu — a ocupat întotdeauna un loc aparte în gîndirea, acțiunea și fapta poporului român. În virtutea ei, poporul nostru și-a deslușit sensul devenirii istorice, și-a fundamentat drepturile lui în vatra strămoșească, și-a apărut și dezvoltat comorile culturii materiale și spirituale. Pentru slujirea ei, marii cărturari ai neamului au trudit cu mintea, inima și pana, pentru apărarea drepturilor imprescriptibile s-au jertfit marii conducători de țară și de oști, au luptat masele de țărani, țirgoveți, toate forțele de bază ale națiunii române.

Activitatea teoretică și practică pe care o desfășoară președintele țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în vastul program al prezentului și viitorului patriei noastre, încorporează și magistrala contribuție adusă de domnia sa la dezvoltarea științei istorice românești. Cîtorva istorie națională, președintele țării noastre s-a impus și se impune și ca interpret magistral al valorilor ei fundamentale. Activitatea sa se plasează, astfel, în prelungirea uneia dintre cele mai frumoase și mai bogate tradiții; tradiție pe care o ilustrează și o potențează în chipul cel mai strălucit. Nu există moment definitoriu al istoriei noastre naționale asupra căruia secretarul general al partidului să nu-și fi spus cuvîntul realist, cugetat și autorizat. Cu cîtezanța gîndirii sale științifice, profund revoluționare, asupra evoluției societății omenești, cu spiritul său creator în pătrunderea celor mai complexe probleme ale evoluției noastre istorice, cu viziunea sa asupra cursului legităților istorice fundamentate pe cunoașterea materialismului dialectic, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a aplecat asupra istoriei noastre naționale, i-a deslușit permanențele, i-a studiat drepturile, i-a detașat și i-a valorificat marile sensuri confirmînd noi dimensiuni relației dialectice de nedespărțit: trecut-prezent-viitor. „Cunoscînd istoria glorioasă a poporului nostru, și sacrificiile înaintașilor noștri, strădaniile lor în perfecționarea creației materiale și spirituale — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu —, învățăm să prețuim și să iubim mai mult, mai profund coneririle prezentului, să facem totul pentru a le dezvolta, pentru a făuri istoria nouă a patriei noastre, istoria socialismului“.

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Atelier

**IOAN
ALEXANDRU**

„Iubirea mea este mesaj de pace“

Undeva, în inima Bucureștiului, într-o casă albă și înaltă, între cărți, foarte multe cărți, Ioan Alexandru muncește. Ce înseamnă a munci, pentru un poet?

— Am un program foarte riguros. În fiecare dimineață mă scol devreme, în spiritul tradiției țărănești, și mă pun pe treabă. Când eram copil tata mă pune la cai să-i hrănesc, să-i duc la păscut, înainte de a merge la plug și la săpă cu ei. De mic copil m-am obișnuit cu munca începută odată cu zorile. Sint fericit că-am văzut cerul instelat al Transilvaniei înainte de răsăritul soarelui — cer pe care nu-l pot uita niciodată.

— Imi încep lucrul cu poeziile, cu textele mai grele, urmînd ca, odată ce-am ostenit pe aceste texte, să lucrez fie pentru cursul de la facultate, fie pentru textele de la revistele literare, sau la traduceri.

— Sînteți mereu prezent în coloanele revistelor literare, în presa cotidiană, nu numai cu poezie, ci și cu articole la zi. Cum se împacă osteneala poetului cu aceea a publicistului?

— Omul este trup și suflet laolaltă și trebuie să trudească pentru cele zilnice ca și pentru cele eterne, pentru cele materiale ca și pentru cele morale. Și, pe urmă, rubrica mea de la Flacăra, Iubirea de frumos, încearcă să vină în întîmpinarea oamenilor, a acelor atît de numerosi semeni ai mei care citesc revista, pentru a-i face mai buni, mai plini de iubire și compasiune unii față de alții, mai activi, mai dornici să cunoască. Dostoievski spunea că frumosul va salva lumea. Iubirea de frumos vine din această tradiție veche românească de cultivare a virtuților. În vederea edificării omului moral.

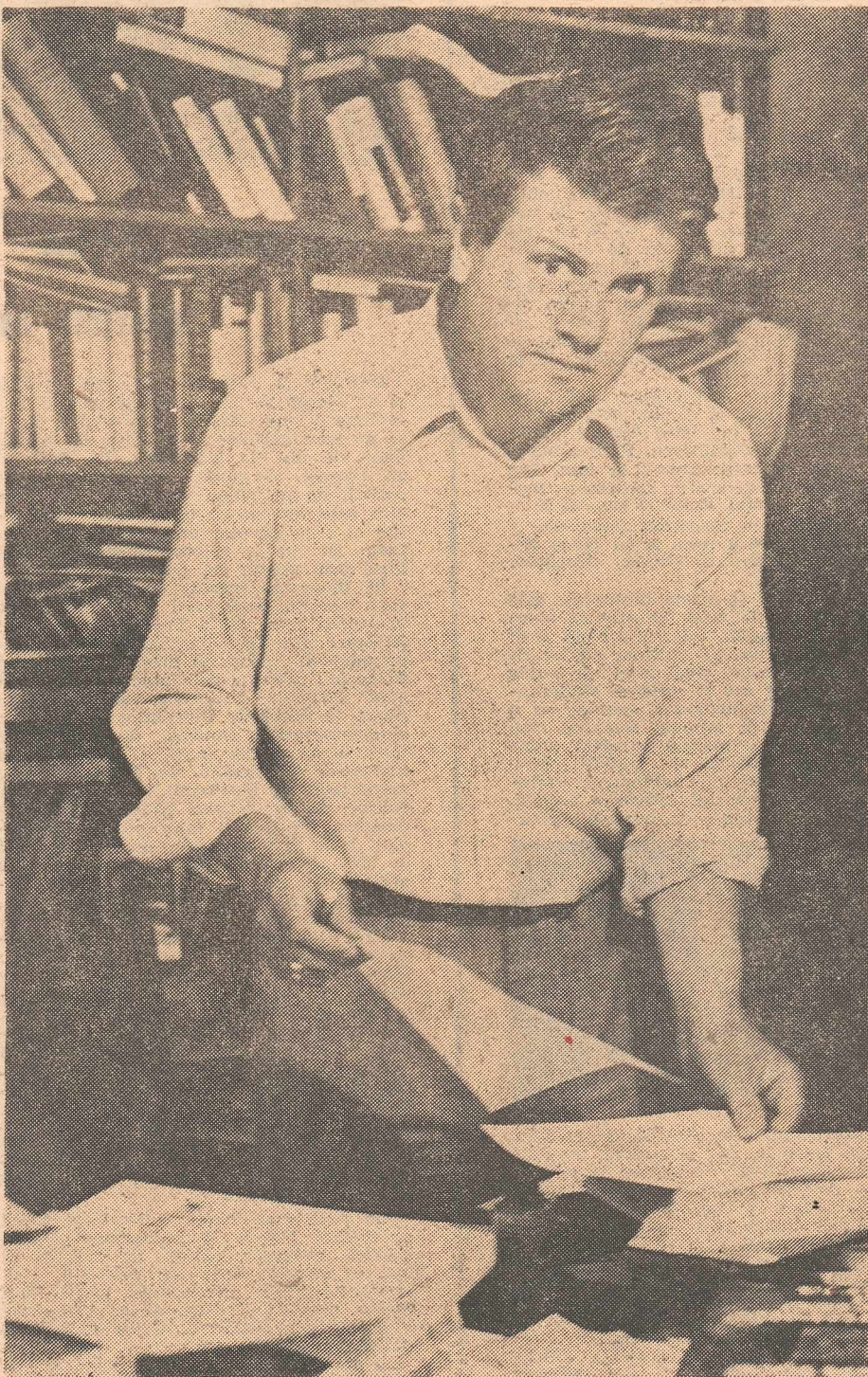
— De unde vă luați subiectele articolelor?

— Parte din cărți, parte din scrisori de la diferiți oameni din țară, din expoziții, din săli de concerte și multe din ele de la cursurile mele universitare.

— Asta presupune să fiți mereu prezent în mijlocul oamenilor, să fiți la curent cu viața cotidiană cultural-politică. Cînd aveți timp să cuprindeți toate acestea? Sînteți și tatăl a cinci copii, aveți și cursuri cu studenții de la Facultatea de filologie, sînteți prezent și în librării, ultimul volum, nu demult apărut, „Imnele Moldovei”, confirmînd și viața de creație a poetului Ioan Alexandru.

— Trăiesc și muncesc în mijlocul copiilor mei. Rareori imi găsesc creioanele pe masă și hîrțile la locul lor, dar sint bucurînd că trăiesc în mijlocul lor, și că truda mea nu este zadarnică. Scriu din viață pentru viață. Masa pe care mîncînc este și masa mea de lucru. Nu mă simt izolat în nici un fel de lume. Eu nu am în casă o linie trasă, fie chiar și cu creta, care să mă separe de ceilalți. Cînd spun asta imi amintesc cum, mult mai multii copii pe care-i avea Bach, erau separați de muzica ce o scria printr-o linie trasă cu creta: pînă aici copiii, de aici încolo muzica.

— Creația mea este bucuria. Poezia pentru mine este o rugă. Pleacă dintr-o stare de comuniune cu tot ce există. Cele mai fericite clipe ale vieții mele se întîmplă cînd prin cuvînt simt că am ajuns sufletul celuilalt, iar celălalt poate fi o faptură istorică, poate fi untrandafir, poate fi un copil, o stea. Cînd simt că făptura celuilalt s-a deschis și s-a realizat între noi o comuniune de taină, s-a realizat iubirea, și această iubire dacă o găsesc și ceilalți în textele mele, rostul existenței mele este împlinit. Pentru că am un sin-

Mulțumesc redactorilor revistei Flacăra care mi-au găzduit săptămînal rubrica „Iubirea de frumos și iubirea de frumos”. Cu iubire și înțelegere pe toți cititorii mei!

Ioan Alexandru

gur mesaj de vestit și l-am vestit în toate cărțile scrise și-l voi vesti și-n cele viitoare — al iubirii fără de margini față de tot ceea ce există, față de toate creaturile lumii. Iubirea mea este mesaj de pace.

— De unde pornesc izvoarele poeziei ce o scrieți?

— Izvoarele poeziei mele sînt familia, patria, natura și istoria, pe care încerc să le transfigurez, să edific moral și spiritual ființa românească. Să-i dau un sens vieții, să-i fac pe oameni mai apropiați unii de alții, mai plini de compasiune și de iubire, ca, angajați în jurul acestei istorii a neamului, în liniștea familiei să-și crească pruncii. Așa ne-am păstrat în istorie, prin jertfă și suferință, prin încredere față de greu. Iar ca suport față de istoria neamului meu am credințe fundamentale, care sînt ale omenirii, asupra cărora mă aplec și lucrez de peste un deceniu și voi fi aplecat pînă la sfîrșitul vieții, tocmai pentru a nu rămîne provincial și a ridica în universalitate spațiul și timpul românesc. De aceea, am muncit și muncesc pe textele vechilor greci, pe profetiile orientale, pe texte vechi testamentare — ele sînt liantul în care naționalul își dobîndește fata sa de universalitate. Cărturarul e o forță catalitică astfel ca naționalul să nu devină provincial, ci să ia dimensiuni cosmice.

— Cînd ați scris primele poezii?

— Primele poezii le-am scris în satul meu natal, copil fiind. Strămoșii mei au fost dieci și erau într-un fel poeți. Ei făceau prohodile la înmormîntările din

sat. Tata bătrîn, adică bunicul, avea o voce așa de puternică încît era auzit de la distanță. Striga cînd venea de la moară către femeia lui: Teodosie, pune de mămăligă că eu vin cu mîlăiu! Frațele tatei, care l-a moștenit vocea, era chemat în sat la nunți, înmormîntări și textele și le compuneau ei singuri. Erau un fel de poeți populari. Toți oamenii satului știau că ei erau oamenii cuvîntului aceluia sat. Eu nu fac decît să continui această tradiție la un alt nivel — filtrat prin cultură — în alt ceas al istoriei.

— Vorbiți de satul natal, de familie, de fapt unde v-ați născut?

— Sint născut într-o casă de țărani din satul Topa, sat care înainte se chema Topa Deșartă. Un sat mic, spre Munții Apuseni, un sat așezat între păduri de stejări, pe dealuri, de-o frumusețe greu de exprimat în cuvinte. Pot să spun că am avut o copilărie fericită, de proporții cosmice, legate de istoria satului nostru, în care toate tradițiile noastre milenare erau păstrate intact.

— Dar ați părăsit lumea satului natal?

— Mă duc în fiecare an acasă și toată opera mea se scaldă în această lume de o înaltă ținută morală și, pot să spun, de o aristocratică frumusețe.

— Această frumusețe și-a găsit oglindirea în chiar poemele dumneavoastră.

— Eu încerc, așa cum am încercat și alți

(Continuare în pagina 25)

CORNELIA BARBU
Fotografie de A. MIHAILOPOL

Caracterul revoluționar al lucidității

Un magistral exemplu al puterii revoluționare a lucidității îl reprezintă radiografia relației muncitor-capitalist în societatea capitalistă realizată de Marx în „Capitalul”. Relația muncitor-capitalist, spune Marx la începutul discursului său, teoretic se află încă învăluită în iluzii, în mituri de tot felul. Muncitorului, această relație îi apare sub o formă mistificată. Filosofului, de asemenea. Imi propun, spune Marx, să dezgolească această relație de prejudecățile de tot felul, să sfîșie vîlul vorbelor frumoase cu care apare în lume această relație fundamentală, s-o arăt așa cum este ea în realitate. E aici o simplă intenție gnoseologică. E aici imaginea unui savant blind, puțin cu capul în nori, prin devotamentul său față de știință, a unui savant aflat înaintea obiectului cercetării: relația muncitor-capitalist în societatea capitalistă. Ca orice savant care se respectă, pe Marx din această introducere la discursul său teoretic nu-l interesează obiectul și despre obiectul întreprinderii. Cînd orice savant care se respectă îl pune sub semnul îndoielii tot ce se afirmă în legătură cu obiectul cercetării sale științifice. El interesează doar ce este în realitate acest obiect: relația muncitor-capitalist. Ca orice savant care se respectă, are de gînd să nu cedeze nici unei prejudecăți, nici unei presiuni morale. E, de exemplu, el însuși filosof. Filosofia pe care el o îndrăgește atît spune și ea unele lucruri despre această relație. Savant înainte de toate, Marx are de gînd să pună sub semnul întrebării tot ce l-a învățat, tot ce spune filosofia despre această relație — muncitor-capitalist chiar dacă în acest fel ar apărea de o ingratitude totală. Aparent nimic revoluționar, nimic subversiv pentru ordinea stabilită în această intenție anunțată a lui Marx. Nimic sentimental, nimic incendiar, acuzator. Sore deosebire de antecesori, Marx nu-și începe discursul teoretic cu gesturi patetice, cu indignări oratorice pentru lumea nedreaptă din jurul lui, o lume în care muncitorul e un exploatat. Dealtfel, pe tot parcursul întreprinderii sale teoretice stilul e rece, exact, apelînd la cifre, curgînd în raționamente seci, o răceală metalică durează de la un capăt la altul al cărții, situație uimitoare, nemaiîntîlnită pînă atunci dacă ne gîndim că Marx scria despre o realitate patetică a vremii sale, că obiectul cercetării sale, relația muncitor-capitalist, aparținea totuși omenescului, că, deci, tentația înfloriturilor stilistice, a emoției explicite, e destul de puternică. Nimic din toate acestea la Marx. El își propune ceea ce și-au propus, și își vor propune cit va dura știința, savanții: să pună în lumina necruțătoare a lucidității un obiect care pînă atunci aparținea propozițiilor sentimentale, iluzoriului. Imi propun să arăt relația muncitor-capitalist în capitalism așa cum este ea în realitate, dezgolită de toate iluziile, de toate sentimentalismele. În spatele acestei intenții cu care ar putea începe un tratat de geometrie și nu o operă aparținînd științelor umane, în spatele acestui enunț calm, de savant cu capul în nori, se ascunde însă cea mai subversivă propoziție din istoria omenirii. Căci, sub aparența-i calmă, modestă, stă intenția revoluționară, intenția oricărei întreprinderi de demistificare, de sporiere a teritoriului lucidității în raport cu iluziile de tot felul. Vom realiza aceasta, uimiți poate, abia la sfîrșitul discursului său teoretic, unde așteptăm concluzia rece, riguroasă ca o ghilotină privind adevărata realitate a relației dintre muncitor și capitalist. Cu acest final care proiectează o nouă lumină asupra întregii întreprinderi teoretice să ne întorcem în punctul de plecare al cercetării. Imi propun să relev această relație așa cum se prezintă ea în realitate, dezgolită de iluzii — spune Marx. Cu finalul în față, intenția inițială nu ne mai apare atît de calmă, atît de neutră. Căci, asemenea tuturor lucizilor, Marx știe că învăluirea în iluzii, în mituri, a relației muncitor-capitalist de către societatea capitalistă nu mai e o simplă problemă gnoseologică. Această relație se refuză luminii, lucidității, pentru că are tot interesul să rămînă învăluită în iluzii. A o dezvălui, a risipi vîlul de iluzii, e un gest mult mai revoluționar decît un discurs sentimental împotriva nedreptății lumii capitaliste. Pentru că orice spor de luciditate este subversiv cînd ordinea stabilită încearcă să-și ascundă adevărata esență sub iluzii de tot felul.

ION CRISTOIU

Cronica spectacolelor

Actorii tineri

Despre spectacolele de la „Casandra“ se scrie rar și cu anume pre-judecări. Una din cele mai frecvente este, de bună seamă, prejudecata spectacolului. O competență în materie de teatru va găsi fiecărei seri în Studiul de teatru unele neîmpliniri. Ar fi un fel inadecvat de raportare la esența acestor momente fiindcă aici contează, de fapt, numai izbînzile. Forța unei promoții de studenți la I.A.T.C. nu stă-n complexitatea și capacitatea de cuprindere a echipei, ci în individualitățile ei. Un teatru poate conta pe-o sumă de mari actori, regizori și tehnicieni — sumă întocmită în timp și c-o metodă directorială. La I.A.T.C., promoția începe anul întâi cu niște nădejdi și încheie anul IV cu niște promisiuni. Nu-i deloc obligatoriu ca dăruitul anului întâi să se-arate-n frunte și la absolvire. Pe durata studiilor se petrec multe, în scena profesionalistă și în viață, și mai multe. Cel mai nepotrivit lucru e să faci pronosticuri pline de generozitate la primii pași ai unei vieți de creație. La „Casandra“, prin urmare, nu vîi să vezi **piese de teatru** — cu tot ce implică aceasta: actorie, regie, scenografie, text — ci o didactică și reacția personalității într-un proces didactic. Sigur, la aceasta apar ca îndreptățite o sumedenie de păreri, iar părerea că la „Casandra“ se vede, totuși, teatru are temeiul ei. Numai că multimea opiniilor sprijină ideea că o seară la teatrul studenților de la I.A.T.C. e altceva decît o seară în oricare altă sală de teatru.

Urmărind cîteva reprezentări din microstagionul ce-ncheie truda studenției și propune — directorilor de teatru din Capitală și din țară, precum și cronicarilor cu gustul prospectiei — nume și feluri de-a cheltui talentul, ne-a interesat, în chip deosebit, jocul lui Florin Călinescu. Pare o necuviință să referi, din toate inteligențele unei promoții, numai la una. Din păcate ori din fericire în artă — în producția artistică și-n recentarea momentului creației — buna-cuviință nu prea-și află rostul. Rolurile bune și chiar excepționale au făcut mai mulți. Citind rolurile cu însemnătate talentului, e drept să scriem numele lui **Augustin Brînză și Doru Ana**, a lui **Nucu Ni-culescu și al Rodicăi Negrea**. În sinul promoției și-n conștiința dascălilor există, fără îndoială, o ierarhie a putintelor fiecăruia.

Din sală, însă, ierarhia se face cu alte rațiuni și prima dintre ele este emoția artistică. Florin Călinescu se arată genul de actor ce știe să însu-fletească orice fel de cuvînt. Pentru un asemenea actor, rol mărunț ori prost scris nu prea există. Într-o farsă fără multe pretenții (Ultima răpire de Dan Stoica) — și-i spunem farsă deoarece, articulată mai atent, ar putea să fie — pe un rol de refuzat — dacă refuzul ar sta în puterea studentu-lui de la teatru — Florin Călinescu inventează un personaj uimitor, cu o mecanică a existenței pe cit de precisă, pe atît de stranie. Neavînd cine știe ce text de rostît, Florin Călinescu gîndește o rostire sacadată, niște mormăieli autoritar sacadate, mai bine-zis, unde foarte rar răzbate cîte-o vorbă inteligibilă. Iată un rol făcut numai din ton, din înălțunul cuvîn-tului, pe-un caracter sucit, semnificînd pentru o-ntrăagă categorie socială. Umorul teribil al muncii sale actoricești vine din aceea că bazarul de su-

nete are un înțeles. Omul nu-i numai foarte convins de temeiul spusei sale, dar are aerul de-a ține o filosofie. Tînărul actor ia, pur și simplu, pe cont propriu toată scena și dă trei ceasuri de haz teribil. Calitatea de căpătîi a lui Florin Călinescu e gîndirea, încape, desigur, riscul ca actorul să de-terneze, prin volajul harului său, sensul piesei în care e distribuit, dar încapă — cu actori de talia lui — și înțelepciunea de-a nu-i folosi decît bine, într-o dramaturgie pe măsură. Cînd se întîmplă asta — ca, de exem-plu în Ion, din Acești ingeri trîști — Florin Călinescu clădește personajul cu mult respect pentru străduințele întregii distribuții: rolul are proprie-tate și generozitate, deopotrivă, omul e flacăra și melancolie, revoltă și naivitate, e viguros și vulnerabil. Fervoarea lui antrenează echipa. Lucrul lui Florin Călinescu ne aminteste de debutul lui Gheorghe Dinică, de prestația atît de specială a acestuia, pe linia dintre grotesc și sobru. Florin Călinescu poate să joace mai multe roluri, dar textul care să-i convină și-n care să-și arate cu adevărat statura încă nu l-a avut. Să-l așteptăm cu toată simpatia în anii ce vin.

TUDOR OCTAVIAN

Formația „Mara“ — Premiul Europa pentru artă populară

Unii sînt de la întemeiere, alții au venit și au picat dar au slujit cu aceeași sinceritate o idee majoră pentru care, de ce să nu recunoaștem, au renunțat la multe. Unii vin de la kilometri, din Berbești ori Desești, de pildă, dar orideunde ar cobori, de pe valea Marel, a Izei, din alte sate invocate Sighetului Marmă-tiei ei s-au devotat unei Marmații spiri-tuale, își pun în valoare moștenirea pre-linsă prin vreme de strămoși.

În biografia acestui colectiv artistic stau înscrise participări la festivaluri de prestigiu cum sînt: Festivalul dansului fecioresc din Transilvania, Festivalul inter-județean „Hora la Prislop“, Festivalul folcloric „Tezaur de cîntec și joc romă-nesc“ Buzău — Monteoru, participarea a-nuală la Sărbările litoralului, televiziune, cinematografic. Dincolo de fruntările țării, unde au dus mesajul de omenie al cîntecului și dansului din Maramureș, au cules lauri la Festivalul internațional de folclor de la Zagreb (1970), Sărbătorile Genevei, Festivalul internațional de fol-clor de la Friburg, Dijon unde au cîștigat în 1976 „Discul de aur“ și „Colierul de argint“. La acestea se adaugă turnee efec-tuate în U.R.S.S., Polonia, Spania, Italia, S.U.A. și Canada.

Cine sînt ei, cei care dau strălucire ansamblului? De diferite profesii: muncitori, țărani, funcționari, cadre di-dactice. Ei se numesc: Gheorghe Petro-vai, Vasile Mihăescu, Corneliu Huban, Ștefan Rednic, Eleonara Calogherato, Vic-toria Costelnic, Maria Leșiu, Constanța Crăcea, Eva Sztrimbely, Gheorghe Godja, Gheorghe Miculicean, Maria Mureșan, soții Zoe și Gavrilă Rusu, Florea Petreș, Constantin Pop, Gheorghe Rednic, Ioana Dăncuș, Ioan Iusco ori cîntăreții Viorel Costin, Anuța Tite, Anuța Iusco, ajutați de ceterile frațiori Florea, Gheorghe-Covaci-Cioată, Ion Ilieș.

Ion Ardeleanu-Pruncu, directorul Casei de cultură, Gavrilă Ghiur, coregraf, Echim Vancea, instructor artistic au vegheat ca lumina uriașă, care este folclorul, să strălucească pe meridianele lumii. Toți aceștia poartă un singur nume: „Ansam-blul folcloric „Mara“ al Casei de cultură din Sighetu Marmăției.

„I-am văzut pe acești oameni minu-nați în sala Teatrului „Constantin Tă-nase“ din București primind premiul „Europa“ pe anul 1980. Apoi i-am văzut la Baia Mare și Sighetu Marmăției, unde li s-a înmînat acest premiu pe teritoriul de suflet al nostru. Am simțit toți același

gînd înalt cînd s-a dat citire diplomei „În baza hotărîrii curatoriumului se ac-cordă Premiul EUROPA 1980 pentru artă populară (înstituit de către Fundația F.V.S. — Hamburg) pentru contribuții la păstrarea și propășirea artei populare, Ansamblului folcloric „Mara“ al Casei de cultură din Sighetu Marmăției — Romă-nia. În continuarea unei frumoase tra-diții Ansamblul „Mara“ se străduiește să aducă și să pătreze cu grijă jocuri și cîntece populare. Mai mult decît atît Ansamblul a modelat aceste comori ale poporului în vederea unor deosebit de valoroase reprezentări de artă populară și a dus prin această contribuție a sa la prețuirea și promovarea culturii popu-lare. Această diplomă a fost înmînată în ziua decernării festive a distincției. Bucu-rești la 30 mai. Semnat: dr. Robert Wild-haber, președintele curatoriumului.“

Fiind prezent la festivitate dr. Robert Wildhaber a avut amabilitatea să ne îm-părtășească cîteva impresii despre forma-ție, despre Maramureș, lămuriri despre fundația F.V.S. — Hamburg. Domnia sa ne-a declarat: „Scopul fundației este o Europă unită în lupta pentru pace. Fun-dația are aproximativ 30 de curatorii cu premii diferite. Unul din cele mai îm-portante premii este Premiul Herder, dec-ernat de Universitatea din Viena. Eu sînt președintele curatoriumului al Premiului Europa pentru artă populară. În cadrul fundației sînt responsabil pentru etnografie și folclor. Acest premiu se decernează la 7 state din est și sud-estul Europei.

Ideea care a condus la acest premiu este apropierea dintre oameni. Premiul Europa pentru folclor s-a constituit acum 5 ani. Prima formație careia i s-a acordat premiul a fost „Călușul“ din Scornicești — Olt. Sînt fericit că putem vorbi aici, pe teritoriul Maramureșului iar mai presus de aceasta că am decernat premiul An-samblului folcloric „Mara“. Motivez: este un ansamblu deosebit, cu mare forță de convingere. Cred într-o zonă montană a culturii, eu însumi fiind de la munte. Deci între mine și dumneavoastră relația este stabilită. Maramureșul are o cultură a spațiului de munte de care sînt apr-iat. Mă bucur alături de Lore Töpfer, reprezentant al Fundației F.V.S. — Ham-burg de faptul că am înmînat și pe teri-toriul Maramureșului, acasă, cum ziceați dumneavoastră, acest premiu Europa.“

GHEORGHE PĂRJA

CAP LIMPEDE

Am urmărit simbătă după-amiază la televizor filmul a 3 poezii spuse de actrița Rodica Mandache în cea mai deplină li-niște, și luciditate, și can-doare din lume, ca și cum ni s-ar fi adresat într-o conversație obișnuită, cu un ton firesc, și cald, și inocent. 3 poezii filmate de regizorul Dinu Tănase, de operatorul de ima-gine Traian Rocșoreanu și montate de Dan Nano-veanu. O splendidă lecție de film în care actorul nu e pus să rostească pur și simplu în prim plan, sau în situații imposibile, versuri de o gravitate care face să se cutremure toate conștiințele limpezi ale acestei planete. Splen-didă lecție de film în care actorul comite gesturi dintre cele mai anonime, cu o încălțătură extraor-dinară de concret, de real, într-o lume obișnu-ită, care trăiește independ-ent de problemele de conștiință ale poetului, care umblă pe stradă, care cumpără roșii sau

cartofi, care traversează o intersecție... Rodica Mandache plutește normal prin această lume, cu un buchet imens și fragil de flori în brațe, în timp ce glasul ei interoghează cu gravitate și nevinovăție simulată: ce e de făcut pe această planetă acum cînd se aude că urmează o nouă perioadă de glaciațiune?... Întrebare pusă de scriitorul Pop Simion. Abia acum o urmărîm pe actriță în prim plan rostind cuvintele și privindu-ne în ochi ca un om bolnav sau ca un om care așteaptă rezultatul de la biopsie și își per-mite să ne dojenească pe noi, oamenii, cu înțelep-ciune și tristețe. Regizo-rul Dinu Tănase e un excelent strateg. A lovit în plin cu toate versu-ri-le, fără să ne „bage de-getele în ochi“, ne-a lă-sat să ne decupăm singuri ideile și metaforele, fil-mînd în contrapunct ima-gini care comentează prin contrast și rareori pleo-nastic, poeziile frumoase și dureroase ale lui Claude Aveline în **lata portretul păsării care nu e și Marin Sorescu din Ceramică.**

Am urmărit, de fapt, recitalul unei actrițe de teatru care a devenit pe film, pentru cîteva mi-nute, o mare actriță de cinematograf. Din acest punct de vedere emisiu-nea poate constitui un a-vertisment pentru cei care fac film. Nu avem dreptul să omitem din dis-tribuții actorii care pot face filmul mai grav, mai credibil, mai încărcat de adevăr.

ADRIAN DOHOȚARU

PLASTICĂ

O foarte recentă carte de artă a **Editurii Sport-Turism** — editură dealt-fel, cu o seamă de reali-zări exemplare în ce privește calitatea textelor și condiția grafică a tipări-turilor sale — ridică une-le întrebări neliniștitoare. Cartea se cheamă „**Lumi-nile Nordului**“ și con-ține 71 de reproduceri co-lor după acuarelele unei anume **Ligia Podorean, persoană** cu totul necu-noscută în lumea artelor plastice românești și asta din mai multe pricini:

Ligia Podorean e arhitec-tă, iar acuarelele sale sînt producția de bunăvoință a unui om de gust, dar pictor cu mijloace mo-deste. Între arhitecți, există destul practicieni ai acuarelei cu realizări onorabile. Fără a fi fla-grant lucru de amator, acuarelele Ligiei Pod-oorean sînt, totuși, fapta artistică cam eclectică în maniera unei persoane cer-ar mai avea încă de așteptat pînă la a bine-merita un astfel de al-bum scos de-o editură românească. În al doilea rînd, domnia sa trăiește de ani mulți prin alte părți ale lumii, expune pe acolo și aprecierile asupra operei sale acolo se află. Critica romă-nească de artă nu prea a avut prilejul și nici mo-mentul să se refere asupra acestor acuarele. Nu avem nimic împotriva ca să găsim tipărite în rom-mânește și sub patronajul unei edituri autohtone cărți despre artiști de va-loare de origine română, artiști care în patria adoptivă s-au remarcat printr-o operă de înută. Numai că există destul mari artiști din România, lucrînd și trăind aici,

care n-au avut încă darul unei monografii, din bu-nul motiv că o carte nu se face oricum, ci cu hirtie și răbdare. În a-cest sens, eforturile Edi-turii Meridiane trebuie mult apreciate. În cuprin-sul unui plan editorial fatalmente limitat la un număr de titluri, Editura Meridiane sprijină **va-lori reale** ale artei noas-tre de azi. În al treilea rînd, nedumerește faptul că această carte se tipă-rește fără numele lecto-rului și fără caseta teh-nică obișnuită de la sfrî-situl oricărei cărți. În fine, uimește grija ce s-a dat la imprimarea pe-o hirtie de mină-ntii a unor acuarele de mina a doua. Prețul cărții: 50 lei. Prefața e tradusă în trei limbi. Asta, proba-bil, pentru ca numita Li-gia Podorean, practic ne-cunoscută în propria-i țară ca artist, să fie cu-noscută lumii. E un fel de-a pune carul înaintea oiștii care, iarăși, neliniș-tește.

O. TUDOR

Între 1 și 30 august a.c. va avea loc în satul Ho-bița, comuna Peștișani,

chiar în apropierea Casei-muzeu „Constantin Brân-cuși“ — ca o acțiune in-tegrată Festivalului natio-nal „Cîntarea României“ — Tabăra-concurs de sculptură „Brâncușiana“.

Organizată de Comitetul județean de cultură și educație socialistă în co-laborare cu Uniunea ar-tiștilor plastici din R.S.R. tabăra — dup'a cum ne informează to.v. Ion Moclo, președinte al C.J.C.E.S. Gorj — se co-stitule ca un omagiu adus marelui sculptor și, deopotrivă, ca un cadru sti-mulator în realizarea unor lucrări de elevată tinută artistică. Cei zece artiști plastici care vor participa la ediția inaugurală a taberei vor beneficia, ni se spune, de toate condi-țiile. de la plătă de vîdeni în care își vor cîmîli ideile și imaginile la amenajările care, făcute în frumosul văl al B's-tritei, cu ajutorul Liceu-lui „C. Brâncuși“ din Peștișani, le vor oferi o prielnică ambianță de lu-cru. Așteptăm noua „Mă-gură“ gorienească și ope-rele care o vor împoziți!

GHEORGHE TECOI

ADRIAN DOHOTARU

După-amiezi de duminică

Sfinte după-amiezi de duminică și luminoase privești din somn. Aerul ține în sine orele și respirația; ochii ni se revărsă într-un golf. Fără să simțim mereu priviți de cineva, de departe, ascunși printre arbori. Pendulele bat limpede orele patru-n pereți visând cai în galop. Fotografii din album de familie cu bunici delirând prin alt secol.

Sfinte după-amiezi de duminică. Plaje pe care plutesc femei leneșe. Dulci copii mincând pepeni în vis. Și amănți. Secol suav mirosind a parfum și a zbor printre lebede. Regi și regine trecind în cupeuri fantomă prin larbă. Desuetudine și paradis. Promisiuni de bogate petreceri la harfă.

Doar păsări plutindu-mă prin inimă și salemi de argint Răbufnind în văzduh ca o tuse astmatică. Siestă de aur și lună de miere. Eternele rochii întinse la soare În toate baleoanele. Apoteoză a liniștii. Fauni zburind prin văzduh.

Noapte de revelion

Iubita mea, nouă nu ne mai trebuie nimic. Decit, poate, Incredere și puțină compasiune. Noi ne-am redus cheltuielile la strictul intim. Trăim în afara oricăror pretenții. Nimeni nu ne poate bănuși de lăcomie și de adulter, De instincte primare și de artificii de calcul.

Nu avem vilă, nu avem mașină personală, nu avem somn. Trăim într-o perfectă înțelegere și comuniune. Ne-am redus cheltuielile la strictul intim. Se spune că rezervele de petrol ale acestei planete Se vor epuiza mai devreme sau mai târziu, Dar rămin ineputabile resentimentele!

Totul se calculează acum pe cap de locuitor Și se doarme cu 15 tone de trinitrotoluen sub pernă! Noi ne-am redus cheltuielile la strictul intim, La bunăvoința eternă, la bunăstarea de-a fi Sinceri pină la capăt cu noi înșine.

Trăim auster, cu economie de lumină electrică Și de apă ca să plătim oalele sparte ale buniceilor!

Iubita mea, vom rămâne de gardă în noaptea de revelion Unul alături de altul, cuminți și curați, urmărind Cu ochii larg deschiși băile de șampanie ale planetei, Atenți la pulsul și la starea de tensiune A oamenilor bolnavi, știind foarte bine că deocamdată Cel de al treilea război mondial are un caracter Strict confidențial.

Orașul de la marginea nopții

Dacă adun toate casele prin care-am rămas Uneori doar o noapte, alteori nopți și zile la rând, Fac un oraș pe malul mării, cu zgomote mici de tăcături Și clape de pian atinse cu miini de copii. Case curate și albe În care sint ocrotiți numai greierii. Case muzeu cu un vag gramofon

Și dulapuri sculptate în somnul buniceilor. Case de gală cu mari candelabre de spermanțet Și audii de muzică clasică. Și case triste, cu spălătorii Și ateliere de forjă. Case cu fum și gutul pe dulap Și cu dantelărese inimiresmate.

Dacă adun toate casele prin care-am trecut, regăsesc Un oraș cu hoteluri uitate la marginea nopții, în camere Mici cu microbi și tristețe. Case închiriate cu ora, cu noaptea, cu luna, cu anii Unor profesori firavi, case surpate în crini și în mare, Cu mobilă stil și mansarde rebele în care studente căzute din lună

Se sinucid. Lăsați-mă singur. Să nu dărâmați nici un zid, nici un scriin. Vreau să mai trecem o dată prin vechiul platu de filmare, Prin tristul oraș clandestin al memoriei mele involuntare.

„Iubirea mea este mesaj de pace“

(Urmare din pagina 21)

poezi ardeleni, să exprim sufletul românesc în întregimea lui. Noi, transilvanii, datorăm foarte mult Moldovei. Veacuri de-a rândul am trăit cu cartea trecută peste munți din vetrele Neamtului, ale Sucevei. Cartea românească de învățătură a lui Varlaam a ajuns și-n satul meu. Vă spun un adevăr: cu 200 de ani în urmă austriecii au distrus în Transilvania 152 de minăstiri din lemn sau din piatră. Unora le-au dat foc, sau au tras cu tunul. De ce asta? Totul nu ducea decit la dezrădăcinarea din tradiția bizantină românească. Cum arăta Transilvania înainte de acest masacru se poate vedea din Moldova unde s-au păstrat toate aceste cititorii. Apoi din Codicele Voronețean. Tradiții vechi transilvane au urmat drumul spre Voroneț, așa cum voievozii transilvanii au trecut în Moldova. Am încercat și eu să refac aceste tradiții pe calea cuvintului. O asemenea strivită istorie își cerea o iluminare imnică, sărbătorească.

— Ce semnificație are pentru dumneavoastră imnul ca gen poetic? În ultima vreme vă intitulati volumele Imnele Transilvaniei, Imnele Moldovei, Imnele bucuriei.

— Hymnos, vechi cuvint grecesc, înseamnă cîntare de biruință și cîntare de nuntă, strigătul mirelui cînd intră la mireasă, regăsirea unei comuniuni între două fapte care se caută. Imnul este forma de rostire în lumea bizantină pe care a moștenit-o poporul nostru. Este o lume în care moartea nu-si are ultimul cuvint în ceea ce privește destinația omului ci viața nesfîrșită. Este o lume din care a dispărut tînguirea universală, a dispărut tragicul pentru că a apărut logosul în istorie ce eliberează făptura spre destinația sa luminoasă. De la marii poezi din evul mediu timpuriu pină la Claudel în Europa, trecind peste Roman Melodul și Dante, toti sint poezi imnici. Faptul că la noi nu s-a făcut pină acum operă imnică, care să implice istoria, natura și spiritualitatea românească m-a îndemnat la această lucrare. Pe mine, cel care sint de origine transilvană, și sint primul intelectual ieșit dintr-o zonă care veacuri de-a rîndul a fost oprită să se rostască, tinută fiind între păduri, iobagă. Bucuria uriasă de a ajunge la cuvint din acest tărîm românesc, plin de suferințe, pe care le-au suportat strămoșii mei cu iubire și nădăjduire, nu se putea să nu se reverse imnic. Orice formă de exprimare mi se pare prea strîmtă față de suferințele grandioase ale acestui popor, purtate cu atita iubire și demnitate de tărîni transilvani.

— La ce lucrați acum?

— Vedeti cărțile de istorie asezate aici, pe masă? Cu ele alături și-n suflet lucrez la a treia parte a istoriei Tării Românești — lucrez la Imnele Tării Românești, care vor încheia această trilogie, din care au apărut Imnele Transilvaniei și Imnele Moldovei.

Sint aproape spre sfîrșit. Lucrez de aproape doi ani la ea. Mai am de finisat și de aprofundat figura centrală a volumului — este jertfa lui Brâncoveanu și a celor patru fii ai săi — „ne jertfa și pe cititorii — căruia stau temelile României moderne“, spunea Iorga.

Dacă Transilvania a suferit și Moldova

a suferit, Tăra Românească s-a jertfit enorm. Personalități jertfitoare cum au fost Mihai Viteazul, Brâncoveanu pină la Tudor și Bălcescu, aici, în spiritul lui Manole, s-au jertfit eroici. Cartea mea este cartea unei jertfe, jertfa joacă un rol esențial, jertfa în înțelesul pe care i l-a dat și Neagoe Basarab în „Învățăturile sale“, jertfa pentru păstrarea rînduieilor spirituale ale poporului nostru, pentru care Brâncoveanu a preferat să moară cu copiii săi mai degrabă decit să se lepede de țară. Brâncoveanu este una dintre cele mai proeminente personalități ale umanității. Putine popoare au bucuria să numere printre citorii lor o făptură ca acest om, care și-a văzut copiii decapitati unul după altul, îndemnindu-i să moară decit să-și lase credința. Aș îndrăzni să spun că figura centrală a scrisurii mele din istoria poporului nostru este Constantin Brâncoveanu cu cei patru fii ai săi.

— Poezia dumneavoastră este pătrunsă de un înalt spirit patriotic. Ce înseamnă să scrii poezie patriotică?

— A scrie poezie patriotică care să nu riste să se demodeze înseamnă să fie pătrunsă de o dimensiune spirituală universală. Brâncoveanu trebuie văzut ca un exponent al întregii spiritualități europene. Moartea lui s-a petrecut exact pe acelasi loc unde a fost decapitat ultimul împărat bizantin și are propozitii cosmice.

Lirismul patriotic trebuie să tindă spre spiritualizare, nu spre dulcagărie sentimentală. Trebuie să devină un lirism obiectiv care să implice dimensiuni de mari proporții. Iată cum într-o odă a lui Pindar, despre un primar al Eladei, este invocată toată tradiția mitologică și spirituală a acelei lumi. Nu poti rupe din contextul istoric o făptură cum este Mihai Viteazul care s-a ridicat în numele întregii creștinătăți pentru apărarea ființei noastre aici, în Carpați.

În destiul unei mari personalități participă toată istoria la un moment dat, și de aceea trebuie să ne pătrundem de semnificația istorică atunci cînd evocăm o personalitate. De aceea, este greu de scris poezie de suflu patriotic adevărat.

— Ne-ați spus la ce lucrează poetul Ioan Alexandru, dar am dori să aflăm ce are pe masa de lucru traducătorul Ioan Alexandru?

— Lucrez la traducerea Proverbelor lui Solomon, cartea se va chema Gîndirea ebraică veche în texte centrată pe proverbele lui Solomon și cartea lui Iov. Deocamdată vreau să termin asta. Este o muncă grea, cu multă bibliografie de consultat. Apoi, împreună cu sotia mea, Ulyine, lucrez la definitivarea traducerii lui Parsifal de Eschenbach.

— Lucrați pe texte vechi, cu un circuit restrîns, care necesită cunoașterea perfectă a limbii respective, pentru o exactă și nuanțată traducere. Socotim că aplecarea pe aceste texte dă o mai mare satisfacție vizavi de conținutul lor.

— Pe studenții mei încerc să-i introduc în lumea acestor texte, înainte de a le spune una sau alta despre autorul respectiv, de a-i smulge din nenorocita situație de cititor de prefete, de a se pătrunde de textele fundamentale ale umanității. Predau Literatura universală și tin un curs facultativ de Civilizație și cultură veche

ebraică, și la Institutul de arte plastice din București tin un seminar de Poezie bizantină. Toată această muncă o fac pe texte originale. Eu traduc în fata studenților și le comentez textele, pentru a-i obisnuși să lucreze nemijlocit pe ele. Am citit 2 ani de zile împreună cu studenții mei Imnele lui Efram Sirul (poet din sec. IV, sirian). Nu vă pot spune imensa bucurie pe care o simteam cu totii la auzirea pentru prima dată în românește a acestor poezii de o excepțională frumusetate și bogăție sufletească.

— Tinerii vin să vă ceară sfaturi în legătură cu poezia ce o scriu, cu drumul ce-l au de urmat?

— Vin la facultate, la orele mele, sau la sfîrșitul orelor. Vin cu caiete de poezie. Pe toti tinerii care vin la mine, așa cum am fost eu insumi trimis de Heidegger și de Noica, îi îndrept către textele cele vechi, la limba greacă. Îi trimit înainte de toate la cărțurările. Îi trimit să muncească înainte de a vedea ce-i cu ei. De aceea, poate că nu-s prea căutat, iar cei care vor grabnic să ajungă la publicare nu mă caută prea des. Au alte porți, ale cenaclurilor, unde nu li se pun asemenea condiții. Și fac asta urmînd exemplul meu personal. După anii de studii și mai ales după cei patru ani de studii în Germania federală, cînd eu, românul tărîm m-am aplecat pentru prima oară asupra textelor vechi originale, găsindu-le taina și frumusetea desăvîrșită, am reușit să afl u ceea ce este făptura mea lăuntrică. În anii de studii am ajuns la această așezare intimă din care îndrăznesc să propun pentru cultura română o operă pe care numai timpul va avea puterea să mi-o înțeleagă așa cum este ea înfăptuită de mine cu toată dragostea.

— Trăim un moment de profunde transformări pe pămîntul românesc. Toate acestea își găsesc oglindirea în arta, în cultura și literatura contemporană. Lirica românească actuală cunoaște o înflorire a poeziei de suflu patriotic, mărturie a epocii pe care o străbatem. În acest context care e rolul poetului cetățean?

— După decenii de lipsă, după decenii cînd nume de oameni, citorii de țară, nu erau pronunate este firescă explozia de patriotism pe care o trăim. Iorga, spre încheierea cărții sale Istoria lui Mihai Viteazul (vol. II), spunea: „Toate ființele trecutului nostru ne trebuie pentru a ridica prezentul“. Evocarea trecutului nu este decit în această perspectivă valabilă pentru edificarea prezentului. Și, rămîniînd tot la Iorga adăugăm: „Pentru a atinge eroii, o generație trebuie să devină eroică“. Aceasta-i menirea noastră în această țară, de a deveni eroici prin muncă, prin răbdare, prin dragoste, prin edificarea familiei noastre, a semenilor nostri, printr-o viață morală exemplară.

Trăim vremuri politice foarte importante pentru poporul nostru și trebuie să le dăm un răspuns cultural pe măsură. E o datorie a scriitorilor contemporani. Așa cum lucrează oamenii de știință pentru a asimila tot ce dă mai bun tehnica modernă, eu, ca poet al secolului XX, trebuie să fiu stăpîn pe tot ce a dat mai de pret umanitatea de-a lungul veacurilor. Asta tine de datoria mea fundamentală ca poet în acest spațiu românesc.

Arta naivă

Două importante manifestări culturale, Primăvara arădeană și Argessis (de la Arad și, respectiv, Pitești), — între numeroasele acțiuni județene ce marchează etapa de masă a Festivalului național „Cîntarea României“ —, au îmbrățișat și cite o expoziție de artă naivă reunind reprezentanți din mai toate județele țării. A impresionat însă nu atit amploarea, cit ținuta lor calitativă, diversitatea de tendințe și modalități de expresie, inclusiv de tehnici, ce se imbie către acest generos teritoriu mirific al artei moderne. A triumfat în ambele pulsația viața a inspirației din viața noastră de toate zilele, farmecul ineputabil al timbrului personal al celor aproape 100 de participanți consacrați sau debutanți ai genului.

Ideea organizatorilor de a întregi expozițiile cu cite un simpozion, țintind să sublinieze aportul artei naive în contextul Festivalului național „Cîntarea României“ a reunit, alături de numeroși expozanți, critici de artă și artiști reprezentînd Uniunea artiștilor plastici, animatori, muzeografi etc. și s-a dovedit deosebit de fructuoasă în plan teoretic. Motiv pentru care, în locul unei cronici ce s-ar incumeta să sugereze bogăția spectacolului vizual al expozițiilor, vom creiona un florilegiu al punctelor de vedere discutate.

S-a căzut lesne de acord că, dacă arta naivă reprezintă doar o fațetă a „Cîntării României“, această larg cuprinzătoare desfășurare a potențialului de talente ale națiunii, aportul ei va fi cu atit mai interesant cu cit expozițiile îi reflectă mai decis specificul, originalitatea. Poate fi circumscris un teritoriu tematic sau tehnic, de modalități de expresie care să-i fie propriu? Desigur că nu. Cînd artiștii își însușesc procedeele picturii pe sticlă, ale ciopliturilor, broderiei etc., avem de-a face cu preluări din tradiția țărănească, cu atit mai firești cu cit procesul se petrece spontan, organic (ca la Săpînța, Tirpești sau Nicula).

Cu toate acestea, aventura unei astfel de creații este prea personalizată, prea departe de dimensiunea artizanală a artei populare pentru a putea fi pusă sub semnul continuității, chiar dacă în țesătura ei subzistă un anume spirit frust, o revendicare a stratului folcloric din care se alcătuieste ființa sa contemporană. Cei mai numeroși dintre creatorii de artă naivă provin din lumea orașelor, a căror educație vizuală (naturală nu școlită) prezintă un relief mult mai diferențiat, mai imprevizibil. Unii parcurg traseul oricărui artist amator, practică arta ca pe o pasiune paralelă profesiei căreia s-au dedicat (violon d'Ingres uneori în taină, alteori deschis, afișat). Cu toate acestea creația lor nu se confundă cu diletanțismul anost, cu pasișsa sau dexteritatea, cu impostura abilită gata să se substituie creației autentice, cu agresivitatea ce dă tricoale, din interese lucrative, artei amatorilor. Este și motivul pentru care artiștii naivi devin aliații naturali ai artiștilor de formație profesională consacrată, împotriva celor ce frîșează prin arta imaginii, a vulgarizării gustului, a kitsch-ului. Profesioniștii artei — și în ansamblu, conștiința estetică modernă — și-i revindică firesc, ca parte indestructibilă a ideii de creație, în al cărei tip de sensibilitate stăruie edenul copilăriei oricărui artist autentic.

Dacă prin educație, studiu, artistul profesionist se raportează mereu la o realitate culturală și la un program constructiv, inovator, artistul naiv se situează doar în raport cu realitatea comună, diurnă, dînd curs bucuriei de a plămîni față de ceea ce vede sau își imaginează. Astfel, prin intuiție și instinct creator, prin indentul ce-l oferă și care se cere deostat permanent, acești artiști întregesc: nuanțat realitatea bogată a artei noastre contemporane.

VASILE SAVONEA ■

Acest ou

Vreau cuvint rotund și dens, Împănăt cu argumente Mai înalte, influente, Unduite-n acel sens

Ce-l privim cu minți atente C-are-n sine un imens Labirint de complimente Pentru scopul meu intens.

Fie-ți concentrarea plină, Perforată de lumină, Ca la termenul știut

Să apară-n forma-n care Să spun mindru la oricare: „Acest ou e l-am făcut“!

Hăinuță

Hăinuță, împănăt cu telul, În sine bun. Economie, A obținut, cum?, nu se știe, Un post ca să-și afirme zelul,

Șef Secție eroitorie, Iar pentru-a-i ridica procentul Eficienței, pe hirtie, Schimbă măsura și modelul.

Tăind din mineci și din poale, Mărimile rămineau goale, Cu-n X procent de conținut.

Și-așfel, în noua calitate, Cu mineca mai sus de coate, Produsul deveni rebut.

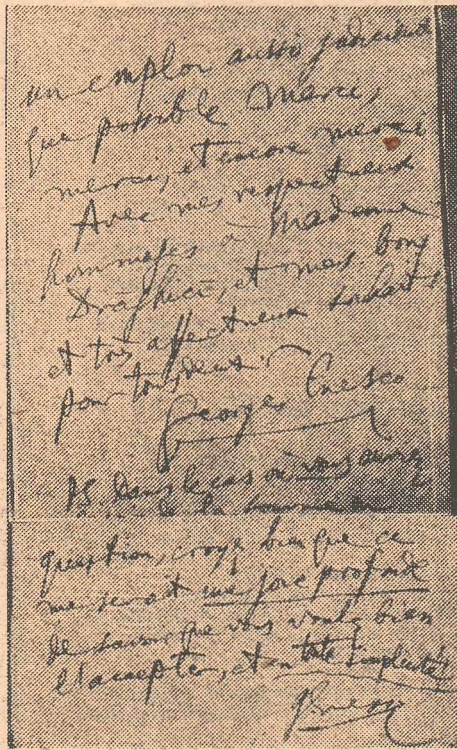
C. BARLA ■

Gîndind la Enescu

În spatele Casei cu Iel, maestuos asezămînt cultural al Capitalei aflat pe Calea Victoriei, stă ascunsă casa în care e păstrată memoria lui Enescu. Văzînd-o, gîndiți că este, de fapt, un castel în miniatură păstrător de taine. Și chiar așa este. Aici, în umbra copacilor, în răcoarea zidurilor acestei case nelocuite de multe suflute, neumbălată, trăiește un om. Din tot ce spune, cu vorba sau cu ochii, deseori aflați în lumina lacrimii senectuții, Romeo Drăghici îți dă a înțelege că întreaga viață ce i-a rămas, acum, în pragul celor peste 88 de ani, o duce gîndind la Enescu. Trîind pentru memoria Maestrului. Muncind pentru a evoca memoria marelui compozitor român, pentru a o păstra mereu prezentă în viața spirituală a țării.

Acest om este dornic să străbatem în tunelul timpului, întinerind o clipă pentru noi, pentru a retrăi momentele petrecute alături de Enescu, aici ani cînd s-au cunoscut, cînd au muncit împreună. Acum, nu facem decît să batem sfîos la ușa casei ce poartă în marmura albă următorul înscris: „În această casă a locuit George Enescu”. Și chiar dacă litera aurită nu ar fi fost încrustată în carnea albă a marmurei, amintirea Maestrului este aici atît de vie, încît nimeni și nimic nu poate să facă abstracție de ea. Enescu sălășluiește în ungherele camerei sale, mică, întimă, în care e adunată multă liniște și multă umbră. Enescu domină pianul. Desi acum e acoperit de brocartul vișiniu, aproape decolorat de ani, așezat peste pian parcă spre a păstra urma degetelor marelui muzician. Capacul pianului este ridicat, la rugămîntea noastră, cu sfială. Adevărat ceremonial. Nu avem voie să atingem clapele, desi am fi dorit să-i auzim tînguira și vibrația coardelor. Ni se spune că a rămas acordat în acea tonalitate în care Enescu, uneori cu Dinu Lipatti alături, îi încerca strălucirea sunetului.

Pernele din catifea sașu cu țesături din fir argintiu stau aruncate în colțurile

Una din scrisorile Maestrului știută pe dinafară.

canapelelor. Totul — fotografiile, oglinzile, mobilierul, covoarele, clantele usilor, întreaga atmosferă respiră ceva din lumea de odinioară, din acea lume ce-l înconjură pe Enescu.

Parcurgem textul actului de donație

(august, 1967) semnat de Maria George Enescu, soția marelui compozitor, din care desprindem: „în calitate de donatoare, donez irevocabil liber de orice sarcini, Muzeul „George Enescu” din București, raionul 30 decembrie, Calea Victoriei nr. 141. Imobilul menționat mai sus îl donez în următoarele condiții:

1. Muzeul „George Enescu” ce poartă numele marelui dispărut și care prin activitatea ce depune îi cinstește memoria și numele, să nu fie împiedicat niciodată și de nimeni în continuarea menirii sale și să rămînă în permanență sub tutela exclusivă a Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă.

2. Domnul Romeo Drăghici și soția să aibă în permanență și total dreptul de a locui în imobilul alăturat muzeului, astfel cum dinșii locuiesc în prezent”. Un semn de nobilă și dreaptă prețuire. Și așa a fost. Aici a rămas unul din slujitorii memoriei lui Enescu, acest om care stie pe dinafară aproape toate scrisorile maestrului său, și atunci cînd tu le parcurgi, încercînd să-i descifrezi scrisul, el le „recită” alături, ajutîndu-te.

Deși în această casă familia Enescu a fost găzduită doar o perioadă scurtă de timp (și alte imobile aflate în Capitală, dintre care unul situat în perimetrul Pieței Amzei și altul în preajma Arcului de Triumf, au fost locuite de Enescu și soția, Maruca Cantacuzino), semnificativ e faptul că aici, în casa unde ne aflăm, este păstrată cu sfințenie trecerea pasilor lui Enescu. De aici ai răgazul să deschizi largi ferestre către lumea pe care a parcurs-o Enescu, către lumea muzicii și a concertelor sale, către lumea Moldovei sale atît de dragă, a pămîntului natal. Să încerci a o reconstitui. Scrisori, decupațe din reviste, articole, amintiri, fotografii, reclame, autografe și alte amintiri acum răsfolte reînvie universul enescian din care vom încerca să desprindem, în lunile următoare, file evocatoare, file ce ne vor alcătui un veritabil album închinat centenarului George Enescu ce se va împlini în toamna anului viitor.

CAMELIA PANDELE ■

Opinii la opinii

Muzica tinăra

Primum pe adresa redacției o scrisoare începe cu amintiri din copilăria celor ce ne scrie, amintiri concretizate prin imaginea unui orb „cu o cobză de git, cirta jalnic, cerșind”. Tot din relatarea acestor amintiri aflăm despre artistul nevăzător că își dădea măsura valorii aflîndu-se într-o „cărucioară trasă de o mîișoară condusă de un băietăndru” și corstatăm cu bucurie că n-o făcea în zadar: „fărăncile veneau cu cofe pline de mălai și le deșerta în sacul orbului cerșetor”. Nu ne este foarte clar dacă în cheierea acestei introduceri exprim bucuria sau regretul: „erau timpul vechi, acum dispărute”.

De aici plecînd, autorul scrisorii, semnată „Cu stîmă și considerație din partea multor, multori telespectatori”, aduce critici severe la adresa muzicii tinere susținînd că „nu este altceva decît o imitație a muzicii germane”, argumentînd „înșuși cuvîntul volk pe care dv. îl înlocuiți cu tinăra este un cuvînt german care înseamnă popular sau popor”.

Lăsînd la o parte indoiala că „popular și „popor”, deși au aceeași rădăcină, po fi rezumate în cuvîntul german volk, n simțim datorii să-i dăm o mîină de ajutor cetățeanului în cauză, informîndu-l că deși pronunția este aceeași, nu numai noi, ci și întreaga lume, inclusiv germanii, referitor la acest gen muzical, scriu și pronunță „folk song” sau, și mai scurt, „folk”. Dacă cumva croul nostru a fost indus în eroare de litera „k” din finalul cuvîntului, îl aducem pe această cale lumina și pacea sufletească informîndu-l că s-a mai folosit această literă și în alt cuvinte (vezi Petit Larousse explicatif și la kilogram, kilometru etc.).

Acestea fiind lămurite (sperăm) și mergînd mai departe, concetățeanul nostru ne mărturisește în jalba sa: „Am văzut în televiziările dv. cum căutați să introduceți această jalnică behăială de oale în masa de tineret (n.r.?) și chiar la pionieri și copii, dar n-am văzut tineret, pionieri și copii cîntînd soliști muzică populară”.

Stimate tovarășe Gh. Petreanu, deducem de aici profunda dv. dragoste pentru muzica populară românească, mai ales că în continuare vă exprimați, trăgînd un semnal de alarmă: „Cine o să ia locul în viitor Mariei Ciobanu, Irinei Loghin și alți cîntăreți ai muzicii românești?” Sincer să fiu, acum mă trezesc și eu și, în lumina acestui strigăt, mă gîndesc cu spaimă că doar printr-o binecuvîntată minune (altfel nu-mi explic am ajuns astăzi să ne bucurăm de perla folclorului nostru „Miorița” și nu numai de ea. Și cînd te gîndești că le-am și putut pierde încă de acum vreo 2000 de ani.

Nepreruie tov. Gh. Petreanu, chiar dv. ne amintii că muzica noastră populară „a fost premiata pe toate meridianele pămîntului, acolo unde cîntăreții noștri au cîntat-o”. Deci iată că nu e nici un pericol. Ea a existat, există și va exista atît timp cît va exista poporul român; în ceea ce privește fraza următoare, ne vedem în imposibilitate de a da vreo replică, întrucît ne păstrăm dreptul de a gîndi pentru lucruri ce nă lezează bunul simț. Las la latitudinea dv., stimați cititori, concluzia asupra următoarelor două fraze: „Această muzică a rezistat patru veacuri muzicii orientale turcești și peste un secol muzicii fanariote. Acum e în pericol ca chiar tineretul nostru să-i devină cioclu”.

Anunțăm pe semnatarul acestei scrisori că atîta timp cît include televizorul sau radioul (după cum ne mărturisește) și atunci cînd aude de „muzică tinăra”, nu va ajunge să nască valorile acest gen, nu va ști să aleagă valorile certe de rebururile ce din păcate într-adevăr mai există (dar nu-i pădure fără uscături), ca dealtfel în toate genurile.

În încheiere îi urăm și le urăm tuturor celor ce refuză noul să încerce să-l cunoască și apoi să se pronunțe, nu de alta dar ar putea evita să se pună singuri în situații ridicole.

DORU STĂNCULESCU ■

O speranță a muzicii românești

Recent, tînăra solistă Simona Moise, în vîrstă de 14 ani, elevă la Liceul de artă „George Enescu” din București, a obținut premiul I la Concursul internațional al tinerilor violoniști „Jaroslav Kocian” de la Usti nad Orlici din Cehoslovacia. Un talent care își afirmă de pe acum personalitatea și care confirmă prin succesul său, succesul școlii românești de muzică, grija deosebită ce se acordă tinerelor talente în România. Simona Moise, iată un nume despre care credem că se va vorbi.

— Simona Moise, care a mai fost drumul ce te-a condus pînă la acest concurs internațional spre succes?

— Am fost inițiată în muzică încă de la vîrsta de șase ani, pe cînd locuiam în Constanța, de către profesorul Ion Pantazi, care mi-a sădit încrederea în propriile mele forțe. Îi port o vie recunoștință. M-am transferat la Liceul de artă „George Enescu” din Capitală pe cînd eram elevă în clasa a șaptea. Sînt îndrumată aici de profesoara Mihaela Tomescu, un veritabil artist și pedagog, căreia îi datorez într-o bună măsură succesul obținut. Am primit, pînă acum, o confirmare a străduirilor mele și prin premiile obținute la cele trei ediții la care am participat, la Concursul național „Ciprian Porumbescu” de la Suceava. Din 1978 n-am mai participat însă la concursuri de importanță națională, pregătindu-mă exclusiv pentru cele internaționale.

— Ce a însemnat pentru tine premiul obținut în Cehoslovacia?

— Firește, o mare satisfacție și bucuria că am putut să răsplătesc încrederea ce mi s-a acordat, tot ceea ce s-a investit în mine. Trebuie să amintesc cu aceeași satisfacție premiul I obținut de acompaniatoarea mea, pianista Marina Dragomirescu, pentru cel mai bun acompaniament. M-au încercat o mare emoție și mindrie cînd, la decernarea premiilor, alături de numele noastre, s-a rostit numele țării pe care o reprezentăm — ROMANIA.

— Cum s-a desfășurat acest concurs, ce ai cîntat acolo?

— Au participat la concursul de la Usti nad Orlici 66 de concurenți din Bulgaria, Cehoslovacia, R.D.G., Austria, Japonia, Finlanda, România, Ungaria. Prima etapă a concursului, eliminatorie (s-a cîntat după o perdea l pentru asigurarea unei o-

biectivității depline), a constat din interpretarea unei piese cehe obligatorie. Noi am fost primii români care am participat la acest concurs internațional aflat la cea de a 22-a sa ediție. Spre surprinderea juriului și a tuturor, în etapa a doua a concursului, finală, am cîntat alături de Preludiu și Allegro de Pugnani — Kreisler și Sonata de Tiberiu Olah. Este pentru inția oară în istoria concursurilor internaționale cînd o piesă la alegere este o compoziție românească. Am fost feliicitată pentru deosebita impresie pe care am făcut-o. Și, ceea ce nu se întîmplă la concursuri, am fost aplaudată, rechemată la scenă. Toate delegațiile participante au cerut apoi această piesă pentru a și-o include în repertoriu. Iată încă o dovadă că școala violonistică românească este apreciată la nivel internațional.

— Care sînt preferințele tale muzicale?

— În primul rînd muzica contemporană românească.

— Nu e prea dificilă pentru vîrsta și experiența ta?

— Tocmai de aceea sînt atrasă de ea. Dintre pasiunile mele: George Enescu, Paul Constantinescu, Tiberiu Olah. Sînt orientată de profesorii mei către muzica de calitate, ocolînd divertismentul, artificialul.

— Ce planuri îți-ai făcut după premiul obținut în Cehoslovacia?

— În primul rînd trebuie să-mi îmbogățesc cultura, să-mi desăvîrșesc educația muzicală. Voi evita un timp concursurile internaționale. Sînt nevoia unei perioade de acumulare. Nu întotdeauna cîștigi luînd un premiu. N-aș vrea să fiu chemată pretutindeni pentru a cînta piesa care m-a impus. Cu ce mi-aș mai îmbogăți repertoriul, experiența? Alții nu rezistă tentației și pierd.

ADI CUSIN ■

Nicușor Constantinescu

Ne-a părăsit un om de teatru în deplinul înțeles al cuvîntului. Pentru că Nicușor Constantinescu, despre care s-ar putea spune că a trăit pentru teatru, a fost dramaturg, regizor, teoretician în-deosebi în privința rostului popularului teatru de revistă, gen „ușor”, dar numai în aparență.

Începînd prin a fi funcționar de bancă, a abandonat repede complicatele calcule de bursă și a intrat în gazetărie (despre care se spunea mai demult că te poate duce oriunde, cu condiția să te lași de ea).

Nicușor Constantinescu nu s-a lăsat de tot de ziaristică (la Rampa i-a fost cel

mai apropiat coleg Tudor Mușatescu) dar a început prin a scrie cuplete și scenete pentru Tănase, conducător al celebrului, într-o vreme, „Cărăbuș”. Nu a trecut mult și a intrat în rîndul cunoscuților revuiști ai timpului, adevărați bieiutori ai răului social. — N. Kiritescu, N. Vlădoianu, N. Kanner, Dinu Bătescu, Alfred Moșolu, Victor Rodan, Ion Pribeagu, V. Stoicovici.

Simțindu-și aripile capabile de un zbor mai înalt, a înființat, împreună cu N. Vlădoianu, „Alhambra”, teatrul de pe strada Sărindar (Teatrul Mic de azi), unde s-au reprezentat, el cumînd pe autor și regizor, operele, comedii muzi-

cale. Se poate afirma că revista românească cu vechi tradiții, încă de la Alexandri, a marcat, prin 1935—1936, o cotitură în evoluția ei, atît în privința conținutului (a montării, cît mai ales a interpretării). Revista a început să aibă și conducători, chiar „subiect”, realitatea contemporană a timpului, punctul de rezistență al genului, fiind învîluită în feerie, aceasta, desigur, pentru a se putea apăra de cenzura din ce în ce mai intolerantă.

O pleiadă de interpreți ai genului s-a format în această perioadă, îndrumați fiind de neobositul animator Nicușor Constantinescu, la reușita spectacolelor contribuînd și inezistați compozitori, printre care Ion Vasilescu, Gherase Dendrino, Ionel Fernic, Elly Roman.

Dintre piesele scrise de Nicușor Constantinescu, în colaborare cu Sciarlat

Froda, Victor Rodan, merită să fie amintite Gloria, reprezentată la Teatrul Național, și Lysistrata, în care, folosindu-se o veche temă, se înfățișează sensuri și aspecte moderne de către un maestru al parodiei.

După 23 August 1944, Nicușor Constantinescu alături de Ion Dacian și-a dat o prețioasă contribuție la reînvierea operei românești, după cum s-a arătat priceput la punerea în scenă a unor spectacole populare desfășurate pe stadion și arenă.

Firul realizărilor a fost întrerupt de cumplite suferințe fizice care, în cele din urmă, l-au biruit pe iscoditorul Nicușor Constantinescu, omul optimist, de o vervă și inteligență scăpărătoare, de o fantezie și un umor cum rar întîlnești.

IOAN MASSOFF ■

O soluție piteșteană

Un meci de fotbal care se juca la Caragena în Spania a fost oprit în mod definitiv de arbitru din cauza aerului poluat. E probabil primul caz de acest fel din analele jurisdicției fotbalistice internaționale. Prin extensia cuvintului, în zona corectitudinii sportive multe partide ar fi trebuit să aibă aceeași soartă. Dar asemenea gen le poluare de la cap începe. Federația noastră, când vrea să se arate dură și inratabilă, lovește de bagă spaima printre gârnarii diviziei C. Citeva echipe care au năsluit prea din cale afară unele jocuri au fost pedepsite cu scoruri de 0-3, ceea ce și meritau: divizia „C” are 192 echipe, toate nici și toate fără antrenor cu normă înreagă; pentru grangurii din „B” și, mai ales, din „A”, chiar să n-avem ac bun și mare de cojoc?

Ideile despre moralitatea sportivă cer viață stabilă și de la lotul reprezentativ. Imi spuneau foști membri ai lotului că multe racolări de jucători se aranjau cu ocazia diferitelor convocări. Cum lotul reprezentativ de seniori s-a intrunit în urmă cu citeva zile, și se afla în preparative exact pe timpul perioadei de transferări, se înțelege că preocuparea jucătorilor trebuie să se îndrepte exclusiv spre pregătire, fără loc pentru țirgueli. Or, despre cel puțin trei dintre jucătorii selecționați se vorbește (dar, se vorbește cu acte în mină) că ar vrea să schimbe un club cu altul. Sugerăm, de aceea, antrenorului, unic, de dată recentă, Ștefan Covaci, să pună mina pe bici cind aude de vreo „tranzacție” sau, și mai bine pentru starea de spirit a echipei tricolore, să se lipsească pur și simplu de acei jucători care nu au situație de club limpede ca lumina zilei.

În sfera întăririi responsabilității jucătorului din echipa națională intră definierea cit se poate de precisă a rolului și sarcinilor lui în rindurile formației. Am mai vorbit și altă dată despre deruta pe care a stârnit-o vorbăria cu privire la „fotbalul total”, în care chipurile toți atacă, toți se apără, iar posturile nu mai există. Este posibil ca, într-o bună zi, fotbalul, în evoluția lui, să atingă și o asemenea treaptă de dezvoltare. Decamdată n-a ajuns acolo, n-a ajuns acolo nici handbalul, cu toate că

se joacă pe o suprafață mult mai mică și cu mai puțini jucători. În handbal, se știe cu precizie că, în afara portarului, există un conducător de joc, un pivot, două aripi și doi interii, toți cu roluri clar conturate atit în apărare, cit și în atac. De fapt, situația este aceeași chiar în fotbal — astfel rămân organizate formațiile pretutindeni în lume, deși sarcinile diferitelor posturi s-au extins mult la zonele limitrofe. Într-un anume înțeles se poate spune că fotbalul a fost „total” încă de la începuturile sale; în fiecare perioadă de evoluție au fost echipe și jucători care au răspuns total cerințelor de competiție ale momentului. Cum se întâmplă și astăzi, cum s-a văzut recent și la turneul final al campionatului european. Sigur, citeodată, vreun fundaș marchează puncte, un vîrf de atac lămurește o situație critică a propriei echipe; dar nu-i bun de fundaș acela care trage la poarta adversă, în schimb, lasă adversarul din zona postului său să centreze mingea sau să înscrie. (De pildă, la modul negativ, astfel a acționat fundașul Stănescu, acum rezervă în lot, la meciurile echipei Dinamo, cu Sportul studentesc, F.C. Argeș, Universitatea Craiova, Universitatea Cluj-Napoca și C.S. Tirgoviste, din returul campionatului recent încheiat; deci, mișcarea multă și combativitatea acestui tânăr jucător nu compensează neștiința lui în acoperirea atribuțiilor specifice postului de fundaș stînga).

Stăvilind vorbăria despre „fotbalul total” care bintuie și încă seamănă confuzie, să-i definim jucătorului rolul personal, să-i întărim, prin urmare, responsabilitatea personală tactică în cadrul formației.

Apropo de roluri: cine va fi conducător de joc la echipa noastră națională? Campioana europeană, echipa R.F. Germania, l-a avut pe tânărul Hansi Müller; vice-campioana, echipa Belgiei, l-a avut pe Van Moer (36 ani). Antrenorul Ștefan Covaci, pe cine va alege în acest super-rol? Examinînd lista jucătorilor noștri, nu-i prea clar spre cine se îndreaptă preferința. Nici soluție tip vest-german, nici tip belgian. N-ar fi de discutat una piteșteană?

VALERIU MIRONESCU ■

File din istoria spionajului (VI)

Agenți și acțiuni

Multe din aceste confruntări au constituit, de asemenea, ocazii pentru organizarea unor ingenioase acțiuni de spionaj, între care se distinge cea întreprinsă în a doua jumătate a secolului IX de Alfred cel Mare, regele Wessex-ului din Marea Britanie, împotriva invadatorilor danezi conduși de regele Guthrum.

În cursul primelor lupte, imediat după debarcarea danezilor, aceștia reușiseră să-i învingă pe saxoni și să ocupe jumătate din insulă, fiind însă ulterior bătută definitiv de către Alfred cel Mare. Elementul hotărîtor al victoriei saxoniilor a fost acela că în timpul războiului, regele Alfred a acționat personal ca agent de informații al armatei sale.

În toamna anului 877, după primele lupte, ambele armate se pregăteau pentru bătălia decisivă ce urma să aibă loc în primăvară. Saxonii învinși fuseseră împinși departe către vest, iar Alfred, împreună cu o mină de războinici, își găsisse adăpost pentru iarnă pe mica insulă Athelney, aflată în actuala provincie engleză Somerset, la confluența riurilor Parret și Tone. Nu departe de acest loc își înjghebase tabăra și regele danez Guthrum, care își adună în fiecare zi războinicii pentru a le împărtași planurile sale de înfrîngere definitivă a regelui Wessex-ului. Mai rămăseseră doar vreo două sute de luptători saxoni, ascunși pe undeva pe o insulă împreună cu regele lor, cărora le-ar fi fost imposibil să mai facă vreun rău victorioșilor războinici ai regelui Guthrum. Deși experiența luptelor duse pînă atunci se arăta foarte promițătoare, Guthrum, spre deosebire de propriii săi războinici, era obsedat de talentul militar al adversarului său: Regele danez era convins că, atita vreme cit trăia Alfred, n-ar fi putut stăpîni liniștit provinciile britanice cucerite. Căpeteniile daneze nu-l socoteau pe regele din Wessex un comandant prea grozav, cu atit mai mult cu cit singurul merit pe care îl vădise pînă atunci fusese acela că se lăsase mereu înfrînt. Sfatul lor dura de multe zile, iar planul final urma să fie hotărît într-o dimineață, nu mult după sărbătorirea Anului nou.

Ca și în alte dăți, discuțiile danezilor se desfășurau pe fondul sonor al baladei tărăgănată cîntate de un tânăr menestrel saxon, care stătea în apropiere rezemat de un pom și-i distra pe războinicii danezi acompaniindu-se la harfa. Tânărul blond venea atit de des să cînte, încit danezii se obișnuiseră cu el și-i regretau absența atunci cînd nu-i auzeau harfa. Era un bărbat liniștit, care cînta pentru a-și căpăta hrana de fiecare zi: coji de pîine și resturi de carne de la mescele luptătorilor. Avea de bună seamă de hrănit și o familie, căci din cînd în cînd pleca din tabără cu traista plină, întorcîndu-se după o zi două; nu vorbea cu soldații, căci aceștia nu-i cunoșteau limba și nici el nu știa decit citeva cuvinte daneze.

În ziua aceea, tânărul menestrel blond tocmai revenise în tabără după una din scurtele lui absențe, iar danezii se bucurau să-l asculte cîntecul în surdina, în timp ce Guthrum le dădea ultimele ordine în legătură cu pregătirile pentru bătălia decisivă care avea să nîmicească, imediat ce soarele primăverii va fi uscat terenul, ultimele rămășițe ale armatei lui Alfred. Corzile harfei răsuna monotona, incurajîndu-l parcă pe Guthrum să vorbească mai tare. Menestrelul zîmbea pentru el, furat de melodia pe care o cînta și ale cărei cuvinte îl scăpau din cînd în cînd printre buze. Discuțiile au continuat și la masă, unde căpeteniile au pus la punct în amănunt planul schițat de regele lor; tânărul harfist continua să cînte, plimbînd din cînd în cînd printre războinicii talarul pe care-și primea răsplată. După citeva zile a plecat din nou din tabără, de data aceasta pentru a nu mai reveni, spre regretul danezilor care i-au simțit o vreme lipsa. Nu mult, pentru că a venit primăvara și pămîntul s-a uscat, iar danezii s-au îndreptat cu armata spre insula Athelney. Pe drum însă, Guthrum află că regele Alfred se găsea de fapt în spatele lui, însoțit nu de citeva zeci de războinici, ci de o întregă armată. Uimit de îndrăzneala acestor saxoni care nu-și dădeau încă seama că fuseseră învinși, regele danez și-a întors armata din drum hotărît să-i nîmicească o dată pentru totdeauna. În bătălia care s-a dat la Ethandun, danezii au surpriza să constate că fiecare manevră a lor era preîntîmpinată cu multă iscusință, ca și cînd dușmanul le-ar fi cunoscut dinainte toate planurile. La asfințitul soarelui, regele Guthrum, profund nedumerit de ceea ce i se întîmpla, și-a dat seama că cel care trebuia să capituleze era, de fapt, chiar el. Conducînd în fața regelui din Wessex împreună cu căpeteniile sale pentru a discuta condițiile păcii, Guthrum înțelege dintr-o dată cauza înfrîngerii. Regele victorios și-a salutat adversarii în cea mai curată daneză, iar aceștia i-au recunoscut imediat zîmbetul, buclele blonde și harfa pe care o ținea în mină.

Cu peste trei secole mai tîrziu, la celălalt capăt al lumii cunoscute, mongolii au depus și ei multă șiretenie în organizarea acțiunilor de spionaj. De pildă Subudai, tânărul și talentatul general din hoarda lui Gingis-Han (1206-1227), a inaugurat cuceririle mongole printr-o stratagemă: el a intrat în tabăra tătarilor, explicîndu-le că a fugit de hanul mongol în speranța că va fi primit bine de tribul lor. Subudai i-a convins pe tătari că dușmanii lor, mongolii, erau departe, astfel încit tătarii au fost surprinși cu totul nepregătiți de atacul forțelor principale ale tovarășilor lui Subudai. Această stratagemă a mai fost folosită adesea; agenții mongoli trimiși înainte se dădeau drept dezertori, plîngîndu-se de tratamentul prost din armata lui Gingis-Han și creînd astfel o perdea de fum a informațiilor false.

(Va urma)

I. MOCANU ■

Omul care joacă

Și noi am fost la Roma

Nu se poate spune că nu am avut „martori” pe pămîntul Italiei, la turneul final al „Cupei Europei”, prezența a opt antrenori putînd fi considerată... un mic pas înainte, chiar dacă ochii spectatorului nostru rămîneau încă departe. Unul dintre ei, antrenorul emerit Valentin Stănescu, va încerca să ne spună astăzi cam ce-a fost la Torino, Milano, Napoli și mai ales la Roma.

— Cum a fost în Italia, nea Tinel?
— Frumos, ca de obicei, totul a fost organizat ireprosabil și nu se putea prevedea că „cronțanitul” nesfîrșit al sticlelor de whisky ale englezilor și belgienilor din tribuna lui „Stadio Comunale” din Torino nu putea fi oprit decit la primele lacrimi ale jucătorilor din teren, supuși și ei fumului lacrimogen.

— Chiar dacă ați stat numai la Roma, ați fost însă la locul disputelor, putînd simți mult mai bine decit noi cam ce-a fost. Ce mai e nou în fotbalul european?

— Noutăți n-au prea apărut. S-au perfecționat, însă, caracteristicile fotbalului actual cunoscute pentru mulți, dar mai greu de aplicat pentru mulți mai mulți... Mișcarea totală este mai bine conturată, nu există zone libere în teren, apărătorii sînt din ce în ce mai tehnici desi totii jucătorii știu din ce în ce mai bine „să le facă pe toate”. Registrul tactic este variat, în funcție de ce e nevoie în momentul respectiv, Belgia fiind marele exemplu în sensul că a fost capabilă să joace împotriva Angliei la ofseide și i-a reușit, iar contra R.F.G.-ului cu libero clasic care a stat la locul lui. Ca așezare, majoritatea echipelor au folosit doi atacanți și o aglomerare agresivă la mijloc. Cine trece prin această zonă de mare importanță acum, are mai mari șanse la poartă.

— Cum vi s-au părut echipele?

— Vest-germanii au fost indiscutabil cei mai buni. După ei belgienii. Pentru mine nu au fost o surpriză, ajungînd pe merit în finală deoarece au dovedit că „știu jocul”. Italia și Spania au deceptat poate și pentru că Bearzot și Kubala joacă cam de mult în același fel și cam cu aceiași jucători. Olandezii sînt în scădere și pentru că nu mai au scilpiri, Cehoslovacia, așa cum îi știm, în plus, foarte agresivi.

— Cum i-ați simțit pe englezi, viitorii noștri adversari din octombrie?

— După ce joacă un sezon atit de greu, de prea multe ori pe terenuri impracticabile, nu pot confirma nici odată marele lor fotbal în mai sau jumie. Au reușit doar în 1966, dar acasă. În restul anului — deci și în octombrie la București — sînt redu-

tabili.

— Italia a pierdut. Care-i atmosfera din „calcio”?

— Ziarele au fost în general rezervate, desi se spune că Bearzot ar fi trebuit să fie pus „să tragă” din partea fumegîndă a tradiționalei sale pipe. Eu cred că vechea lui distribuție, fără Rossi, nu se mai descurcă pe spații mici. Fără „spiridușii” Bettega și Causio au fost doar cu numele, chiar dacă Scirea și Colovati sînt foarte puternici. Atmosfera este încărcată după scandalul meciurilor trucate. De aceea, poate, spectatorii, cu excepția finalei și a jocurilor Italiei, au venit în tribune în număr neașteptat de mic. S-a mai strigat „Toto nero” sau „Milan! Milan!” dar, „squadra azzura” va rămîne un zeu adulat, indiferent de evenimente.

— Mai liniștit la noi, nea Tinel. În divizia „C”, totuși fiind „atit de curat” mai sus, s-a ajuns în ultimele meciuri la 1-10! și 18-2!... Totuși, cum a fost finala?

— Echipa vest-germană a fost mai bună „per ansamblu”, chiar dacă belgienii au condus jocul în partea a doua.

— De ce credeți că echipele vest-germane au dominat în ultimul deceniu fotbalului european?

— Sînt în primul rînd foarte bine organizați din toate punctele de vedere și, mai ales, la bază, copiii și juniorii dispunînd astfel de o mare masă de selecție. Totul vine de aici, ajungîndu-se printr-o pregătire continuă, susținută și realistă în gîndirea ei, la generatii de jucători succesive, capabile mereu de mari victorii, impresionante prin gabarit, circulație, forță și tehnică adaptată perfect la viteza de joc, ceea ce le dă încrederea că pot cîștiga chiar și în ultimele minute. În Italia, pe banca rezervelor a stat și Cullman și Breitner și poate și alții, cărora le va veni rîndul să joace în Spania!

— O ultimă întrebare. Ce jucători v-au plăcut?

— S-a spus mai demult că vedetele sînt înlocuite de echipă. Sînt, totuși, jucători ce-ți sar în ochi. Îți dau doar trei nume: Cullmans. Stilike și peste tot Van Moere, neobositul și completul mijlocas de 35 de ani al belgienilor!

— Mulțumesc, nea Tinel, pentru amabilitatea cu care i-ați răspuns vechiului puști simțit la 10 ani pe gazonul Tirgovistei, și, indeosebi... „Flacărei”, iar chestia cu Van Moere sper că nu are vreo legătură cu mine. Se spune că Van Moere, jucător din rasa de mare vitalitate a lui Billy Bremner sau Gemmil, își mai „fură” din ani...

CORNEL DINU ■

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

...Treisîni sparg două vagoane la Popești-Leordeni și fură 500 de sticle de lichior triple-sec. O să-i coste, evident, triplu toată afacerea și o să fie și foarte sec... Alți doi infractori, băteji mai imaginativi, nu au folosit nici rîngi, nu au spart nimic, au lipit în schimb... Unde-i imbulzeala și zăpăceala mai mare de obicei? La meci, Vin spectatorii, li se rup biletele și intră pe stadion. Ce și-au zis doi hoțomani — unul mai bătrînel și altul tînăr? „Ce-ar fi să adunăm noi cele două bucăți rupte ale biletului, „capul” și „cotorul”, să le lipim și să le revîndem la fraieri?” „Fraieri” este un fel — tipic pentru o anumite faună omenească — de a zice. Care spectator se uită cu lupa la bilet să vadă că-i lipit cu panglică subțire de scoți? Mai ales în imbulzeala de la intrarea stadioanelor! De aici, 10 lei biletul „recondiționat”, sute de lei culeși din hirtiuțe de pe jos...

O ultimă chestiune, de data aceasta dramatică. Primim o scrisoare de la Sighișoara care ne cutremură. Un șofer în cursă de la

„IA-MĂ, NENE!” — un apel foarte riscant

Tg. Mureș la Sighișoara. Pe marginea șoselei, o femeie face semn: „Ia-mă, nene!” Mergea și ea la Sighișoara. În mașină (aparținînd autobazei de la Sighișoara) se mai afla un prieten al șoferului. Mașina trece printr-o pădure. La un moment dat, șoferul virează brusce pe un drum forestier lateral. Pădure, nici un OM CU OMENIE prin apropiere. Femeia este dezbrăcată și violată de cei doi ticăloși. Scapă după un timp, fugind goală la șosea, unde un om cu inimă o ia și o duce acasă. Neoaamenii suportă bineînțelese consecințele faptei lor degradante. Rîndurile îi vizează însă mai puțin pe ei (sînt ei vizați așa cum merită la ora actuală), ci se adresează celorlalți, OAMENILOR, femeilor în special, tinerelor. Feriți-vă, nu mai opriți șoferii cu rugăminte „Ia-mă, nene!” Este foarte riscant. Nu știți peste cine dai. Se trage el, omul, din mai-muță, dar mai sînt — iată — cite unii care abia au coborît din copaci...

MARIUS POPESCU ■

Întoarcerea la rosturile fundamentale (II)

Prima parte a reportajului a fost publicată acum 7 ani. Avea loc atunci prima mare întoarcere la rosturile fundamentale a specialiștilor și tennicienilor concentrați și superconcentrați de-a lungul timpului în servicii cu funcții colaterale primordiale lor meniri. Intram în biroul secretarului general din Ministerul Industrii Chimice Gaius Tânase, și mă întrebam cu o îndreptătită curiozitate ce poate simți un înalt demnitar, un înalt funcționar al statului când i se desființează postul? Gaius Tânase era în 1973 cu 7 ani mai tânăr, avea 47 de ani și un mare neastimpar de a începe munca în producția nemijlocită de valori, ca director al unui grup industrial, respectând trei principii cruciale: nici un specialist grevat de sarcini administrative, fiecare la locul potrivit cu aptitudinile și tragerea lui de inimă, retribuție numai după muncă.

Recent, cuvântarea secretarului general al partidului la Ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii mi-a readus în minte problematica aceluia an fierbinte 1973. Mi-am propus să-l caut pe Gaius Tânase. L-am găsit la I.I.T.P.I.C. (Institutul de inginerie tehnologică și proiectare pentru industria chimică), în funcția de proiectant gradul unu. Și iată-ne, după 7 ani, reporter și fost înalt demnitar, într-un birou din clădirea de la numărul 19 de pe strada Mihai Eminescu.

— M-așteptam să vă găsească într-un grup industrial.

— Am fost. Imediat după aceea a fost reorganizate centralele industriale și am fost numit director general adjunct în Centrala de utilaj chimic.

— Vă mai amintiți cele trei principii?...
— Perfect.

— Le-ați realizat?
— Nu.

— De ce?
— Spuneam atunci că centralele întârzie să-și asume competențele atribuite prin lege...

Prin nefolosință acele competențe căzuseră în desuetudine. Fără competente orice institutie se vâgăiește... Trece la informări și dări de seamă, devine dependentă, subalternă... Am cerut să fiu retrimis acolo de unde am pornit meseria, adică aici.

— Ca inginer proiectant gradul unu. Remunerația a scăzut?

— Foarte mult. N-am fost niciodată un om cu stare. Totdeauna am fost în casă cinci persoane cu un singur venit, al meu. N-am ocolit banii. Dar nici nu l-am transformat în scop. Am cheltuit cât am avut. Am o casă cu chirie, un apartament de trei camere. Una din fete dormea în camera de trecere. Eu cu soția într-o cameră și soacră-mea cu cealaltă fată, în a treia. Fetele s-au măritat acum și nevestă-mea s-a și grăbit să-mi atragă atenția că trebuie să ne mutăm la două camere, nu ne putem permite trei... Și nepotii? — am întrebat-o...

— Copiii, în general, nu acceptă coborârile de nici un fel...

— Nu spun că nu le-a venit peste mână să noteze în chestionarele biografice de fiecare dată altfel în dreptul funcției tatălui lor: secretar general, director ge-

neral adjunct, inginer proiectant gradul unu... Cum în atitudinea mea nu se petrecea nici o schimbare au zis poate că așa trebuie să fie, sau or fi suferit, nu știu... Nu mi-au spus nimic. Am muncit corect fără să atributei vreo importanță ambianței. Nu m-am legat decît de muncă. Mi-a plăcut să cred că și copiii mei mă aprobă.

— Au fost și oameni care nu v-au aprobat?

— Firește. O parte din prieteni. Imi spuneau că mă complic. Să știi să spui „da” cînd trebuie, ziceau. Adică să spui da nu cînd e da, să spui nu, nu cînd e nu. Să spui da ori nu după ce te-ai orientat către răspunsul pe care celălalt ar dori să-l primească. Să spui da chiar dacă răspunsul firesc ar fi nu și invers. Pînă la scadență cite nu se pot întâmpla? Apar justificări. În plus ai șansa să și reușești. Acest fel de oportunism economic este ținut de unii drept isetetime tactică. Isteții aceștia tactici sfîrșesc prin a crea mentalitate. De ce, am întrebat odată, cereți tot timpul informării cu numărul acțiunilor, al studiilor și cercetărilor întreprinse? Luați un asemenea studiu și generalizați-l. Problemele transportului intern sînt deosebite, neînchipuit de complicate și de delicate în același timp. Am întocmit un chestionar și am stabilit termenle de completare: trei luni, ca răspunsurile să fie documentate și exacte. A, nu! mi s-a spus. Așa n-o să obțineți nimic. Veți crea impresia că e vorba de ceva neînsemnat. Scrieți urgent sau f.f. urgent și pretindeți răspunsurile pînă mîine dimineață. Nu vă mai spun ce a ieșit...

— Totuși?

— Nimic. A doua zi n-a fost posibil, nici a treia zi, am așteptat vreo săptămînă și la sfîrșitul ei eram la același nivel de informatie ca și înainte de trimiterea chestionarelor.

— O săptămînă pierdută, energie risipită, oameni ocupați inutil...

— Mentalitate denaturată! Apare confuzie, dispar criteriile, intervine liberul arbitru, disciplina nu mai e controlabilă și nici amendabilă... Totul se petrece în straturile superficiale, ale aparenței.

— Numiți o astfel de aparență.

— Este legal ca unui om care a muncit după program să-i acorzi recuperări. Cînd un șef de serviciu adună asemenea recuperări și le agată înaltea sau în coada concediului de odihnă are loc tot un fapt legal, aparent legal numai fiindcă în mod firesc recuperarea ar trebui să o la a doua zi cînd e obosit și cînd, venind la serviciu, nu face nimic. Chestiunea discutată mai înainte și cu cea de față sînt strîns legate între ele. Derivă una din alta, depînd una de alta și amîndouă semnifică un singur lucru: starea de demobilizare ascunsă, de abandonare a rosturilor noastre principale.

— Adică?

— Corectitudinea, exactitatea, randamentul! Știi cum imi petreceam concediile cînd eram în minister? Tot aparent. Fugeam cu copiii la mare, muream, leșinam, mă topeam, mă chinuam și la urmă răsufлам împăcat...

— Ar fi fost mai bine dacă ați fi rămas în continuare inginer proiectant fără faza minister și centrală?

— Asta nu. Am căpătat altă deschidere spre realitate.

— Vă folosește?

— Indiscutabil. E adevărat că uneori imi folosește ca să nu inteleg...

— Cum vă folosește acest lucru?

— Rămîn treaz... Dar să revenim la minister. E o muncă epuizantă. Este adevărat că este o altfel de muncă. N-are legătură cu meseria însuși în facultate. Dar trebuie făcută și nu mi se pare deloc îndreptățită părerea după care ea trebuie făcută de descurcării în discursuri.

— Dar?

— Dar, desigur, și aici, ca în orice altă parte, trebuie avut tot timpul în vedere esențialul și mai ales rezistența la factorii care nu încetează nici o clipă să acționeze în direcția deturnării spre colateral, întâmplător, conjunctural...

— Cum ar fi?...
— Cum ar fi, de pildă, rapoartele, informările, planurile de măsuri, comisiile pe probleme, statisticile... Cînd vrei să îngropi o problemă începi a crea o comisie și un plan de măsuri...

— Ați reveni la munca din minister?

— Se întîmplă un lucru ciudat: cînd sînt solicitat cred cu toată convingerea că este nevoie de mine acolo. Esențialul este să știi să renunți la timp.

— Cum vă simțiți în vechile haine?

— Minunat. Nu înseamnă că mi-am cumpărat abonament la operă. Nici că lucrez, în timpul liber, la invenția secolului. La teatru n-am mai fost de un an. Cît despre invenții, nu mi se pare util să mă ocup de orice numai pentru a-mi măsura forțele. Un tehnician de înaltă calificare, după părerea mea, trebuie să aibă programul de viață al unui recordman mondial. Să știe să-l recupereze și să atingă maximum de randament cînd trebuie, 6 ore pe zi de concentrare susținută au un efect indolț fată de un efort desfășurat pe o distanță lungă de timp. Studiul se include sau prelungeste acest efort. Restul timpului trebuie să fie program de recuperare a forței de muncă. Am spus programul de viață al unui recordman mondial, nu un recordman mondial. Tehnica n-are nevoie decît de citeva genii. Restul trebuie să fie executați perfecti. În execuție se naște eficiența.

— Cum v-ați readaptat regimului de executant?

— Ca și cum n-aș fi lipsit niciodată. Și, de fapt, n-am lipsit niciodată. M-am considerat mereu un executant cu temporare, vremelnice sarcini în funcții de conducere. Psihologic, această intuiție este determinantă.

— Acum vi se comandă.

— Comanda este o constrîngere numai cînd intră în contradicție cu voința ta, cu personalitatea ta. Cu riscul de a părea paradoxal trebuie să vă spun că totuși caracterul de constrîngere se accentuează nu pe măsură ce cobori în ierarhia admi-

nistrativă. O sarcină de serviciu cînd este pur tehnică, perfect executată, elimină riscul constrîngerii... În afară de asta, a venit aici între foști colegi și prieteni. C directorul institutului am lucrat în minister. O viață curată, rapoarturi normale și principiale indiferent de funcția pe care o ocupi temporar, te pun la adăpost ranchiunii...

— Nu și al invidiei.

— Nu. E adevărat. Dar de asta nu scap niciodată. Sigur, imi puteți spune că pești cîțiva ani nu e exclus să vină direct un fost student de-al meu. Nu e exclus și chiar probabil. Îi voi părea prăfuit Demodat? Rutina nu este o chestiune de vîrstă, ci de temperament. Competiția cîntine însuși este dureroasă cînd ai ajuns să-ți supraveghezi bioritmurile dar nici odată cu urmări imprevizibile și totdeauna folositoare. Un bătrîn rutinat a fost în tinerețe un tînăr rutinat. Se vede puțin cînd ești tînăr, al alte acoperămînt dar asta nu schimbă nimic din esența fenomenului.

— Soția?... Nu și-a profesat meseria după ce a terminat institutul, ca să vă ajute în munca aceea epuizantă... Acum că ați revenit de unde ați plecat sacrificiul ei ar putea părea fără rost.

— Păstrîndu-ne în teritoriul esențelor ceea ce a făcut ea este infinit mai important decît orice altceva ar fi vrut să facă: a crescut două fete, două viitoare mame, două specialiste, un medic și o chimistă, două soții pricepute. Eficiență sută la sută. Fără rebuturi.

— Nu totdeauna regretele au legătură cu realitatea. Nu ne controlăm nostalgiciile.

— E mulțumită că am revenit lingă ea. Familia este nepuizabilă în bucurii ca și în dureri. Nevoia noastră de certitudine cîcolește adesea fără temelie. E singurul lucru care rămîne, fiindcă nu încetează niciodată să rodească.

— Cum vă petreceți timpul liber?

— Vizităm fetele, prietenii, primim vizite. Citesc...

— Literatură tehnică?

— Niciodată acasă. Aici, la birou, am trei dulapuri cu cărți de specialitate. Acasă mă destind. Citesc orice altceva în afară de specialitate.

— Scrieți?

— Puțin. Cînd m-asez în fața hîrtiei albe nu mai mi se pare atât de important ce-am gîndit înainte. În general am puține lucruri de comunicat. Am foarte multe lucruri de făcut. Am foarte multe lucruri de făcut foarte bine. Mai am la dispoziție două cincinale.

— Și pe urmă?

— Pe urmă? Pe urmă n-aș vrea ca trecutul să nu mă bombardeze cu ce-am făcut și să fac și n-am făcut.

— Orgoliu?

— De șapte ani, de cînd nu mai sînt secretar general, un muncitor imi spune fără încetare „tovarășe ministru” ori de cite ori ne întîlnim, dar eu n-am sesizat niciodată, pînă de curînd, cînd m-am mirat și el mi-a răspuns „Bine, dar așa v-am spus tot timpul!”

— Vă doriți ceva cu deosebire?

— Cît mai mulți nepoți.

NICOLAE CRISTACHE

Stă, în pijama, pe marginea patului. Cînd intru întoarce capul spre ușă. Tresare. Zimbește. Mai mult cu ochii, mușchii feței nu prea vor să-l asculte:

— Deci, ai venit! Credeam că n-ai să mai vii. Mi-a fost teamă că n-ai să vii. M-am obișnuit și cu teama asta, dar, oricum, e mai bine că ai venit!

Încearcă să se ridice, ajutîndu-se de o construcție triunghiulară, specială, din șipci de lemn. Efortul îi este insistent, dar nu reușește. Se lasă, resemnat, iar pe marginea patului:

— N-am vrut să fiu numai politician, am vrut să-mi arăt bucuria că ai venit. La loc!

Răspunde privirii mele îndreptate către vecinul de cameră:

— Doarme!

— Tocmai, să nu-l deranjăm!

— Nu-l deranjăm. Stai!

Mă așez, sînt gata de vorbă, însă el pare că m-a abandonat sau poate chiar m-a uitat: privește departe, prin fereastră. Chipul îi este impietrit. Părul cărunt și tuns scurt îi dă un nimb, ciudat dreptunghiular, de austeritate și renunțare și demnitate. Îi privesc din profil pentru că așa mă obligă poziția scaunului față de pat. Îi privesc analitic, meticulos, cu încordare. În ochiul stîng i se adună o lacrimă, care lunecă pe obraz, se sparge și se împrăstie înainte de a ajunge la bărbie. Mă simt deapășit, imi vine să mă scol și să plec: sînt sigur că nu s-ar mira și n-ar încerca să mă oprească. De-acum știe prea multe despre viața și despre oameni. Totuși trebuie să destram tensiunea! O fac stupid și — mai rău! — conștient că o fac stupid, că n-am cum s-o fac decît stupid:

— Pe fereastra asta se vede întreaga grădină a căminului. A inverzi minunat!

Imi răspunde fără să se clintească, fără să iasă din imobilitatea de statuie:

— Da de aici se vede întreaga grădină. De zarzavat! În fiecare zi văd pe fereastră grădina de zarzavat. De un an și jumătate în fiecare zi.

Am zîmbit, c-un optimism pro causa:

— Si-n rest lectură! Tot cărțile, săracile...

— Nu, nu mai pot. Ochii...

Întinde o mîină spre noptieră, unde

sînt niște ziare:

— Doar ce-i scris cu litere mari. Și nu mult! Nu mult.

— În schimb, televizorul...

— Da, dar nu prea ai ce vedea. Neinteresant și monoton.

— Nu chiar ca grădina de zarzavat.

Se înveștește, se întoarce spre mine:

— Nu chiar... Oricum, aflu ce se întîmplă în lume E tot greu în lume, nu-i așa? Nu reușește omenirea să se înțeleagă, nu-i așa? Dacă un tată nu s-a putut înțelege cu fata lui, ce să ne mai mirăm că milioanele de oameni ai lumii... E greu!

— Pentru că au avut inspecție și, cînd am fost întrebat, am spus că totul este bun, în afară de mîncare, care-i proastă.

— Și-i proastă?

— E proastă. Dau să-mi cumpere prăjituri, să mă amăgesc.

Îi spun că am să revin, îl las privind verdele tînăr, verdele crud al grădinii și mă duc la directoare. Mă primește amabil, mă ascultă și-apoi imi explică:

— Nicîl vorbă de „represalii”. Doar n-o să ne războim cu niște oameni în starea lor. Unii sînt senili. Medicul și eu credem că-i mai bine să fie mutat sus, unde sînt

condiții de cămin-spital. Pentru că jos nu-i decît o femeie de serviciu, care n-are obligații de cadru sanitar, care de simbătă la amiază și pînă luni dimineața lipsește și pe care nici n-o pot trage la răspundere dacă vreunui dintre pensionarii s-a întîmplat ceva; iar sus, avem medic, asistente, surori, care sînt mereu în preajma lor. Sus, tratamentul este gratuit. Sus, i se poate asigura o altă igienă și-i pot fi făcute tratamente care poate îl vor repute pe picioare. Și-atunci îl vom readuce în cămin.

Mă invită și mă conduce să văd etajul-spital, pentru comparație; apoi coborim, împreună, la el. Îi explică de ce ar fi mai bine sus. Cu argumente concrete și practice. Îi susțin concluzia, confirmînd că și sus sînt condiții de viață civilizată, la care se adaugă un plus de condiții medico-sanitare. Ca să nu mai vorbim de avantajul balconului! Folosește și eu tot argumente concrete și practice.

— Dar aici? Care-s greutățile de aici?

— Se neliniștește:

— O să treci și pe la directoare, nu?

— Bineînțeles, am să trec. Dar întii trebuie să aflu ce vrei.

— Să nu fie represalii, asta vreau!

— Represalii?! Ce fel de represalii?

— A venit cu doctorul, mi-au și făcut o nouă fișă, vor să mă urce la etajul patru.

— Care-i diferența?

— Aici, la parter și-n primele trei etaje, este cămin; la patru este spital-cămin.

— Dacă așa a spus doctorul, poate așa-i mai bine, poate ai nevoie de spital.

— Nu! Mă simt la fel de bine ca acum un an și jumătate. Represalii!

— De ce?

Ca să nu mai vorbim de avantajul balconului!

NELU IONESCU

În procesul de producție al prețurilor materialelor de construcții Roman se utilizează o mașină neagră de legat Ø 1,12 m, care se folosește la legarea carcavelor metalice. Comitetul de acordare de forul de lucru, s-a contractat cu J.A.T.M. Neamț în anul 1979 cantitatea de 73 tone sirmă din care ni s-a livrat cantitatea de 55,2 tone, restul de 17,8 tone fiindu-ni-se la dimensiuni de 10 mm, ceea ce a condus la deșchirarea consumului de metal, la respectarea proiectelor de execuție și la greutatea în realitate normelor de producție de către oamenii muncii care lucrează în atelierul de carcase metalice. Am solicitat în repetate rânduri ajutorul conducerii J.A.T.M. Neamț, conducerii întreprinderii sirmă și produse sirmă Buzău în calitate de producător, pentru a ne ajuta să rezolvăm această situație, să nu am găsit sprijin în soluționarea celor de mai sus. Situația anului 1979 repetându-se în anul 1980. Întrucât problema sesizată de noi nu și-a găsit soluție, solicităm sprijinul Comitetului de acordare de forul de lucru, pentru a determina furnizorul să onoreze obligațiile contractuale, livrând sirmă în cantitățile și dimensiunile contractuale. (Vichente Ștefănescu, președintele Comitetului sindical M.C.)

Uniunea Centrală a Cooperatorilor Meșteșugărești: Referitor la adresa dv. privind scrisoarea tov. Mateică Georgeta, vă comunicăm că s-a aprobat acordarea încadrării sa la cooperativa „Tricotextil” — București.

Procuratura Generală a R.S.R.: În scrisorile petiționarului Steia Ioan, domiciliat în orașul Gheorgheni, județul Maramureș, nr. 227, județul Maramureș, vă facem cunoscut că în urma examinării dosarului s-a constatat că instanța a pronunțat o hotărâre netemeinică, motiv pentru care s-a declarat recurs extraordinar.

Direcția generală comercială municipiului București: Vă informăm că în urma verificărilor făcute la fața locului (n.n.: privind poluarea sonoră produsă de manipularea și depozitarea mărfurilor la depozitul Complexului A 25) rezultă că cele sesizate de tov. Bucicociu sunt reale și s-au dispus măsuri pentru diminuarea poluării sonore.

Ciclismul nu este numai un sport, ci un mijloc economic și de deplasare în municipiul București. Consider că circulația cu bicicletele ar putea fi intensificată dacă s-ar garanta securitatea circulației acestora. În acest scop, apreciem ca util să se ia măsuri pe toate etapele de circulație prin desemnarea locurilor de parcurs pentru cicliști. (Adrian Ionescu, nr. 4, București)

Combinatul de produse sode Ocnă Mureș are contract cu S. Galați de furnizarea tablei necesare confecționării butoaielor de ambalaj. Aceste contracte nu au fost respectate niciodată. Dat fiind că S. Galați nu și onorează contractul, sin-am nevoie să reducem producția secției de fabricație la soda austriacă, sau, cum este în cazul de față, s-o oprim din lipsa acestei table. Cu toate insistențele și intervențiile făcute în rămas până la data de 06.08.1980 să înregistrăm o cantitate de 203 tone. (Emil Popa — Combinatul de produse sode Ocnă Mureș, biroul aprovizionare)

Consiliul popular al sectorului 4 — București: Urmare scrisorii unui grup de locatari din blocul nr. 22—24, str. Cuza Vodă nr. 158, sectorul 4, vă precizăm următoarele: Într-adevăr, la data respectivă situația era cea relatată, pe parcurs însă blocul a fost racordat la centrala termică, prețurile scăzând simțitor.

Ministerul de Interne, Inspectoratul General al Milităriei: La adresa dv. privind scrisoarea unui grup de cetățeni de la Filatura de lână pieptănată Bucu-

rești, vă comunicăm următoarele: La data de 23 februarie 1980, organele circumscripției 8 miliție au prins în flagrant delict pe Mitran Floarea, care sustrăgea din unitate o cantitate de lână, dosită într-un termos. În urma acestui flagrant s-a efectuat percheziția la domiciliul sus-numitei, găsiindu-se cantitatea de 3.300 kg lână și fir din melană, în valoare de 2.069 lei. În cauză s-a început urmărirea penală, iar cercetările continuă sub aspectul infracțiunilor de delapidare și furt în paguba avutului obștesc. Întrucât Mitran Floarea a îndeplinit funcții de răspundere pe linie de partid și profesională, au fost informate organele de partid, dispunându-se schimbarea acestuia din funcțiile respective. Faptul că Mitran Floarea comite în continuare infracțiuni sau că ar avea legături cu persoane de la unitățile menționate în scrisoare, nu se confirmă.

Comitetul sectorului 3 al P.C.R. — București: Urmare scrisorii tov. Popovici Ionel, om al muncii la Întreprinderea de carton ondulat și ambalaje București (F.C.O.C.B.), care sesizează o serie de neajunsuri în ceea ce privește întreținerea și gospodărirea căminului de nefamiliști din întreprindere, vă informăm: La F.C.O.C.B. a fost încadrat pe postul de șef de birou administrativ un tovarăș nou care acordă atenție deosebită căminului de nefamiliști, luându-se și unele măsuri: lenjeria se schimbă mai des, s-au reparat instalațiile sanitare, s-a destinat un spațiu pentru locatarii căminului unde să aibă posibilitatea pregătirii de hrană caldă. Momentan se mai întâmpină greutăți în ceea ce privește furnizarea apei calde, dar și această deficiență pe parcurs va fi remediată. Crearea de condiții corespunzătoare de locuit stă în permanență în atenția conducerii fabricii.

Ministerul Comerțului Interior: Cu referire la articolul publicat în revista dv. sub titlul „Legea-lege, sau tocmeala-tocmelilor”, vă informăm următoarele: Efectul articolului publicat în revista dv. în 3 aprilie 1980 a avut drept urmare întocmirea de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini a unui nou grafic prin care I.A.E.J. Titu se angaja în recuperarea aproape integrală a restanțelor în livrări la aparatul de instalații electrice în cursul acestui trimestru. Acest grafic s-a dovedit însă nefundamentat, de natură numai să amine livrarea acestor produse de la o lună la alta. Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, cunoscând că furnizorul nu are posibilitatea reală de realizare a cantităților angajate, a transferat o parte din produse la alți producători, cu alt profil, fără să ia în considerare necesitatea stringentă de aprovizionare tehnico-materială și de organizare corespunzătoare a procesului de producție. Am considerat necesar să vă informăm și pe dumneavoastră asupra acestei situații pentru a determina conducerea M.I.C.M. să găsească soluțiile reale pentru realizarea angajamentelor asumate, astfel încât să putem redresa aprovizionarea populației cu aceste articole de strictă necesitate.

Consiliul Popular al Municipiului București: La adresa dv. nr. 5679/1980 cu care ne trimiteți spre soluționare scrisoarea adresată dv. de Oprea Elena cu domiciliul în București, sos. Olteniței nr. 55, bloc 2, sc. 3, ap. 87, sectorul 4, în care sesizează existența unor nereguli în gestiunea asociației, vă facem cunoscut că pentru elucidarea problemelor ridicate s-a dispus ca o comisie de control financiar-contabil să verifice gestiunea asociației respective pe perioada decembrie 1977 — iunie 1980, iar în funcție de cele ce vor rezulta se va dispune luarea măsurilor legale.

Din răspunsul Tribunalului Județean Neamț: Ca urmare la scrisoarea lui Ciuraru Elena, cu domiciliul actual în Piața Neamț, str. Progresului, bloc D 29, ap. 22, adresată revistei „Flacăra”, prin care sesizează că nu este mulțumită cu hotărârea Judecătorei Piatra Neamț, vă informăm următoarele: Aceasta a fost sprijinită de noi în redac-

țarea unei cereri prin care a solicitat înființarea unei popri din oficiu asupra retribuiției solului de la Cooperativa „Avântul” Roznov, pentru suma de 2.500 lei pensie de întreținere restantă și în continuare pensia lunară până la recalculare.

Pe strada Bucegi din Buzău, există o construcție în curtea școlii de muzică. Incepută de câțiva ani în urmă, dar neîncheiată, lăsată în paragină. S-a făcut fundația și s-a ridicat până la suprafață, încă un metru și ceva. Diferite materiale de construcție —, și nu puține — sunt lăsate la întâmplare. Poate pe această cale, aflăm și noi de ce a început această construcție, cu ce scop și de ce s-a abandonat? Cine răspunde de atita material irosit și de banii investiți?! (Gh. Colțeanu, str. Paring nr. 6, Buzău)

Întreprinderea de transport București: La scrisoarea tov. Cloane Ioan, adresată revistei, vă informăm: Conducerea Exploatarii transport auto-buze, analizând activitatea desfășurată de petent în cadrul cursului de policalificare, cit și problemele personale pe care le indică în scrisoarea adresată revistei, a hotărât să aprobe frecventarea în continuare a cursului de policalificare pentru meseria de conducător auto.

Consiliul popular al sectorului 5 — București: În scrisoarea lor, locatarii din str. Iancu Jianu se pling de faptul că din cauza lucrărilor de construcții pe Calea Rahovei nu se poate circula pe străzile din jur. Din verificările făcute a reieșit că cele relatate sunt adevărate pentru care întreprinderile Grup 5 S.G.M., Metrou și I.C.E.D., care execută lucrările de construcții în această zonă, au refăcut carosabilul pe străzile limitrofe asigurând circulația auto și pietonală. Totodată acestea au fost somate să păstreze curățenia și ordinea în zona aferentă șantierelelor din întreaga perioadă a execuției. Întrucât după executarea lucrării pe strada Iancu Jianu nu a fost refăcut pavajul, Stoicescu Ștefan, șef de lot la I.C.E.D., șantier 2, a fost amendat conform legislației în vigoare cu suma de 500 lei.

Întreprinderea de încălziminte Arta — Oradea: Referitor la scrisoarea publicată în revista dv. din 15 mai 1980 privind încălziminte cumpărată de numitul Răiescu Gheorghe din Craiova, str. Unirea nr. 190/A, vă facem cunoscut următoarele: În luna ianuarie 1980 în coletul primit de la tov. Răiescu Gheorghe comisia de recepție a găsit una pereche de pantofi de 298 lei și nu de 360 lei. Aceiași comisie a constatat uzura deosebit de mare a pantofilor în cauză și din lipsa bonului de cumpărare care să poarte data cumpărării încălziminte a restituit încălziminte. Reclamația tov. Răiescu Gheorghe nu se încadrează în H.C.M. nr. 1826/67.

Consiliul popular al județului Suceava: Din analiza pe teren a scrisorii semnate de Dochța Toma au reieșit următoarele: Satul Dirmoxa, fiind izolat și cu o putere economică relativ mică, în conformitate cu prevederile Legii nr. 58/1974 a fost propus pentru dezafectare naturală cu restricții de construcții noi. O parte din gospodăria au fost scoase în afara perimetrului constructibil, situație în care se află și petentul. Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Suceava a analizat cererea sus-numitului și în ședința din 6 mai 1980 a aprobat realizarea unei rețele electrice provizorii creindu-se posibilitatea electrificării celor 4 gospodării.

În municipiul Drobeta-Tr. Severin, Întreprinderea județeană de transport local a introdus, de curind, un nou mod de a vinde tichetele de transport în comun, în seturi de câte 10 bilete, care costă 12,50 lei. Aceasta creează multe neajunsuri atât pentru cei din municipiu, cit și pentru cei din afara municipiului, care vin în delegație sau în probleme personale, fiind obligați să cumpere întreg setul, chiar dacă nu au nevoie, sau nu dispun de suma respectivă. (Haralambie Cosma, Bala de Aramă)

Consiliul popular al municipiului Satu Mare: Privind modul de soluționare a problemelor sesizate în scrisoarea adresată revistei „Flacăra” de către un grup de locuitori de pe str. Lazărului din municipiul Satu Mare în care sesizează starea impracticabilă a străzii din lipsă de canalizare, pavaj din piatră și trotuare, precum și depozitarea de deșeuri de către I.P.L. Satu Mare, se vor lua următoarele măsuri: În cursul lunilor iulie și august, se va executa canalizarea străzii. După pozarea canalului, unitatea economică de prestări municipale va nivela drumul, transporta reziduurile depozitate și va amenaja un trotuar din dale de beton. La realizarea acestor lucrări, vom solicita și ajutorul locuitorilor de pe această stradă, precum și al întreprinderii de prelucrare a lemnului, care a contribuit la crearea neajunsurilor.

Sint Iancu Rodica domiciliată în București, str. Obcina Mare nr. 1 A, și vă aduc la cunoștință că în perimetrul Gării de Nord la magazinul „Sora”, „Materna” de pe Bd. 1 Mai, „Așchiuță” din Calea Griviței, „Materna” din Piața Iancului și „Materna” din Pantelimon nu se găsesc articole de îmbrăcăminte de vară pentru copii de 1 an, mai lejere, avind în vedere vremea caniculară de afară. În schimb, vinzătoarele ne oferă tricotate, îmbrăcăminte groasă. Oare să așteptăm să vină iarna, să ne procurăm atunci astfel de articole?

Întreprinderea Electrotehnica: Referitor la scrisoarea adresată revistei dv. de către tov. Paul Călin, încadrat la Întreprinderea noastră vă comunicăm că problema locuinței i-a fost rezolvată la 1 aprilie 1980 — cind a fost înștiințat să efectueze 300 ore muncă patriotică pentru un apartament cu 3 camere în bloc 113 str. Centurii, sect. 6, ce va fi gata la 31.08.1980.

I.G.M. — Direcția evidenței populației: La adresa dv. (n.n. — prin care Văcărescu Elena din București cere sprijin să-și găsească sora), vă facem cunoscut că cătețeană Bodeanu Georgeta, fiica lui Zamfira, născută la 27.02.1959 în Botoșani, este înregistrată în evidențele noastre cu domiciliul în Botoșani, str. N. Iorga nr. 22 și este încadrată croitoreasă la Confecția Botoșani.

Sintem Ecaterina și Alexandru Sălceanu, oameni ai muncii — șef serviciu creație la Întreprinderea „Banatul” și, respectiv, cercetător la Institutul „Traian Vuia” din Timișoara. Cu cererea nr. 18842/38 noiembrie 1973 (!!!) am solicitat Direcției județene P.T.Tc. Timiș să instaleze un post telefonic în apartamentul nostru nr. 20 pe care-l ocupăm în blocul T. 12 de pe Aleea sportivilor (actualmente str. St. Plavăț nr. 143) precizind natura serviciilor noastre precum și faptul că fiul nostru învață după-amiaza, școala elementară. Cererea noastră este ignorată, deși majoritatea locatarii din bloc au deja telefon, chiar și unii care s-au mutat în bloc abia de câteva luni.

Cu modestie, adică sub eticheta „Compot de pere”, I.P.I.L.F. Vălenii de Munte lansează pe piață o invenție menită să revoluționeze industria conservelor alimentare: compotul de cartofi! Chiar eu am cumpărat cu lei 5,20 — ne scrie Elena Roșca, asistentă medicală la Spitalul C.F.R. Brașov — un borcan a cărui etichetă avea ștampila C.T.C. cu data de 4 noiembrie 1979. De remarcat efortul depus cu sculptarea cartofilor în forme realmente asemănătoare cu ale perelor. Cite borcane conțin oare această surpriză, afla-vom vreodată?

Multe profesii au o zi a lor, sărbătorită în fiecare an. Poate ar merita o astfel de zi și meseria de șofer, atât de răspin-

dită. Nu cred că șoferii sînt mai puțin numeroși decit, să zicem, ceteristii, și nici aportul lor la sectorul transporturi al economiei naționale nu e mai mic. Oricum, eu fac această propunere. (Semnatarul scrisorii este Alexandru Cristea. Nu spune dacă el însuși este sau nu șofer, ne comunică doar adresa lui: București, S. Giurgiului 77, bl. E, ap. 153.)

Pagină realizată de MARGA NEDELEA

Poșta redacției

INVĂȚĂMÎNT

Elena Costică — Vaslui: Informațiile din scrisoarea dv. sînt insuficiente pentru un răspuns corespunzător cu privire la încadrarea în învățămînt; vă sfătuim să vă adresați inspectoratul școlar cel mai apropiat de domiciliul dv. pentru clarificarea problemei ● **Evelina Boian — București:** Studiile școlii tehnice veterinare cu durata de 4 ani, organizată în baza Hotărîrii nr. 428/1962, se echivalează cu studiul medii de specialitate numai pentru încadrarea și promovarea în funcție în sectorul agricol. În consecință, absolvenții acestor școli pot ocupa funcții de nivel mediu în unitățile agricole. Echivalarea menționată mai sus nu este valabilă pentru încadrarea și promovarea în funcții în alte sectoare ale economiei naționale ● **Veronica Ciocmăreanu — Cluj-Napoca;** **Andrei Dumitruș — Craiova, ș.a.:** Pentru a obține titlul de subinginer este necesar să absolviți cursurile unei asemenea știi în învățămîntul superior ● **Andrei Vasile — Gherghești, județul Vaslui:** M.E.I. ne comunică faptul că vi s-a răspuns prin adresa nr. 10127/22 ianuarie a.c., menținindu-se situația în sensul că în sesiunea aprilie-mai inspectoratul școlar nu v-a putut soluționa favorabil cererea de transfer deoarece nu v-ati încadrat în criteriile stabilite de M.E.I. În plus, se mai precizează că Inspectoratul școlar al județului Galați a informat că în sesiunea august 1979 dv. nu ați mai solicitat transferul.

HORIA PĂTRAȘCU

SOCIAL

Petrache Iuliana — București: Nu e tîrziu. Depuneți la procuratura sectorului o declarație de instigare la mărturie mincinoasă ● **Hustii Maria — Brașov:** Răspunsul la demersurile noastre întîrzie. Reveniti cu un memoriu la redacție ● **Lăudoria Maria — Ploiești:** Ancheta penală este în curs de desfășurare. Orice intervenție i-ar returna cursul pe care dv. n-aveți cum să-l cunoașteți în amănunt ● **Ganea Viorela — București:** Aveți dreptate. Dispoziția există. Pentru amănunte consultați un avocat și contestați concursul în instanță ● **Constantin Emanoil — Prahova:** Am ales calea cea mai scurtă: Procuratura Generală ● **Ștefănescu Vespasian — București:** O soluție echitabilă care să ofere garanții pentru o perioadă îndelungată n-o poate da decit instanța ● **Visochi Magdalena — București:** Trimiteți copii (de mină) de pe hotărîrile judecătorești ● **Săndoi Paula — București:** Există o ierarhie a legilor. Legea supremă fiind Constituția, celelalte legi se supun spiritului și literii ei ● **Poncea Ion — București:** Așteptăm răspunsul organelor competente ● **Sasacu Petre — Alba Iulia:** Presupuneri. Așteptăm probe ● **Sinpetreanu Ioana — Prahova:** Faptul simplu că ați știut și n-ați acționat poate fi interpretat drept complicitate ● **Vintilă Gheorghe — București:** În flagrant nu mai acționează prezumția de nevinovăție.

NICOLAE CRISTACHE

● „FLACARA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

Lumea în care trăim

Fie ei albi, negri sau galbeni...

Lumea de astăzi, lumea în care trăim, este mai mult decât oricând preocupată de viitorul ei. Și este firesc. Mai mult decât oricând, în cele trei decenii și jumătate care au trecut de la sfârșitul ultimei conflagrații mondiale, planeta este amenințată, este pusă în fața riscurilor unui nou război, al unui război care în condițiile dezvoltării tehnicii militare actuale, ar fi catastrofal pentru întreaga omenire. În fond, este în joc însăși condiția de existență a umanității, primul dintre drepturile fundamentale ale omenirii: dreptul la viață. Pentru că un război purtat cu instrumentele de distrugere existente deja în arsenale ar putea nimici întreaga civilizație. Potrivit datelor O.N.U., arsenalul de arme nucleare trece de 100 000 de bombe de tipul celei de la Hiroșima, creind posibilitatea distrugerii de mai multe ori a tot ceea ce este viu pe planetă. Rachetele existente pe rampele de lansare, sau cele proiectate a fi instalate, amenință în egală măsură, pe toți oamenii, de pe toate continentele, fie ei albi, negri sau galbeni, tineri sau vîrstnici, săraci sau bogați. Nimeni nu se poate considera la adăpost.

Iată de ce astăzi, acum, mai mult decât oricând, perspectivele păcii nu trebuie să constituie doar un subiect de dezbateri teoretică, ci o preocupare concretă, practică, a tuturor popoarelor, a fiecărui partid sau forță politică, a fiecărui guvern sau parlament, în fond, a fiecărui om, căci pentru fiecare ființă umană pacea înseamnă o necesitate esențială, vitală. „Nimic nu e mai de preț decât libertatea, pacea și viața! — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu. Și cu aceste drepturi, nu putem face nici o concesie! Vom face totul, în numele dreptului la viață, pentru a infringe pe cei care doresc să ia dreptul fundamental al omului — viața, pentru a asigura pacea — dreptul fundamental al omului!”

Iată de ce astăzi, și nu mâine, apărării păcii trebuie să-i fie consacrate toate energiile, toate forțele, căci gravitatea momentului implică conștiința responsabilităților. Înainte de a fi prea târziu, este necesar să se acționeze pentru a opri cursa înarmărilor, a se reglementa prin mijloace politice diferențele și a garanta popoarelor un viitor ferit de ororile războiului. În aceste împrejurări, în lupta pentru pace — pacea pe care o dorim popoarele și pentru care România militează neabătut —, trebuie unite eforturile maselor largi populare, eforturile tuturor celor angajați în afirmarea idealurilor umanitare, ale tuturor celor ce se simt responsabili față de destinul planetei.

Cauza păcii aparține tuturor celor ce cred în virtuțile dialogului, în spiritul constructiv, în dreptul popoarelor de a dispune de sine stătător de propria lor soartă. Este cauza pentru care militează cu fermitate forțele înaintate ale contemporaneității: forțe extrem de diverse — comuniști, socialiști, social-democrați, liberali, creștini. Impreună, muncitori și țărani, tineri și

femei, savanți și militari, parlamentari și omeni de cultură, indiferent de opinii, de păreri ce pot fi diferite într-o problemă sau alta, de convingeri filozofice sau strategii politice, indiferent de sistemul social în care trăiesc, de grad de dezvoltare al țărilor lor, de apartenență sau neapartență la blocuri, din țări socialiste sau capitaliste, țări dezvoltate sau în curs de dezvoltare, din țări bogate sau sărace — pot și trebuie să găsească un limbaj comun în lupta pentru eliminarea încoerdării, normalizarea vieții internaționale și salvagardarea păcii. Dar, așa cum îndeamnă deopotrivă lecțiile trecutului ca și învățămintele prezentului, pentru a fi durabilă pacea trebuie clădită pe un fundament solid: cel al respectului strict al independenței naționale, al neamestecului în treburile interne, al egalității în drepturi, avantajului reciproc, abolirii politicii de forță și dictat.

În viziunea României socialiste o pace durabilă este inseparabilă de afirmarea noilor principii de relații interstatale, relații ce trebuie să rupă cu practicile unui trecut de tristă amintire, să rupă cu politica zonelor de dominație și influență, cu dictatul și folosirea forței. O pace durabilă implică soluționarea pe cale pașnică a tuturor problemelor litigioase, implică măsuri practice de dezangajare militară și dezarmare în Europa ca și în lume. Trăind pe acest continent, care de două ori în secolul nostru a fost punctul de pornire al unor sîngeroase și distrugătoare războaie mondiale, trebuie să facem totul pentru a edifica o autentică securitate și o fertilă cooperare europeană. Viitoarea reuniune de la Madrid are, sub acest aspect, o importanță cu totul deosebită, Europa avînd potențialul necesar pentru a contribui eficient la pacea lumii, promovînd destinderea, asigurîndu-i acesteia un curs ireversibil.

Prin glasul secretarului general al partidului, președintele republicii, România subliniază stăruitor, neobosit, necesitatea întăririi unității tuturor forțelor progresiste, democratice, antiimperialiste, în efortul pentru a opri evoluțiile negative și a împiedica agravarea climatului internațional. Partidul nostru privește cu încredere viitorul, conștient că popoarele dispun de forța necesară spre a împiedica deteriorarea situației internaționale. Dar această forță trebuie pusă în valoare, prin acțiunea unită a tuturor celor ce se simt responsabili față de destinele umanității. Stă în puterea maselor populare de pretutindeni, a popoarelor — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — ca, acționînd unite, cu toată fermitatea, să spună un NU hotărît politicii de forță, să spună un NU hotărît politicii de înarmare, să spună un NU hotărît politicii de revenire la „războiul rece” și să asigure triumful politicii de independență națională, de destindere, de dezarmare și de pace.

AL. PINTEA

La întrecere cu ficțiunea

Cursa înarmărilor și „echilibrul terorii” au stimulat tot mai mult în ultimii ani un gen literar necunoscut odinioară: **politic fiction**, termen creat prin analogie cu cel care desemnează consacratul gen al anticipației științifice (**science fiction**). Într-o vreme cînd interdependența științei cu factorul politic se dovedește mereu mai strînsă, romanul științifico-fantastic cititor de Jules Verne este considerat, probabil, tot mai puțin capabil de a fabula convingător. Și iată de pildă că, în numai cîteva paragrafe, colaboratorul unui săptămînal occidental de mare tiraj schițează un terifiant scenariu de conflagrație nucleară. Un calculator al rețelei de supraveghere electrooptică a spațiului declanșează alerta în legătură cu distrugerea unui satelit militar de detectare a unui atac intercontinental, parte a sistemului Geodds „ce poate detecta și identifica un obiect de mărimea mingii de fotbal plasat pe o orbită la 10 000 de km”. Satelitul, se constată, e victima unui atac cu fascicule de particule de înaltă energie emise de pe o stație circumterestră a inamicului. Drept care se declanșează „alerta nucleară maximală” și se ordonă un atac „masiv” asupra inamicului. Se așteaptă și riposta, ce nu va întîrzi să se producă în cîteva zeci de minute, cînd mai multe sute de rachete ale celeilalte părți își vor atinge ținta. Întră în luptă și bombardierele strategice, submarinele echipate cu rachete intercontinentale, sistemele de apărare antirachetă etc. Epilogul, deloc greu de imaginat de către oricine, nici nu mai e povestit. În locul lui, autorul micului

scenariu notează însă o idee care nu e deloc mai puțin tulburătoare decât previzibilul deznădămint al ficțiunii relatate. Ni se precizează: „Scenariul de război nuclear pe care l-ați citit poate fi alcătuit chiar și numai prin consultarea raportului pe anul fiscal 1981 al lui William J. Perry, secretar pentru problemele cercetării din Ministerul Apărării al S.U.A., a publicațiilor Institutului internațional de cercetări asupra păcii de la Stockholm și a numerelor recente ale revistei specializate americane Aviation Week and Space Technology. Toate armele și toate sistemele menționate există deja sau sînt pe cale de a fi realizate.”

Așadar, există deja sau sînt pe cale de realizare și „sensorii” care, grație generalizării detecției infraroșii permit desfășurarea războiului clasic în timpul nopții ca și ziua; și fasciculele de particule de înaltă energie care, spre deosebire de razele laser, nu sînt perturbate de nici un fel de condiții atmosferice; și rachetele strategice de croazieră, care nu dau greș asupra țintei de la 2 500 km distanță; și avioanele radioghidate de la sol, ale căror piloți pot duce lupta din adăposturi subterane etc., etc.

Da, ar fi fost inclinat să spună cel ce ar fi parcurs în dimineața de 7 iunie a.c. paginile săptămînalului francez „L'Express”, apărut în acea zi, toate acestea sînt adevărate sau pot deveni în orice moment, dar existența sau iminența producerii lor nu echivalează în mod automat cu folosirea lor într-un război nimicitor la scara planetei. Situația ar fi

atît de gravă, atît de primejdioasă pentru omenire, încît orice minte sănătoasă n-ar putea accepta, în mod logic, depășirea pragului posibilităților pentru a se intra într-o realitate de apocalips. Căci adevărul rostit cîndva de bătrînul Herodot — „Nimeni nu-i atît de fără minte încît să prefere războiul în locul păcii” — este azi, în era atomică, mai actual și mai acut decît oricînd.

Și totuși, chiar în dimineața zilei de 7 iunie, cititorul scenariului publicat de „L'Express”, parcurînd știrile din ultimele 24 de ore, avea să constate că imaginabilul a fost la un pas de a se produce, că în după-amiaza zilei precedente, la centrul de calcul al NORAD (Comandamentul nord-american de apărare aeriană), datele indicau că rachete strategice intercontinentale și rachete nucleare lansate de pe un submarin se îndreaptă spre teritoriul Statelor Unite. Și, ca în scenariul de mai sus, s-a declanșat, dar de data aceasta în mod real, alarma iar motoarele unor avioane aparținînd comandamentului aviației strategice au fost pornite. Din fericire, cursul paralel cu scenariul avea să se interzică peste trei minute, cînd s-a constatat că ordinatorul greșise. Și totul a reintrat pe făgașul firesc.

Spre marea șansă a omenirii, nici una din alertele false nu a atins momentul apăsării pe butonul de declanșare a atacului nuclear.

Dar pericolul că se va ajunge acolo rămîne intact atîta vreme cît armamentul nuclear continuă să existe și să se perfecționeze. Siguranța o poate da numai dezarmarea nucleară, realizarea unei lumi a păcii, fără armament atomic sau de altă natură.

CORNELIU VLAD

Furnici și inexorabile destine

Cum a aparut și ce este „sociobiologia”? Edward Wilson, părintele acestei „științe”, este specialist în furnici și termit. Profesor la Harvard University, cu merite științifice unanim apreciate, E.W. definește noua disciplină în 1975 într-o carte stranie intitulată „Sociobiologia, o nouă sinteză”. Iată: „sociobiologia este studiul sistematic al fundamentării biologice a tuturor comportamentelor sociale”. Nici un semnal de alarmă în această doctă definiție. Dar...

„Rasistă, sexistă, fascistă”, astfel este caracterizată această pseudostiintă de săptămînalul francez „L'Express”. Dealtfel, de la nașterea sa, acum 5 ani în S.U.A., această „disciplină științifică embrionară” (eufemism folosit cu malicie de „L'Express”) a fost hulită de cea mai mare parte a ideologilor.

Să vedem însă ce zice Edward Wilson, care, studiînd insectele sociale, a adus o contribuție inestimabilă la dezvoltarea entomologiei. Dominanția bărbatilor, altruismul, agresivitatea, sacrificiul de sine. Wilson caută explicațiile genetice ale acestor comportamente observate la insecte. Din păcate, el părăsește lumea furnicelor și se catără tot mai sus pe arborile evoluției. Inevitabil, sfîrșeste prin a

se interesa de acest mamifer turbulent, acest biped sexual, omul.

De ce oare n-ar fi condita noastră socială dictată de patrimoniul genetic? Pentru el sînt genetic determinate: sentimentul familial, inclinația spre indocinare, credința și chiar... devierile comportamentale. Explicînd, justificînd în fond fapte sociale ca războaiele, dominația și supunerea, inclinația spre genocid prin natura biologică, el nu face altceva decît să „ajute pe unii ideologi să găsească în argumentațiile sale o acoperire universală” — notează „L'Express”. Pentru E.W. concluzia lui Darwin că ființele cel mai bine adaptate la mediul au cele mai mari șanse de supraviețuire este eronată. Individizii, afirmă el, nu sînt selecționați de natură ci de gene, de fragmentele de ADN (acidul dezoxiribonucleic) care dețin patrimoniul genetic al tuturor organismelor vii. Astfel, selecția naturală, revăzută, corijată și adăugită de... sociobiologie este procesul prin care numeroase gene obțin, în generațiile următoare, o reprezentare superioară altora, localizate în aceeași poziție cromozomică. Deci, distribuind datele genetice fiecărui individ, natura favorizează în oarecare măsură AȘII. Concluzia acestei teorii: „organismul nu trăiește pentru el însuși. Prin-

pala sa funcție este reproducerea genelor cărora le serveste de vehicul temporar”!

Un umorist francez afirma că în virtutea acestei „teorii”, un pui de găină n-ar fi altceva decît miolocul pentru ou de a produce un alt ou!

„A accepta o asemenea teorie (a sociobiologiei) înseamnă să renunțăm a înțelege ființa umană”, afirmă Marshall Sahlins, antropolog american de renume, specialist în economia societăților arhaice. El apreciază că „faptele sociale nu se pot explica prin simple motivații ale indivizilor. Nu există o relație directă între agresivitatea umană și războaie. În timpul unui război combatanții sînt mai mult terorizați decît agresivi”. Ura, apetitul pentru glorie, gelozia, toate aceste sentimente care, în viața de toate zilele, îl fac uneori pe oameni să se încaiere, nu sînt adevăratele rațiuni ale războiului, precizează Sahlins. Așa este. Adevăratele rațiuni ale războaielor sînt, de fapt, componente ale jocului de interese dintre unele state sau grupuri sociale și nu au nimic comun cu nevoile individului sau cu genele lui. Aceste nevoi cer, dimpotrivă — oricare ar fi genele moștenite — condiții de pace. Dacă ar putea oamenii să determine situația pe glob conform nevoilor lor personale, în lume s-ar instaura o pace vesnică.

IOAN ROȘCA

Mondo umano?

Doi oameni și două cărți

Amîndoi sînt azi vedete internaționale, fiecare în sectorul său profesional, dar la fel de bine puteau să nu ajungă acolo dacă nu alegeau calea muncii îndirjite, a luptei împotriva unei lumi potrivnice, în general, și lor, în special. André Brink, e un scriitor sud-african alb (afrikaaner) dar asta nu l-a împiedicat ca, în romanele sale, să nu aleagă un drum al protestului față de niște rînduiri absurde, anacronice, aberante. Albul André Brink a scris cărți în care apartheidul e denunțat și pentru majorul său impact pe plan psihologic nu numai uman și social. Scriitorul André Brink, un afrikaaner, a înțeles înainte de toate că o mare conștiință, cum trebuie să fie din fire un creator de frumos, nu poate exista, n-ar putea fi recunoscută și intra în conștiința poporului său și a lumii, dacă nu e trează cu adevărat. Dacă nu și păstrează mereu conduita morală, la adevărata ei înălțime, dacă nu refuză să se mlădieze în funcție de conjuncturi și interese, și dacă nu refuză să retracteze miine ceea ce a spus ieri sau azi. Cu alte cuvinte, dacă nu refuză orice compromis, cu orice risc. Și risc, pentru el, s-a transformat în arestare și deținere în închisorile sud-africane (la fel ca și acel mare poet, tot afrikaaner) pentru că a scris și „Anotimpul alb al secetei”. Brink ar fi putut foarte bine să se stabilească aiurea și să publice acolo cartea. Este binecunoscut, este apreciat și, poate, cartea ar fi avut succes. A făcut însă acest lucru rămîind exact pe baricadă, pe aceeași pe care s-a aflat întotdeauna!

Prin simetrie parcă, al dollea OM este un negru, Sidney Poitier, actorul american de talie mondială. Recent, el a publicat o carte autobiografică al cărei titlu e aparent banal: „Această viață”. Dar, această viață e a lui Poitier, a celui care, la vîrsta de 16 ani, a părăsit arhipelagul coralinelor pierdut parcă în Oceanul Atlantic și numit Bahamas, pentru a ajunge la New York. În continuare, povestea pare cunoscută deși el a trăit-o (și nu a repetat-o): fără bani, rude, cunoștințe, dezorientat la început, a trebuit să muncească dar și să încerce să-și implinească visul de a deveni actor. Și a reușit, după ani, după o muncă în fața căreia calificativele pălesc. A ajuns și la Hollywood, a interpretat roluri mici și roluri foarte mari, a rostit vedetă internațională! Dar n-a făcut compromisuri. În primul rînd cu rolurile incredințate, cu ținuta morală a eroului de culoare. Și astfel, această viață este cu adevărat o viață de OM, cum ar fi spus marele nostru Iorga. Brink și Poitier, un alb și un negru, dar două conștiințe exemplare, regăsite în două cărți și vieți tulburătoare prin adevărul și frumusețea lor.

DUMITRU CONSTANTIN

Lumea se amuză

(După KROKODIL — U.R.S.S.)

Ochii și urechile lumii

Apropo de Wimbledon

...Și ce zici că face tipul? Ei bine, o să-ți spun. Tipul face spionaj fără s-o recunoască, deși o dată cu evoluția lucrurilor și a inteligenței pe pământ, meseria asta a căpătat și o oarecare onorabilitate, pe lângă vorbele rele cu care vine de peste veac. Dar ei zice că nu spionează, ci judecă. Firește. Dar ce judecă?

El judecă în primul rând, detaliile verbale și de gest ale jucătorilor de tenis în turneele internaționale de pe glob. El ia loc, singur, anonim, în tribune și citește urechile, fixează bine ochii, notează, informează, amendează și supraveghează. El face parte din grupul de supervizori ai forului internațional, primește un salariu inavuabil dar bun, bate lumea-n lung și-n lat timp de 40 de săptămâni pe an, e singur, n-are voie să aibă relații cu jucătorii, n-are voie nici măcar să stea în același hotel cu ei, nici să mănince cu ei, altfel studiind științele politice la Roma. Logodnicei sale nu-i place deloc meseria lui. El nu discută dacă lui îi place sau nu. El îl a-

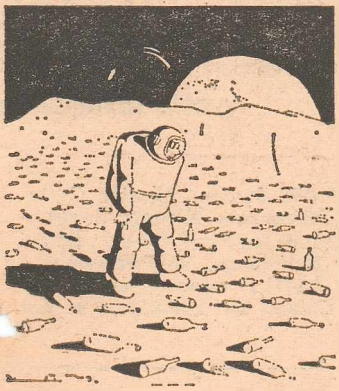
dează pe Connors cu o mie de dolari, la Roland-Garros, pentru proferare de injurături în timpul meciului. Cum poate el aprecia gradul de insanitate a fiecărei injurături, proferate în atâtea limbi? Într-adevăr, e esențial — fiindcă în tenis, cel puțin, n-ai voie să injuri nepedepșit, dar și pedepșele sînt gradat amendate. Nu se face polemică, nu se țin lecții de morală, dacă unul injură de mamă în public, supervizorul nu cată a-i dovedi, cu argumente intelectuale, că operația e o imposibilitate tehnică... Ai injurat, ai arătat brațul în mod obscen — acest Franco Bartoni te vede, te aude, te notează și te atinge diferențiat: pentru un deget trecut și prins printre alte două degete, 250 de dolari dacă e spre adversar, 500 de dolari dacă gestul e spre oficiali. Totul e ca Bartoni să te vadă, să fie acolo — și asta e meseria lui să fie de față la tot ce-i urit. Știe patru limbi — italiană, desigur, franceză, engleză, spaniolă și mai învățată germana, în toate „înțelege” despre ce e vorba, și încă ce vorbește!

Ce trebuie să faci ca să ajungi în această meserie care, admit că „i de ici de colo”? Electroencefalogramă? Radiografia stomacului? Poate că are vreun procent la fiecare amendă? Dar cum poți să întrebi așa ceva? Bineînțeles că nu. Încercări de mită? Niciodată. Și care ar fi actualmente, în tenis, campionul mondial al insultei și al amenzi? Iar nu știe. Dar spioni, supervizori ai supervizorilor, or fi existînd? Nu știe. Poate c-or fi. Și cum își alungă singurătatea? Citind. Citește enorm. Cărți de spionaj? Nu. Dar ce? Nu divulgă nici asta. Dar așa, „remuscări, n-are din cînd în cînd? Nu. „Și dacă o să-ți spun că ești, pardon, un prost?” îl întreabă „ziaristul de la „L'Equipe” agasat de atîtea lob-uri. „Ei bine, o să zic că n-am auzit!” Doamne ce avantaj (de) serviu!

... Și totuși, în acest fulgerător schimb de mingi, eu recunosc că nu mi-aș da meseria pe nimic.

RADU COSAȘU

Lumea se amuză

(După EUROPEO — Italia)

Viața ca dragoste de artă

Stăm de vorbă cu profesor dr. Iudith Bretan Le Bovit din Washington, sosită în România cu ocazia pregătirilor premierei operei Horia de Nicolae Bretan. Doamna Iudith Bretan este fiica unuia din primii animatori, cîntăreți și directori de scenă ai Operei române din Cluj-Napoca, creatorul unor drame muzicale jucate cu succes între cele două războaie mondiale, precum și un remarcabil compozitor de lieduri. A scris, între altele, 230 de lieduri pe versuri de Eminescu, Goga, Cosbuc, Eftimiu, Ady, Petofi, Heine, Lenau s.a.

«Compozitorul Nicolae Bretan, tatăl meu, este cunoscut în Statele Unite ale Americii mai ales prin liedurile sale transmise prin 217 posturi de radio și în 40 de state, reluate de nenumărate ori la cererea ascultătorilor. După moartea tatălui meu, luptător pentru drepturile românilor din Transilvania și pentru conviețuire armonioasă între naționalități, crescut în respect pentru cultura popoarelor în limbile cărora se exprima curent, m-am străduit să-i fac cunoscută opera în patria mea adoptivă, America, unde trăiesc de peste 30 de ani. Am apelat, cum era și firesc, la înregistrările liedurilor sale realizate cu multă căldură și frumusețe de către interpretii români Ludovic Konya, Dan Iordăchescu și Ferdinand Weiss. Succesul lor, pe calea undelor, în Statele Unite, a stîrnit interesul unui număr impresionant de ascultători, de melomani pentru creația tatălui meu, unul dintre compozitorii români prin care publicul a făcut cunoscute și esența muzicală nobilă a poporului meu. M-am simțit mîndră că prin puterile mele, încrezătoare în calitatea lucrărilor compozitorului Nicolae Bretan, am făcut ceva pentru a difuza un moment, un destin din muzica poporului român. Impresionant a fost, de asemenea, interesul publicului american pentru poezia conținută în aceste lieduri: astfel, am fost invitată să susțin o serie de seminarii, radiodifuzate prin rețeaua National Public Radio și reluate de multe posturi de radio, despre poezia românească, germană și maghiară în

fața unui auditoriu foarte larg. Înregștrind ecourile printre ascultători, postul de radio de muzică clasică din Washington D.C. a invitat în cadrul monumentalului „Smithonian Institut” pe artiștii români Ludovic Konya și Ferdinand Weiss, programînd câteva recitaluri de lieduri semnate de Bretan. Cu această ocazie Irwing Lowens de la „Washington Star”, un cronicar reprezentativ al epocii noastre, l-a așezat pe tatăl meu alături de marii compozitori de lieduri din istoria muzicii, ca Schumann, Schubert, Mahler... În anul 1973 s-a reluat opera Horia, compusă de tatăl meu, pe scena operei din Cluj-Napoca. Înregistrarea ei pe bandă, oferită rețelei „National Public Radio” la concursul cu multe alte creații lirice de pe mapamond, a cîștigat sufragiile unui juriu prestigios și a fost transmisă în întregime pe calea undelor în aproximativ 44 de state ale Americii. Ei bine, succesul de public a fost fantastic. Destinul eroului tîrăn român din epoca războiului dus împotriva asupririi habsburgice a atras atenția, prin intermediul muzicii, asupra zbuciumatei istorii de pe aceste meleaguri românești.

Opera Horia s-a transmis cu un omagiu pe posturile americane de radio chiar în timpul unei întrevederi dintre marele om de stat care este președintele Republicii Socialiste România, domnul Nicolae Ceaușescu, distinsă doamnă academician și om de știință Elena Ceaușescu și președintele nostru, Jimmy Carter cu Rosalind Carter. Conducătorii României de azi au manifestat interes pentru opera compozitorului Nicolae Bretan și rezultatul generoselor lor atenții îl constituie montarea chiar în aceste zile a dramei lirice Horia pe scena Operei din București.

Întrebată despre felul în care devine spectacol această dramă lirică pe scena Operei din București, doamna Iudith Bretan Le Bovit ne-a răspuns:

«La dumneavoastră, în muzica și în arta spectacolului se lucrează cu un profesionalism desăvîrsit. Colaborarea este excepțională. Dirijorul Cornel Trăilescu descifrează partitura cu meticulozitate și

mare sensibilitate, regizorul George Teodorescu îi conferă valente dramatice superioare pe scenă. Decoriurile Hristofenei Cazacu m-au tulburat dină la lacrimi (cred că așa își visa scena tatăl meu), interpretii George Crăsnaru, Cornelia Pop, Constantin Iliescu, Dan Zancu și Cornel Fănățeanu sînt admirabili. Dar absolut fenomenal e corul dirijat de maestrul Stelian Olaru».

Doamna Iudith Bretan Le Bovit e, de câteva luni, martoră la transfigurarea scenică a operei Horia. Dar, fiind un spirit nelinistit, curios, străbate străzile Bucureștiului cu frenezie, se bucură de fiecare clipă trăită în România și e prezentă, aproape seară de seară, la spectacole de operă, teatru, balet, folclor etc.

«Dar eu nu mă consider un om plecat din România. Am fost acrită de teatru la Cluj, București și Budapesta. Am jucat cu mari actori ai scenei românești ca Antoniu sau Fintesteanu. Cea mai mare parte a vieții mele sufletești am petrecut-o în România. Mă simt aici ca acasă. Mi-s dragi pietrele străzilor, iarba și parcurile fastuoase ale orașului, oamenii tonici, luminoși, grăbiți, străzile moderne, cu blocuri frumoase. Dar ceea ce m-a fascinat de la început a fost viața culturală și artistică. Am văzut reprezentări extraordinare, actorii extraordinari ca Olga Tudorache, Petrică Gheorghiu, Florian Pittis, Violeta Andrei. Mi-a plăcut imens Ștefan Radoff în Cinci romane de amor! E, într-adevăr, tulburător să știi că în jurul tău pulsează o asemenea viață spirituală, cu zeci și sute de spectacole, cu zeci și sute de concerte și recitaluri de înalt nivel artistic. Perioada lungă pe care o petrec de această dată în România mă face mai bogată și mai fericită».

Am încheiat convorbirea cu Iudith Bretan Le Bovit, cu sentimentul că am cunoscut un om minunat, un ambasador al culturii noastre peste hotare, admirînd totodată energia inepuizabilă prin care durează un monument (cel puțin sonor) în memoria tatălui său, Nicolae Bretan.

ARON DOMIDE

Întrebare mută

Copilul din fotografia alăturată, reprodușă din revista „Paris Match” — care publică și alte imagini apocaliptice din regiunile infometate ale Africii răsăritene — n-a mai putut fi salvat. El a murit în brațele unei surori de caritate, punînd parcă lumii o întrebare mută: de ce?

Din păcate, subnutriția este un fenomen larg răspîndit astăzi în lume. Un sfert din populația Terrei, adică peste un miliard de oameni suferă de foame; imensa lor majoritate aparțin țărilor subdezvoltate, în care trăiesc două treimi din populația lumii și care nu realizează decât o treime din producția mondială de alimente. În aceste țări, altădată exportatoare de produse agricole, producția de alimente stagnează sau chiar se reduce, astfel încît cantitatea de hrană pe cap de locuitor se micșorează continuu. Sînt țări care, pentru procurarea din import a cerealelor, contractează datorii așa de mari încît nu le mai pot achita. Dacă în 1950 statele în curs de dezvoltare au importat 5 milioane tone de cereale, în 1979 importurile lor s-au ridicat la 80 milioane tone, iar pronosticurile pentru 1998 indică — în cazul în care actuala situație rămîne neschimbată — imensa cantitate de 125-145 milioane tone.

Pentru remedierea acestei situații trebuie, desigur, salutate și sprijinite eforturile unor organizații specializate precum F.A.O., Programul Alimentar Mondial, Organizația Mondială de Luptă împotriva Foamei, U.N.I.C.E.F. ș.a., de a ajuta cu alimente pe cei aflați în strîngentă nevoie. Cei 1 miliard de dolari pe care F.A.O. și-a propus să-i folosească pentru ajutor alimentar în 1980 și 1981,

cele 10 milioane de tone de cereale care urmează să fie anual distribuite infometăților de pe glob sînt de o necesitate primordială. Dar dincolo de acordarea de ajutoare alimentare și paralel cu acestea, se impun măsuri complexe, menite să ducă în cele din urmă la lichidarea flagelului foamei, care face anual 50 de milioane de victime.

În acest scop, specialiștii consideră că este necesară și pe deplin posibilă dezvoltarea intensă a agriculturii — în întreaga lume și, mai ales, în țările lumii a treia — pe baza celor mai noi cuceriri ale științei. Un salt spectaculos s-ar putea realiza prin utilizarea unor soiuri de orez și griu de înaltă productivitate, a metodelor moderne de cultivare a pămîntului, prin aplicarea ingineriei genetice. Prin toate acestea este pe deplin posibil ca în anul 2000 pe globul pămîntesc să nu mai moară nici un om de foame.

Dar înfăptuirea dezideratului dezvoltării agriculturii — și, totodată, a industriei prelucrătoare de materii prime agricole, a altor sectoare ale economiei — în țările în curs de dezvoltare este condiționată de existența mijloacelor, a fondurilor necesare. Iată de ce țara noastră consideră că soluționarea problemei alimentare pe glob este indisolubil legată de necesitatea înlocuirii vechilor relații și structuri profund inechitabile, care au dus la împărțirea lumii în bogați și săraci, cu relații noi, democratice, menite să stimuleze progresul fiecărei națiuni, să contribuie la lichidarea subdezvoltării, la făurirea unei noi ordini economice și politice internaționale. Pe acest fundal, factorii de bază în lichidarea foamei și asigurarea hranei întregii populații a globului sînt efortul propriu al fiecărei țări și cooperarea internațională, în cadrul căreia țările dezvoltate sînt chemate să asigure un sprijin real și multilateral statelor în curs de dezvoltare. Și tot pe

acest fundal se conturează necesitatea prezentă ca resursele globului să nu fie folosite împotriva oamenilor, ci în folosul lor. Dirijată pentru procurarea de alimente, o parte din cei un milion de dolari care se chealtesc în fiecare minut pentru înarmare ar însemna o sursă de prim rang în lichidarea malnutriției. În fața imaginii copilului în agonie, omenirea este datoare să facă totul pentru ca întrebarea care se citește în ochii lui să nu mai fie pusă niciodată.

ION CODRU

Informația „manufacturată” și manipularea conștiinței publice...

Așa-numita lumea a întii importă materii prime din lumea a treia și exportă către aceasta produse manufacturate. Din Africa, Asia sau America Latină pleacă spre puterile industriale absorbante cobalt, mangan, petrol, vanadium, diamante, lemn și foarte multe altele care devin tehnologii sofisticate sau produse costisitoare.

Intr-un mod aparent paradoxal, informația urmează același drum. Nu există numai companii transnaționale care exploatează materiile prime, ci și companii transnaționale care exploatează informația. Un fel de monopol asupra evenimentului și-a făcut loc în lumea contemporană și nu este deloc exagerat să afirmăm că decalajele economice sedimentează în ele și decalaje ale informației. Cîteva mari companii de televiziune nord-americane își permit luxul (din plin amortizat) să difuzeze anual în peste o sută de țări, majoritatea în curs de dezvoltare, aproximativ 200 de mii de ore de emisiuni TV. Aceste emisiuni nu numai că se cumpără cu bani grei, dar

se și consumă cu noduri pentru că ele conțin nu atât ce ar trebui pe „piața locală”, ci în primul rînd ce doresc producătorii. În loc de cultură, show-uri, în loc de informație reală, informație prelucrată, în loc de mass media a civilizației, o mass media a surogatului.

Aceeași realitate, mai densă și mai sistematică, se conturează și în domeniul agenților de presă. Imperiul jurnalistic Hearst în colaborare cu Associated Press girează 72% din informațiile publicate în principalele ziare din America Latină... Alte cîteva cifre, la fel de elocvente, reliefează amplul spațiu de manevră pe care încă îl au la dispoziție marile industrii de difuzare a informației din lumea occidentală: 20 de țări africane nu au încă televiziune. Presa din țările în curs de dezvoltare atinge în ansamblu doar 15% din tirajul mondial deși aici se concentrează peste două treimi din populația globului. În schimb, o treime din populația lumii, masată în zonele industrializate, posedă 90% din receptoarele de televiziune, 83% din receptoarele de

radio și peste 80% din tirajul mondial al ziarelor.

S-a ajuns la o adevărată industrie a manipulării conștiinței publice, la un fel de contrabandă în masă și „legalizată” cu informația sau derivatele ei. Noua ordine mondială în domeniul culturii, în domeniul informației, nu reprezintă, în acest context, un deziderat teoretic care ține de morală sau de o elementară igienă intelectuală ci un imperativ stringent născut din însăși realitățile vieții internaționale. Nu întimplător UNESCO precum și alte foruri regionale sau mondiale și-au propus elaborarea unor programe coerente și imediat aplicabile consacrate reamenajării structurale a acestui sector și implicat a amplificării unei echitabile comunicări în lume, a reducerii factorilor nocivi care „ametează” dreptul real la informație cu apariția acestuia.

Evident și în acest caz efortul propriu al țărilor în curs de dezvoltare constituie primul și cel mai semnificativ pas pe linia eliminării decalajelor culturale. Este un pas spre o adevărată democrație a culturii pe glob într-o perioadă cheie cînd conștiința de sine a lumii, inclusiv a așa-numitei lumi a treia, reclamă accesul larg la cultură, la propria cultură, cu alte cuvinte la adevăr.

RADU BUDEANU

MOSCOVA

Al 11-lea start olimpic pentru sportul românesc

Simbătă, 19 iulie, urmează să înceapă, la Moscova, cea de-a XXII-a ediție a Olimpiadei de vară. Azi, cind tricolorii pregătesc cu seriozitate, abnegație și sudoare al 11-lea start plasat sub semnul celor cinci cercuri, să încercăm o succintă retrospectivă, răsfoind împreună mai vechi și mai noi file de istorie sportivă.

Paris, 1924

PRIMA PARTICIPARE,
PRIMA MEDALIE

La 10 ani după ce devenise membră a marii familii olimpice, România a trimis o delegație restrinsă la Paris, locul de desfășurare a Olimpiadei moderne cu numărul 7. Ajuși pe malurile Senei după tot felul de amănări și în vagoane de clasa a III-a, cu fonduri procurate din liste de subscripție publică, românii au luat parte la întrecerile de tir, tenis, fotbal și rugby. Surprinzător, minutorii balonului oval au ocupat, în ciuda lipsei de experiență și a tinereții echipei, locul 3, obținând astfel cea dintâi medalie olimpică pentru sportul românesc.

Amsterdam, 1928

SUB TOATE ASPECTELE,
REPREZENTARE MODESTĂ

Deopotrivă numeric, 22 de atleți și scrimeri, cit și din punct de vedere al performanțelor, nici unul dintre tricolorii nereușind să pătrundă printre fruntașii probelor. Activitatea sportivă fiind privită cu nepăsare de oficialități, România n-a participat la J.O. de la Los Angeles, 1932, din lipsă de fonduri și, mai ales, de interese.

Berlin, 1936

RANG PIERDE MEDALIA DE AUR
IN BARAJI

În Marele Premiu al națiunilor, călărețul roman Henri Rang a ocupat locul 1, la egalitate cu germanul Kurt Hasse. Pentru desemnarea învingătorului, s-a recurs la un parcurs de baraj, pe care Rang l-a acoperit într-un timp cu 6 secunde mai slab decât adversarul său! El a intrat astfel în posesia medaliei de argint, bronzul din 1924 și argintul din 1936 fiind singurele medalii cucerite de tricolori până la cea decisivă cotitură din istoria patriei numită Eliberare. Pe marginea Olimpiadei de la Berlin, ziarul „Gazeta sporturilor” avea să scrie că „Jocurile Olimpice devin din ce în ce mai pretentioase și, pentru a putea fi în ritmul lor, trebuie să se întroneze în România o altă concepție asupra sportului”. Mărețul act de la 23 August 1944 a schimbat, radical, optica în această direcție, iar rezultatele, după cum vom vedea, nu vor întârzia să apară.

Helsinki, 1952

STEAGUL ROMÂNIEI
PE CEL MAI ÎNALT CATARG

La 29 iulie 1952, pentru prima dată în cadrul unei ceremonii de premiere olimpice, steagul țării noastre a fost înălțat pe cel mai înalt catarg, ca semn al celei dintâi medalii olimpice de aur dobândite la pușcă liberă, calibru redus, culcat, de Iosif Sirbu. La aceeași disciplină, la pistol viteză, Gheorghe Lichiardopol a ocupat locul 3. Conform așteptărilor, adică bine, s-au comportat boxerii, Vasile Tiță și Gheorghe Fiat întorcându-se acasă cu medalii, primul cu argint, al doilea cu bronz.

La triumful ideii de pace, sub semnul căreia s-a ținut, în Finlanda, cea de-a XV-a ediție a Jocurilor, și-a adus o prețioasă contribuție și delegația română, formată din 72 de sportivi talentați și harnici.

Melbourne, 1956

5 TITLURI OLIMPICE!

Sportul românesc face, la Antipozl, cel mai important pas pe calea afirmării internaționale, demonstrând lumii că e capabil să concureze de la egal la egal cu marile „puteri” ale arenei olimpice. Tinărul electrician Leon Rotman a devenit, pe apele involburate de la Ballarat, dublu campion olimpic, câștigând la canoe simplu, viteză și fond, în vreme ce cuplul Simion Ismailciuc-Dumitru Alexe a ieșit învingător în proba de canoe dublu 1000 de metri. Toți cei 4 pugiliști români urcați pe ringul de la West Melbourne Stadium au cucerit medalii, Nicolae Linca, un

flăcău zdravăn din Cergăul Mare, localitate aflată la o aruncătură de băț de Blaj, izbutind performanța maximă, după o finală dramatică, împotriva irlandezului Tiedt.

Dacă trăgătorul Gheorghe Lichiardopol a rămas, ca și la Helsinki, pe poziția a 3-a, pe poligonul de la Williamstown, Ștefan Petrescu n-a lăsat nici o șansă adversarilor, cele 587 de puncte „impușcate” la pistol viteză aducându-i medalie de aur. Rezumind, 5 medalii de aur, 3 de argint și 5 de bronz, bilanț remarcabil, grație căruia România a pătruns, definitiv, în elita țărilor sportive ale lumii.

Roma, 1960

„FENOMENUL” IOLANDA BALAȘ

În „Cetatea eternă” s-au adunat sportivi din 84 de țări ale lumii, record de participare. În condițiile unei concurențe extrem de puternice, tricolorii s-au comportat bine, Iolanda Balaș, Dumitru Pîrvulescu și Ion Dumitrescu înscriindu-și numele pe lista campionilor.

A cincea la Melbourne, Iolanda Balaș și-a luat, pe „Stadio dei centomila”, o strălucită revanșă, sărind 1,85 m, medalie de aur și nou record olimpic! Deși l-a înfrânt, în finală, pe italianul Ignazio Fabra, susținut de o galerie pătimașă, luptătorul brașovean Dumitru Pîrvulescu și-a păstrat singele rece, reușind să câștige la puncte, adjudecându-și o victorie clară cu care, până la urmă, a fost silit să se impace și exuberantul public roman. În întrecerea trăgătorilor de talere, după un dramatic duel în 3, Ion Dumitrescu i-a întrecut, printr-un superb efort, pe sovieticul Kalinin și italianul Rossini.

Anunțind saltul de mai tirziu al Nadiei Comăneci, echipa feminină de gimnastică s-a situat pe poziția a 3-a, medalii de bronz mai obținând Maria Vicol (floreț), Ion Monea (box) și Ion Țăranu (lupte), singurul „argint” al delegației române revenind lui Ion Cernea (lupte).

Tokio, 1964

SURPRIZA NUMITĂ
MIHAELA PENEȘ

Victorie logică pentru Iolanda Balaș, realizată în condițiile în care campioana noastră a trecut peste ștacheta înălțată la 1,90 m, devansând-o cu 10 centimetri pe cea de-a doua clasată! Victorie surprinzătoare pentru Mihaela Peneș, dusă la Tokio mai ales în ideea de a se acomoda cu concursurile de anvergură. Mezina lotului, n-avea decât 17 ani, nu s-a intimidat de faima adversarelor, între care sovietica Gorceakova aruncase, în calificări, 62,46 m, record mondial, Mihaela Peneș a devenit campioană olimpică, trimițând sulița la 60,54 m. Să reținem că, tot la atletism, Lia Manoliu, bronz la Roma, și-a reconfirmat clasa, păstrându-și poziția.

În completarea unui bilanț remarcabil, 2 medalii de argint la caiac-canoe, 3 bronz în aceeași concurență, precum și alte 3 medalii pentru luptători, argint pentru Valeriu Bularca, bronz pentru Dumitru Pîrvulescu și Ion Cernea, ultimii rămânând, după Roma, pe lista laureaților.

Mexico, 1968

LA ÎNĂLȚIME,
LA PROPRIU ȘI LA FIGURAT

Pe înaltul platou al capitalei mexicane, atletismul românesc a dat, din nou, dovada valorii sale, Lia Manoliu, Viorica Viscopoleanu, Ileana Silai și Mihaela Peneș urcând pe podium. Minunat exemplu de longevitate sportivă, Lia Manoliu, la al cincilea ei start olimpic, s-a întrecut pe sine, terminând prima la aruncarea discului, Viorica Viscopoleanu imitând-o, săritura ei în lungime, oprită la 6,82 m, constituind un record olimpic aflat încă în vigoare.

Mexico a însemnat, între altele, începutul unei cariere sportive de excepție, canalul Cuemenco de la Xochimilco consemnând cea dintâi medalie olimpică pentru Ivan Patzaichin, pe atunci debutant, medalie obținută într-o canoe în care tinărul Patzaichin și-a unit ambițiile și eforturile cu mai vîrstnicul său consătean de la Mila 23, Serghei Covaliov.

S-au mai distins, trecind în contul delegației noastre medalii sau puncte, pugiliștii (Ion Monea, argint, Calistrat Cuțov, bronz), luptătorii de greco-romane (Ion Baci, argint, Simion Popescu și Nicolae

Dintre aceștia, cele mai mari satisfacții le-au adus delegației noastre și, implicit iubitorilor de sport de acasă, luptătorii cu o notă în plus pentru cei de greco-romane. Gheorghe Berceanu și Nicolae Martinescu au intrat în posesia medaliei de aur, punctele aduse de ei, ca și de Victor Dolipschi (bronz) și Vasile Iorgu (bronz, la „libere”), rotunjind o zestră demnă de invidiat, 23 la greco-romane și 11 la „libere”!

Strălucitor în canoa sa, Ivan Patzaichin și-a trecut în cont primul titlu olimpic dobîndit de unul singur, pierzînd apoi aurul, la fotografie, alături de Serghe Covaliov. S-au întors cu medalii de argint atletele Argentina Menis și Valeria Bufanu, boxerul Ion Alexe, pistolarul Dalu Iuga, componenții caiacului de 4, Afanasii Sciotnic, Roman Vartolomeu, Mihai Zafiu și Aurel Vernescu. Pe treapta a treia, pe podiumului de premiere au urcat pușcașul Nicolae Rotaru, echipa de floretă fete caiacistele Viorica Dumitru și Maria Nișchiforov, canotorii din schiful de 2+1 și sub ceea ce se aștepta de la ea, reprezentativa de handbal masculin, multiplă campioană mondială.

Montreal, 1976

OLIMPIADA NADIEI

Jocurile de la Montreal au însemnat pentru sportul românesc cel mai valoros bilanț, 27 de medalii, 177,5 puncte, locul 1 în ierarhia olimpică, tricolorii expunându-și și concret, prin evoluții de înaltă calitate, recunoștința față de condițiile de pregătire asigurate prin grija partidului și a statului.

Eroina ediției canadiene a fost, fără îndoială, gimnasta româncă Nadia Comăneci. Ea a evoluat la limita dintre posibil și vis, exercițiile ei inflăcărinț imaginativ celor mai exigenți comentatori, care n-au conștient să așeze lângă numele ei cele mai alese superlative. Juriul s-a văzut pus în situația, fără precedent în istoria competiției, de a-i acorda Nadiei nota 10, lucru acesta întimplându-se de 5 ori! Nadia a contat, singură, cit o echipă, adunînd 6 medalii, între care 3 de aur!

Pe o lungă listă de medaliați, Vasile Diba și-a trecut numele în dreptul marilor campioni, încheind victorios cursa de caiac 500 m, terminînd al treilea la 1000 m.

Sărind, la Mexico, 6,82 m, Viorica Viscopoleanu continuă să rămînă pe lista recordmanilor olimpici! De atunci au trecut 12 ani...

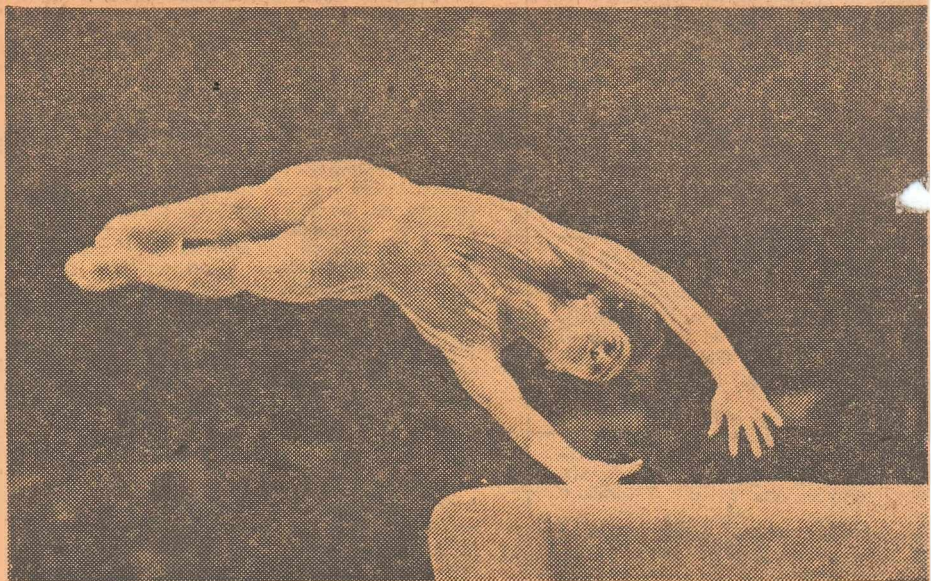
Campion olimpic la Mexico și München, Ivan Patzaichin speră să repete figura la Moscova. Cariera lui merită o asemenea retragere.

Martinescu, bronz), trăgătorii (Marcel Roșca, argint), caiaciștii, floretistele și așa mai departe.

München, 1972

BILANȚ EXCELENT
LA GRECO-ROMANE

Contribuția României la desfășurarea Jocurilor a crescut, 130 de purtători ai tricolorului participînd, alături de reprezentanți ai altor 121 de țări, la 16 din cele 21 de discipline inscrite în program.

Nadia Comăneci, eroina Jocurilor de la Montreal, e gata să-și apere prestigiul și, de ce nu?, să-l sporească. Așteptăm evoluțiile ei cu legitimă speranță

Așadar, rezultate mai degrabă modeste pînă în 1952, ediția de la Helsinki, la care trăgătorul Iosif Sirbu a cucerit cea dintâi medalie de aur, fiind începutul unei vertiginose ascensiuni internaționale a sportivilor români în arena olimpică. De la o ediție la alta, lesne de înțeles, tricolorii s-au comportat tot mai bine, pe măsura condițiilor puse de partid și de stat la dispoziția mișcării sportive. În ultimii 15 ani au fost dobîndite 58 de medalii, mai mult de jumătate din întreaga noastră zestre olimpică. Efect al griii părintești pe care partidul și statul, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, o poartă educației fizice și sportului, s-a înregistrat la Montreal, în 1976, cel mai prestigios bilanț din istoria participării românești la Olimpiadă, cele 27 de medalii obținute la ediția canadiană a Jocurilor plasînd România pe locul 5 în lume.

Toate aceste succese, rod al unei pregătiri asidue, temeinic fundamentată științific, se cer continuate la Moscova, unde e de așteptat ca tricolorii să realizeze un număr și mai mare de medalii și puncte. Privind la cele 99 de medalii cucerite pînă acum, fiecare cu povestea ei de muncă, ambiție și devotament pentru culorile sportive ale țării, nu ne îndoiim că așa va fi. Nu ne rămîne decît să le ținem olimpicilor pumnii strînși și să le urăm, din tot sufletul, succes!

OVIDIU IOANIȚOIA ■

Flacăra Redacția : București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Sector publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache Nelu Ionescu) - 1 617, 16 23 ; Secția politică-economică (Lionel Nițescu, N. Gr. Mă rășanu, Ion D. Goia, Liviu Timbus) - 1 623 ; Secția cultură-cenaclu (George Arion) - 1 619 . Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) - 1 618 ; Sector știință, sport (Ovidiu Ioanițoia, Emanuel Valeriu) - 1 606 ; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) - 1 618 ; Scrisori, relații cu publicul (Marga Nedelea, Mihai Stănescu) - 1 787 ; Sector fotoreportaj - 1 595 ; Secretariat de redacție (Dan Birlădeanu, Ion Predoșanu) - 1 782 1 621 1 744 ; Administrație : 17 78 82 și 17 60 10 - interior 1 783 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN - 17 60 10 interior 1 611) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIU - 17 60 10 interior 1 786) ; redactor șef - 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM - Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136-137, telex : 11 226. București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU